

2nd edition

Polish

An Essential Grammar

Dana Bielec

Routledge Essential Grammars

Polish

An Essential Grammar

Polish: An Essential Grammar is a user-friendly guide to all the important structures of this fascinating language. Presenting a fresh and accessible description of the language, this engaging grammar uses clear, jargon-free explanations and sets out the complexities of Polish in short, readable sections.

Key features include:

- new chapter on studying an inflected language, including detailed analysis of a typical text
- comprehensive descriptions of the parts of speech covered
- information presented clearly and logically in table form
- a wealth of real-life examples
- nine clearly-presented appendices.

This grammar is an invaluable asset to anyone wishing to master the Polish language as it is spoken today. Two companion books, *Basic Polish: A Grammar and Workbook* and *Intermediate Polish: A Grammar and Workbook*, provide more detailed practice in the language.

Dana Bielec is an experienced multilingual language tutor with a specialist qualification in the teaching of dyslexic students.

Routledge Essential Grammars

Essential Grammars are available for the following languages:

Arabic
Chinese
Czech
Danish
Dutch
English
Finnish
Georgian
German
Hindi
Hungarian
Korean
Latvian (forthcoming)
Modern Greek
Modern Hebrew
Norwegian
Polish
Portuguese
Romanian
Serbian
Spanish
Swedish
Thai
Turkish
Urdu

Polish

An Essential Grammar

2nd Edition

Dana Bielec

Second edition published 2012
by Routledge
2 Park Square, Milton Park, Abingdon OX14 4RN

Simultaneously published in the USA and Canada
by Routledge
711 Third Avenue, New York, NY 10017

Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group, an informa business

© 1998, 2012 Dana Bielec

The right of Dana Bielec to be identified as author of this work has been asserted by her in accordance with sections 77 and 78 of the Copyright, Designs and Patents Act 1988.

All rights reserved. No part of this book may be reprinted or reproduced or utilised in any form or by any electronic, mechanical, or other means, now known or hereafter invented, including photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, without permission in writing from the publishers.

Trademark notice: Product or corporate names may be trademarks or registered trademarks, and are used only for identification and explanation without intent to infringe.

First edition published by Routledge 1998

British Library Cataloguing in Publication Data

A catalogue record for this book is available from the British Library

Library of Congress Cataloging in Publication Data

Bielec, Dana, 1948—

Polish: an essential grammar/Dana Bielec. — 2nd ed.

p. cm. — (Routledge essential grammars)

Includes bibliographical references and index.

Previous ed.: 1998.

I. Polish language—Textbooks for foreign speakers—English.

I. Title.

PG6129.E5B54 2012

491.8'582421—dc23

2011026030

ISBN: 978-0-415-59558-2 (hbk)

ISBN: 978-0-415-59559-9 (pbk)

ISBN: 978-0-203-14721-4 (ebk)

Typeset in Sabon and Gill Sans

by Florence Production Ltd, Stoodleigh, Devon

To my mother, Halina Augustowicz, who taught me to sing the language;
and to Christine Jones Wood who heard and loved the beauty of a
melody with missing notes.

Contents

Abbreviations	xii
Preface	xiv
Acknowledgements	xvi
PART I: THE POLISH LANGUAGE	I
Chapter 1 Alphabet	3
Chapter 2 Pronunciation and stress	4
2.1 Pronunciation	4
2.2 Single vowels	4
2.3 Nasal vowels	4
2.4 Double vowels	5
2.5 Consonants	6
2.6 Identical double consonants	7
2.7 Consonant types	7
2.8 Devoicing of voiced consonants	8
2.9 Voicing of unvoiced consonants	9
2.10 Effect of vowel i on preceding consonant	9
2.11 Normal stress	10
2.12 Abnormal stress	10
2.13 Stress in prepositional phrases	11
2.14 Stress in <i>nie</i> and its verb	11
Chapter 3 Vowel and consonant alternations	12
3.1 Vowel alternations	12
3.2 Consonant alternations	13
Chapter 4 Studying an inflected language	16
4.1 What is an inflected language?	16
4.2 How do words change in Polish?	17

4.3	What are the most common student errors?	18
4.4	How to study a Polish text	19
4.5	Sample text	20

PART II: PARTS OF SPEECH **27**

Chapter 5 Verbs **29**

5.1	Infinitive	30
5.2	Imperative mood	34
5.3	Indicative mood	39
5.4	Verb aspects	46
5.5	Present tense	53
5.6	Past tense	67
5.7	Future tense	73
5.8	Conditional tense	78
5.9	Reflexive verbs	84
5.10	Modal auxiliary verbs	88
5.11	Impersonal verbs	95
5.12	Subjectless sentences	100
5.13	Translating 'there is/are'	102
5.14	Adverbial participles	104
5.15	Verbal prefixes	108
5.16	Reported speech	122

Chapter 6 Nouns **124**

6.1	Introduction	124
6.2	Nominative case	127
6.3	Vocative case	148
6.4	Accusative case	151
6.5	Genitive case	156
6.6	Locative case	172
6.7	Instrumental case	178
6.8	Dative case	186

Chapter 7 Pronouns **193**

7.1	Personal pronouns	195
7.2	Reflexive pronouns	198
7.3	Reciprocal pronouns	200
7.4	Possessive pronouns	201
7.5	Demonstrative pronouns	201
7.6	Interrogative pronouns	202
7.7	Distributive pronouns	204
7.8	Relative pronouns	205
7.9	Indefinite pronouns	206

Chapter 8	Adjectives	209
8.1	Attributive (descriptive) adjectives	211
8.2	Possessive adjectives	215
8.3	Demonstrative adjectives	218
8.4	Distributive adjectives	220
8.5	Interrogative adjectives	221
8.6	Relative adjectives	222
8.7	Indefinite adjectives	222
8.8	Numerical adjectives	224
8.9	Special usage	224
8.10	Full adjective declension	224
8.11	Adjectival participles	230
8.12	Comparative: -szy form	237
8.13	Comparative: other forms	241
8.14	Superlative: naj- form	244
8.15	Superlative: other forms	244
8.16	Adjective formation	245
Chapter 9	Adverbs	253
9.1	Formation of regular adverbs	255
9.2	Irregular adverbs	256
9.3	Expressing emotion and body temperature	256
9.4	Comparative: -ej/-iej form	258
9.5	Comparative: irregular	260
9.6	Comparative: other forms	261
9.7	Superlative: naj- form	264
9.8	Superlative: other forms	264
9.9	Adverb formation with nie (un-/im-/in-)	265
9.10	Adverbs of time	265
9.11	Adverbial phrases of time	266
9.12	Adverbs of place	274
9.13	Adverbs of manner	276
9.14	Adverbs of degree	277
9.15	Adverbs of frequency	280
9.16	Adverbial phrases of frequency	281
9.17	Adverbs of modification	282
9.18	Adverbial phrases of modification	284
9.19	'Throw-away' adverbs	285
9.20	Question tags	286
Chapter 10	Prepositions	288
10.1	Addition of extra e	289
10.2	Compound prepositions	290
10.3	Accusative case prepositions	290
10.4	Genitive case prepositions	296

10.5	Locative case prepositions	301
10.6	Instrumental case prepositions	304
10.7	Dative case prepositions	306
10.8	Dual-case locative/accusative prepositions	307
10.9	Dual-case instrumental/accusative prepositions	308

Chapter 11 Conjunctions **310**

11.1	Coordinating conjunctions	310
11.2	Subordinating conjunctions	313

Chapter 12 Numerals **325**

12.1	List of cardinal and ordinal numbers	325
12.2	Declension of cardinal numbers	327
12.3	Declension of ordinal numbers	334
12.4	'Another/second/one more'	335
12.5	'Former/latter'	335
12.6	Collective numbers	335
12.7	'Pair'	337
12.8	Indefinite numbers	337
12.9	Fractions, decimals, percentages	339
12.10	Weights and measures	340
12.11	Age	340
12.12	Dates	341
12.13	Temperature	343
12.14	Money	343
12.15	Clock time	345
12.16	Nouns derived from numbers	347

Chapter 13 Interjections, idiomatic phrases, greetings **349**

13.1	Interjections	349
13.2	Idiomatic phrases	350
13.3	Common greetings	353

Chapter 14 Particles **354**

14.1	Czy	354
14.2	Li	355
14.3	No	355
14.4	Że or ż	356
14.5	Niech and niechaj	357
14.6	Oby	357
14.7	By	358
14.8	Nie	359
14.9	Ś	360

14.10 To	360
14.11 Ci	360
14.12 A	361

PART III: SENTENCE ELEMENTS AND STRUCTURE

363

Chapter 15 Sentence elements

365

15.1 Types of clause	365
15.2 Elements of a sentence	366
15.3 Grammatical cases	368

Chapter 16 Sentence structure

369

16.1 Word order	369
16.2 Punctuation	372

Appendix 1: Typical noun declension	379
Appendix 2: Typical pronoun declension	388
Appendix 3: Typical adjective declension	390
Appendix 4: Question words	393
Appendix 5: First conjugation verbs (-am, -a, -aja) – all tenses	395
Appendix 6: Third conjugation verbs – present tense	399
Appendix 7: Fourth conjugation verbs – present tense	404
Appendix 8: Perfective and imperfective verb aspects	409
Appendix 9: Verb być and mieć – all tenses	417

Index

421

Abbreviations

The following abbreviations are used in this book:

acc.	accusative case
adj.	adjective
adv.	adverb
app.	appendix
coll.	colloquial
comp.	comparative
cond.	conditional tense
conj.	conjunction
dat.	dative case
deter.	determinate verb/aspect
dir.	direct object
f./fem.	feminine gender
freq.	frequentative verb/aspect
fut.	future tense
gen.	genitive case
geog.	geographic location
imperf.	imperfective verb/aspect
indeter.	indeterminate verb/aspect
indir.	indirect object
infin.	infinitive
instr./inst.	instrumental case
lit.	literally
loc.	locative case
m./masc.	masculine gender
nom.	nominative case
n./neut.	neuter gender
num.	numeral
obj.	object

part.	particle
perf.	perfective verb/aspect
pl.	plural
prep.	preposition
pres.	present tense
pron.	pronoun
sing.	singular
subj.	subject
super.	superlative
vb.	verb
voc.	vocative case

Abbreviations

Preface

This book is for learners of Polish at all levels – beginner, improver, school/college or university student, tourist, teacher, businessman, lover of words and sounds. I have sought to explain English grammar simply but comprehensively so that your knowledge of how various parts of speech work together to create meaningful text will form a firm base for your study of Polish.

Polish is a very complex, and therefore very expressive, language. By putting information largely in tables I have made the mastery of it easier for you, for there is now no need to memorise everything. The many examples are drawn from everyday life and are often idiomatic, and sometimes colloquial. Using their structure, you can substitute vocabulary to suit your own needs and context.

Enjoy using this book. Enjoy learning the language. Above all, don't be afraid to practise and experiment. Therein lies mastery.

Nottingham, June 2011
Dana Bielec

Associated texts which provide practice in the grammar structures found in this Essential Grammar

Dana Bielec, *Basic Polish: A Grammar and Workbook* (Routledge 2008)

Dana Bielec, *Intermediate Polish: A Grammar and Workbook* (Routledge 2008)

Recommended reference works (always use the latest published edition)

The following are suitable for those who have mastered Polish to a high level or whose first language is Polish.

- 1 *Wielki Słownik Polsko-Angielski* (Great Polish-English Dictionary). A comprehensive 4-volume work published by Philip Wilson, Warsaw.
- 2 *Mały Słownik Języka Polskiego*. This is a smaller 1-volume Polish-Polish dictionary published by Philip Wilson, Warsaw.
- 3 *Słownik Poprawnej Polszczyzny*. This comprehensive Polish-Polish dictionary, published by Wydawnictwo Naukowe PWN, Warsaw, explains the correct usage of many of the most difficult Polish words and expressions.
- 4 *Nowy Słownik Ortograficzny* (Polish orthographical dictionary). Published by Wydawnictwo Naukowe PWN, Warsaw, this lists *spelling* changes within each word, e.g. due to tense, case ending, and vowel and consonant changes. *Meanings* of words are not given.

The following are suitable for learners whose first language is not Polish.

- 1 Klara Janecki, *301 Polish Verbs* (Barron's Educational Series, New York). This lists the most useful verbs alphabetically, giving their imperfective and perfective aspects, in all their tenses.
- 2 *4-volume English-Polish: Polish-English Dictionary* (2 volumes each way) published by Wydawnictwo Naukowe PWN, Warsaw.

A word about pocket dictionaries

When choosing a dictionary, ensure that it gives the kind of information needed by English students of Polish, i.e. pronunciation of the Polish word, genitive singular (difficult to predict in masculine nouns) and an

indication of whether a verb is perfective or imperfective. If not, the dictionary is aimed at Polish students of English. Consider:

Size. An adequate dictionary lists around 45,000 words. Smaller ones not only list fewer words but are also more likely to list only the most common meanings of a word. Take several dictionaries of different sizes, look up some common English words and then cross-check by looking up each given Polish word. How much information is given? Does it make sense?

Content. For each word, a dictionary should state the part of speech (e.g. noun, verb) and any unusual features of the word like unexpected plural forms (e.g. **dziecko**: **dzieci**). Many users miss out by not understanding this information.

Print size and colour. The print size must be large enough to read clearly (e.g. **ż** and **z** may look identical in a small print size). Dictionaries with headwords in a different colour are easier to use quickly.

Age. Language changes as new words appear. Ideally, use a dictionary no older than 3 years.

Acknowledgements

With thanks to Agnieszka and Eustachy Kruczała and Joanna Usień, all of Tarnów, Poland, and Krystyna Jandzioł of Nottingham, England, for their helpful advice.

PART I

The Polish Language

Chapter I

Alphabet

The Polish alphabet is as below. () indicates non-Polish letters imported in foreign words:

a ą b c ć d e ę f g h i j k l ł m n ń o ó p (q) r s ś t u (v) w (x) y z ź ż

Note: The diacritical mark found on letters **ć, ń, ś,** and **ź** is, for simplicity, referred to as an ‘accent’ in this book.

Pronunciation and stress

2.1 Pronunciation

Every letter in Polish, apart from **ch, cz, sz, dż, dź, rz**, is said separately. There are no silent letters, but the letter **i** does affect pronunciation (see [2.4](#) and [2.10](#)).

2.2 Single vowels

a	as in hat	matka, aleja, brat
e	as in met	sekreтарь, tekst, jestem
i	as in feet	blisko, ostatni, gitara
o/oo	as in pot	noga, Polska, zoo
u	as in whose	student, ulica, papuga
ó	as in cool	góра, pokój, córka
y	as in dim	tygrys, syn, dobry

2.3 Nasal vowels

ą	as in don	mąka, gorący, książka
ąb, ąp	as in Tom	trąba, ząb, kąpać
ę	as in ten	ręka, węgiel, pięć
ęb, ęp	as in them	bęben, zęby, tępy
<i>Final ę</i>	tends to sound e	idę, muszę
<i>Final ie</i>	tends to sound ie	się, imię

These are mainly of foreign origin and are pronounced singly. However, in words of Polish origin, as underlined in the list below, an ‘i’ followed by another vowel within a word is not pronounced singly. Usually it softens the preceding consonant, adding a hint of y to it, e.g. **pies** [pyes], **bieda** [byeda], **mięso** [myenso]. You can think of the i being pronounced as an English ‘y’. In the case of **ci**, **si**, **zi**, **dzi** plus a following vowel, the i merely softens the preceding consonant, e.g. **pociąg**, **siano**, **ziarno**, **dziadek** [pochong, shano, zearno, jadek].

ai	Haiti		
ao	aorta	kakao	baon
au	pauza	nauka	autor
ea	Gwinea	reakcja	teatr
ei	ateista	kleić	kofeina
eo	Leonard	Teodor	meteorolog
eu	Tadeusz	liceum	muzeum
oa	toaleta		
oe	poeta	poezja	
oi	moi	stoi	choinka
ou	poufny	pouczać	douczać
ia	<u>Maria</u>	<u>kwiat</u>	<u>miasto</u>
ią	<u>piątek</u>	<u>związek</u>	<u>pięćdziesiąt</u>
ie	<u>pies</u>	<u>kamień</u>	<u>cukier</u>
ię	<u>mięso</u>	<u>imię</u>	<u>piękny</u>
io	<u>anioł</u>	<u>biorę</u>	<u>miotła</u>
ió	<u>pióro</u>	<u>miód</u>	<u>zbiór</u>
iu	<u>biuro</u>	<u>Mariusz</u>	<u>kostium</u>
ua	statua	aktualność	
ue	duet	muezin	puenta
ui	suita	uiszczać	truizm
uo	uogólnić	uosobić	uodporniać

2.5 Consonants

Consonants pronounced as in English are not shown.

Note: Soft consonants **ć, ci, ń, ni, ś, si, ź, zi**, have no direct equivalent in English; they are softer than the nearest English sound.

w	as in <i>van</i>	wino, kawa, słowo
l	as in <i>last</i>	lampa, ból, królowa
ł ¹	as in <i>full</i> or as <i>w</i>	stół, mały, Wisła
j	as in <i>yes</i>	jesień, jajko, kraj
ch ²	as in <i>hat</i>	chleb, bochenek, marchew
ń, ni	as in <i>onion</i>	Gdańsk, słońce, grudzień [soft]
c	as in <i>cats</i>	noc, chłopiec, cytryna
ć, ci	as in <i>cheese</i>	pracować, dziewięć, mówić [soft]
cz	as in <i>chair</i>	paczka, czas, wieczór
ck	as <i>tsk</i>	niemiecki, słowacki, Malicki
ś, si	as in <i>sheet</i>	środa, dziś, świat [soft]
sz	as in <i>show</i>	kapelusz, szynka, groszek
szcz	as in <i>fresh cheddar</i>	płaszcz, deszcz, szczęście
ść, ści	as in <i>Finnish cheese</i>	sześć, radość, ściana, dwieście [soft]
dz	as in <i>goods</i>	dzwon, bardzo, narodzenie
dź, dzi	as in <i>jeans</i>	dźwig, dziecko, godzina [soft]
dż	as in <i>jam</i>	dżem, dżentelmen, dżinsy [Rare. Found mainly in foreign words]
ź, zi	as in <i>Rhodesia</i>	źle, późno, ziemia, zielony [soft]
ż ³	as in <i>pleasure</i>	książka, różowy, życie
rz ³	as in <i>pleasure</i>	rzeka, drzewo, marzec

¹ Colloquially, **ł** is not pronounced between consonants and at word end: **jabłko, poszedł**.

² **ch** and **h** are pronounced identically, except in foreign words transcribed into Polish (e.g. **czelendź**: challenge) where **ch** is said as Polish **cz**. **Ch**, not **h**, is written in Polish words which have derivatives in **-sz** (e.g. **duch**: **duśza**; **suchy**: **suszyć**), and also at word end, e.g. **dach, mech, maluch** and case endings **-ich** and **-ach**. The exception is **druh**.

³ **ż** and **rz** are pronounced identically. In a few words, like **marznąć** from **mróz**, **rz** is said as two separate letters.

2.6 Identical double consonants

Two identical consonants together are each said separately, e.g.

An-na, in-ny, lek-ki, mięk-ki, uczen-nica, Malic-cy (plural of Malicki).

2.7 Consonant types

Polish, like English, contains voiced and unvoiced consonants. The terms ‘voiced’ and ‘unvoiced’ are very appropriate because they describe exactly what is happening. For example, when we say ‘b’ and ‘p’ our lips and tongue are roughly in the same position, except that the ‘b’ sound is said with more force. This causes our larynx to vibrate and hence produce a voiced sound. The ‘p’ sound, said with little force is, therefore, unvoiced.

When a spoken language is developing, people put sounds together so that the words which they create are as easy as possible to say. A word starting with ‘sp’, in which both consonants are unvoiced and flow into each other naturally, is easier to say than one starting with ‘zp’, where the ‘z’ is voiced but the ‘p’ is unvoiced. To say ‘zp’ one has to say ‘z’, stop, and then add ‘p’. The unvoiced equivalents of **b, d, g, w, z** are **p, t, k, f, s** (see 2.8).

If you look in a Polish dictionary you find that words often begin with **sp, zb, st, zd, sk, zg, sf** (groupings where both consonants are either voiced or unvoiced) rather than with **sb, zp, sd, zt, sg, zk, zf** (groupings where both voiced and unvoiced consonants are present). Exceptions do exist, such as **kw** and **sw** (unvoiced followed by voiced). The latter exists alongside its equivalent **zw** (both voiced). However, in the many words starting with **kw**, mainly but not exclusively transcribed from foreign words in ‘qu’, such as **kwartet** and **kwalifikacja**, the sound becomes **kf**, as is the case in Polish words starting with **kw**, like **kwiat** and **kwas**. In the few Polish words starting with **sw** (e.g. **swój, swoboda**) **sw** is said as **sf**. Words starting with **sf**, like **sfera** and **sfinks**, are foreign in origin.

When Polish became a written language, the spelling of a word was usually based on its pronunciation. Foreign words entering the language usually adopted a Polish spelling, e.g. *credit, business* (both from English), *plein air, cadre* (both from French), *Vorhang* (German) and *credenza* (Italian) became **kredyt, biznes, plener, kadra, firana** and **kredens**. *Xerox* often became **ksero**. Under the influence of American English pronunciation,

the short 'a' sound in adopted words was often transcribed as 'e'. So, *businessman*, *match* and *flash* became *bisnezmen*, *mecz* and *flesz*.

In English, although we are mostly unaware of it, voicing of unvoiced consonants occurs predominantly when the preceding consonant is voiced. So, in *jobs*, *lads*, *dogs*, *gives*, *glazes*, the 's' is voiced to become a 'z', but in *chops*, *boots*, *books*, *toffs*, *glasses*, the 's' remains unvoiced. Words ending with a final sound 'f' mainly adopt a plural with a 'v' sound. So, *leaf*, *wife* become *leaves*, *wives*. But, *roof*, *chief* remain as *roofs*, *chiefs*. Another phenomenon can also occur. In the English pronunciation of *houses* and *blouses*, the fact that the final 's' has assumed a 'z' sound, forces the preceding 's' to assume a 'z' sound also. In Scotland, *houses* is usually said with two 's' sounds, while the pronunciation of *blouses* can vary regionally.

2.8 Devoicing of voiced consonants

A voiced consonant is commonly pronounced as its unvoiced equivalent:

- (a) at the end of a word
- (b) when standing before or after an unvoiced consonant (which may be in another word). This most often occurs with **b**, **d**, **w**, **z**.

Voiced		Unvoiced	Examples		
b	→	p	chleb [hlep]	babka [bapka]	
d	→	t	naród [naroot]	wódka [vootka]	od Tomka [ot Tomka]
g	→	k	Bóg [Book]		
w	→	f	krew [kref]	wtorek [ftorek]	święto [shfyento]
z	→	s	wóz [voos]	z Piotrem [s Pyotrem]	
ż	→	ś	wież [vyesh]	buźka [booshka]	
dz	→	c	wódz [voots]		
dż	→	ć	chodź [hochsh]	idźcie [eechche]	
ż, rz	→	sz	też [tesh]	chrzan [hshan]	lekarz [lekash]
dż	→	cz	bridż [breech]		

2.9 Voicing of unvoiced consonants

The unvoiced consonants below, when in front of voiced consonants except **w** and **rz**, are voiced:

Unvoiced	Voiced	Examples
ś →	ź	prośba [proźba]
cz →	dż	liczba [leedźba]
k →	g	także [tagże]

Effect of
vowel **i** on
preceding
consonant

2.10 Effect of vowel **i** on preceding consonant

The vowel **i** softens the preceding consonant. Thus, consonants **c**, **n**, **s** and **z**, when followed by **i**, have the same sound as soft consonants **ć**, **ń**, **ś** and **ź**.

If, when adding endings, we place an **i** after a consonant which has an ´ accent, the consonant loses its accent because the **i** performs the required softening. Thus, Polish does not have the combinations **ći**, **ńi**, **śi**, **ści**, **dzi** or **źi**. This is most clearly seen in plurals:

Singular	Plural	Singular	Plural
miłość (love)	miłości	gość (guest)	goście
wieś (village)	wsie	koń (horse)	konie
tydzień (week)	tygodnie	łódź (boat)	łodzi
artysta (artist)	artyści	pianista (pianist)	pianiści

If we place an **i** after a consonant which has no ´ accent, the **i** softens the consonant which, in turn, softens the preceding consonant if that can be softened by the addition of an ´ accent. The softening effect continues backwards through the word until we reach a vowel or a consonant which cannot take an ´ accent.

This is best seen in the formation of (a) adverbs from adjectives, (b) in the comparative of adjectives and adverbs and (c) in some plurals:

- (a) **wczesny** (early) **wcześniej** (earlier) **n** becomes **ni**, so **s** becomes **ś**
 (b) **jasno** (brightly) **jaśniej** (more brightly)
 (a) **ciasny** (tight) **ciaśniejszy** (tighter)
 (c) **mężczyzna** (man) **mężczyźni** (men) **n** becomes **ni**, so **z** becomes **ź**
 (c) **więzień** (prisoner) **więźniowie** (prisoners)

2.11 Normal stress

In words of Polish origin, the second last syllable in a word is stressed:

matka telefon ulica adres toaleta rower

This means that the stress in a word often changes when the word is inflected (i.e. endings are added):

rower na rowerze z rowerami

In compound words made up of several elements, usually a noun and a prefix each with its own meaning, the stress remains as it was in each of the joined elements:

eksmąż, ekszona, arcybiskup, wiceprezes, wiceprezydent

An acronym is pronounced as one stressed syllable if possible, e.g. **ZUS** (Zakład Ubezpieczeń Społecznych) or as separate letters with the stress on the last letter, e.g. **PKS** [pekaes] (Polska Kolej Samochodowa).

In most words ending in **-ia** or **-io**, the **i** is pronounced as 'y', causing the **-ia** or **-io** to become one syllable **ya** or **yo**. Hence, the syllable before the **-ia** or **-io**, being the second last syllable, is stressed:

piekarnia kawiarnia cukiernia księgarnia ziemia historia

suknia studnia geografia lilia sympatia radio studio tanio

In words ending in **-sia**, **-cia**, **-zia** and **-dzia** the **i** serves to soften the preceding letter. So, the group is pronounced as one syllable **śa**, **ća**, **źa**, **dźa** and the preceding syllable, being the second last syllable, is stressed:

mamusia Zosia ciocia babcia buzia Magdzia

2.12 Abnormal stress

Stress falls on the third last syllable in the following:

- (a) Greek and Latin words: **gramatyka, matematyka, fizyka, turystyka, ceramika, botanika**.
- (b) The four numbers: **czterysta, siedemset, osiemset, dziewięćset**. **Sta** and **set** are simply tagged on, keeping the stress on the penultimate syllable of the original number (see 12.1).

- (c) Both forms (masculine and non-masculine) of past tense verbs in the first and second person plural. This is because the ending itself has two syllables, e.g.

mieliśmy (masc.) *mialiśmy* (non-masc.) we had [1st plural]
czytaliście (masc.) *czytałyście* (non-masc.) you were reading [2nd plural]

- (d) The conditional tense. Stress remains as it was in the past tense forms of the verb which were used to make this tense, e.g.

mielibyśmy (masc.) *mialibyśmy* (non-masc.) we would have [1st plural]
czytalibyście (masc.) *czytałybyście* (non-masc.) you would read [2nd plural]

2.13 Stress in prepositional phrases

Prepositional phrases are treated as one unit. If a monosyllabic preposition, e.g. **dla**, **u**, is followed by a monosyllabic pronoun, e.g. **nas**, **mnie**, the stress is on the preposition:

dla nas u mnie za nim [for us, at my house, after him]

In monosyllabic prepositions an **e** is often added to aid pronunciation of a difficult consonant group, e.g. **bez** + **e** = **beze**. To some extent, this is a matter of personal preference. In this case, the stress is normally on the **e**:

beze mnie przede mną [without me, before me]

Normal stress may be retained if the preposition with the extra **e** stands before a noun:

przede wszystkim [above all/before everything]

2.14 Stress in **nie** and its verb

These are treated as one unit. If the verb has one syllable, the stress is on **nie**:

nie mam nie był nie idź

If the verb has more than one syllable, the stress is as normal:

nie mamy nie była nie idziemy

Vowel and consonant alternations

In words of Polish origin mainly, vowels and consonants often change (alternate) predictably before certain endings. The alternation patterns are shown in the tables below.

Note: Vowel and consonant alternations often occur between different words from the same root, e.g. **waga: ważyć, para: parzyć, lato: letni, kwiat: kwiecień, jadać: jedzenie.**

3.1 Vowel alternations

These occur as below.

- 1 In nouns, in the locative singular (all genders), in the dative singular (feminine), and in the plural (all genders).
- 2 In verbs, mainly:
 - (a) In the present tense, e.g. **biorę/bierze** [from **brać**]
 - (b) In the past tense, e.g. **musieć/musiałem, wziąć/wzięłem**
 - (c) In the conditional tense, made from the 3rd person singular/plural forms of the past tense
 - (d) In the infinitives of verbs (see 5.4), most of which have either an imperfective and perfective aspect, e.g. **odwiedzać/odwiedzić, odpoczywać/odpocząć, umierać/umrzeć** or two imperfective aspects, e.g. **nosić/nieść**.
- 3 In adjectives and adverbs (see Chapters 8 and 9):
 - (a) In the comparative forms, e.g. **wesoły/weselszy** [adj.], **wesoło/weselej** [adv.]
 - (b) In masculine plural forms of some adjectives, e.g. **zmęczony** [masc. sing]/**zmęczeniu** [masc. pl.]

Vowel alternations

Original:

alternated

Nouns

Verbs

a: e ¹	świat (m.): świecie (world) [Loc. sing.]	jadę: jedziesz (travel)
e: o	ziele (m.): ziola (herb) [Nom. pl.]	wieźć: wozić (transport)
o: a	–	wykończyć: wykańczać (exhaust)
o: e	nasiono (n.) (kernel): nasienie (seed, sperm) [Nom. sing.] ²	wiozę: wiesz (transport)
o: ó	głowa (f.): głów (head) [Gen. pl.]	robić: rób (do)
ó: o	róg (m.): rogi (corner) [Nom. pl.]	móc: mogę (be able)
ó: e	popiół (m.): popiele (ash) [Loc. sing.]	–
ą: ę	ząb (m.): zęby (tooth) [Nom. pl.]	ciągnął: ciągnęła (pull)
ę: ą	święto (n.): święt (holiday) [Gen. pl.]	–
e: –	wieś (f.): wsi (village) [Dat./Loc. sing.]	szedłem: szłam (walk)
–: e	łza (f.): łez (teardrop) [Gen. pl.]	–

¹ Vowel alternations tend not to occur in foreign words, e.g. **aparat: aparacie, konsulat: konsulacie**.

² Vowel alternation has resulted in two different singular nouns.

3.2 Consonant alternations

Polish, as with all languages, has hard and soft consonants (see table over). Unusually, it also has functionally soft consonants. These are hard consonants which adopt endings appropriate to soft consonants, e.g. **koń** (sing.): **konie** (pl.) but also **klucz** (sing.): **klucze** (pl.).

When we add certain endings to words, hard consonants alternate with corresponding soft or functionally soft consonants. Sometimes, functionally soft consonants alternate with corresponding soft consonants or vice versa.

Consonant alternations occur mainly in the locative singular of nouns (all genders), in the dative singular of feminine nouns, in the plural of masculine ‘men’ nouns and adjectives, and in the comparative forms of adjectives and adverbs. For full details see those chapters. In verbs, consonant alternations occur mainly within the present tense.

Polish consonants and possible alternations (read table vertically)

<i>Hard</i>	t	d	s	z	n	k	g	ch	ch	ł	b	p	f	w	m	r
<i>Soft</i>	ć	dź	ś	ź	ń	ki	gi	chi	ś	li	bi	pi	fi	wi	mi	
	ci	dzi	si	zi	ni				si							
<i>Funct.</i>	c	dz	sz	ż		c	ż	sz		ł						rz
<i>soft</i>	cz	dż				cz	dż									

c, s, z, dz, n are softened by the addition of an accent thus: **ć, ś, ź, dź, ń**. They can, in certain circumstances change further, the ´ accent being replaced by i. If the remaining hard consonants do not alternate to a different consonant altogether, they are softened by the addition of an i. For examples see table below.

Polish does not contain the letter groupings **ge** or **ke**, except in borrowed foreign words, e.g. **geologia**, **Eugenia**, **keks**, **kelner**, **keczup**, **kemping**. The foreign grouping **gy** is normally transcribed as **gi**, e.g. **gimnazjum**, **gimnastyka**. Adjectives whose stems end in **g** or **k** take the ending **i**, not **y**, in the masculine nominative singular, e.g. **drogi**, **wysoki**. The neuter singular adjective ends in **gie/kie**, e.g. **drogie**, **wysokie** (see 8.1.1.2). Nouns whose stems end in **g(a)** or **k(a)**, like **pociąg**, **bank**, **noga**, **matka**, take the ending **i**, not **y**, in the nominative plural, e.g. **pociągi**, **banki**, **nogi**, **matki**.

Consonant alternations (accent may be further replaced by i)*

	<i>Nouns [f. sing. Nom.: Loc]</i>	<i>Adjectives [m. (men) Nom. sing.: pl.]</i>	<i>Verbs [1st person sing.: 2nd person sing.]</i>
b: bi	szyba: szybie (glass)	gruby: grubi (fat)	–
p: pi	mapa: mapie (map)	ślepy: ślepi (blind)	–
f: fi	szafa: szafie (cupboard)–		–
w: wi	głowa: głowie (head)	gotowy: gotowi (ready)	rwę: rwiesz (tear)
m: mi	rama: ramie (frame)	wiadomy: wiadomi (known)	wzmę: weźmiesz (take)
ł: l	szkoła: szkole (school)	mały: mali (small)	–
l: li	–	–	myśle: myślisz (think)

	Nouns [f. sing. Nom.: Loc]	Adjectives [m. (men) Nom. sing.: pl.]	Verbs [1st person sing.: 2nd person sing.]
k: c	Polska: Polsce (Poland)	bliski: bliscy (near)	–
k: cz	–	–	tlukę: tłuczesz (break)
g: dz	droga: drodze (way)	drogi: drodzy (dear)	–
g: ż	–	–	mogę: możesz (be able)
ch: sz	mucha: musze (fly)	–	–
ch: ś*	–	głuchy: głusi (deaf)	–
c: ć*	–	–	placę: płacisz (pay)
t: ć*	chata: chacie (hut)	bogaty: bogaci (rich)	plotę: pleciesz (plait)
d: dź*	woda: wodzie (water)	młody: młodzi (young)	kładę: kładziesz (lay)
dż: dź*	–	–	jeżdżę: jeździsz (travel)
s: ś*	kasa: kasie (cash desk)	–	niosę: niesiesz (carry)
sz: ś*	–	pierwszy: pierwsi (first)	muszę: musisz (have to)
z: ź*	gaza: gazie (gauze)	–	widzę: widzisz (see)
ż: ź*	–	duży: duzi (big)	wożę: wozisz (transport)
n: ń*	żona: żonie (wife)	smutny: smutni (sad)	biegnę: biegniesz (run)
r: rz	dziura: dziurze (hole)	stary: starzy (old)	piorę: pierzesz (wash)
ś: śl	Wiśła: Wiśle (Wisła)	dorośli: dorośli (grown)	–
st: ść*	lista: liście (list)	prosty: prości (straight)	–
sn: śń*	sosna: sośnie (pine)	–	–
zd: źdź*	gwiazda: gwieździe (star)	–	–
zn: źń*	ojczyzna: ojczyźnie (homeland)	–	–

Studying an inflected language

4.1 What is an inflected language?

Polish is an inflected language belonging, with languages like Russian, Serbian and Bulgarian, to the Slavonic branch of the Indo-European group of languages. Latin and Greek, although not Slavonic, are also inflected. In an inflected language the endings on words change according to the function of the word in the sentence. Verbs change according to their conjugation, nouns according to their declension.

Briefly, dictionaries list words in their uninflected form, but may also state unusual inflected forms.

<i>Part of speech</i>	<i>Generally stated in description</i>
Noun	Nominative singular (ojciec, matka, dziecko : father, mother, child), but often also the genitive singular and nominative plural.
Pronoun	Nominative singular (on, tamten : he, that one).
Adjective	Positive form of masculine singular (ładny : pretty). The comparative form (here ładniejszy : prettier) is not shown if it is formed in the normal way by adding -(i)ejczy to the positive. But, for szybki (quick) the comparative szybszy (quicker) appears.
Adverb	Positive form (ładnie : nicely). The comparative form (here ładniej : more nicely) is not shown if it is formed in the normal way by adding -(ie)j to the positive. But, for szybko (quickly) the comparative szybciej (more quickly) appears.
Verb	Infinitive, often the 1st and 2nd person singular of the present tense, and whether the verb is of imperfective or perfective aspect (czytać : imperf. or przeczytać : perf.)
Preposition	Grammatical case used after it. An extra -e to help with pronunciation may apply, e.g. w, we (in); z, ze (from, with).
Numeral	Usually <i>numeral</i> plus <i>card.</i> (cardinal: one, two) or <i>ord.</i> (ordinal : first, second).

Part of speech	Generally stated in description
Conjunction	Simply <i>conj.</i> and meaning.
Interjection/ Exclamation	Either <i>interject.</i> or <i>exclam.</i> and meaning.

4.2 How do words change in Polish?

Part of speech	Possible changes
Noun	Every noun belongs to a particular declension (group identified from its prevalent characteristics). The gender (masculine, feminine, neuter) of a noun is fixed. Nouns change (decline) to: 1. Show grammatical case, by adding, removing or changing the original ending according to the pattern prescribed for their noun declension. Ojciec (Nom. sing) becomes ojca (Acc. and Gen. sing.); ojcem (Instr. sing). 2. Show number (singular or plural) in all grammatical cases. Ojciec (Nom. sing) becomes ojcowie (Nom. pl.); ojcom (Dat. pl.).
Pronoun	A pronoun has the same gender (masculine, feminine, neuter) as the noun which it replaces. Pronouns decline according to the pattern prescribed for their pronoun declension. On (he) (Nom. sing) becomes jego (Acc. and Gen. sing.); nim (Instr. sing). Oni (they) (Nom. pl.) becomes ich (Acc. and Gen. pl.); nimi (Instr. pl.).
Adjective	Adjectives, e.g. szybki, agree in number, gender and case with the noun or pronoun which they describe. Given three genders and seven grammatical cases in the singular and the same again in the plural, each adjective could potentially have 42 different forms. In reality, this reduces markedly because some cases and genders use the same form of the adjective. Comparative (-er) and superlative (-est) forms of adjectives (szybszy, najszybszy) also decline as above.
Adverb	Adverbs, e.g. szybko, have comparative and superlative forms (szybciej, najszybciej). However, they are otherwise invariable.
Verb	These cause great problems. Each verb has a fixed number of tenses depending on its aspect: imperfective, like czytać or perfective like przeczytać. Each verb also belongs to a defined conjugation. Each conjugation has defined endings for 1st, 2nd, and 3rd person singular (I, you, he/she/it) as well as for 1st, 2nd and 3rd person plural (we, you, they). In the past, future and conditional tenses, there are unique forms for masculine, feminine and neuter subjects.

<i>Part of speech</i>	<i>Possible changes</i>
Preposition	These are invariable. However nouns (both singular and plural) standing after a preposition decline according to the grammatical case required by the preposition.
Numeral	These cause major problems. Cardinal numbers have special forms for masculine nouns and collective nouns, e.g. trzy (three) becomes trzej (masc.) and troje (collective). Ordinal numerals (first, second, etc.) decline as adjectives, agreeing with the number, gender and case of their associated noun.
Conjunction	These are invariable but obey special rules about the use of commas to separate words, phrases and clauses in a sentence.

4.3 What are the most common student errors?

Comprehension of an inflected language is seriously reduced by failing to identify parts of speech correctly. Students most often fail to identify:

- 1 Gender, number and case of noun.
- 2 Nouns with atypical endings, e.g. **artysta** (masc.), **noc** (fem.).
- 3 Similar endings:
 - (a) Dative singular **-owi** confused with masc. nominative plural **-owie**, or even parts of a verb, e.g. **powie** (he will say).
 - (b) Masculine genitive singular in **-a** (**ojca**) confused with feminine nominative singular noun in **-a** (**praca**).
 - (c) Dative plural in **-om** (**matkom**, **ojcom**) or genitive plural of feminine noun without an ending (**matek** from **matka**) identified as masculine nominative singular noun ending in consonant or masculine diminutive ending in **-ek**.
 - (d) Genitive plural of feminine nouns in **-cia** (**cioć** from **ciocia**) identified as infinitive of verb.
 - (e) Neuter plural in **-a** (**pole**: **pola**) identified as feminine singular.
 - (f) Feminine singular in **-i** (**pani**) or instrumental plural ending **-ami** identified as nominative plural ending in **-i**.
- 4 Diminutives of noun, e.g. **stolik**, **stoliczek**, both from **stół** (table), confused with **stolek** (stool).
- 5 Similar words, like **nic** (nothing) and **nić** (thread) or **wesołe** (happy) and **wesele** (wedding).
- 6 Negative verb (there is a **nie** somewhere in the sentence). Hence, the reader does not realise that the direct object of the verb will normally be in genitive case unless the verb itself demands use of a different case.

- 7 Person and tense of verb. This relies on knowledge of the declension type of the verb.
- 8 Aspect of verb – normally imperfective or perfective. However, a few verbs have two imperfective aspects.
- 9 Gender and person in the past, future and conditional tense of verbs (*pisali*: *pisali*).
- 10 Verb ending **-a** (*mieszka*: he/she/it lives) confused with feminine nouns, most of which also end in **-a** (*miska*: bowl).
- 11 Gender, number and case of pronoun e.g. **on** (he) changes to **jemu**, **jego** in different cases.
- 12 Gender, number and case of adjective.
- 13 Special masculine plural form of adjective relating to ‘men’ (*dobry*: *dobrzy*).
- 14 Adjective confused with adverb, e.g. *daleki* with *daleko*.
- 15 Comparative and superlative forms of adjective and adverb, especially if irregular, not recognised (*duży*: *wiekszy*, *długo*: *dłużej*).
- 16 Irregular nouns, adjectives, adverbs and verbs.
- 17 Inflected forms of numbers (*dwa*: *dwaj*; *dwóch*: *dwoje*).
- 18 Word has vowel and/or consonant alternations (*świat*: *świecie*, *Magda*: *Magdzie*).
- 19 Question word is in an unexpected case. *Co* (what) and *kto* (who) are obviously different but *czym*, *czemu* are confused with *kim*, *komu*.

4.4 How to study a Polish text

Word order in a Polish sentence rarely follows the *subject–verb–object* order prevalent in English. In addition, especially in speech or for emphasis, associated words are often separated, e.g. adjective split from nouns, or pronoun split from verb. For example:

W jednym tylko byłem sklepie instead of *Byłem tylko w jednym sklepie*.
(I went to only one shop.)

Takie chcesz oglądać filmy? instead of *Chcesz oglądać takie filmy?* (You want to watch such films?)

Marta dwóch ma synów instead of *Marta ma dwóch synów*. (Martha has two sons.)

Dobry kupiłeś słownik? Instead of *Kupiłeś dobry słownik?* (Did you buy a good dictionary?)

Czemu ty tak późno wracasz? instead of *Czemu wracasz tak późno?* (Why do you return so late?)

When faced with a Polish text, it is a mistake to start at the beginning of a sentence and translate word for word. Rather:

- 1 Check if the sentence is a statement or a question.
- 2 Find the verb (s).
- 3 Identify if each verb is a tense or an infinitive. If you find an infinitive, it often follows an auxiliary verb (e.g. **Mogę** [auxiliary] **przyjść** [infinitive]; I can come) which you must also find.
- 4 Identify the person of the verb.
- 5 Identify if the verb is positive (its object is normally in the accusative case) or negative its object is most probably in the genitive case).
- 6 Find the subject of the verb.
- 7 Is the subject singular or plural?
- 8 Find the gender of the subject. Gender affects any associated adjectives and also the formation of past, future and conditional tenses.
- 9 Identify any adjectives and adverbs.
- 10 Divide the sentence into separate clauses. Clauses normally begin with a conjunction (*and, although*) or a relative pronoun/adjective (*who, which*).
- 11 Divide the clauses into phrases, often containing a preposition (*with my father, at the bus stop, near the shop*).
- 12 In an inflected language, nouns and adjectives rarely appear in the nominative singular. To get the meaning, you must find the dictionary form of these words by working backwards. In the phrase **przy obiedzie** (at lunch), if you identify **obiedzie** as the locative singular of **obiad**, you can look up the meaning.
- 13 Remember that *a, the, some, any* do not exist in Polish (although there are ways of making your meaning clearer). Normally, context will dictate meaning. For example, **z psem** could mean *with a dog, with his dog, with their dog*, etc.

4.5 Sample text

Note: Bold = verb, uppercase = noun, italics = adjective, underline = adverb. Notice how:

- a noun rarely appears in its nominative singular form; various case endings are used, especially for direct objects and after prepositions
- a subject rarely precedes its verb.

- a mix of perfective and imperfective verbs, some reflexive others non-reflexive, is used.
- a mix of past, present and future tense is used, along with some imperatives.
- personal pronouns (I, you, he, etc.) are normally contained within the verb.
- an adjective sometimes follows the associated noun, rather than preceding it.

Skręciłyśmy w lewo, żeby *najszybszą* DROGĄ dojechać do PRZYJACIÓŁ. Było już strasznie późno. Zbliżała się *jedenasta*. A mroźno! Zapadała też *gęsta* MGŁA.

Jechaliśmy *główną* SZOSĄ. Po *prawej* STRONIE jakieś PRZEDSZKOLE, *malutka* PRZYCHODNIA *lekarska*, *zamrożnięte* DZIAŁKI, na których z PEWNOŚCIĄ już nic nie *rosło*. Po *lewej*, KIOSKI, STRAGANY. Chyba tu w DNIĘ *powszednie* odbywały się TARGI. Dalej, *jakiś* PARKING. Nagle zahamowałam.

– Co ty? Co się dzieje? – spytała KASIA.

– Patrz, tam na PARKINGU pod DRZEWEK. *Ten stary* POLONEZ. Czemu on tam tak samotnie stoi?

– Ależ, MAMO, daj SPOKÓJ! Tam MŁODZIEŻ się całuje.

– Nie wierzę. Podjedźmy bliżej. Może stało się coś złego.

Wysiadłyśmy z WOZU i po cichutku zbliżyłyśmy się do SAMOCHODU. *Przednie* ŚWIATŁA *włączone*. DRZWI *zamknięte* na KLUCZ. W SAMOCHODZIE było tylko *dwoje* DZIECI. CHŁOPCZYK *miał* może osiem LAT, a DZIEWCZYNNKA chyba ze cztery. W *lodowatym* POJEŹDZIE oboje mocno spały. Gdzie RODZICE? Ani ŚLADU. Czemu *tych* BIEDAKÓW tak zostawiono na *pustym* PARKINGU *należącym* do *ogromnego* SKLEPU *spożywczego*? No, i do tego w *NOC Wigilijną*, kiedy wszyscy powinni być u siebie w DOMU przy *STOLE wigilijnym*. Co mogło się stać RODZICOM?

– No, i co teraz? – spytała KASIA.

Dzwonię na KOMENDĘ. Tam zawsze jest ktoś na *ostrym* DYŻURZE. Przyjadą natychmiast. Włamią się do SAMOCHODU i obudzą *śpiących*. Wyjaśnią *całą* SPRAWĘ.

– Miejmy NADZIEJĘ. Przecież tu chodzi o *malutkie* DZIECIAKI.

Translation

We turned left in order to reach our friends by the quickest route. It was already terribly late. Not far off eleven o'clock. And freezing! A thick fog was falling too.

We were travelling along the main road. On the right, some play school, a tiny doctor's surgery, frozen allotments, on which surely nothing was growing by now. On the left, kiosks, market stalls. There were probably markets here on working days. Further on, a car park. Suddenly, I braked.

"Hey, what's going on?" asked Kate.

Look, there in the car park, under the tree. That old Polonez. Why is it standing there all on its own?

"For goodness' sake, Mum! Are you mad? It's youngsters kissing."

"I don't believe it. Let's go nearer. Maybe something's wrong."

We got out of the van and quietly approached the car. Front lights on. Door locked. There were only two children in the car. The little boy was perhaps eight years old and the little girl about four. Both were fast asleep in the freezing vehicle. Where were their parents? No sign of them. Why had these poor kids been left in an empty car park belonging to a huge food shop? And on Christmas Eve too, when everyone ought to be at home at the celebration meal. What had happened to their parents?

"Well, what now?" asked Kate.

"I'll phone the police station. There's always someone on emergency duty there. They'll get here right away. They'll break into the car and wake the sleepers. They'll sort things out."

"Let's hope so. After all, it's a matter of tiny kids here."

Word analysis

Only significant words are analysed. For verbs, infinitive and aspect are given. Pronouns, prepositions and conjunctions are omitted if their meaning is clear from the English translation.

Word	Origin
skręciliśmy	skręcić (perf.). Past. Ending liśmy is 2nd person pl. fem.
najszybszą drogą	superlative adj. + noun, fem. sing. Instr. case for 'means to an end'.
dojechać	verb (perf.), infinitive after żeby .
przyjaciół	gen. after do. Naszych (our) is implied.
było	past of być , Ending o is 3rd person sing. neut.
zbliżała się	zbliżać się (imperf.). Reflexive. Past. Ending ała is 3rd person sing. fem.
jedenasta	ordinal number. Godzina (hour) fem. omitted. Subject of zbliżała się .
zapadała	zapadać (imperf.). Past. Ending ała is 3rd person sing. fem.
gęsta mgła	adj. + noun. Fem. sing. Subject of zapadała .
jechaliśmy	jechać (imperf.). Past. Ending liśmy is 2nd person plural, fem.
główną szosą	adj. + noun. Instr. case for 'means to an end'. Fem. sing.
prawej stronie	adj. + noun. Fem. sing. Loc. after po . Verb było (was) omitted.
na których	loc. pl. (on which) referring to działki (fem. pl.).
z pewnością	instrum. after z . Fem. sing.
nic nie	double negative nic + nie (nothing). Subject of rosło .
rosło	rosnąć (imperf.). Past. Ending ło is 3rd person, sing. neut.
odbywały się	odbywać się (imperf.). Reflexive. Past. Ending ły is 3rd person pl., masc. (non-men).
targi	masc pl. Subject of odbywały się .
dalej	adv. from daleko . Comparative.
zahamowałam	zahamować (perf.). Past. Ending łam is 1st person, sing. fem.
się dzieje	dziać się (imperf.) Reflexive. Present. 3rd person sing.
spytała	spytać (perf.). Past. 3rd person sing. fem.
patrz	patrzyć (imperf.) Imperative, 2nd person sing.
czemu	question word 'why'.
samotnie	adv. from samotny .
stoi	stać (imperf.). Present. 3rd person sing.
mamo	vocative. Fem. sing.
daj	dać (perf.). Imperative. 2nd person sing.
się całuje	całować się (imperf.). Reflexive. Present. 3rd person sing.
wierzę	wierzyć (imperf.). Present. 1st person sing.
podjedźmy	podjechać (perf.) Imperative. 2nd person pl.

Word	Origin
bliżej	adv. from blisko . Comparative.
stało się	stać się (imperf.). Past. 3rd person sing.
złego	adj. Gen. after coś .
wysiadłyśmy	wysiąść (perf.) Past. 2nd person pl. fem.
wozu	gen. after z .
po cichutku	adv. from cicho .
zbliżyłyśmy się	zbliżyć się (perf.) Past. 2nd person pl. fem.
samochodu	gen. after do .
przednie	adj. Neut. pl.
światła	neut. pl. Subject of były (past of być , understood).
włączone	adj. from verb włączyć (perf.). Neut. pl.
drzwi	noun, always pl. Subject of były (past of być , understood).
zamknięte	adj. from verb zamknąć (perf.). Neut. pl.
samochodzie	loc after w .
dwoje	number 'two'. Collective form used with 'children'.
chłopczyk	diminutive of chłopiec . Subject of miał .
miał	mieć (imperf). Used with ages. Past, 3rd person sing. masc.
lat	gen. after number greater than 4.
lodowatym	adj. + noun. Loc after w .
pojeździe	
oboje	number 'both'. Collective form used with 'children'.
spali	spać (imperf., actual). Past. 3rd person pl. neut.
gdzie	question word 'where'.
rodzice	noun. Masc. pl. Subject of byli (past of być , 3rd person pl., masc. 'men' understood).
ani śladu	impersonal idiom ' nie było widać ani śladu '. Śladu is gen. after negative verb.
tych biedaków	demonstrative adj. + noun. Acc. plural of ci biedacy .
zostawiono	zostawić (perf.) Adj. participle (passive) in -o (see 5.3.3). 3rd person sing.
pustym parkingu	adj. + noun. Loc. after na .
należącym	adj. Loc. case after na continues.
ogromnego sklepu	adj. + noun + adj. Gen. after do . Masc. sing.
spożywczego	
tego	pronoun. Gen. of to (this) used after do .

Word	Origin
noc wigilijną	noun + adj. Acc of time after w .
wszyscy	noun, masc. pl. Subject of powinni .
powinni	powinieniem (modal, defective). Present, 3rd person pl., masc. 'men' form.
domu	loc. after w .
stole wigilijnym	noun + adj. Loc after przy .
mogło	móc (modal). Past, 3rd person sing., neut. with subject co .
się stać	stać się (perf.) Infinitive after mogło .
rodzicom	masc. pl. Dat. after stać się .
dzwonię	dzwonić (imperf.). Present tense used for future 'will ring'. 1st person sing.
komendę	acc. sing. fem. after na .
jest	być (imperf. actual) Present. 3rd person sing.
ostrym dyżurze	adj + noun. Loc. After na .
przyjadą	przyjechać (perf.) Future, 3rd person pl.
włamią się	włamać się (perf.) Future, 3rd person pl.
obudzą	obudzić (perf.) Future, 3rd person pl.
śpiących	adj. acting as noun. Masc. pl. Acc. Object of obudzą .
wyjaśnią	wyjasnić (perf.) Future, 3rd person pl.
całą sprawę	adj. + noun. Acc sing. fem. Object of wyjaśnią .
miejmy	mieć (imperf. actual). Imperative. 2nd person pl.
nadzieję	acc. fem. sing. Object of miejmy .
chodzi o	chodzić (imperf.). Idiom followed by o . Present, 3rd person sing.
malutkie dzieciaki	adj. + noun. Acc. after o . Masc. pl.

PART II

Parts of speech

This part is divided into chapters dealing with the following parts of speech existing in Polish.

- VERBS **być** (to be), **mieć** (to have), **śpiewać** (to sing)
- NOUNS **chłopiec** (boy), **córka** (daughter), **drzewo** (tree)
- PRONOUNS **on** (he), **jego** (him), **jemu** (to him)
- ADJECTIVES **duży** (big), **tani** (cheap), **mój** (my)
- ADVERBS **szybko** (quickly), **tutaj** (here), **teraz** (now)
- PREPOSITIONS **do** (to), **od** (from), **obok** (beside)
- CONJUNCTIONS **i** (and), **ale** (but), **choć** (although)
- NUMERALS **pięć** (five), **kilka** (several), **ile?** (how many?)
- INTERJECTIONS **Ach** (oh), **No** (Well, now), **Ojej** (Oh, dear!).
Includes idiomatic phrases commonly heard
in speech and common greetings.
- PARTICLES **czy** (if), **nie** (not), **by** (various usages)

Note: Polish has no ARTICLES ‘a/an/the’ or ‘some/any’. It relies heavily on case endings to show the relationships between the words in a sentence, e.g.

Chłopiec [subject] **kocha dziewczynę**. [object]
A/the boy loves a/the girl.

Dziewczyna [subject] **kocha chłopca**. [object]
A/the girl loves a/the boy.

Czy masz masło? [object]
Have you got some/any butter?

Nie mam masła. [object. Gen. of negative]
I have no butter.

Verbs

A verb can express an action (*eat, sing, walk, speak*) or a thought, feeling or emotion (*think, believe, suspect, seem, like, hate, desire, want*). The verbs ‘to be’ and ‘to have’ can stand alone (I *am* tired; They *have* a dog) or serve as auxiliary verbs.

Most languages contain auxiliary verbs. These help us to form tenses. The auxiliary verbs in English are: *be, have, do, can, could, may, might, must, ought, should, would, shall, will, need, dare, and used* (I *am* eating, I *have* eaten; You *may* go; She *should have* come earlier; They *ought to* ask; He *used to* like coffee; You *can't* do this).

In most languages a verb has some or all of these forms.

- Infinitive – in English this is indicated by ‘to’. I plan *to finish* tomorrow.
- Indicative mood – used to make positive or negative statements and ask questions (I *like* cats; We *don't have* a car; Who *left* this here?). The indicative mood has these tenses: present, past, future and conditional.
- Active voice [someone does something] and passive voice [something is done]. The verb in all the above tenses can be in the active voice (The man *bought* the house.) or in the passive voice (The house *was bought* by the man.).
- Imperative mood – used to give commands. (*Come* here. *Give* me some money. *Buy* that dress.)
- Subjunctive mood – once used to express hypothetical events, this has largely disappeared from English except in expressions like ‘If I *were* (not *was*) you, I would buy a house’ and ‘I request that Jane *come* (not *comes*) at once’. Polish has no subjunctive mood. Hypothetical events normally require the conditional tense in the indicative mood (see 5.8) or are expressed with the help of an adverbial phrase:

Gdyby był [conditional tense] **biedny, toby pracował** [conditional tense].
If he were poor he would work.

Na twoim miejscu [adverbial phrase] **zostałbym** [conditional tense] w Tarnowie.

If I were you, I would remain in Tarnów.

- Participles. A Polish verb normally has two unchangeable adverbial participles (present and past tense) which, like all adverbs, are associated with a verb and hence are unchangeable:

She fell (while) *going* upstairs [adverbial participle, present].

Having gone upstairs, she fell asleep [adverbial participle, past].

- A Polish verb also normally has three adjectival participles, which, like all adjectives, agree in number, gender and case with the noun or pronoun which they qualify. They occur in the present or past tense, and in the active or passive voice:

I saw a *bike standing* by the shop [present adjectival participle, active].

Then I saw the *bike being pushed* by a boy. [present adjectival participle, passive].

It was the *bike* (which *had been*) *stolen* yesterday [past adjectival participle, passive]

- Verbal prefixes. These create new verbs from existing verbs: undo, reassess, overcook.
- Phrasal verbs. These are very common in English (*jump down*, *fall over*, *spread out*). Polish uses verbal prefixes instead (zeskoczyć, przewrócić się, rozłożyć).

A verb is either transitive or intransitive. In transitive verbs, the action of the verb passes from the subject to a direct object, e.g. *The girl* [subject] *ate* [verb] *her breakfast* [direct object]. In intransitive verbs, there is no direct object, e.g. *The girl* [subject] *ate* [verb] quickly.

5.1 Infinitive

Polish differs from most languages in that, in many cases, we cannot work out the endings of the tenses simply by looking at the infinitive ending (see 5.5.2 What is a conjugation?).

The infinitive of an imperfective verb has a continuous, hence present tense, meaning, e.g. *czytać* (to be reading, to read habitually). The infinitive of a perfective verb has a completed, hence past tense meaning, e.g. *przeczytać* (to have read).

The infinitive of a Polish verb has one of these endings:

-ać brać, mieszkać, stać	-ąć ciąć, giąć, odpocząć
-eć słyszeć, woleć, trzeć	-nąć biegnąć, ciągnąć, płynąć
-ieć mieć, umieć, siedzieć	-ść iść, kraść, nieść
-ić robić, prosić, mówić	-źć gryźć, wieźć, znaleźć
-yć być, liczyć, żyć	-ować budować, kupować, malować
-uć czuć, psuć, kłuć	-ywać bywać, obiecywać, wykonywać
-c piec, strzec, móc	-iwać oczekiwać, pomrukiwać, posługiwać
	-awać dawać, poznawać, zostawać

The word 'to' is contained in the infinitive, e.g. **iść** (to go).

The infinitive ends in **-źć** (rather than **-ść**) if the **-ź** changes to **-z** or **-ż** in other parts of the verb:

niosę (I carry)	nieść	<i>but</i>	znalazłem (I found)	znaleźć
wiodę (I lead)	wieść		wiozę (I transport)	wieźć

Many Polish verbs have non-reflexive as well as reflexive forms of the infinitive, e.g. non-reflexive **martwić** (to worry someone) *and* reflexive **martwić się** (to worry oneself, to be worried).

Dictionaries list verbs in the infinitive form, along with verb type (imperfective or perfective). Some dictionaries define imperfective verbs solely by a reference to the perfective equivalent, e.g. **zamykać** *see* **zamknąć**. Others refer vice versa, i.e. **zamknąć** *see* **zamykać**. The purchase of a textbook of Polish verbs conjugated in all their tenses is recommended.

5.1.1 Function of infinitive

5.1.1.1 After modal auxiliaries

Muszę iść.	I must go.
Umie pływać.	He can swim.
Nie chcą się uczyć.	They do not want to learn.
Możesz wziąć jabłko.	You can take an apple.

5.1.1.2 After impersonal expressions of necessity, prohibition, permission or desire

Note: The verb 'to be' or 'to have to' is often left unsaid:

Trzeba za to zapłacić. You have to pay for that.

Nie wolno palić. Smoking is not allowed.

Można tutaj zaparkować. You can park here.

Po co [będę] się martwić? Why worry?

Dlaczego [mam] mu nie pomóc? Why not help him?

Lepiej poczekać. It's better to wait.

Tak się odezwać! [To jest] Coś niesłychanego!

To say that! Never heard of such a thing!

Pojechać do Stanów? To [jest] niemożliwe.

Go to the States? That's impossible.

Zdać egzamin. To byłoby dopiero coś.

To pass the exam. That would be something.

5.1.1.3 In impersonal or passive expressions with verbs **słyszać, widać, czuć, znać**

Na targu *słyszać* krzyk, *widac* stragany, *czuć* różne zapachy.

In a market one hears shouting, sees stalls, smells various smells.
[impersonal]

In a market shouts are heard, stalls are seen, smells are smelt. [passive]

5.1.1.4 In informal imperatives (commands) and in formal imperatives with **niech**.

Spróbuj coś zjeść. [informal]

Niech pan spróbuje coś zjeść. [formal]

Try to eat something.

Zacznij od dzisiaj oszczędzać. [informal]

Niech pani zacznie od dzisiaj oszczędzać. [formal]

Start saving money from today.

Nie zapomnij *pozamykać* okien. [informal]

Niech Państwo nie zapomną *pozamykać* okien. [formal]

Don't forget to shut the windows.

5.1.1.5 In official imperatives without **Proszę**

Nie łamać gałęzi. Do not break the branches.

Prać na sucho. Dry clean only.

5.1.1.6 In polite imperatives after **Proszę**

Proszę *siadać*. Please sit down.

Proszę się nie *przejmować*. Please do not worry.

5.1.1.7 To translate the English gerund in '-ing' (subject or object)

Przyjemnie jest *spacerować* po parku.

It's nice to walk in the park/Walking in the park is nice.

Lubię *czytać*.

I like to read/I like reading.

5.1.1.8 As the object of another verb

Postanowiłem *kupić* dom. I decided to buy a house.

Mam zamiar *studiować*. I intend to study.

Poszli *zadzwoić*. They went to telephone.

5.1.1.9 In noun clauses (subject or object)

Nie ma o czym *mówić*. There's nothing to talk about.

Nie wiem, czy *pojechać*. I don't know whether to go.

Nie mamy do kogo się *zwrócić*. We have no one to turn to.

Nie mam co *robić*. I've nothing to do.

Mówił, żeby *przyjść*. He said to come.

Zapytaj, co *kupić*. Ask what we're to buy.

5.2 Imperative mood

The imperative mood is used to give commands. There is a separate imperative form to command one person whom we know well and can address as **ty**, and another to command several persons whom we know well and can address as **wy**. A formal form of the infinitive, used to command people we do not know well, also exists (see 5.2.3).

Imperfective and perfective verbs have imperative forms. In the former, the meaning is ‘do now/always’; in the latter the meaning is ‘do once in the future and in completion’:

Czytaj.	[imperf.]	Read [now].
Kupuj.	[imperf.]	Buy [now or regularly].
Pisz.	[imperf.]	Write [now/frequently].
Przeczytaj.	[perf.]	Read [to the end].
Kup.	[perf.]	Buy [once in future and in completion].
Napisz.	[perf.]	Write [once in future and in completion].

Negative commands (preceded by **nie**) are normally only given using imperfective verbs, e.g. **Nie kupuj/Nie pisz**: Do not buy/Do not write [now or in future].

Note: For details of conjugations see 5.5. Present tense; for perfective and imperfective verb types see 5.4 Verb aspects.

5.2.1 Second person singular (informal)

This is used to command one person whom we know well and can address as **ty**.

5.2.1.1 Conjugation I: **am, a, ają**

To form the imperative add **-j** to the third person *singular* of the present tense (imperfective verbs) or future tense (perfective verbs):

<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>	<i>Examples</i>
śpiewać [imperf.]	śpiewa	śpiewaj	Śpiewaj ładnie. Sing nicely.
zaśpiewać [perf.]	zaśpiewa	zaśpiewaj	Zaśpiewaj mi piosenkę. Sing me a song.
czekać [imperf.]	czeka	czekaj	Czekaj na mnie. Wait for me.
poczekać [perf.]	poczekaj	poczekaj	Poczekaj jeszcze parę dni. Wait another few days.

5.2.1.2 Conjugation 2a: **em, e, eją** and 2b: **em, e, edzą**

To form the imperative remove the ending **-ą** from the third person *plural* of the present tense (imperfective verbs) or future tense (perfective verbs):

<i>Infinitive</i>	<i>3rd pl.</i>	<i>Imperative</i>	<i>Examples</i>
jeść [imperf.]	jedzą	jedz	Jedz obiad. Eat your lunch.
Wiedzieć [imperf.]	wiedzą	wiedz	Wiedz, że jesteś Polakiem. Know you are Polish.
Rozumieć [imperf.]	rozumieją	zrozum ¹	Nie zrozum mnie źle. Don't misunderstand me.

¹ Use perfective **zrozumieć**. More often used in negative. The form **zrozumiej** is not used.

5.2.1.3 Conjugations 3 and 4

(a) To form the imperative you usually remove the ending **-e, -i, or -y** from the third person singular of the present tense (imperfective verbs) or future tense (perfective verbs):

<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>	<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>
pisać	pisze	pisz	bić	bije	bij
karać	karze	karz	pić	pije	pij
wiązać	wiąże	wiąż	myć się	myje się	myj się
śmiać się	śmieje się	śmiej się	budować	buduje	buduj
pluć	pluje	pluj	obietcywać	obietcuje	obietcuj
myśleć	myśli	myśl	uczyć się	uczy się	ucz się
palić	pali	pal	krzyczeć	krzyczy	krzycz
skrzypieć	skrzypi	skrzyp	kończyć	kończy	kończ

Likewise:

Other verbs in -ować, -iwać, -ywać, -awać.

Verbs with -e ending in third person singular: chęsząć, czuć, pokazać, płakać, skakać, szyć, żyć.

Verbs with -y ending in third person singular: cieszyć, leczyć, lekceważyć, leżeć, liczyć, milczeć, nauczyć, patrzeć or patrzeć, pożyczyć, przeznaczyć, śpieszyć się, tańczyć, tłumaczyć, ważyć, wierzyć, włączyć, wyłączyć, zdążyć.

- (b) Additionally, verbs ending in -cić, -nić, -sić, -zić, and -dzić, in losing the -i of the third person singular, shorten the final soft consonant. This also occurs in some verbs with the third person singular ending -ie:

<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>	<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>
wyczyścić	wyczyści	wyczyść	nosić	nosi	noś
kłócić się	kłóci się	kłóć się	poprosić	poprosi	poproś
płacić	płaci	płać	chodzić	chodzi	chodź
dzwonić	dzwoni	dzwoń	sprawdzić	sprawdzi	sprawdź
ożenić się	ożeni się	ożeń się	obudzić	obudzi	obudź
stanać	stanie	stań	kłaść	kładzie	kładź
plynąć	plynie	plyń	wieźć	wiezie	wieź
nieść	niesie	nieś	znaleźć	znajdzie	znajdź
<i>Likewise:</i>					
iść	idź	wejść	wejść	przyjść	przyjdź
pójść	pójdź	wyjdź	wyjdź	jechać	jedź

And: bronić, brudzić, dusić, nudzić, opuścić, powiesić, prowadzić, radzić, urządzać, wrócić, wymienić.

- (c) Additionally, if the stem vowel is o it is often changed to ó:

<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>	<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>
pozwolić	pozwoli	pozwól	rodzić	rodzi	ródź
robić	robi	rób	położyć	położy	połóż
zgodzić się	zgodzi się	zgódź się	pośłodzić	pośłodzi	pośłódź*
pomóc	pomoże	pomóż	grozić	grozi	gróź*
wozić	wozi	wóz	ogolić się	ogoli się	ogól się*
otworzyć	otworzy	otwórz			

* Forms pośłódź, gróź, ogól się also exist.

Note: In cases (a)–(c) earlier, verbs with soft consonant endings **-bić**, **-pić**, **-fić**, **-lić**, and **-wić** lose this softening:

kupić **kupi** **kup** **mówić** **mówi** **mów**

wątpić **wątpi** **wątp**

- (d) Many verbs whose stems end in a consonant cluster add **-ij** or **-yj** to the third person singular stem of the present tense (imperfective verbs) or future tense (perfective verbs). This occurs with many verbs in **-nąć** or **-ść**:

<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>	<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>
biegnąć	biegnie	biegnij	kraść	kradnie	kradnij
ciągnąć	ciągnie	ciągnij	upaść	upadnie	upadnij
rosnąć	rośnie	rośnij	śnić	śni	śnij
zacząć	zacznie	zacznij	spać	śpi	śpij
zamknąć	zamknie	zamknij	ciąć	tnie	tnij
zapomnieć	zapomni	zapomnij	rwać	rwie	rwij
spóźnić się	spóźni się	spóźnij się	kleić	klei	klej
wypełnić	wypełni	wypełnij	drzeć	drze	drzyj
zdyć	zdejmie	zdejmij	trzeć	trze	trzyj

Additionally, if the stem vowel is **o** it is often changed to **ó**:

<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>	<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>
bać się	boi się	bój się	stać	stoi	stój
poić	poi	pój	stroić	stroi	strój
kroić	kroi	krój	uspokoić	uspokoi	uspokój

- (e) The following are irregular imperatives:

być	bądź	brać	bierz	dać	daj	dawać	dawaj
mieć	miej	wysłać	wyślij	wziąć	weź		

- (f) The following verbs have no imperative forms except the third person forms with **niech**:

boleć	brakować	potrzebować	słyszeć	widzieć	woleć
--------------	-----------------	--------------------	----------------	----------------	--------------

5.2.2 First person plural and second person plural (informal)

The first person plural imperative has the meaning ‘Let us ...’. To form it, add **-my** to the second person singular imperative.

The second person plural imperative is used for those we know well and can address as **wy**. To form it, add **-cie** to the second person singular imperative.

<i>Infinitive</i>	<i>2nd sing.</i>	<i>1st plural</i>	<i>2nd plural</i>
słuchać	słuchaj	słuchajmy	słuchajcie
pisać	pisz	piszmy	piszcie
brać	bierz	bierzmy	bierzcie
iść	idź	idźmy	idźcie
zrobić	zrób	zróbmy	zróbcie
stać	stój	stójmy	stójcie
uczyć się	ucz się	uczmy się	uczcie się
wytrzeć	wytrzyj	wytrzyjmy	wytrzyjcie
Stójmy tu i bądźmy cicho.		Let's stand here and be quiet.	
Napiszcie, co u Was słychać.		Write with your news.	
Zjedzcie kolację i idźcie spać.		Eat your supper and go to sleep.	

5.2.3 Third person singular and plural (formal)

These imperatives are used for those we address formally (see 7.1.1.1). To form them, put **niech** before the third person singular or plural of the present tense. **Proszę** makes the imperative even more polite. **Niech** also expresses hopes, wishes and curses, and is sometimes used with the conditional particle **-by**.

Commands

Niech pan/pani siada.	Take a seat.
Niech państwo się nie martwią.	Do not worry.
Proszę, niech pan poczeka.	Please wait.

Hopes, wishes, curses

Indicative
mood

Niech sobie idą do kina.	Let them go to the cinema.
Zostaw dziecko. Niech się bawi.	Leave the child alone. Let it play.
Niech będzie pochwalony Bóg Wszchemogący!	May Almighty God be praised!
Niech Paweł pójdzie po chleb.	Let Paul go for the bread.
Sto lat! Niech żyje nam!	Long life! (lit. 100 years let him live for us.)
Niech was piorun trzaśnie!	The devil take you!
Niechby Anka już poszła.	I wish Anka would go home!
Niechby Tomek wreszcie znalazł pracę.	It's high time Tom found a job.

5.2.4 Imperative with proszę

To give a polite command, really a request or invitation, to a stranger use **proszę** and the infinitive. Add **pana/pani/państwa** (sir, lady, sirs) after **proszę** if appropriate. The verb **prosić** was once followed by the genitive case which has remained in this expression; hence **pani** not the accusative **panią**.

Proszę nie czekać.	Please do not wait.
Proszę to sprawdzić.	Could you check this please?
Proszę pana, czy to jest Kraków?	Excuse me [to man], is this Kraków?
Proszę pani, gdzie jest poczta?	Excuse me [to lady], where is the post office?
Proszę państwa, niech państwo wejdą.	Do come in [to several people].

5.3 Indicative mood

The indicative mood is used to make positive or negative statements and ask questions. The indicative mood has an active voice and a passive voice.

5.3.1 Active voice

5.3.1.1 Function

The active voice expresses action done by the subject (e.g. ‘the child is eating the soup’). Most spoken Polish uses the active voice, because it is easier.

5.3.1.2 Formation

This is described in detail under the individual tenses.

5.3.2 Passive voice

5.3.2.1 Function

The passive voice expresses action done to someone or something (e.g. ‘the car is being sold today’). It can be used in the present, past, future and conditional tenses. Spoken accounts of actions in the past may also use the passive voice (e.g. ‘the child was attacked by a dog’). Official and historical statements and reports (e.g. in law, in the media), whether spoken or written, often use the passive voice.

The passive voice exists in the first, second and third persons, but is most common in the third. It is a hybrid of **verb** and **adjectival participle**, which can be difficult to grasp. The passive voice is formed with the appropriate part of **być** (imperfective verbs) or **zostać** (perfective verbs) and the adjectival participle passive (see 8.11.2). The agent of the action, expressed in English with ‘by’, is expressed in Polish with the preposition **przez** and the accusative case.

5.3.2.2 Formation

		<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>	
Imperf. verbs:	<i>Pres.</i>	jest	są	} adjectival + participle passive
	<i>Past</i>	był/a/o	byli/były	
	<i>Fut.</i>	będzie	będą	
	<i>Cond.</i>	był/a/o + by	byli/były + by	
Perf. verbs:	<i>Pres.</i>	(not applicable)		
	<i>Past</i>	został/a/o	zostali/zostały	
	<i>Fut.</i>	zostanie	zostaną	
	<i>Cond.</i>	został/a/o + by	zostali/zostały + by	

Active voice (imperf.)

Andrzej je zupę.

Dzieci odrabiają lekcje.

Mama kupuje ciastka.

My zatrudniamy Adama.

Ojciec pisał listy.

Będę pił wino.

Passive voice (imperf.)

Zupa jest jedzona przez Andrzeja.

The soup is being eaten by Andrew.

Lekcje są odrabiane przez dzieci.

Homework is done by children.

Ciastka są kupowane przez Mamę.

Cakes are bought by Mum.

Adam jest zatrudniany przez nas.

Adam is employed by us.

Listy były pisane przez ojca.

Letters were written by father.

Wino będzie pite przeze mnie.

Wine will be drunk by me.

Active voice (perf.)

Kto napisał książkę?

Oni odwiedzili miasto.

Marek otworzy drzwi.

Kolumba odkrył Amerykę.

Pani wynajęła pokój.

Passive voice (perf.)

Przez kogo została napisana książka?

Who was the book written by?

Miasto zostało odwiedzone przez nich.

The town was visited by them.

Drzwi zostaną otwarte przez Marka.

The door will be opened by Mark.

Ameryka została odkryta przez Kolumba.

America was discovered by Columbus.

Pokój został wynajęty przez panią.

The room was rented by a lady.

5.3.3 Adjectival participle (passive) in -o

If the agent of an action is irrelevant (e.g. in a news report/historical account), the passive voice is often expressed with the adjectival participle (passive) in a special third person singular form ending in -o (see 8.11.3). Thus, this participle acts as a sort of verb but does not agree with anything. If the participle is formed from an imperfective verb, it carries a ‘continuous’ meaning. If the participle is formed from a perfective verb, it carries a ‘completed’ meaning.

Imperfective (see 8.11.2)

Wszędzie rozmawiano o wypadku.	The accident is/was being discussed everywhere.
Mówiono, że był bohaterem.	He is/was said to be a warrior.
Pisano o tym w gazetach.	It is/was written about in the papers.
Czy chcesz, żeby ciebie tam widziano?	Do you want to be seen there?
Nazywano go wariatem.	He was called a madman.
Długo o Tomku nic nie słyszano.	Nothing is/was heard of Tom for a long time.

Perfective (see 8.11.2)

Rannego przywieziono do szpitala.	The wounded man was brought to hospital.
Zbudowano nowe chodniki.	New pavements were built.
Kupiono najlepszy sprzęt.	The best equipment was bought.
Wszelkie propozycje wzięto pod uwagę.	All proposals were considered.
Zaproszono gości. Nakryto do stołu.	Guests were invited. The table was laid.

5.3.4 Negation

5.3.4.1 Verbs without direct object

To negate a verb which has no direct object put the particle **nie** before the verb.

Positive

Negative

Chodzę do kina.

Nie chodzę do kina.

I don't go to the cinema.

Wiem, gdzie Tomasz mieszka.

Nie wiem, gdzie Tomasz mieszka.

I don't know where Tom lives.

Bank jest czynny.

Bank nie jest czynny.

The bank is not open.

5.3.4.2 Verbs with direct object

Indicative
mood

- (a) To negate a verb which requires a direct object in the accusative case put the particle **nie** before the verb. Put the direct object into the genitive case (shown in capitals).

Positive

Negative

Lubię jabłka.

Nie lubię JABŁEK.

I don't like apples.

Mam dwie siostry.

Nie mam SIÓSTR.

I have no sisters.

Kupujemy samochód.

Nie kupujemy SAMOCHODU.

We are not buying a car.

W pokoju jest radio.

W pokoju nie ma RADIA.

There is no radio in the room.

- (b) To negate a verb which requires the direct object to stand in a case other than the accusative case, simply put the particle **nie** before the verb.

Positive

Negative

Szukam spokoju. [Gen.]

Nie szukam spokoju. [Gen.]

I'm not looking for peace and quiet.

Opiekuję się siostrą. [Instr.]

Nie opiekuję się siostrą. [Instr.]

I don't look after my sister.

Anna pomaga matce. [Dat.]

Anna nie pomaga matce. [Dat.]

Anna doesn't help her mother.

5.3.4.3 Answering in the negative

The particle **nie** is repeated.

Czy pan zna Kraków? [Acc.]

Nie. Nie znam Krakowa. [Gen.]

No. I don't know Kraków.

Państwo mają rodzinę? [Acc.]

Nie. Nie mamy rodziny. [Gen.]

No. We don't have a family.

5.3.4.4 Double negatives (no one, nothing, never, nowhere, not a single)

The verb is negated with **nie** as earlier. In addition, the negative forms of **kto**, **co**, **kiedy**, **gdzie** (who, what, when, where) are used. They are: **nikt**, **nic**, **nigdy**, **nigdzie**. **Żaden**, fully declinable as a distributive adjective/pronoun, means 'not a single/not any at all'.

For declension of **nikt** and **nic** see 7.6. For direct objects after negative verbs, the accusative form **nic** is acceptable instead of the genitive **niczego**. Adverbs **nigdy** and **nigdzie** are indeclinable.

5.3.4.4.1 **Nikt . . . nie** (no one)

Nikt nie przyszedł.	No one came. [Nom.]
Nie znam nikogo.	I don't know anyone. [Gen.]
Nikomu o wyjeździe nie mówił.	He told no one about his departure. [Dat.]
Nie rozmawiałem z nikim.	I spoke to no one. [Instr. after z]

5.3.4.4.2 **Nic . . . nie** (nothing)

Nic się nie zmieniło.	Nothing has changed. [Nom.]
Nic mnie nie przekona.	Nothing will convince me. [Nom.]
Nic się ci nie stało?	Are you all right? [lit. Nothing has happened to you?]. [Nom.]
Nic tu nie widać.	You can't see anything in here. [Acc.]
Nie mam nic do powiedzenia.	I have nothing to say. [Acc.]
Nie chcę niczego.	I don't want anything. [Gen.]
To nie nadaje się do niczego.	That's no use for anything. [Gen. after do]
Ona w niczym nie jest dobra.	She is no good at anything. [Loc. after w]

5.3.4.4.3 **Nigdy . . . nie** (never)

Marek nigdy nie palił.	Mark never smoked.
Nigdy nie byłem w Niemczech.	I have never been to Germany.

5.3.4.4.4 **Nigdzie . . . nie** (*nowhere*)

Nigdzie go nie widać.	He is nowhere to be seen.
Stanisław nigdzie nie pracuje.	Stanley does not work anywhere.
Nigdzie nie było biletów na koncert.	There were no concert tickets anywhere.

5.3.4.4.5 **Żaden/a/e** (*not one, not any, none*)

Żaden z nich nie jest lekarzem.	None of them are doctors. [Nom. pronoun]
Nie zgłosili się żadni kandydaci.	No candidates came forward. [Nom. adj.]
On żadnych książek nie czyta.	He does not read any books. [Gen. adj.]
Nie zrobię tego za żadną cenę.	I won't do that at any price. [Acc. adj.]
Nie wierzę żadnemu.	I don't believe any one of them. [Dat. pronoun]

5.3.4.4.6 *Combination of negatives. One **nie**, placed before the verb, suffices.*

Ja nigdy nic NIE robię.	I never do anything.
Nikt tu nigdy nic NIE robi.	No one ever does anything here.
Nigdy nikomu NIE wierzy.	He never believes anyone.
On o tym nigdy nic NIE mówi.	He never speaks about that.
W niedzielę nigdy nic NIE można kupić.	You can never buy anything on a Sunday.
Janek nigdy nigdzie NIE pracował.	John has never worked anywhere.

5.3.4.4.7 **Nikt, nic, nigdy, nigdzie + więcej**

These translate as 'else' or 'again'.

Powiem tobie, ale nikomu więcej.	I'll tell you but no one else.
Nie chciałem nic więcej o tym mówić.	I didn't want to say anything else about it.
Nigdy więcej już nie pójde tam.	I'll never go there again.
Nie będę nigdzie więcej szukał.	I won't look anywhere else.

5.4 Verb aspects

Note: For comprehensive lists of verbs conjugated in both aspects, refer to a textbook of Polish verbs.

Polish has fewer tenses than English. To express duration or incompleteness of an action (e.g. ‘am walking, was singing, will be going’) Polish does not use the auxiliary verb ‘to be’. Nor does it use the auxiliary verb ‘to have’ to make composite past tenses (e.g. ‘have walked, had sung, will have gone’). Instead, most Polish verbs have evolved with two distinct forms, *imperfective* and *perfective*, each expressing a different aspect of an action.

<i>Imperfective verbs express</i>	<i>Perfective verbs express</i>
Action still in progress	Completed or single action
Action extending over a period of time	Single action in the future
Habitual action	Action which will be completed in the future
Repeated action	
<i>Imperfective verbs have these tenses</i>	<i>Perfective verbs have these tenses</i>
Present, Past, Composite Future, Conditional	Past, Simple Future, Conditional

In addition, a few very common verbs have evolved with two *imperfective* forms, either *determinate* and *indeterminate* or *actual* and *frequentative* (see 5.4.2).

In Polish, as in English, we often use different tenses in one paragraph of text or speech. This means that, in Polish, imperfective and perfective verb pairs are often used together (see examples in 5.4.2.1–5.4.2.3).

Note that a few verbs have no perfective forms, e.g. **bać się** (fear), **marzyć** (wish), **mieć** (have), **musieć** (have to), **śnić** (dream), **wiedzieć** (know), **woleć** (prefer), **żyć** (live), **życzyć** (wish).

Imperfective verbs are often used to give negative commands. These can refer to *single completed* actions or to *habitual* actions, e.g. **Nie kładź!** **Nie bierz!** **Nigdy tam nie idź!** (Don’t place! Don’t take! Never go there!). Perfective verbs are most often used to give positive commands, e.g. **Położ!** **Weź!** **Pójdź tam jutro.** (Place! Take! Go there tomorrow!). See 5.2 Imperative mood.

5.4.1 Perfective verb forms

Perfective verbs are usually imperfective verbs which have evolved as in (a) or (b) below.

(a) Change in stem suffix and also often in stem, for example:

<i>Imperf.</i>	<i>Perf.</i>	<i>Imperf.</i>	<i>Perf.</i>
kupować	kupić buy	pozwalać	pozwolić allow
pomagać	pomóc help	wycierać	wytrzeć wipe

Imperfective/perfective pairs of verbs do not always conjugate identically:

kupował (he was buying)	kupił (he bought)
pomagał (he was helping)	pomógł (he helped)
pozwał (he usually allowed)	pozwolił (he allowed)
wycierał (he was wiping)	wytał (he wiped)

(b) Addition of prefix, for example:

<i>Imperf.</i>	<i>Perf.</i>	<i>Imperf.</i>	<i>Perf.</i>
robić	zrobić do	pakować	spakować pack
sprzątać	posprzątać tidy	pisać	napisać write

There is no rule for working out the correct prefix, although it is often predictable. For a list of usual prefixes and examples of usage see 5.15 Verbal prefixes.

Some imperfective/perfective pairs do not look alike at all:

<i>Imperf.</i>	<i>Perf.</i>	<i>Imperf.</i>	<i>Perf.</i>
brać	wziąć take	mówić	powiedzieć say
móc	potrafić be able	kłaść	położyć place

5.4.2 Imperfective verb forms

5.4.2.1 Verbs with only one imperfective form

Most Polish verbs have one imperfective form. The imperfective form expresses action still in progress or extending over a period of time. To add the idea of ‘habitually’ or ‘repeatedly’, if required, use an explanatory adverb/adverbial phrase of time (shown in capitals):

Ola szyje sukienkę.

[imperf. present]

Ola is sewing a dress.

Ona CZĘSTO szyje.

[imperf. present]

She often sews.

Wczoraj szyła spodnie.

[imperf. past]

Yesterday she was sewing trousers.

Jutro uszyje bluzki.

[perf. future]

Tomorrow she will sew blouses.

Mama piecze ciasta.

[imperf. present]

Mum is baking cakes.

W NIEDZIELĘ zawsze piecze.

[imperf. present]

She always bakes on Sundays.

Już upiekła keks.

[perf. past]

She has already baked a fruit cake.

Jeszcze upiecz tort.

[perf. future]

She will bake a sponge yet.

5.4.2.2 Verbs with two imperfective forms, determinate and indeterminate

In a few *verbs of motion*, the imperfective aspect subdivides into:

- *indeterminate aspect* – expresses frequent, habitual or repetitive action
- *determinate aspect* – expresses action in progress.

So, verbs *chodzić/iść*; *latać/lecieć*; *jeździć/jechać*; *nosić/nieść* give us:

Anna chodzi do klubu. [imperf. indeter. present]

Anna goes to the club [regularly].

Dzisiaj idzie z Piotrem. [imperf. deter. present]

Today she is going with Peter.

Wczoraj poszła sama. [perf. past]

Yesterday she went alone.

W piątek pójdzie z Martą. [perf. future]

On Friday she will go with Martha.

Nad rynkiem latają ptaki. [imperf. indeter. present]

Birds are flying above the market place.

Przyleciały gołębie i lecą do dziecka po chleb.

[perf. past] [imperf. deter. present]

Some pigeons have flown in and are flying to the child for bread.

Już poleciały. Zaraz inne przylecą. [perf. past] [perf. future]

They have flown away. Others will come soon.

Adam ciągle jeździ do Krakowa. [imperf. indeter. present]

Adam regularly travels to Krakow.

Wczoraj jechał przez miasto. [imperf. deter. past]

Yesterday he went through town.

Dzisiaj jedzie inną drogą. [imperf. deter. present]

Today he is going a different way.

Już pojechał. [perf. past]

He has already set off.

Jutro pojedzie później. [perf. future]

Tomorrow he'll go later.

Michał niesie zakupy. [imperf. deter. present]

Michael is carrying the shopping.

On chętnie nosi zakupy. [imperf. indeter. present]

He [always] carries the shopping willingly.

Rano zaniósł do babci. [perf. past]

This morning he carried it to Granny's.

Jutro zanieś do wujka. [perf. future]

Tomorrow he will carry it to his uncle's.

5.4.2.3 Verbs with two imperfective forms, actual and frequentative

In a very few *verbs not involving motion* the imperfective aspect subdivides into:

- *actual form* – expresses habitual action, or action in progress
- *frequentative form* – expresses repetitive action (regular in time or irregular with gaps). It is rare.

(a) Actual form

The ideas of 'habitually' and 'now' are expressed with the *actual* form, if necessary with an explanatory adverb/adverbial phrase of time (shown in capitals). Verbs *czytać* and *pisać* and, in contract, their perfective forms *przeczytać* and *napisać* give us:

Łukasz czyta książkę.

[imperf. act. pres. – now]

Luke is reading a book.

CIĄGLE czyta książki.

[imperf. act. pres. – habit]

He constantly reads books.

Przeczytał ich sto.

[perf. past]

He has read a hundred.

Jeszcze więcej przeczyta.

[perf. future]

He will read more yet.

Maria pisze list.

[imperf. act. pres. – now]

Mary is writing a letter.

Lubi pisać.

[imperf. infinitive]

She likes writing.

Napisała do cioci.

[perf. past]

She has written to auntie.

Chce też napisać do Tomka.

[perf. infinitive]

She wants to write to Tom too.

(b) Frequentative form

The frequentative form exists less often and holds the idea of 'repetition'.

Dziadek RZADKO czytywał książki. [czytywać]

Grandad rarely read books.

Marek i Ewa OD CZASU DO CZASU pisują do siebie. [pisywać]

Mark and Eve write to each other occasionally [there are gaps in the correspondence].

Marek i Ewa CODZIENNIE pisują do siebie.

Mark and Eve write to each other every day.

Oni się RZADKO widują. [widywać]

They rarely see each other.

Oni się CZĘSTO widują w kawiarniach.

They often see each other in cafés.

Bywa, że nie mam pieniędzy na autobus. [bywać]

I sometimes don't have money for the bus.

CZĘSTO bywał, że kupował mi kwiaty. [bywać]

He often bought me flowers.

Summary of earlier imperative/perfective verb pairs

<i>Imperf.</i> <i>Indeter.</i>	<i>Imperf.</i> <i>Deter.</i>	<i>Perf.</i>	<i>Imperf.</i> <i>Actual</i>	<i>Imperf.</i> <i>Freq.</i>	<i>Perf.</i>
chodzić	iść	pójść	widzieć	widywać	zobaczyć
jeździć	jechać	pojechać	pisać	pisywać	napisać
latać	lecieć	polecieć	czytać	czytywać	przeczytać
nosić	nieść	zanieść	być	bywać	–
wozić	wieźć	zawieźć	mieć	miewać	–

5.4.3 Tenses in imperfective and perfective verbs

The usage of the imperfective and perfective tenses of a verb pair is best seen from examples:

Imperfective Verb **kupować** (to buy)

Present

Kupuję gazetę.

I'm buying a newspaper. [Action in progress]

Zawsze tu kupuję gazetę.

I always buy my paper here. [Habitual action]

Nie kupuję gazet. Są drogie.

I don't buy papers. They are expensive. [Habitual action]

Past

Kupowałem gazetę, kiedy spotkałem Piotra.

I was buying a paper when I met Peter. [Action in progress]

Kupowałem tu gazety przez wiele lat.

I bought papers here for many years. [Repeated action]

Composite Future

Będę tu kupował gazety. Jest blisko.

I'll buy my papers here. It's near. [Habitual action]

Conditional

Kupowałbym gazety, gdybym miał pieniądze.

I would buy papers if I had the money. [Habitual action]

Imperative

(Negative)

Nie kupuj angielskich gazet. [Gen. of negation]

Don't buy English papers. [Habitual action]

Nie kupuj dzisiaj gazety. [Gen. of negation]

Don't buy a paper today. [Single action]

(Positive)

Kupuj tę gazetę. Jest dobra.

[Always] buy this paper. It's good. [Habitual action]

With infinitive

Najlepiej jest tu kupować gazety.

It is best to buy papers here. [Habitual action]

Od roku muszę tu kupować gazety. Jest mało kiosków.

For a year I've had to buy my papers here. There are few kiosks. [Duration]

Ojciec zabronił dziecku kupować gazety.

[Gen. of negation]

The father forbade the child to buy papers.

[Duration – ban lasted for period]

Perfective Verb

kupić (to buy)

Past

Kupiłem gazetę.

I've bought a newspaper. [Completed action]

Simple Future

Kupię gazetę.

I'll buy a paper. [Single action in future]

Conditional

Dzisiaj są wybory. Kupiłbym gazetę, gdybym miał pieniądze.

It's election day. I would buy a paper if I had the money. [Single action]

Imperative

Kup dzisiaj gazetę. Są wybory.

Buy a paper today. It's election day. [Single action]

With infinitive

Daj mi złotówkę. Chcę kupić gazetę.

Give me one złoty. I want to buy a paper. [Single action]

Jest kiosk. Możesz kupić gazetę.

Here's a kiosk. You can buy a paper. [Single action]

Ojciec nie pozwolił dziecku kupić gazety.

[Gen. of negation]

The father did not allow the child to buy a paper. [Single action]

5.5 Present tense

Present tense

5.5.1 Function

The present tense expresses an action still in progress, habitual action or repeated action. In Polish it can only be expressed by imperfective verbs, e.g. **kupować: kupuję** (I am buying, I buy, I do buy). It also expresses 'have been doing ...') but must, in such expressions, be accompanied by a time phrase, e.g. **Pracuję tutaj dwa lata** (I have been working here for two years).

A perfective verb, because it expresses completed action, has no present tense, e.g. **kupić: kupię** (I will buy). It forms its *future* tense using the *present* tense endings of the conjugation to which it belongs. Hence, perfective verbs marked with #, often ending in **-ąć** like **zdyć**, are included in this section even though they express the future.

5.5.2 What is a conjugation?

A conjugation is a group of verbs which form their tenses in an identical or similar manner. In Polish, the conjugation to which a verb belongs is decided, not by its infinitive ending, but by the endings which, over time, evolved in the *first* and *third* person *singular* and *third* person *plural* of its *present* tense. Additionally, as in all languages, some verbs are totally irregular.

The verbs below all have infinitives ending in **-ieć** but, in fact, belong to different conjugations:

Singular				
1st pers.	2nd pers.	3rd pers.	conjug.	
ja	ty	on/ona/ono		
m-AM	m-asz	m-A	mieć (have)	1
umi-EM	umi-esz	umi-E	umieć (know)	2a
siedz-Ę	siedz-isz	siedz-I	siedzieć (sit)	4b
Plural				
1st pers.	2nd pers.	3rd pers.		
my	wy	oni/one		
m-amy	m-acie	m-aJa		
umi-emy	umi-ecie	umi-EJa		
siedz-imy	siedz-icie	siedz-A		

Dictionaries differ in how many conjugations they define, how many subdivisions they make within conjugations, and how they number the conjugations themselves. They also often omit reflexive verbs unless difficult to conjugate. For main reflexive verbs in all conjugations see [5.9 Reflexive verbs](#).

This grammar book defines four conjugations as below, with some subdivisions. I have called the largest conjugation, which is also the easiest to learn, Conjugation 1. The conjugation numbers are unimportant. The present tense endings are critical.

Conjugation	1st sing.	3rd sing.	3rd pl.
1	am	a	aą
2a	em	e	eją
2b	em	e	edzą
3a	u/a + ję	u/a + je	u/a + ją
3b	u/y/e/i + ję	u/y/e/i + je	u/y/e/i + ją
3c	ę	e	ą
3d	ę	e	ą
3e	ę	e	ą
4a	ię	i	ią
4b	ę	i	ą
4c	ę	y	ą

Note that the third person singular and plural, together with **Pan**, **Pani** and **Państwo**, are used to address people formally (see [7 Pronouns](#)).

5.5.3 Verb 'to be'

Być is an imperfective verb. It has an irregular actual form **być** and a rarer frequentative form **bywać** which belongs to Conjugation 1. **Być** is often omitted in short questions/answers.

Person	Actual (now)	Frequentative (often)	
ja	jestem	bywam	I am
ty	jesteś	bywasz	you are (sing.)
on/ona/ono	jest	bywa	he/she/it is
my	jesteśmy	bywamy	we are
wy	jesteście	bywacie	you are (pl.)
oni/one	są	bywają	they are

Dzisiaj Kasia jest u nas.	Kate is at our house today.
Marek często bywa u nas.	Mark is often at our house.
W parku są piękne drzewa.	There are lovely trees in the park.
Bywają w życiu niespodzianki.	Surprises happen in life.
Kto to [jest]? To ja [jestem]/ To Ewa [jest].	Who's that? It is I/It's Eve.

5.5.4 Conjugation I: am, a, ają

This conjugation is the largest. Most verbs here end in **-ać** (but *not* **-ować**, **-ywać**, **-iwać** or **-awać**). The present tense endings are:

Person	Ending	witać (greet)	mieszkać (live)
ja	-am	witam	mieszkam
ty	-asz	witasz	mieszkasz
on/ona/ono	-a	wita	mieszka
my	-amy	witamy	mieszkamy
wy	-acie	witacie	mieszkacie
oni/one	-ają	witają	mieszkają

Some common Conjugation I verbs

czekać	wait	latać	fly	otwierać	open
czytać	read	mieszkać	live	pamiętać	remember
grać	play	narzekać	complain	pływać	swim
kochać	love	odwiedzać	visit a person	przepraszać	apologise
korzystać	make	oglądać	look at, watch	rozmawiać	converse
	use of	opowiadać	narrate, tell	siadać	sit down
sluchać	listen	szukać	look for	znać	know
śpiewać	sing	witać	greet	zwiedzać	visit a
sprawdzać	check	zamykać	close		place

Note: The present tense of **mieć** (have) is **mam, masz, ma, mamy, macie, mają**

5.5.5 Conjugation 2

Verbs in this tiny conjugation end in **-ieć** (but *some* **-ieć** verbs belong to other conjugations). It has two subdivisions, which differ only in the third person plural ending. The verb **jeść** also belongs here. The present tense endings are given in the tables below.

5.5.5.1 Conjugation 2a: em, e, eją

Person	Ending	rozumieć understand	umieć know how to ¹
ja	-em	rozumiem	umiem
ty	-esz	rozumiesz	umiesz
on/ona/ono	-e	rozumie	umie
my	-emy	rozumiemy	umiemy
wy	-ecie	rozumiecie	umiecie
oni/one	-eją	rozumieją	umieją

¹ Followed by infinitive. See 5.10 Modal auxiliary verbs.

5.5.5.2 Conjugation 2b: em, e, edzą

Person	Ending	wiedzieć know a fact	jeść eat
ja	-em	wiem	jem
ty	-esz	wiesz	jesz
on/ona/ono	-e	wie	je
my	-emy	wiemy	jemy
wy	-ecie	wiecie	jecie
oni/one	-edzą	wiedzą	jedzą

5.5.6 Conjugation 3

This is a very large conjugation with various infinitive endings. It has five subdivisions, of which the first two add an extra **-j-** before the verb endings.

5.5.6.1 Conjugation 3a: **uję, uje, ują** or **aję, aje, ają**

Present tense

5.5.6.1.1 Model I

The very many verbs in this group have the infinitive endings **-ować**, **-ywać** or **-iwać**. Most verbs here are imperfective in meaning. The present tense endings are given in the table.

<i>Person</i>	<i>Ending</i>	kupować <i>buy</i>	obiecować <i>promise</i>	oczekiwać <i>expect</i>
ja	-uję	kupuję	obiecuję	oczekuję
ty	-ujesz	kupujesz	obiecujesz	oczekujesz
on/ona/ono	-uje	kupuje	obiecuje	oczekuje
my	-ujemy	kupujemy	obiecujemy	oczekujemy
wy	-ujecie	kupujecie	obiecujecie	oczekujecie
oni/one	-ują	kupują	obiecują	oczekują

Many new verbs, borrowed from other languages, fall into this category, e.g. **dublować**, **kolidować**, **kombinować**, **manipulować**, **wulkanizować**.

Some common Conjugation 3a Model I verbs

budować	build	przyjmować	accept
całować	kiss	obiecować	promise
chorować	be ill	opatrywać	fix, dress a wound
dziękować	thank	opisywać	document
gotować	cook	otrzymywać	get
kierować	drive	pokazywać	show
kolędować	sing carols	przekonywać	convince
kosztować	cost, taste	utrzymywać	maintain
kupować	buy	widywać	see, meet
malować	paint	wychowywać	bring up a child
pilnować	look after, watch	wykonywać	perform a function
pracować	work	doczekiwać	wait till event occurs,
próbować	try, taste		live to see

ratować	save	oczekiwać	expect, anticipate
spacerować	stroll	podskakiwać	jump, rise
studiować	study	podśluchiwać	eavesdrop
szanować	respect	pomrukiwać	murmur, purr
żałować	regret, pity	posługiwać	serve, wait on
żartować	joke	poszukiwać	look for

5.5.6.1.2 Model 2

The few verbs in this group have the infinitive ending **-awać** and are imperfective in meaning. The endings are given in the table.

Person	Ending	dawać (give)	sprzedawać (sell)
ja	-aję	daję	sprzedaję
ty	-ajesz	dajesz	sprzedajesz
on/ona/ono	-aje	daje	sprzedaje
my	-ajemy	dajemy	sprzedajemy
wy	-ajecie	dajecie	sprzedajecie
oni/one	-ają	dają	sprzedają

Some common Conjugation 3a Model 2 verbs

dawać	give	rozdawać	distribute
dostawać	receive	sprzedawać	sell
oddawać	give back	wstawać	get up, rise
poznawać	become acquainted	zostawać	remain, be left over
przyznawać	admit		

5.5.6.2 Conjugation 3b: **u/y/e/i + ję, je, ją**

This applies to a small group of verbs (often having only one syllable) in **-uć, -yć, -eć, -ać** and **-ić**. The vowel of the infinitive ending remains in the present tense, except in the case of the **-ać** verbs.

-uć: -uję	-yć: -yje	-eć: -eje	-ać: -eje	-ić: -ije
czuć (feel, smell)	myć (wash)	kuleć (limp)	lać (pour)	pić (drink)
czuję	myję	kuleję	leję	piję
czujesz	myjesz	kulejesz	lejesz	pijesz
czuje	myje	kuleje	leje	pije
czujemy	myjemy	kulejemy	lejemy	pijemy
czujecie	myjecie	kulejecie	lejecie	pijecie
czują	myją	kuleją	leją	piją

Likewise:

kłuć	prick, sting	drobnieć	lessen	bić	hit
pluć	spit	drożeć	rise in price		
psuć	spoil	istnieć	exist		
truć	poison	starzeć się	grow old		
żuć	chew	tanieć	cheapen		
szyć	sew	grzać	warm		
żyć	live, be alive	śmiać się	laugh		

5.5.6.3 Conjugation 3c: **ę, e, a**

This group contains verbs in **-ać, -ec, -eć, -yc, -uc** and **-c**. Most verbs here are imperfective in meaning. The present tense stem differs from the infinitive stem. This is due to the softening of the stem consonant when followed by **-e**. Also vowel changes may occur, so that the first person singular and third person plural differ from the remaining persons. The present tense endings are given in the table.

Person	Ending	
ja	-ę	I
ty	-esz	you (sing.)
on/ona/ono	-e	he/she/it
my	-emy	we
wy	-ecie	you (pl.)
oni/one	-ą	they

5.5.6.3.1 Model 1: Verbs in **-ać**

This is a small group, having the consonant changes shown below. The **r – rz** change normally occurs throughout the tense. However, if the first person singular stem ends in **-r**, so does the third person plural stem; in all other persons the **-r** changes to **-rz** as in **brać** over.

r – rz	s – sz	k – cz	z – ż
brać (take)	pisać (write)	plakać (cry)	wiązać (tie)
biorę	piszę	placzę	wiążę
bierzesz	piszesz	placzesz	wiążesz
bierze	pisze	placze	wiąże
bierzemy	piszemy	placzymy	wiążemy
bierzecie	piszecie	placzecie	wiążecie
biorą	piszą	placzą	wiążą

Likewise:

prać – piorę (wash) **czesać – czeszę** (comb) **plukać – płuczę** (rinse)
karać – karzę (punish) **kołysać – kołyszę** (rock) **skakać – skaczę** (jump)

m – mi	p – pi	t – cz	w – wi
łamać (break)	łapać (catch)	dygotać (shiver)	rwać (tear)
łamię	łapię	dygoczę	rwę
łamiesz	łapiesz	dygoczesz	rwiesz
łamie	łapie	dygocze	rwie
łamiemy	łapiemy	dygoczymy	rwieemy
łamiecie	łapiecie	dygoczekcie	rwiecie
łamią	łapią	dygoczą	rwą

Likewise:

łłamać – łłamię (lie) **drapać – drapię** (scratch)
kłapać – kłapię (bath) **świergotać – świergoczę** (chirp)
szczebiotać – szczebioczę (chirp) **chrupać – chrupię** (crunch)
drzemać – drzemie (snooze) **sypać – sypię** (pour)

5.5.6.3.2 Model 2: Verbs in **-ec, -eć, -yc, -uc, -c**

Present tense

This comprises a small group. The stem of the first person singular is identical to that of the third person plural. In all other persons the consonant changes below occur.

g – ż	r – rz	k – cz
strzec (<i>guard</i>)	trzeć (<i>rub</i>)	tluc (<i>smash</i>)
strzeżę	trę	tlukę
strzeżesz	trzesz	tluczysz
strzeże	trze	tlucze
strzeżemy	trzemy	tluczemy
strzeżecie	trzecie	tluczecie
strzegą	trą	tluką

Likewise:

strzyc – strzyżę (cut, shear)	umrzeć – umrę (die) [perf.]	piec – piekę (bake)
móc – mogę (be able) ¹	drzeć – drę (tear)	wlec – wlokę (haul, drag)

¹ Followed by infinitive. See 5.10 Modal auxiliary verbs.

5.5.6.4 Conjugation 3d: **ę, e, a**

This group of verbs ends in **-nąć** and **-ąć**. Verbs in **-nąć**, a large group, are mostly imperfective in meaning. They have an extra **i** in all persons except the first singular and third plural. Verbs in **-ąć**, a small group, additionally add **n** or **m** throughout, and may also show consonant changes (e.g. **ciąć – tnę**). They are often perfective. The endings are:

Model 1: -nąć	Model 2: -ąć + n	Model 3: -ąć + m
ciągnąć (<i>pull</i>)	ciąć (<i>cut</i>)	zdyąć (<i>take off</i>) #
ciągnę	tnę	zdejmę
ciągniesz	tniesz	zdejmiesz
ciągnie	tnie	zdejmie
ciągniemy	tniemy	zdejniemy
ciągniecie	tniecie	zdejmiecie
ciągną	tną	zdejmą

Likewise:

Model 1

biegnąć	run ¹
ginać	disappear
kopnąć	kick #
krzyknąć	shout #
kwitnąć	bloom
moknąć	get wet
marznąć	freeze
pęknąć	burst #
płynąć	float, sail
rosnąć	grow
stanąć	stop, stand #
sunąć	move
szepnąć	whisper #

Model 2

giąć – gnę	bend
kląć – klnę	swear
odpiąć	unbutton #
odpocząć	rest #
zacząć	begin #
zapiąć	button #

Model 3

dąć – dmę	blow
wziąć – wezmę	take #
zająć – zajmę	occupy #

¹ Alternative infinitive **biec** also exists.

5.5.6.5 Conjugation 3e: **ę, e, a**

This group of verbs ends in **-ść** and **-źć**. They are mostly imperfective in meaning. Softening of the final stem consonant, when followed by **e**, occurs in all persons except the first singular and third plural. These may also have different stem vowels (usually **o:e** alternation). The endings are as below.

s – si	n – ni	z – zi	t – ci	d – dzi
nieść carry	kraść steal	wieźć transport	gnieść crumple	iść go
niosę	kradnę	wiozę	gniotę	idę
niesiesz	kradniesz	wieziesz	gnieciesz	idziesz
niesie	kradnie	wiezie	gniecie	idzie
niesiemy	kradniemy	wieziemy	gnieciemy	idziemy
niesiecie	kradniecie	wieziecie	gnieciecie	idziecie
niosą	kradną	wiozą	gniotą	idą

Like nieść :	trząść – trzęsę, trzęsie, trzęsą (shake)
Like wieźć :	wleźć – wlezę, wlezie, wleżą (crawl into, enter) #
Like iść :	kłaść – kładę, kładzie, kładą (put, place)
	wieść – wiodę, wiedzie, wiodą (lead)
	pójść – pójdę, pójdzie, pójdą (go) #
	znaleźć – znajdę, znajdzie, znajdą (find) #
Like gnieść :	pleść – plotę, plecie, plotą (weave)

Indicates perfective verb.

5.5.7 Conjugation 4

5.5.7.1 Conjugation 4a: ię, i, ią

This group of verbs ends in **-bić, -mić, -nić, -pić** and **-wić**. They are mostly imperfective in meaning. The **i** of the infinitive ending remains throughout the present tense. The endings are given in the table below.

Person	Ending	robić	śnić	wątpić
		<i>make, do</i>	<i>dream</i>	<i>doubt</i>
ja	-ię	robię	śnię	wątpię
ty	-isz	robisz	śniesz	wątpisz
on/ona/ono	-i	robi	śni	wątpi
my	-imy	robimy	śnimy	wątpimy
wy	-icie	robicie	śnicie	wątpicie
oni/one	-ią	robią	śnią	wątpią

Some common Conjugation 4a verbs

bawić się	(amuse oneself)	mówić	(say)
bronić	(defend)	robić	(make, do)
dziwić się	(be amazed)	śnić	(dream)
dzwonić	(ring)	topić	(drown)
gonić	(race, chase)	tropić	(hunt, track)
gubić	(lose)	wątpić	(doubt)
lubić	(like)	żeńić się	(marry, take a wife)
martwić się	(worry)		

5.5.7.2 Conjugation 4b: *ę, i, ą*

This group of verbs ends in *-ić*, though a few verbs in *-oić/-eić/-ać* and *-eć* also belong here. They are mostly imperfective in meaning. In the first singular and third plural only of *some* *-ić* verbs, loss of the *i* of the infinitive ending causes a change in the stem consonant as below. In the *remaining* *-ić* verbs (usual ending: *-cić, -lić, -dzić*) and in all *-eć* verbs, in all persons except the first singular and third plural, the stem consonant, followed by *i*, is softened but not changed. The endings are given in the table below.

si – sz	zi – ż	ści – szcz	ździ – źdź
prosić <i>ask</i>	wozić <i>transport</i>	czyścić <i>clean</i>	jeździć <i>travel</i>
proszę	wożę	czyszczę	jeżdżę
prosisz	wozisz	czyścisz	jeździsz
prosi	wozi	czyści	jeździ
prosimy	wozimy	czyścimy	jeździmy
proście	wozicie	czyścicie	jeździcie
proszą	wożą	czyszczą	jeżdżą
-eć	-oić/-eić/-ać: ję, i, ją		
myśleć <i>(think)</i>	kroić <i>(cut)</i>	kleić <i>(glue)</i>	stać <i>(stand)</i>
myślę	kroję	kleję	stoję
myślisz	kroisz	kleisz	stoisz
myśli	kroi	klei	stoi
myślimy	kroimy	kleimy	stoimy
myślicie	kroicie	kleicie	stoicie
myślą	kroją	kleją	stoją
<i>Like prosić</i>	dusić	choke	
	nosić	carry	
<i>Like wozić</i>	mrozić	freeze	
	grozić	threaten	
<i>Like czyścić</i>	gościć	entertain	
	mieścić się	be contained	
<i>Like kroić</i>	stroić	adorn	
	poić	give to drink	
	niepokoić	worry	
	troić się	triple	

Some common Conjugation 4b verbs in -eć

boleć	hurt	skrzypieć	squeak
lecieć	fly	widzieć	see
siedzieć	sit	woleć	prefer

Some common Conjugation 4b verbs with consonant softening

These verbs are conjugated like *myśleć* earlier:

brudzić	dirty	marudzić	linger, grumble
budzić	waken	mylić	confuse
budzić się	wake up	mylić się	make an error
chodzić	walk	nudzić	bore
chrzczyć	christen	nudzić się	be bored
chwalić	praise	palić	smoke, burn
golić	shave	płacić	pay
golić się	shave oneself	prowadzić	lead
klócić się	argue	radzić	advise
kręcić	turn	stracić	lose #
rodzić	bear a child	szkodzić	harm
rodzić się	be born	śledzić	pursue
skrócić	shorten #	twierdzić	maintain, affirm
smucić	sadden	wstydzić się	be shy
smucić się	be sad		

Indicates a perfective verb.

5.5.7.3 Conjugation 4c: *ę, y, ą*

This group of verbs, mostly imperfective in meaning, usually ends in -yć, though some -eć verbs also belong here. The verb stem typically ends in -cz-, -szcz-, -sz-, -ż-, -źdź or -rz-. The conjugation is easy because no consonant or vowel changes occur. The endings are given in the table overleaf.

5 Verbs

Person	Ending	kończyć end	wrzeszczeć scream	słyszeć hear	leżeć lie	wierzyć believe
ja	-ę	kończę	wrzeszczę	słyszę	leżę	wierzę
ty	-ysz	kończysz	wrzeszczysz	słyszysz	leżysz	wierzysz
on/ona/ono	-y	kończy	wrzeszczy	słysz	leży	wierzy
my	-ymy	kończymy	wrzeszczymy	słyszemy	leżymy	wierzemy
wy	-ycie	kończycie	wrzeszczycie	słyszycie	leżycie	wierzycie
oni/one	-ą	kończą	wrzeszczą	słyszają	leżą	wierzą

Some common Conjugation 4c verbs

dotyczyć	apply to	cieszyć	gladden
kończyć	end	cieszyć się	rejoice
leczyć	heal	kruszyć	crumble
liczyć	count	straszyć	frighten
łączyć	join	suszyć	dry
przeczyć	disagree	słyszeć	hear
tańczyć	dance	krążyć	revolve, circle
tłumaczyć	translate	lekceważyć	disregard, slight
toczyć	roll	służyć	serve
uczyć	teach	położyć	lay down #
uczyć się	learn, study	ważyć	weigh
znaczyć	mean	drżeć	tremble
zobaczyć	see #	leżeć	lie
życzyć	wish	miażdżyć	crush
jęczeć	groan, wail	marzyć	wish
krzyczeć	shout	patrzyć/patrzeć	look at
sterczeć	stick out	mruczeć	mutter

Indicates a perfective verb.

In this section, for verbs not fully conjugated, the persons given are first (**ja**) and third singular masculine (**on**) and third plural masculine (**oni**) and feminine (**one**). The remaining persons are easily worked out from these.

5.6.1 Function

The Polish past tense, depending on whether the verb is imperfective or perfective, can correspond to various English past tenses.

In *imperfective* verbs the past tense corresponds to these English tenses:

<i>Past continuous:</i>	Kupowałem samochód, kiedy podszedł pan. I was buying a car when a man walked up.
<i>Simple past – enduring action:</i>	Firma kupowała samochody w Niemczech. The firm bought cars in Germany.
<i>‘Used to’ or ‘would’ – habit:</i>	Zawsze tam kupowałem paliwo. I always used to buy petrol there. Biedni kupowali najgorsze paliwo. The poor would buy the worst petrol.
<i>‘Had been doing ...’ – action lasting over a period of time:*</i>	Mieszkalam (fem.) cztery lata w Krakowie, kiedy poznałam Pawła. I had been living in Kraków for four years when I met Paul.

*Must be accompanied by a time phrase.

In *perfective* verbs the past tense corresponds to these English tenses:

<i>Simple past:</i>	Wczoraj kupiłem (masc.) samochód. I bought a car yesterday.
<i>Present perfect:</i>	Już kupiłem (masc.) samochód. I’ve bought a car already.
<i>Past perfect:</i>	Marek chciał mi sprzedać samochód, ale ja już sobie kupiłem. Mark wanted to sell me his car but I had already bought myself one.

5.6.2 Formation

The past tense, unlike the present tenses, distinguishes between the three genders in the singular, and between masculine 'men' nouns and all other nouns in the plural.

Apart from the exceptions listed below, to form the past tense of most Polish verbs, imperfective and perfective, add the following endings to the infinitive without its *-ć*:

	<i>Singular</i>			<i>Plural</i>	
	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Neuter</i>	<i>Men nouns</i>	<i>Other nouns</i>
<i>1st person</i>	(ja) -łem	-łam	–	(my) -liśmy	-łyśmy
<i>2nd person</i>	(ty) -łeś	-łaś	–	(wy) -liście	-łyście
<i>3rd person</i>	(on) -ł	(ona) -ła	(ono) -ło	(oni) -li	(one) -ły

Notes:

- 1 The plural for men nouns has *-li* not *-ły* throughout. It is also used for subjects of mixed male and female or mixed male and neuter gender.
- 2 In the singular, the stress is on the second last syllable; in the plural, on the third last syllable.

The past tense forms of *być*, *kochać*, *robić* and *czuć* are given below.

<i>być</i> (be)				
<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Men</i>	<i>Other nouns</i>
ja byłem	ja byłam	–	my byliśmy	my byłyśmy
ty byłeś	ty byłaś	–	wy byliście	wy byłyście
on był	ona była	ono było	oni byli	one były
<i>kochać</i> (love)				
<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Men</i>	<i>Other nouns</i>
ja kochałem	ja kochałam	–	my kochaliśmy	my kochałyśmy
ty kochałeś	ty kochałaś	–	wy kochaliście	wy kochałyście
on kochał	ona kochała	ono kochało	oni kochali	one kochały
<i>robić</i> (make, do)				
<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Men</i>	<i>Other nouns</i>
ja robiłem	ja robiłam	–	my robiliśmy	my robiłyśmy
ty robiłeś	ty robiłaś	–	wy robiliście	wy robiłyście
on robił	ona robiła	ono robiło	oni robili	one robiły

		czuć (feel)		
Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja czułem	ja czułam	–	my czuliśmy	my czułyśmy
ty czułeś	ty czułaś	–	wy czuliście	wy czułyście
on czuł	ona czuła	ono czuło	oni czuli	one czuły

There are three groups of exceptions. See a, b, c below.

- (a) Verbs in **-eć** change the **e** of the infinitive into **a** before **l**. Before **l** the **e** remains:

		mieć (have)		
Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja miałem miałyśmy	ja miałam	–	my mieliśmy	my
ty miałeś	ty miałaś	–	wy mieliście	wy miałyście
on miał	ona miała	ono miało	oni mieli	one miały

Likewise: **chcieć, lecieć, leżeć, musieć, myśleć, rozumieć, siedzieć, umieć, widzieć, wiedzieć, woleć**, etc.

Note: **patrzeć/patrzeć** is conjugated as **być**, i.e. **patrzyłem, patrzył, patrzyli/patrzyły**.

- (b) Verbs in **-ać** and **-nąć** change the **a** of the infinitive into **ę** everywhere except the masculine singular.

		wziąć (take)		
Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja wziąłem	ja wzięłam	–	my wzięliśmy	my wzięłyśmy
ty wziąłeś	ty wzięłaś	–	wy wzięliście	wy wzięłyście
on wziął	ona wzięła	ono wzięło	oni wzięli	one wzięły

		ciągnąć (pull)		
Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja ciągnąłem ciągnęłyśmy	ja ciągnęłam	–	my ciągnęliśmy	my
ty ciągnąłeś	ty ciągnęłaś	–	wy ciągnęliście	wy ciągnęłyście
on ciągnął	ona ciągnęła	ono ciągnęło	oni ciągnęli	one ciągnęły

Some verbs in **-nąć** omit **ną**: **biegnąć**: **biegłem, biegł, biegli/biegły** (run).

Some verbs in **-nąć** undergo the vowel alternation **o: ó** in the third person masculine singular and, perhaps, softening of the consonant before **l** in the masculine plural: **moknąć**: **mokłem, mókł, mokli/mokły** (get wet); **rosnąć**: **rosłem, rósł, rośli/rosły** (grow).

- (c) Verbs in **-c**, **-ść** and **-źć** do not form the past tense from the infinitive. Instead, *imperfective* verbs with these infinitives insert, before the **l/t**, the same consonant as exists in their present tense:

kłaść (place) [present tense **kładę**]

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja kładłem	ja kładłam	–	my kładliśmy	my kładłyśmy
ty kładłeś	ty kładłaś	–	wy kładliście	wy kładłyście
on kładł	ona kładła	ono kładło	oni kładli	one kładły

Likewise: **kraść**: **kradłem, kradł, kradli/kradły** (steal); **piec**: **piekłem, piekł, piekli/piekły** (bake).

Perfective verbs (which have no present tense) insert the same consonant as exists in the present tense of the corresponding imperfective verb.

uciec (escape) [imperfective **uciekać**: **uciekam**]

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja uciekłem	ja uciekłam	–	my uciekliśmy	my uciekłyśmy
ty uciekłeś	ty uciekłaś	–	wy uciekliście	wy uciekłyście
on uciekł	ona uciekła	ono uciekło	oni uciekli	one uciekły

Likewise: **upaść**: **upadłem, upadł, upadli/upadły** (fall).

Additionally, in this group, the vowel alternation **o: ó** may occur in the third person masculine singular. In the masculine plural, before **l**, change of vowel to **e** often occurs, perhaps with softening of the following consonant (usually **s** or **z**):

nieść (carry)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja niosłem	ja niosłam	–	my nieśliśmy	my niosłyśmy
ty nosiłeś	ty nosiłaś	–	wy nieśliście	wy niosłyście
on niósł	ona niosła	ono niosło	oni nieśli	one niosły

Likewise:

gnieść: gniotłem, gniótł, gniotli/gnioty	crumple
pleść: plotłem, plótł, pletli/plotły	weave
wieść: wiodłem, wiódł, wiedli/wiodły	lead
wieźć: wiozłem, wioźł, wieźli/wiozły	transport
znaleźć: znalazłem, znalazł, znaleźli/znalezły	find
usiąść: usiadłem, usiadł, usiedli/usiadły	sit down

5.6.3 Common verbs with irregular past tenses

móc: mogłem, mógł, mogli/mogły	be able
pomóc: pomogłem, pomógł, pomogli/pomogły	help
drzeć: darłem, darł, darli/darły	tear
umrzeć: umarłem, umarł, umarli/umarły	die
wytrzeć: wytarłem, wytarł, wytarli/wytarły	wipe
jeść: jadłem, jadł, jedli/jadły	eat

Iść and its derivatives insert an extra *e* when pronunciation demands it.

		<i>iść</i> (go)		
<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Men</i>	<i>Other nouns</i>
ja szedłem	ja szłam	–	my szliśmy	my szłyśmy
ty szedłeś	ty szłaś	–	wy szliście	wy szłyście
on szedł	ona szła	ono szło	oni szli	one szły

Likewise:

pójść:	poszedłem/poszłam, poszedł/poszła, poszli/poszły go
wejść:	wszedłem/weszłam, wszedł/weszła, weszli/weszły come in
wyść:	wyszedłem/wyszłam, wyszedł/wyszła, wyszli/wyszły go out
dość:	doszedłem/doszłam, doszedł/doszła, doszli/doszły reach
przysść:	przyszedłem/przyszłam, przyszedł/przyszła, przyszli/przyszły come

5.6.4 Movable person suffixes

The past tense person suffixes **-m**, **-ś**, **-śmy** and **-ście** are movable. Although attachment to the verb is correct and most common, in colloquial usage the suffixes are often attached to the first word in a sentence or clause (usually a pronoun, adverb or question word, but possibly a noun or adjective). Attachment is normally after a vowel (for sound) except **ą** and **ę**. When the suffix is moved, any **-e-** in the verb ending before it is lost. Attachment of **-m** is less common, but is heard in villages, among older people, and occurs in old literature/proverbs.

Suffix on verb

Wyjechaliśmy rano.

We set off in the morning.

Dlaczego nie kupiłeś chleba?

Why didn't you buy the/any bread?

Kogo widzieliście?

Whom did you see?

Gdzie byłeś?

Where were you?/

Where have you been?

Długo na nas czekałaś?

Did you wait long for us?

Byliśmy bardzo zmęczeni.

We were very tired.

Czy mieliście pieniądze?

Did you have any money?

**Powiedz, jakie miasta
zwiedziłeś.**

Tell me, which towns did you visit?

Co chciałem, to miałem.

Whatever I wanted, that I had.

Suffix on stressed word

**Myśmy rano wyjechali. Ranośmy
wyjechali.** [very colloq.]

Dlaczegoś nie kupił chleba?

[loss of 'e']

Kogoście widzieli?

Gdzieś była? Tyś gdzie była?

Długoś na nas czekała?

Tyś długo na nas czekała?

Bardzośmy byli zmęczeni.

Zmęczeniśmy byli bardzo. [old]

Czyście mieli pieniądze?

Pieniądzeście mieli?

Powiedz, jakieś miasta zwiedził.

Com chciał, tom miał.

5.7 Future tense

5.7.1 Function

The Polish future tense translates as follows:

- 1 In imperfective verbs – the English future continuous tense: ‘I will/shall be ...ing’ or ‘I’m going to be ...ing’.

Jutro będę od rana pracował. Tomorrow I’ll be working from the morning.

- 2 In perfective verbs – the English future simple tense: ‘I will/shall ...’ or ‘I’m going to ...’

Jutro pójdę wcześniej do pracy. Tomorrow I’ll go to work early.

- 3 The English future perfect tense: ‘I will/shall have ...’

Przyjdź jutro. Do siódmej skończę pracę.
Come tomorrow. I will have finished work by seven.

- 4 The English present tense after conjunctions of time and condition.

Zadzwonię, gdy tylko wrócę. I’ll ring as soon as I return (meaning ‘will return’).

5.7.2 Formation

5.7.2.1 Imperfective verbs

Imperfective verbs have a future composite tense. This is made with the future tense of **być** (to be) and *either*:

- (a) The infinitive *or*
- (b) The *third person singular* of the *past* tense (singular subjects) in the correct gender *or* the *third person plural* of the *past* tense (plural subjects) in the correct gender. This form, because it defines the subject precisely, is more common, i.e.

Będzie pracować could mean ‘He/she/it will work’ *but*

Będzie pracował/będzie pracowała/ będzie pracowało means ‘He/she/it will work’.

Będą pracowali/będą pracowały means ‘They (masc.)/they (fem.) will work’.

The future tense of **być** is irregular:

	<i>Singular</i>		<i>Plural</i>	
1st person	(ja)	będę	(my)	będziemy
2nd person	(ty)	będziesz	(wy)	będziecie
3rd person	(on/ona/ono)	będzie	(oni/one)	będą

Future with **być** and infinitive, e.g. **kupować** (buy):

ja	<i>będę</i>	kupować	my	<i>będziemy</i>	kupować
ty	<i>będziesz</i>	kupować	wy	<i>będziecie</i>	kupować
on/ona/ono	<i>będzie</i>	kupować	oni/one	<i>będą</i>	kupować

Future with **być** and past tense (this form is more common):

<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Men</i>	<i>Other nouns</i>
ja <i>będę</i> kupował	ja <i>będę</i> kupowała	–	my <i>będziemy</i> kupowali	my <i>będziemy</i> kupowały
ty <i>będziesz</i> kupował	ty <i>będziesz</i> kupowała	–	wy <i>będziecie</i> kupowali	wy <i>będziecie</i> kupowały
on <i>będzie</i> kupował	ona <i>będzie</i> kupowała	ono <i>będzie</i> kupowało	oni <i>będą</i> kupowali	one <i>będą</i> kupowały

Note: Verbs followed by an infinitive, usually modal verbs, must use this form: **Będę musiał czekać** dwie godziny (I’ll have to wait two hours) *not* **Będę musieć czekać** . . .

5.7.2.2 Perfective verbs

The future of a perfective verb depends on the conjugation to which the verb belongs. The *present* tense endings of the conjugation are used to form the future.

5.7.2.2.1 Prefixed verbs

The future tense of a perfective verb formed by the addition of a *prefix* to an imperfective verb is simply the present tense of the imperfective verb preceded by that prefix. For example:

Imperfective verb	Present tense	Perfective verb	Future tense
czekać (wait)	czekam	zaczekać	zaczekam
ciągnąć (pull)	ciągnę	pociągnąć	pociągnę
gotować (cook)	gotuję	ugotować	ugotuję
jeść (eat)	jem	zjeść	zjem
kończyć (finish)	kończę	skończyć	skończę
żyć (live)	żyję	przeżyć	przeżyję

Verbs of all conjugations occur here, including many Conjugation I verbs in **-ać** and Conjugation 3a verbs in **-ować**.

5.7.2.2.2 Stem-altered verbs

The future tense of a verb whose imperfective and perfective forms have different *stems* is less easy. The conjugation of the verb must be known so that the correct *present* tense endings can be added to form the future (see 5.5 Present tense). There are fewer verbs of this type.

Conjugation	Present tense endings	Perfective verb	Future tense
2b	em, e, edzą	powiedzieć	powi-em, -esz, -e, -emy, -ecie, -edzą
3c, Model 2	ę, e, a	umrzeć	umrę, umrz-esz, -e, -emy, -ecie, umrą
3d, Model 1	ę, e, a	dotknąć	dotknę, dotkni-esz, -e, -emy, -ecie, dotkną
3d, Model 2	ę, e, a	zacząć	zacznę, zaczniesz, -e, -emy, -ecie, złączą
3d, Model 3	ę, e, a	wziąć	wzmę, weźmi-esz, -e, -emy, -ecie, wezmą
3e	ę, e, a	usiąść	usiądę, usiądzi-esz, -e, -emy, -ecie, usiądą
3e	ę, e, a	pójść	pójdę, pójdzi-esz, -e, -emy, -ecie, pójdą
3e	ę, e, a	znaleźć	znajdę, znajdzi-esz, -e, -emy, -ecie, znajdą
4a	ię, i, ią	postanowić	postanow-ię, -isz, -i, -imy, -icie, -ią
4b	ę, i, a	powiesić	powieszę, powieszisz, -i, -imy, -icie, powieszą
4c	ę, y, a	włączyć	włącz-ę, -ysz, -y, -ymy, -ycie, -ą

kupić (buy) – 4a

zobaczyć (see) – 4c

uspokoić (calm) – 4b

Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural
ja kupię	my kupimy	zobaczę	zobaczymy	uspokoję	uspokoimy
ty kupisz	wy kupicie	zobaczysz	zobaczycie	uspokoisz	uspokoicie
on/a/o kupi	oni/one kupią	zobaczy	zobaczą	uspokoi	uspokoją

Imperfective verbs

Będę czekał/czekać na ciebie.

I will/shall be waiting for you.

Tomek będzie się bawił/bawić z Jackiem.

Tom is going to play with Jake [regularly].

Będziemy budowali/budować dom.

We are going to build a house.

Czy będziecie cały dzień siedzieli/siedzieć w domu?

Are you going to sit at home all day?

Anna będzie gotowała/gotować obiad.

Anna will be cooking lunch.

Dziecko będzie chodziło/chodzić do tej szkoły.

The child will be attending this school.

Perfective verbs

Zaczekam na ciebie.

I'll wait for you.

Tomek pobawi się z Jackiem.

Tom will play with Jake [for a while].

Zbudujemy dom.

We'll build a house.

Jutro posiedzę w domu.

I'll sit at home tomorrow.

Anna ugotuje obiad.

Anna will cook lunch.

W wrześniu dziecko pójdzie do szkoły.

The child will go to school in September.

5.7.3 Irregular future tenses

Future tense

dać (give)	dam, dasz, da, damy, dacie, dadzą
pomóc (help)	pomogę, pomożesz, -e, -emy, -ecie, pomogą
pójść (go)	pójdę, pójdiesz, -e, -emy, -ecie, pójdą
wejść (come in)	wejdę, wejdiesz, -e, -emy, -ecie, wejdą
wyść (go out)	wyjdę, wyjdiesz, -e, -emy, -ecie, wyjdą
dojść (reach)	dojdę, dojdiesz, -e, -emy, -ecie, dojdą
przyść (come)	przyjdę, przyjdiesz, -e, -emy, -ecie, przyjdą

5.7.4 English present tense with future meaning

In subordinate clauses, after conjunctions of time and condition (shown in capitals), Polish uses the future tense, usually with a perfective verb, where English uses the present tense.

Będę czekał, AŻ przyjdiesz.

I'll wait until you come [will come].

KIEDY będę w Krakowie, zwiedzę zamek.

When I am [will be] in Kraków I'll visit the castle.

Zadzwonię, JAK TYLKO dojadę.

I'll ring as soon as I arrive [will arrive].

DOPÓKI będę żył, będę kochał Polskę.

As long as I live [shall live] I will love Poland.

ZANIM Mama wróci, pozbieraj zabawki.

Pick up your toys before Mum returns [will return].

Trzeba czekać, DOPÓKI autobus nie przyjedzie. [note *nie* – see 11.2.1]

We must wait until the bus comes [will come].

JAK się ożenię, to kupię dom.

When I get [will get] married I'll buy a house.

JEŚLI zdam egzamin, to pójdę na studia.

If I pass [will pass] the exam I'll go to university.

Co zrobisz, JEŻELI będzie padać?

What will you do if it rains [will rain]?

5.7.5 English future perfect tense

English uses the future perfect tense to say that something will have occurred by a specified time (but the sentence has the same meaning if rendered with the future tense). Polish uses the future tense here, usually with a *perfective* verb since the speaker is imagining the action as completed. Actions which will still be incomplete by a specified time are expressed with the future tense of *imperfective* verbs.

Do pierwszej ugotuję obiad. [Perf.]

I will cook/will have cooked lunch by one o'clock.

Skończę książkę do soboty. [Perf.]

I will finish/will have finished the book by Saturday.

Do tego czasu nauczę się polskiego. [Perf.]

I will learn/will have learned Polish by then.

W maju będę uczył już pięć lat. [Imperf.]

In May I will have been teaching for five years.

5.8 Conditional tense

5.8.1 Function

The Polish conditional tense expresses the following:

- 1 Wishes and polite requests.
- 2 Polite but slightly aggressive commands.
- 3 Commands, doubts, fears, advice or wishes in subordinate clauses after **żeby** (in order that . . .).
- 4 Hypothetical possible/impossible conditions in the present, future or past.

5.8.2 Formation (same for imperfective and perfective verbs)

The conditional tense is formed from the third person singular and third person plural of the past tense of the verb in question, plus the endings below. The word stress remains as it was in the past tense form of the verb.

	Singular		Plural	
1st person	(ja)	-bym	(my)	-byśmy
2nd person	(ty)	-byś	(wy)	-byście
3rd person	(on/ona/ono)	-by	(oni/one)	-by

Note: The endings do not distinguish between the genders. They are in fact the conditional particle **by** (see 14.7) plus the personal verb endings, e.g. **byś** = **by** + **ś** (the ending for the **ty** part of the verb). The gender is shown in the past tense of the verb (in bold below).

być (be)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja był bym	ja była bym	–	my byli byśmy	my były byśmy
ty był byś	ty była byś	–	wy byli byście	wy były byście
on był by	ona była by	ono było by	oni byli by	one były by

mieć (have) [note vowel change – see 5.6.2]

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja miał bym	ja miała bym	–	my mieli byśmy	my miał byśmy
ty miał byś	ty miała byś	–	wy mieli byście	wy miał byście
on miał by	ona miała by	ono miał by	oni mieli by	one miał by

Likewise: **chcieć** (wish, want): **chciał**bym, **chciał**by, **chcieli**by, **chciały**by.

kupić (buy)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja kupił bym	ja kupiła bym	–	my kupili byśmy	my kupiły byśmy
ty kupił byś	ty kupiła byś	–	wy kupili byście	wy kupiły byście
on kupił by	ona kupiła by	ono kupiło by	oni kupili by	one kupiły by

5.8.3 Movable person endings

All conditional endings can be detached from their verbs. They are usually placed after the first stressed word in a sentence or clause. They are attached to conjunctions like **jeśli** (see 5.8.4.4) but, if detached, stand separately after other parts of speech as in the examples that follow.

Gdzie *byś* pojechała na wakacje?

or: **Gdzie pojechałabyś na wakacje?**

Where would you go for your holidays?

Jaki *byś* kupił samochód?

or: **Jaki kupiłbyś samochód?**

What type of car would you buy?

Tutaj *byście* nie chcieli mieszkać.

or: **Tutaj nie chcielibyście mieszkać.**

You would not want to live here.

W Warszawie *byś* znalazła szczęście.

or: **W Warszawie znalazłabyś szczęście.**

You would find happiness in Warsaw.

Chętnie *byśmy* poszli do kina.

or: **Chętnie poszlibyśmy do kina.**

We would gladly go to the cinema.

Ja *bym* tego nie robił.

or: **Tego nie robiłbym.**

I wouldn't do that.

Nie wiem, czy *by* wróciła do Polski.

or: **Nie wiem, czy wróciłaby do Polski.**

I don't know if she would return to Poland.

5.8.4 Usage

The conditional tense is used mainly with perfective verbs since the speaker is imagining the desired action as completed. To express a desired action of longer duration you normally use an imperfective verb.

5.8.4.1 Wishes and polite requests

(a) Same subject = conditional tense + infinitive

Czy *mogłbyś* poczekać parę minut? [Perf.]

Could you wait a few minutes?

***Chciałbym* pojechać do Anglii. [Perf.]**

I would like to go to England.

Chciałabym być szczęśliwa. [Perf.]

I would like to be happy.

Chcielibyśmy zarobić dużo pieniędzy. [Perf.]

We would like to earn a lot of money.

Chcielibyśmy ciągle zarabiać dużo pieniędzy. [Imperf.]

We would like to keep earning a lot of money.

Janek chciałby się nauczyć polskiego. [Perf.]

John would like to learn Polish.

(b) Different subjects = conditional tense + **żeby** + past tense

Note: The conjunction **żeby** (that) already includes part of the conditional ending, namely **by**. So, it seems that we are using the past tense.

Chciałbym, żeby Marek pojechał do Anglii. [Perf.]

I would like Mark to go to England.

Chciałabym, żeby Marta była szczęśliwa. [Perf.]

I would like Martha to be happy.

Chcielibyśmy, żebyście się nauczyli polskiego. [Perf.]

We would like you to learn Polish.

Chcielibyśmy, żebyście się uczyli polskiego. [Imperf.]

We would like you to be learning Polish.

5.8.4.2 Polite, but perhaps sometimes slightly aggressive commands/
requests (thus avoiding use of imperative or *proszę* + infinitive)

Napisałbyś do matki! [Perf.]

You could write to your mother! Why don't you write to your mother?

Dalibyście mi wreszcie święty spokój! [Perf.]

Will you finally give me some peace!

Dałby Bóg jakąś pracę. [Perf.]

If only God would give me a job.

5.8.4.3 Commands, doubts, fears, advice or wishes in subordinate clauses after conjunction *żeby* with ending

The conditional verb can often be replaced by an infinitive, especially if the subjects of the main and subordinate clauses are identical.

Mówił, żebyśmy jechali pociągiem. [Mówił, żeby jechać pociągiem.]

He told us to go by train.

Nie wierzę, żeby Marta była tak mądra.

I don't believe that Marta is so clever.

Boję się, żebyście się nie zgubili.

I'm afraid that you might get lost.

Dobrze by było, żebym miał pracę. [Dobrze by było mieć pracę.]

It would be good to have a job.

Radzę ci, żebyś przyszedł wcześniej. [Radzę ci przyjść wcześniej.]

I advise you to come early.

Mamo, Tomek prosił, żebyś zadzwoniła. [Mamo, Tomek prosił, żeby zadzwonić.]

Mum, Tom asked you to ring (him).

5.8.4.4 Hypothetical possible/impossible conditions in the present, future or past

These conditions imply a 'but'. Here the 'if' clause begins with the conjunction *jeśli*, *jeżeli*, *gdyby* or *jakby*. *Gdyby* and *jakby* express less possible conditions; *jakby* is colloquial. The conditional ending is already included in the conjunction:

Jeśli/*jeżeli*/*gdyby*/*jakby* + [subordinate clause with verb in conditional] ... , *to* + [main clause with verb in conditional].

If the 'if' clause precedes the main clause, we link the clauses with *to* (then). Alternatively, the main clause may stand first. For rules about when the conditional ending can be detached from the verb see [14.7](#).

***Jeśli*by nie było pociągu, *to* pojadę autobusem.**

Pojadę autobusem, *jeśli*by nie było pociągu.

If there is no train, I'll go by bus.

***Jeżeli*bym się spóźnił, *to* nie czekaj.**

If I'm late, don't wait.

Gdybyś jutro miał czas, to przyjdź na obiad.

If you by any chance have time tomorrow, come for lunch.

Bylibyśmy szczęśliwi, gdybyśmy znaleźli pracę.

Gdybyśmy znaleźli pracę, to bylibyśmy szczęśliwi.

or: **Gdybyśmy znaleźli pracę, to byśmy byli szczęśliwi.**

[conditional ending detached]

We would be happy if we found work.

Jakbym wygrał pieniądze, to kupiłbym duży dom.

Jakbym wygrał pieniądze, to bym kupił duży dom.

Kupiłbym duży dom, jakbym wygrał pieniądze.

If I won some money I would buy a big house.

5.8.5 Conditional ambiguity

Polish has no conditional perfect tense, e.g. *would have come*, *could have gone*. So, we cannot always tell if a hypothetical conditional sentence belongs to the present or to the past, e.g.

Gdybym miał pieniądze, to kupiłbym dom.

can mean

If I had some money I would *buy* a house.

If I had had some money I *would have bought* a house.

To avoid ambiguity, we can do the following:

(a) Insert a clarifying adverb of time:

Gdybym dzisiaj (now) miał pieniądze, to kupiłbym dom.

I would buy a house but I have no money.

Gdybym wtedy (then) miał pieniądze, to kupiłbym dom.

I would have bought a house if I had had the money.

(b) Use an *ale* (but) clause instead:

Kupiłbym dom, ale nie mam pieniędzy. [present]

Kupiłbym dom, ale nie miałem pieniędzy. [past]

5.8.6 Real possible conditions in the present or future

These 'if' clauses begin with the conjunction **jeśli** or **jeżeli** (which mean the same). They do *not* use the conditional tense. If the main clause is in the future, so too is the 'if' clause (although, in English, it is in the present tense):

Jeśli/jeżeli + [subordinate clause with verb in present/future]

... , **to** + [main clause with verb in present/future].

Alternatively, the main clause may stand first. If the 'if' clause precedes the main clause, we link the clauses with **to** (then):

Jeśli będzie pociąg, to pojadę do Krakowa.

Pojadę do Krakowa, jeśli będzie pociąg.

I'll go to Krakow if there is a train.

Jeśli będziesz miał czas, to wstąp do mnie.

Wstąp do mnie, jeśli będziesz miał czas.

If you have time, drop in on me.

Jeżeli nie ma pociągu, to jadę autobusem.

Jadę autobusem, jeżeli nie ma pociągu.

If there is no train I go by bus.

Jeżeli Antoni nie wie, to spytaj się Doroty.

Spytaj się Doroty, jeżeli Antoni nie wie.

If Antony doesn't know, (then) ask Dorothy.

5.9 Reflexive verbs

5.9.1 Function

Reflexive verbs reflect the action of the verb back to the subject. The reflexive pronoun **się** translates 'myself, yourself, ourselves, themselves', etc.

The present tense of **myć się** (to wash oneself) is shown in the table.

	Singular		Plural	
1st person	(ja)	myję się	(my)	myjemy się
2nd person	(ty)	myjesz się	(wy)	myjecie się
3rd person	(on/ona/ono)	myje się	(oni/one)	myją się

Polish has many reflexive verbs. They occur in all conjugations and obey the tense rules given for non-reflexive verbs. Some verbs are always reflexive, for example:

bać się (be afraid) **śmiać się** (laugh) **opiekować się** (look after)

Many verbs have two forms – non-reflexive and reflexive – with different meanings:

uczyć (teach) – **uczyć się** (learn)

nadawać (post) – **nadawać się** (be suitable)

czuć (feel, smell) – **czuć się** (feel, e.g. ill)

chwalić (praise) – **chwalić się** (boast)

Sometimes it is unclear why a Polish verb is reflexive, e.g. **spodziewać się** (expect).

Notes:

1 **Się** also translates the reciprocal pronoun ‘each other/one another’ (see 7.3), e.g. **Kochają się** (They love each other); **Znamy się** (We know each other).

2 The emphatic demonstrative ‘self’ is translated by the adjective **sam/sama/samo**. So, ‘I’ll go myself’ is **Sam pójdę** (see 8.3.1).

5.9.2 Position of się

The position of **się** is variable. Usually, it stands after the first stressed word in the sentence or after/before the verb to which it belongs. In very short sentences **się** can stand at the end.

Cieszę się.	I’m glad.
Maciej chce się napić.	Maciej wants a drink.
Siostra nazywa się Irena.	My sister is called Irene.
Dzieci czują się dobrze.	The children feel well.
Dzieci czują się źle.	The children feel unwell. (verb is ‘to feel’. No special emphasis on ‘unwell’)
Dzieci się źle czują.	The children <u>feel unwell</u> . (we have created an expression czuć się źle meaning ‘to feel unwell’)

Note: In a succession of reflexive verbs, **się** is not usually repeated, unless clarity demands it:

Chłopcy myją się i ubierają (się). The boys are washing and dressing.

Kasia uczy się i bawi (się). Kate learns and plays.

But: **Kasia bawi się i uczy się.** Kate plays and learns.

Kasia bawi się i uczy would mean 'Kate plays and teaches'.

5.9.3 Translating 'one/you/they'

Się is often added to the third person singular of *non-reflexive* verbs to translate the general 'one/you/they', a statement in the passive voice, or a request or command.

Tutaj się dobrze śpi.

One sleeps well here. [Polish has no verb **spać się**.]

Do lasu idzie się prosto, potem skręca się w lewo.

To get to the wood you go straight, then turn left.

Wstawalo się, jadło się śniadanie i wychodziło się.

One got up, had breakfast and went out.

Jak się szuka nieszczęścia, to się je znajduje.

If one looks for trouble, one finds it.

Tam nadaje się listy.

You post letters over there.

Tak się mówi.

That's how it is said.

Takie bajki słyszy się w telewizji!

Such fables are heard on television!

Jak się pisze „Polska“?

How do you spell 'Poland'?

Mięso gotuje się na wolnym ogniu.

Cook the meat over a low heat.

Zaleca się ostrożność.

Caution advised.

Uprasza się publiczności o zachowanie czystości.

Please leave no rubbish.

For clarity we can add a noun/pronoun to state who is involved. As the noun/pronoun is really an indirect object in this construction, it stands in the dative case:

Jak się spało? How was sleeping? but

Jak ci się spało?

How did *you* sleep? [lit. How was sleeping to you?]

Każdemu się dobrze spało.

Everyone slept well. [lit. Sleeping was well to everyone.]

Czy ludziom się tu dobrze mieszka?

Do *people* live happily here? [lit. Is living happy to people here?]

Małym dzieciom opowiada się bajki.

You tell stories to *little children*.

Some common reflexive verbs (imperfective shown)

bać się	be afraid	myć się	wash oneself
bawić się	play	napić się [perf.]	have a drink
bić się	fight	nazywać się	be called
budzić się	wake up	niepokoić się	worry
cieszyć się	be glad	okazywać się	appear, turn out that . . .
czesać się	comb oneself	opiekować się	look after
czuć się	feel	pobrać się [perf.]	get married (lit. take each other)
denerwować się	be anxious	przygotowywać się	get ready
dziać się	be happening	pytać się	ask
dziwić się	be amazed	spodziewać się	expect
dowadywać się	find out about	spóźniać się	be late
gniewać się	be angry	stać się [perf.]	to become
golić się	shave oneself	starać się	try hard
interesować się	be interested	śmiać się	laugh
kąpać się	have a bath	śpieszyć [or spieszyć]	hurry
kłócić się	argue	się	
mieć się	to be [health]		
modlić się	pray		

ubierać się	dress oneself	zbliżać się	approach
uczyć się	learn	żegnać się	take leave of
umawiać się	arrange to meet	znajdować się	be located at/in (see 5.13.1)
upić się [perf.]	get drunk	żeńić się	get married
zbierać się	congregate		

5.10 Modal auxiliary verbs

5.10.1 Function

Polish has six modal auxiliary verbs: **chcieć**, **mieć**, **móc**, **musieć**, **potrafić** and the incomplete verb **powinienem**. They are used to talk about things which we are able/allowed to, must, should, may or want to do. They are followed by an infinitive. **Mieć** and **chcieć** are also used as ordinary verbs, in which usage they are followed by a direct object.

Mam psa. I have a dog.

Chcesz jabłko? Do you want an apple?

Some impersonal verbs, e.g. **trzeba**, **należy** are used in a modal way (see 5.11 Impersonal verbs).

5.10.2 Meaning

chcieć	to want/wish to
musieć	to have to, must [Negative meaning is 'do not have to/need not' <i>not</i> 'must not'.] Also expresses supposition when the subject is <u>not</u> talking about himself, e.g. He must have gone out (meaning 'I expect he has gone out').
móc	to be able/allowed to, can
mieć	to be supposed/have to
potrafić	to know/have learned how to, be capable of, contrive to, succeed, try but fail
powinienem [masc.]	I ought to, should.
powinnam [fem.]	

Note: Sections 5.10.2.1 to 5.10.2.3 show present tense in full. In the past, conditional and future tenses, the 1st and 3rd person (masc.) singular plus the 3rd person (masc.) and (fem.) plural are shown. Remaining parts, shown by –, are formed from these parts plus the endings applicable to each tense. See 5.6.2, 5.8.2 and 5.7.2. ‘None’ indicates non-existent parts.

5.10.2.1 Chcieć/musieć/móc/mieć

		chcieć		musieć	
		<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>	<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>
<i>Pres.</i>	1	chcę	chcemy	muszę	musimy
	2	chcesz	chcecie	musisz	musicie
	3	chce	chcą	musi	muszą
<i>Past.</i>	1	chciałem	–	musiałem	–
	3	chciał	chcieli/chciały	musiał	musieli/musiały
<i>Cond.</i>	1	chciałbym	–	musiałbym	–
	3	chciałby	chcieliby/ chciałyby	musiałby	musieliby/ musiałyby
<i>Fut.</i>	1	będę chciał	–	będę musiał	–
	3	będzie chciał	będą chcieli/ chciały	będzie musiał	będą musieli/ musiały
<i>Imp.</i>	1	None	chciejmy	None	None
	2	chciej	chciejcie	None	None
	3	niech chce	niech chcą	None	None

Adverb. participle

<i>Imperf.</i>	chcąc	musząc
<i>Perf.</i>	zechciawszy #	None

Adject. participle

<i>Sing.</i>	chcący/a/e	muszący/a/e
<i>Pl.</i>	chcący/e	muszący/e

		móc		mieć	
		<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>	<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>
<i>Pres.</i>	1	możę	możemy	mam	mamy
	2	możesz	 możecie	masz	macie
	3	może	mogą	ma	mają

		Sing.	Pl.	Sing.	Pl.
Past.	1	mogłem	–	miałem	–
	3	mógł/mogła	mogli/mogły	miał	mieli/miały
Cond.	1	mógłbym	–	miałbym	–
	3	mógłby/ mogłaby	mogliby/ mogłyby	miałby	mieliby/ miałyby
Fut.	1	będę mógł/ mogła	–	będę miał	–
	3	będzie mógł/ mogła	będą mogli/ mogły	będzie miał	będą mieli/ miały
Imp.	1	None	None	None	miejmy
	2	None	None	miej	miejcie
	3	None	None	niech ma	niech mają

Adverb. participle

Imperf.	mogąc	mając*
Perf.	None	None

Adject. participle

Sing.	mogący/a/e	mający/a/e*
Pl.	mogący/e	mający/e*

Notes:

1 Feminine forms are shown if masculine is irregular.

2* **Mieć** is an actual imperfective. The frequentative imperfective verb **miewać** has the participles **miewając** (adverbial) and **miewający/a/e** (adjectival).

3# The perfective verb **zechcieć** conjugates as **chcieć**.

Chcę wyjechać do Polski. I want to emigrate to Poland.

Rób jak chcesz. Do as you like.

Chciałbym się ożenić. [men only] I'd like to get married.

Nie chciał pracować. He did not want to work.

Biologia nie chce mi wejść do głowy. Biology just refuses to sink in with me.

Muszę coś zjeść.

I must eat something.

Dzieci *muszą* chodzić do szkoły.

Children have to go to school.

Mama nie *musiała* pracować w sobotę. Mum did not need to work on Saturday.

Czy *musisz* się wygłupiać?

Do you have to play the fool?

Ciągle pracujesz. *Musisz* być zmęczony.

You're always working. You must be (I expect you are) tired.

Anka *musiała* napisać list do brata

Anka had to write to her brother
or Anka must have written
to her brother.

Brat *musiał* nie dostać listu, skoro nie odpowiedział

Her brother couldn't have got the letter because he didn't reply.

Czy *mógłby* Pan to sprawdzić?

Could you check this please?

Czy *mogę* poprosić o ogień?

Can I have a light, please?

Kto to *mógł* zrobić?

Who could have done this?

Paweł nie *może* przyjść wcześniej.

Paul cannot come earlier.

Jeśli chcesz, to *mogę* się zapytać.

If you want, I can ask.

***Mogłeś* poczekać.**

You could have waited.

Note: Może is also used as an adverb meaning 'perhaps'.

***Może* zdam egzamin.**

Perhaps I'll pass the exam/I may pass the exam.

Jacek *ma* brać lekarstwo codziennie.

Jack is to take his medicine every day.

Nie *mam* co narzekać.

I mustn't complain.

Co to *ma* być?

What is this supposed to be?

***Masz* się lepiej zachowywać.**

You must [I want you to] behave better.

***Mieliśmy* wyjechać na urlop, ale . . .**

We were supposed to go on holiday but . . .

5.10.2.2 Potrafić

This verb serves as the perfective equivalent of **móc** and, therefore, has no present tense. It is also used imperfectively, in which usage the future tense serves as the present tense.

<i>Past</i>		<i>Future</i>	
<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>	<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>
1 potrafiłem	–	potrafię	–
3 potrafił	potrafiłi/ potrafiły	potrafi	potrafią

<i>Conditional</i>		<i>Imperative</i>	
<i>Sing. Pl.</i>	<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>	
1 potrafiłbym	–	None	potrafiemy
2 –	–	potraf	potrafcie
3 potrafiłby	potrafiłiby/ potrafiłyby	niech potrafi	niech potrafią

Adverbial participle

potrafiąc (imperf.)

potrafiwszy (perf.)

Nie potrafił się obronić.

He could not defend himself [although he tried].

Chłopcy! Czy nie potraficie poczekać?

Boys! Are you not capable of waiting?

Potrafiła zasnąć w pracy.

She could actually fall asleep at work [and sometimes did].

Potrafią patrzeć w oczy i kłamać.

They can look you in the eye and lie.

Potrafię kilka dni nie jeść.

I can go without eating for several days.

To dziecko potrafi płakać i płakać.

That child can cry and cry.

No, pokaż, co potrafisz.

Well, let's see what you can do.

5.10.2.3 Powinienem

This verb has no infinitive and only two tenses. In the present tense, the third person forms are adjectival; the first and second person forms are verbal, taking the present tense endings of **być**. The past tense is formed with the addition of **był/była**, etc. shown in parentheses. Impersonal usage with **powinno się** also exists.

Present and past tenses

Singular		
<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>
1 powinienem (był)	powinnam (była)	None
2 powinieneś (był)	powinnaś (była)	None
3 powinien (był)	powinna (była)	powinno (było)
Plural		
<i>Men</i>	<i>Other nouns</i>	
powinniśmy (byli)	powinnyśmy (były)	
powinniście (byli)	powinnyście (były)	
powinni (byli)	powinny (były)	

Present tense – singular

Powinienem [masc.] **niedługo skończyć.**

I ought to finish soon.

Powinnam [fem.] **pójść do sklepu.**

I ought to go to the shop.

Powinieneś [masc.] **pracować.**

You should be working.

Powinnaś [fem.] **płacić podatki.**

You should pay taxes.

Antek powinien [masc.] **kochać żonę.**

Antek ought to love his wife.

Dziewczynka powinna [fem.] **iść spać.**

The girl ought to go to bed.

Dziecko powinno [neut.] **być grzeczne.**

A child should be polite.

Powinno się tu parkować.

One ought to park here. [impersonal]

Present tense – plural

Powinniśmy [masc.] wziąć prezent.

We ought to take a present.

Powinnyśmy [fem.] zadzwonić.

We ought to ring.

Nie powinniście [masc.] narzekać.

You shouldn't complain.

Powinnyście [fem.] się cieszyć.

You ought to be glad.

Powinni [masc.] już być w domu.

They ought to be at home by now.

Matki powinny [fem.] dbać o dzieci.

Mothers should care for their children.

Past tense –singular

Powiniennem być [masc] wczoraj skończyć.

I ought to have finished yesterday.

Powinnam była [fem.] pójść do sklepu.

I ought to have gone to the shop.

Nie powinienesz być [masc.] tego powiedzieć.

You should not have said that.

Nie powinnaś była [fem.] czekać.

You should not have waited.

Bogdan powinien był [masc.] kupić dom.

Bogdan ought to have bought a house.

Maria nie powinna była [fem.] się gniewać.

Maria should not have been angry.

Chore dziecko nie powinno było [neut.] iść do szkoły.

The sick child should not have gone to school.

Powinno się było [neut. impersonal] wcześniej zgłosić.

One should have applied earlier.

Past tense – plural

Powinniśmy byli [masc.] wziąć prezent.

We ought to have taken a present.

Powinnyśmy byli [fem.] zadzwonić.

We ought to have rung.

Nie powinniście byli [masc.] narzekać.

You shouldn't have complained

Powinnyście byli [fem.] się cieszyć.

You ought to have been glad.

Rodzice powinni byli [masc.] przyjechać.

The parents ought to have come.

Koleżanki powinny były [fem.] się pogodzić.

The friends ought to have got reconciled.

5.11 Impersonal verbs

5.11.1 Function

There are nine impersonal verbs. They exist only in the 3rd person singular (*it*) part and in all tenses. Six make their past, future and conditional tenses with **być**. **Dać się, wypada** (from **wypadać**) and **należy** (from **należeć**) are ordinary verbs and obey normal tense rules.

Impersonal verbs are useful because they translate any person, the impersonal 'you' or 'one' and constructions such as *Taxes must be paid* where no person is specified. All except **potrzeba** can be followed by an infinitive. This infinitive is usually perfective in positive sentences, and imperfective in negative ones.

Trzeba (one should/had better) Expresses need for action, necessity, duty. Less formal than **należy**. Followed by infinitive, or by direct object in genitive case.

Potrzeba (one needs) Expresses lack. Followed by dative case of the subject and the genitive case of the thing needed.

Należy (one should/is required to) Third pers. sing. of **należeć** (to belong to). Expresses moral, legal, social obligation. Mainly used in present tense.

Można (one can/is allowed to) Expresses permission. Less formal than **wolno**.

Wolno (one can/is allowed to)	Expresses permission, usually legal.
Dać się (to be possible)	Expresses possibility. If used with co, kiedy, gdzie, jak means 'whatever, whenever, wherever, however'.
Warto (it is worthwhile to)	Makes a judgement about worth.
Szkoda (it is pointless/ not worth it)	Expresses pointlessness if followed by infinitive. If followed by direct object in genitive case means 'to feel sorry for'.
Wypada (one is/is not expected to)	Expresses acceptable social or moral convention.

5.11.2 *Meaning*

5.11.2.1 **Trzeba** – necessity, duty

Pres. **Trzeba poczekać.**

One has to wait.

Trzeba posprzątać w kuchni.

We had better tidy up in the kitchen.

Trzeba pomagać ludziom. [Dat.]

One should help other people. [lit. 'help to people']

Na to trzeba pieniędzy. [Gen.]

You need money for that.

Anka wie więcej niż trzeba.

Annie knows more than required.

Past **Trzeba było pojechać do miasta.**

You should have gone to town.

Trzeba było to zrobić.

You should have done that.

Nie trzeba było się śpieszyć.

You need not have hurried.

Fut. **Trzeba będzie kupić samochód.**
We will need to buy a car.

Cond. **Trzeba by było wyjechać rano.**
We would have to leave early.

5.11.2.2 **Potrzeba** – lack

Pres. **Nie *potrzeba* mi [Dat.] już słownika. [Gen.]**
I don't need a dictionary any more.

***Potrzeba* nam [Dat.] nowych pracowników. [Gen.]**
We need some new staff.

Past ***Potrzeba* było mu [Dat.] pieniędzy. [Gen.]**
He needed money.

Fut. ***Potrzeba* wam [Dat.] będzie więcej czasu. [Gen.]**
You will need more time.

5.11.2.3 **Należy** – moral, legal, social obligation

Pres. ***Należy* się dobrze zachowywać.**
You must behave properly.

***Należy* wypełnić druk.**
One must fill out a form.

***Należy* go żałować.**
He is to be pitied.

Past ***Za* zegarek *należało* zapłacić.**
The watch should have been paid for.

***Zrobiliśmy* to, co do nas *należało*.**
We did what was required (of us).

***Należało* iść do miasta.**
We should have gone to town.

Cond. ***Należałoby* płacić wyższe podatki.**
Higher taxes would have to be paid.

5.11.2.4 **Można** – permission

Pres. **Nie można się spodziewać niczego innego.**
You cannot expect anything else.

Nie można cały dzień spać.
You cannot sleep all day.

(czy) Można (wejść)?
May I come in?

Past **Bez pieniędzy nie można było żyć.**
One could not live without money.

Fut. **Od jutra nie będzie można tu parkować.**
From tomorrow one won't be able to park here.

Cond. **Można by było jeszcze raz spróbować.**
We could try again.

5.11.2.5 **Wolno** – permission, usually legal

Pres. **Nie wolno wprowadzać psów.**
No dogs allowed.

Wolno patrzeć, ale nie dotykać.
You can look but not touch.

Szefowi wszystko wolno.
The boss can do anything he likes.

Past **Nie wolno było palić.**
Smoking was prohibited.

Fut. **Od kiedy ci będzie wolno prowadzić?**
(From) when will you be able to drive?

5.11.2.6 **Dać się** – possibility

Pres. **Robię, co się da, pracuję, gdzie się da.**
I do what I can, work wherever I can.

Nie da się skończyć tego do jutra.
It is not possible to finish this by tomorrow.

Past **Spakowałem paczkę, jak się dało.**
I wrapped the parcel as best I could.

Pisał, kiedy się dało.

He wrote whenever he could.

Cond. Może dałoby się to inaczej zrobić.

It could perhaps be done differently.

5.11.2.7 **Warto** – makes a judgement about worth

Pres. Nie warto się martwić.

There's no point in worrying.

Past Czy warto było czekać?

Was there any point in waiting?

Cond. Nie warto byłoby się nad tym zastanawiać.

It wouldn't be worth thinking about.

5.11.2.8 **Szkoda** – pointlessness or empathy

Pres. Szkoda nawet o tym myśleć.

It's not worth even thinking about.

Szkoda mi Janka. [Gen.]

I feel sorry for John.

Szkoda czasu. [Gen.]

It's a waste of time.

Szkoda, że Piotr nie przyszedł.

It's a shame Peter did not come.

Past Szkoda mu [Dat.] było dziecka. [Gen.]

He felt sorry for the child.

Fut. Szkoda będzie, jeśli Ola nie przyjdzie.

It will be a pity if Ola doesn't come.

Cond. Szkoda by było pieniędzy. [Gen.]

It would be a waste of money.

5.11.2.9 **Wypada** – acceptable social or moral convention

Pres. Wypada wysłać kartkę.

We should really send a card.

Nie wypada pluć.

It's rude to spit.

- Past** **Nie wypadało odmówić.**
It was unacceptable to refuse.
- Cond.** **Nie wypadałoby nie być na ślubie.**
It wouldn't be acceptable not to be (or have been) at the wedding.

5.12 Subjectless sentences

5.12.1 Słyszać/Widzieć/Czuć/Znać (one can hear/see/smell/notice)

These four infinitives describe ongoing states perceived or deduced through the senses. They are used in descriptions of scenes and situations, often instead of passive constructions or expressions with '-ing', e.g. *Someone could be heard singing*. **Czuć** and **znać** are ordinary verbs and so make their past, future and conditional tenses with **być**. **Słyszać** and **widzieć** exist only in the infinitive.

The present tense has an implied **jest** (is). The other tenses add the 3rd person singular (*it*) part of **być**. The direct object in any negative sentences normally stands in the genitive case.

Co słyszać?	What's new? [lit. What is heard?]
Nic nie słyszać.	You can't hear anything.
Od Marka od dawna nic nie słyszać.	There hasn't been any news from Mark for a long time.
Słyszać, jak rzeka szumi.	The river can be heard murmuring.
Słyszać było muzykę.	Music was heard.
Czy nie słyszać było głosów?	Were no voices heard?
Nie będzie słyszać radia.	The radio won't be heard.
Nie widzieć zamku.	The castle is not visible.
Widzieć, że jesteś zmęczony.	It is obvious that you are tired.
Na drzewach widzieć było pączki.	One could see buds on the trees.
W nocy będzie widzieć gwiazdy.	Stars will be visible at night.
Miasto będzie widzieć z góry.	You'll be able to see the town from the hill.

Czuć zapach bzu.	There is a smell of lilacs.
Czuć, że masz kota.	It smells of cats in here.
Od niego czuć wódkę.	He smells of vodka. [From him one feels vodka.]
W pokoju czuć było gaz.	There was a smell of gas in the room.
Otwieraj okna. Nie będzie czuć wilgocią. [idiom with instr.]	Open the windows. It won't smell of damp.
Na tym materiale nie znać plam.	Stains don't show on this material.
Ładny stół. Znać fachową rękę.	Nice table. You see the craftman's hand.
Po wymowie znać, że on nie ma wyższego wykształcenia.	His speech betrays that he isn't highly educated.
Znać na dziecku zmęczenie.	You can see the child is tired. [You can see on the child tiredness.]
Czy znać, że całą noc sie spałem?	Can anyone tell I haven't slept all night?
Znać było z postawy, że Edek był żołnierzem.	You could tell from his attitude that Edek was a soldier.

5.12.2 *Natural phenomena*

These use impersonal verbs which can also be put into other tenses. **Padać** and **wypogodzić się** are illustrated below.

Present tense

błyska się	there is lightning
grzmi	there is thunder
pada	it is raining
leje	it is pouring
wypogadza się	it is clearing up
dnieje/świta	it is growing light
ściemnia się	it is growing dark

oziębła się	it is getting colder
ochładza się	it is getting cooler
ociepla się	it is getting warmer
zbiera się na deszcz	it is threatening to rain
jest ciepło/chłodno/zimno	it's warm/cool/cold
jest mokro/sucho/chmurno	it's wet/dry/cloudy

Other tenses – padać; wypogadzać się

Past **Rano padało, ale potem wypogodziło się.**
It rained in the morning and then brightened up.

Fut. **Rano będzie padać, ale potem wypogodzi się.**
It'll rain in the morning but will brighten up later.

Cond. **Gdyby rano padało, to przyjdź jak się wypogodzi.**
If it should rain in the morning, come when it has brightened up.

5.13 Translating 'there is/are'

5.13.1 Jest/są and Znajdować się (There is/are)

Polish does not translate the English 'here' and 'there' in statements like *There's a tree in the garden; There's no place for the car; There were many books; There's lots to see*. 'Here' and 'there' are translated only if they mean 'over here/there' as in *Come here (Chodź tutaj)* or *The shop is over there (Sklep jest tam)*.

The verb **być** translates a simple *there is/are*. The verb **znajdować się** translates *is/are to be found* and is common in historical accounts. Both verbs are imperfective and exist in all tenses. However, **być** cannot be used in negative sentences in the present tenses (see 5.13.2). In the past/future tense, the perfective form of **znajdować się**, namely **znaleźć się**, also means 'was lost and will be found', e.g. *Książka się znalazła* (The book was found).

Pres. **W parku jest fontanna.**
There is a fountain in the park.

W lesie są/znajdują się drzewa.
There are trees [to be found] in the forest.

W Ameryce nie znajdują się takie rośliny.

Such plants are not found in America.

Past **Był Andrzej?**

Was Andrew here?

Zamek znajdował się w centrum miasta.

The castle was in the town centre.

Nagle znalazłem się na dworcu.

Suddenly I found myself at the station.

Fut. **Będzie śnieg.**

There will be snow.

Znajdziesz się bez pracy.

You will be [lit. find yourself] jobless.

Ten pałac niedługo znajdzie się w ruine.

This palace will soon fall into ruins.

5.13.2 Nie ma + genitive (there is/are no)

This is the third person singular of the present tense of verb **mieć** (to have). It serves as the negative form of **jest/są** (there is/are), but only in the present tense. The verb is singular even with a plural subject and, being a negative, is followed by the genitive case.

Pres. **W parku nie ma fontanny.** [Gen.]

There is no fountain [sing.] in the park.

Na balkonie nie ma kwiatów. [Gen.] [not nie mają]

There are no flowers [pl.] on the balcony.

W Ameryce nie ma takich roślin. [Gen.] [not nie mają]

Such plants [pl.] are not found in America.

5.13.3 Nie było/będzie/było by + genitive (there was (were)/ there will be/there should be no)

These are the third person singular forms of the past/future/conditional tenses of verb **być** (to be). They are used in negative sentences. For negative sentences in the present tense see previous paragraph.

- Past **Nie było tu Andrzeja.** [Gen.]
Andrew was not here.
- Fut. **Nie będzie śniegu.** [Gen.]
There will not be any snow.
- Cond. **Jeśliby nie było pociągu** [Gen.], **to weź autobus.**
If there is no train, take the bus.

Note: Many subjectless expressions of emotion and body temperature require an indirect object in the dative case (see 6.8 Dative case).

5.14 Adverbial participles

Polish has two types of adverbial participle, present and past. They are ‘adverbial’ because they refer to a point in time relating to the action of the main verb in a sentence. Adverbial participles are indeclinable, i.e. they do not agree in number, gender or case with the person/thing to which they refer. For adjectival participles, which do agree with the person to whom they refer, see 8.11.

5.14.1 Function

5.14.1.1 Present adverbial participle (imperfective verbs only)

This participle translates the English ‘as/when/while -ing’. It describes an action happening at the same time as the action of the main verb in the present, past or future. It is made only from imperfective verbs, including the modal and reflexive verbs, and can be used only if both clauses in the sentence have the same subject. If not, a *kiedy* (when) clause or separate sentence must be used. Perfective verbs, because their infinitive often has a past meaning, do not have this participle.

The present adverbial participle occurs frequently in spoken and written Polish in common and short verbs and in expressions such as *szczerze mówiąc* (to be honest), *patrząc na to inaczej* (looking at things from another angle), *ogólnie rzecz biorąc* (considering all things).

5.14.1.2 Past adverbial participle (perfective verbs only)

This participle translates the English ‘having . . .’ or ‘after -ing’. It describes an action which occurred before the action of the main verb. It is made only from perfective verbs, including reflexive verbs, and can be used only if both clauses in the sentence have the same subject. Imperfective verbs, because their infinitive has a present or continuous meaning, do not have this participle.

Watch out for English -ing constructions like *Seeing his friend, he stopped*. This really means *Having seen his friend, he stopped*. It translates not as *Widząc kolegę, zatrzymał się* but as *Zobaczywszy kolegę, zatrzymał się*.

The past adverbial participle becomes clumsy in long verbs, e.g. *usprawiedliwić* (justify); *przetłumaczyć* (translate) which give us *usprawiedliwszy* and *przetłumaczywszy*. Also, in some verbs, especially if two l’s or w’s would come close together, this participle is difficult to say, e.g. *zmoknąć* (get wet) and *potłuc* (break into pieces) give us *zmókłszy* and *potłukłszy*. It is far easier to use a *kiedy* clause here.

The past adverbial participle is confined mainly to written Polish. In speech, a *kiedy* or *i* clause is often preferred (see examples).

5.14.2 Formation – present adverbial participle

To the third person plural (*they* part) of the present tense add -c.

<i>Infinitive</i>	<i>3rd pl. pres.</i>	<i>Pres. part.</i>
czytać	czytają	czytając
wiedzieć	wiedzą	wiedząc
kraść	kradną	kradnąc
mieć	mają	mając
mówić	mówią	mówiąc
budować	budują	budując
móc	mogą	mogąc
<i>But:</i>		
być	są	będąc

Idąc do pracy, myślę [Pres.] o wakacjach.

On my way to work I think about my holidays.

Słuchając muzyki, ubrałem się. [Past]

Listening to music, I got dressed.

Napiszę list [Fut.], siedząc w parku.

I'll write the letter while sitting in the park.

Widząc łzy dziecka, matce też było [Past] smutno.

Seeing the child's tears, the mother was sad too.

Otwierając drzwi, zauważyła kogoś.

Opening the door, she noticed someone.

5.14.3 Formation – past adverbial participle

Remove the ending from the first person masculine singular of the past tense. Add *-wszy* (after a vowel) or *-wszy* (after a consonant).

<i>Infinitive</i>	<i>1st sing. masc. past</i>	<i>Past part.</i>
przeczytać	przeczytałem	przeczytawszy
wymienić	wymieniłem	wymieniwszy
wytrzeć	wytarłem	wytarwszy
powiedzieć	powiedziałem	powiedziawszy
zacząć	zacząłem	zaczawszy
pójść	poszedłem	poszedwszy

Zobaczywszy wypadek, Marysia zatrzymała samochód.

Having seen the accident, Mary stopped the car.

Posłuchawszy muzyki, wyłączył radio.

After listening to the music, he turned off the radio.

Przyszedłszy do domu, dzieci włączyły telewizor.

Having come home, the children switched the television on.

Napisawszy list, nalepił znaczek.

Having written the letter, he stuck the stamp on.

Sprzedawszy dom, Tomek wyjechał za granicę.

Having sold his house, Tom went abroad.

In spoken and written Polish, this participle is being replaced by the past tense or by a *kiedy* clause, e.g.

Sprzedawszy dom, Tomek wyjechał za granicę.

Having sold his house, Tom went abroad.

Becomes: ***Tomek sprzedał [Past] dom i wyjechał za granicę.***

Tom sold his house and went abroad.

or: ***Kiedy Tomek sprzedał [Past] dom, wyjechał za granicę.***

When Tom sold his house, he went abroad.

5.14.4 Appropriate use of adverbial participles

The present and past adverbial participles can be used only if both verbs have the same subject. If not, a subordinate clause starting with *kiedy* (when), *jak* (how) or *a* ('and' meaning 'but') or even a separate sentence must be used. *Jak* clauses usually involve someone seeing, hearing, watching or noticing something.

Pres. ***Oglądając film, jem obiad.*** [Same subject 'I']

I'm eating dinner while watching the film. [Pres. part.]

Past ***Otrzymałszy wiadomość, Janek zmartwił się.*** [Same subject 'he']

Having got the news, John was worried. [Past. part.]

But:

Pres. ***Kiedy oglądam film, żona gotuje.*** [Two subjects 'I' and 'wife']

While I'm watching the film my wife is cooking.

Oglądam film, a żona gotuje.

Oglądam film. Żona gotuje.

I watch the film and (but) my wife cooks.

Past ***Otrzymał wiadomość. Było już ciemno.*** [Two subjects 'he' and 'it']

Kiedy otrzymał wiadomość, było już ciemno.

When he got the news it was already dark.

Pres. ***Patrzę, jak siostra sprząta.*** [Two subjects 'I' and 'sister']

I watch my sister tidying up.

Czy zawsze widzisz, jak sąsiadka wynosi śmieci? [Two subjects 'you' and 'neighbour']

Do you always see your neighbour putting out the rubbish?

Past **Słyszeliśmy, jak ktoś pukał.** [Two subjects 'we' and 'someone']
We heard someone knocking.

Brat widział, jak wychodziłem. [Two subjects 'brother' and 'I']
My brother saw me leaving.

Marta nie zauważyła, jak dziecko kradło cukierki.
[Two subjects 'Martha' and 'child']
Martha didn't notice the child stealing sweets.

5.15 Verbal prefixes

5.15.1 Function

Verbal prefixes (mostly prepositions) stand in front of verbs to change their meaning. The most common verbs have the greatest number of prefixed variants. For example:

iść (to go now) has **dojść, nadejść, odejść, podejść, pójść, przejść, przyjść, wejść, wyjść, zejść**
(all perfective in meaning)

chodzić (to go habitually) has **dochodzić, nadchodzić, odchodzić, podchodzić, przechodzić, przychodzić, schodzić, wchodzić, wychodzić**
(all imperfective in meaning).

Verbal prefixes have two main functions as follows.

5.15.1.1 Turn imperfective verb into perfective verb

This is the most common function of verbal prefixes. The imperfective verb implies ongoing action (in the present or past continuous tense); the perfective verb implies completed action (in the past simple or present perfect tense):

<i>Imperfective</i>	<i>Perfective</i>	<i>Meaning</i>
robić	zrobić	do
pić	wypić	drink
pisać	napisać	write
jeść	zjeść	eat
pytać	zapytać	ask
czytać	przeczytać	read

Piję wino. Wypiłem wino.

I drink/am drinking the wine. I drank/have drunk the wine.

Czytał gazetę. Przeczytał gazetę.

He was reading the paper. He (has) read the paper.

(For differences between imperfective and perfective verbs see [5.4 Aspects](#).)

5.15.1.2

 Add shade of meaning to verb

English has many verbs which are phrases (*jump down, set off, get a look at*). In Polish, we can achieve such shades of meaning with verbal prefixes.

- (a) Sometimes we can guess the required prefix as it is simply the preposition with the meaning that the new verb should convey, for example:

Preposition	Verb	New verb
do (to, towards)	iść (go)	dojść (reach, arrive at)
w (in)	siadać (sit down)	wsiadać (get into)
nad (above, near)	chodzić (go)	nadchodzić (draw near)
przez (across)	iść (go)	przejsć (cross)

Sometimes, the verb is followed by the preposition corresponding to the prefix, e.g. *dojść do końca ulicy* (reach the end of the road) *przejsć przez ulicę* (cross the road).

- (b) In many cases, it is not obvious why a verb has evolved with a particular verbal prefix, for example:

Preposition	Verb	New verb
po (after, for)	czytać (read)	but poczytać (read for a while)
	dawać (give)	podawać (hand)
	wiedzieć (know)	powiedzieć (say)
	móc (be able)	pomóc (help)
za (behind)	brać (take)	zabrać (take away)
	mówić (say)	zamówić (order)
na (on)	mówić (say)	namówić (persuade)

5.15.2 Available verbal prefixes

An extra -e is added before hard-to-say consonant groups, e.g. **wejść** (from **w** and **iść**). **Ch** counts as one letter, e.g. **wchodzić**.

Prefix	Meaning
do-	to, towards
na-	on, upon, in; also implies completion
nad(e)-	above, near
o-, ob(e)-	about, around
o-, od(e)-	from, away, back, off
po-	after, over, through; also implies act done for a while/gradually
pod-	under, below; also up to, towards
prze-, przed-	in front of, before
prze-, przez-	across, through, over
przy-	near, close to, by, at
roz(e)-	dis-, un-; also implies expansion, stretching or increase in degree
u-	off; also implies completion/having an effect on
w(e)-	in
ws-, wz(e)-	up. ws before voiceless consonants, wz before voiced, e.g. wstąpić (enter), wzdychać (sigh)
współ-	together with
wy-	out
z(e)-, za-	with, together
za-, ze-	imply completion, removal, cover, changed state
s-, ś-, z(e)-, za-	with, down. s before voiceless consonants, ś before soft, z before voiced, e.g. spadać (fall down), zdejmować (take down)

5.15.3 Individual examples

The eight very common imperfective verbs below have many prefixed variants.

chodzić* / iść #	go, walk	jeździć* / jechać #	travel
wozić* / wieźć #	transport	nosić* / nieść #	carry
brać	take	robić	do
łączyć	join	dawać	give

* Indeterminate form; # determinate form. The perfective verb is formed from the determinate form.

Examples of these and other verbs are shown below. The perfective form of the verb is listed. The imperfective precedes it only if very different. [imperf.] indicates a verb shown in imperfective form only, the form of greatest usage for that verb. Note how often verbs **brać** (bring) and **dać** (give) adopt various prefixes.

5.15.3.1 **do-** (to, towards)

dobrać	select/match	dokładać/dołożyć	add/throw in
dobudować	build/annex	doliczyć	add/include in sum
dochodzić/dojść	approach/reach	dołączyć	join to/annex
doczekać	live to see	domyślić się	guess
dodawać/dodać	add	donosić/ donieść	report/ announce
dogadać się	reach agreement	dopisać	add in writing
dogonić	catch up	doplacić	pay more
dojeżdżać/ dojechać	reach by driving	dorobić	make/work additionally
dosypać	pour more	dowozić/ dowieźć	transport to
dowiedzieć się	find out	dożyć	live to see

5.15.3.2 **na-** (on, upon, in); also implies completion

najeżdżać/najechać	drive over (run over)
namydlić	lather/soap
napadać/napaść	attack
nasłuchiwać [imperf.]	listen to carefully
nastawiać/nastawić	tune in (radio)

Here **na** = completion:

napić się	drink enough
najeść się	eat enough
napisać	write
naprawić	mend/put to rights

5.15.3.3 **nad(e)-** (above, near)

nadbudować	build (on top of)
nadchodzić/nadejść	approach/draw near (season)
nadjeżdżać/nadjechać	drive up to
nadrobić	make up (lost time)
nadpłynąć	swim/sail up to
nadskakiwać [imperf.]	dance attention on

5.15.3.4 **o-, ob(e)-** (about, around)

obchodzić/obejść	walk round/celebrate
obejrzeć	look around
obiegać/obiec	circulate/skirt
objeżdżać/objechać	drive round/bypass
obrócić	turn round
oglądać [imperf.]	look at/inspect
opisać	write about
oplatać/opleść	wreath

5.15.3.5 **o-, od(e)-** (from, away, back, off)

odebrać	take away
odchodzić/odejść	go away
odcinać/odciąć	cut off
odczepić	detach

oddawać/oddać	give back
odjeżdżać/odjechać	drive off; depart
okradać/okraść	rob
odkryć	uncover/detect
odłączyć	detach
odlecieć	fly away
odlewać/odlać	pour off (liquid)
odliczyć	deduct
odmówić	refuse
odmrozić	thaw/unfreeze
odnosić/odnieść	carry away
odpychać/odepchnąć	shove away
odsuwać/odsunąć	push away/postpone
odsyłać/odesłać	send back
odsypać	pour off (not liquid)
odwołać	recall/withdraw

5.15.3.6 po- (after, over, through); also implies act done for a while/gradually

pobawić się	play awhile
pochodzić	walk awhile/originate or date from
poczekać	wait awhile
poczytać	read awhile
pograć	play awhile
polewać/polać	pour slowly over/glaze/water (plants)
pośpiewać	sing awhile
poroskładać	spread out gradually
pozamykać	close one after another
pozejmować	remove gradually

5.15.3.7 pod- (under, below; up to, towards)

podchodzić/podejść	approach
podjeżdżać/podjechać	drive under/up to
podkładać/podłożyć	underlay/plant (bomb)
podkleić	stick/glue
podlecieć	fly up to
podłączyć	connect (to mains)
podnosić/podnieść	lift up
podpłynąć	swim/sail under/up to
podskoczyć	jump up

5.15.3.8 prze-, przed- (in front of, before)

przedkładać/przedłożyć	submit/present
przedsiębrać/przedsięwziąć	undertake/embark on
przedstawić	represent/present/introduce

Here **przed**, as part of main verb, is preceded by additional prefix:

sprzedać	sell
wyprzedzić	outstrip/get ahead

5.15.3.9 prze-, przez- (across, through, over)

przebrać	sort through/exceed
przebrać się	change one's clothes
przebudować	rebuild/reconstruct
przechodzić/przejść	walk across/stop (sensation)/surpass
przeczytać	read through
przejść się	take a walk
przeglądać [imperf.]	look through
przegrać	lose (game, bet)

przejeżdżać/przejechać	drive through or over/arrive
przekładać/przełożyć	move/postpone/translate
przekroczyć	exceed/infringe
przekroić	cut through
przekwitnąć	fade (blooms)
przelecieć	fly across/through
przemarznąć	freeze solid/get chilled to the bone
przenosić/przenieść	move over
przemoknąć	get wet through
przepisać	rewrite/prescribe
przeprowadzić się	move house
przerwać	tear through/interrupt
przeskoczyć	jump over/across
przespać	sleep through
przewrócić (się)	overturn/fall over
przeziębć się	catch cold
przeżyć	live through/survive

5.15.3.10 **przy-** (near, close to, by, at)

przybrać	put on weight/adorn
przybić	nail on
przybliżyć	bring near
przychodzić/przyjść	come
przyczepić	attach
przydać się	be useful
przyglądać się [imperf.]	look at/observe
przygotować	prepare
przejeżdżać/przyjechać	arrive by driving

przyjaźnić się	befriend
przykryć	cover
przyłączyć	annex; attach
przylecieć	fly or run to/fly into (airport)
przylepić	glue/stick
przynosić/przynieść	bring in/yield
przypominać	remind/recall
przysuwać/przysunąć	move near/draw oneself near
przywiązać (się)	attach (oneself)
przywitać	greet/welcome
przyzwyczaić (się)	accustom (oneself)

5.15.3.11 **roz(e)-** (dis-, un-); also implies expansion, stretching or increase in degree

rozbić	smash; defeat
rozebrać (się)	undress (oneself)
rozchodzić/rozejść	go one's way/disperse
rozczarować	disillusion
rozdzielić	separate/divide
rozłamać	break apart
rozłączyć	undo/separate
rozmyślić się	change one's mind
rozpakować	unpack
rozpinać/rozpiąć	unpin/unbutton
rozwiązać	untie/solve a problem
rozwódzić/rozwieść się	get a divorce

Here **roz** = expansion:

rozbudować	expand by building
rozbudzić	rouse

rozciągać się [imperf.]	stretch/extend
roześmiać się	burst out laughing
rozgłosić	broadcast/divulge
rozkładać/rozłożyć	spread out/open
rozkwitnąć	burst into bloom
rozlewać/rozlać	spill (liquid)
rozmawiać [imperf.]	converse (talk at length)
rozplakać się	burst out crying
rozzrzucić	throw around/scatter
rozsypać	spill (not liquid)
roztopić (się)	melt
rozzłościć się	get angry

5.15.3.12 u- (off)

uciekać/uciec	run off/escape	ułamać	break off
ukryć	hide	uniknąć	avoid
ulotnić się	evaporate	upadać/upaść	fall down/drop off

Here u- = completion/having effect on:

ubrać (się)	dress (onself)
udać się	be successful/work out
udawać [imperf.]	pretend
uderzyć	hit
udusić	strangle
układać/ułożyć	arrange
umówić się	arrange to meet
umieć	be able/know how to
umyć (się)	wash (oneself)
upić się	get drunk

urodzić (się)

bear/be born

usiąść

sit down

usnąć

fall asleep

uspokoić

appease/quieten

5.15.3.13 w(e)- (in)

wbić

hammer in/bang in

wchodzić/wejść

go in

wjeżdżać/wjechać

drive in

wkładać/włożyć

put in

włączyć

switch on (power)

wnosić/wnieść

carry in

wpisać

register/write in

wprowadzić (się)

lead in/introduce/move into a house

wsiadać/wsiąść

get into (transport)

wskoczyć

jump in

wstawić

put into/place in

wstąpić

step in/pop in on

5.15.3.14 ws-, wz(e)- (up)

Ws before voiceless consonants; **wz** before voiced:

wschodzić/wzejść

rise (sun)/come out (star)/sprout (seed)

wskazać

point

wspinać/wspiąć się

climb up

wspomnieć

recall to mind

wzdymać/wzduć

inflate/swell

wzmocnić

strengthen

wznosić/wznieść

rise up/climb (plane)

wzrastać/wzrosnąć

grow up

5.15.3.15 **współ-** (together with)

współczuć [imperf.]	empathise/feel for
współdziałać [imperf.]	co-operate
współgrać [imperf.]	harmonise
współposiadać [imperf.]	own jointly
współpracować [imperf.]	work with
współżyć [imperf.]	live together/co-exist

5.15.3.16 **wy-** (out)

wybrać	select
wybrać się	set off on (journey, walk)
wybuchnąć	explode/break out (war)
wychodzić/wyjsć	go out
wychodzić/wyjsć za mąż	marry (of woman)
wyciągnąć	pull out
wyciekać/wyciec	leak out
wycisnąć	squeeze out
wydawać/wydać	spend (money)/emit
wydzierać/wydrzeć	tear out
wyjaśnić	explain/clarify
wyjeżdżać/wyjechać	drive off/depart
wykładać [imperf.]	explain/lecture
wyłączyć	switch off (power)
wymiatać/wymieść	sweep out
wymyślić	invent/think out
wynosić/wynieść	carry out
wyprowadzić (się)	lead out/move out of house
wyprzedać	sell off

wysiadać/wysiąść	get out (transport)
wyspać się	sleep enough
wystroić się	adorn oneself

5.15.3.17 z(e)-, za- (with, together)

zaczepić	attach/hook/accost
zawiązać	tie
zebrać	gather/compile (harvest)
zbliżyć (się)	come near
zgodzić się	agree (people/totals)
złączyć	unite
znosić/znieść	bear/put up with
zwinąć	wind together

5.15.3.18 za- (cover with)

zabłocić	cover with mud
zabudować	cover with buildings
zachmurzyć się	cloud over
załadować	load
zakochać się	fall in love
zakryć	cover

5.15.3.19 z-/za- (completion/change of state)

zabić	kill
zachorować	get ill
zadowolić	satisfy
zakręcić	screw up
załatwić	settle
zanieść/zanosić	carry away to

zamknąć	close
zamrozić	freeze/refrigerate
zaniknąć	die/become extinct
zapomnieć	remember
zapamiętać	retain in memory
zdażyć	come in time/finish in time
znaleźć	find
znudzić się	get bored
zniszczyć	destroy
zwyciężyć	win

5.15.3.20 s-, ś-, z(e)-, za- (down)

S before voiceless consonants; ś before softened; z before voiced:

schodzić/zejść	come down
schować	hide
schylić się	bend down
ściągnąć	pull down/attract/draw
składać/złożyć	fold (linen, umbrella)/put together
skończyć	finish
skruszyć	crumble
spadać/spaść	fall down
splacić	pay off/ repay
spłynąć	flow down
sprawdzić	verify/check
stopić (się)	melt
zejść	come down from
zdejmować/zdjąć	take down/take off (clothes)
zjeżdżać/zjechać	descend from by driving

zrywać/zerwać	tear down/pluck (blooms)
zemdleć	faint
zabłądzić	go astray/lose way
zabraknąć	fail/fall short
zabronić	forbid
zachodzić/zajść	set (sun)
załamać się	break down/collapse
zalepić	glue down
zapalić	set alight/switch on light
zapisać (się)	note down/enrol for

5.16 Reported speech

To report what someone said we can use direct or reported speech. Confusion often arises about which tenses to use in reported speech and about the choice of imperfective or perfective verb in Polish.

5.16.1 Direct speech

This is used in the dialogue part of stories, court proceedings etc. It reports the exact words which someone is saying now or said in the past, e.g.

Tom: "I'm tired." [present]
 Kate: "So am I. Let's go home." [present]
 Tom: "I paid for the television." [past]
 Kate: "No, I paid for it." [past]

5.16.2 Reported speech

This reports what is/was said without stating the exact words. Instead, a paraphrase of the words, preceded by 'that' (in Polish **że** preceded by a comma) is given. **Że** is mandatory.

Example 1 – Reporting current conversation

Tomek states what he intends to do now. He also says what happened to him earlier. Kasia is reporting as Tomek speaks. She uses the present tense to introduce Tomek, but retains the tenses he used.

Direct Tomek: **“*Idę* [present, imperf.] *do domu*.”**

Reported Kasia: **Tomek *mówi* [present, imperf.], że *idzie* [present] *do domu*.**

Direct Tomek: **“*Szedłem* [past, imperf.] *do domu* . . .”**

Reported Kasia: **Tomek *mówi* [present, imperf.], że *szedł* [past, imperf.] *do domu* . . .**

Example 2 – Reporting past conversation

At some time in the past Tomek said what he intended to do. He also said what happened to him earlier. Kasia is reporting what Tomek said but her report is not immediate. She uses the past tense to introduce Tomek, but still retains the tenses he used.

Direct Tomek: **“*Idę do domu*.” [present, imperf.]**

Reported Kasia: **Tomek *powiedział* [past, perf.], że *idzie* [present] *do domu*.**

Direct Tomek: **“*Szedłem* [past, imperf.] *do domu* . . .”**

Reported Kasia: **Tomek *powiedział* [past, perf.], że *szedł* [past, imperf.] *do domu* . . .**

Chapter 6

Nouns

6.1 Introduction

A noun is the name of a person, animal, place, object, feeling, sense, attribute or abstract idea. English has two types of noun.

Proper – these nouns are considered special and are capitalised. They include people, animals, buildings, geographical places and features, celebratory days, characters in books/films, e.g. *James, Agnes, Mrs Jones, Sir Albert, Poland, Warsaw, River Thames, Peter Rabbit, St. Joseph's Church, The Pope, Christmas*.

Common – these are nouns which are not capitalised, e.g. *boy, mother, teacher, driver, cat, engine, apple, tree, river, sky, war, fear, sight, height, silver, delay, trust, reality*.

Common nouns are as follows.

Countable – they can follow a numeral, e.g. two *cats*, four *children*, six *eggs*, three *meetings*, ten *fields*.

Uncountable – they cannot follow a numeral. Instead, we use a quantity, e.g. some *peace*, a little *water*, a lot of *rubbish*.

Collective – they define an aggregate of persons/animals; *herd, group, queue, crowd, workers, staff, police, working class*.

Every noun is either singular (*boy, child*) or plural (*boys, children*).

Polish has the same types of noun as English.

6.1.1 Gender

English nouns have a fairly obvious gender.

Masculine – defines male persons/animals; *father, son, brother, uncle, pig, dog*.

Feminine – defines female persons/animals; *mother, daughter, sister, aunt, sow, bitch*.

Neuter – defines inanimate objects or abstract concepts; *table, window, sugar, carrot, water, grass, wind, peace, sadness, laughter, debt, success*.

Common – defines persons/animals where the gender is unclear; *teacher, driver, manager, staff, child, bird, animal*.

Polish has three genders: masculine, feminine and neuter. Each noun has a gender. All male persons are masculine; all female persons are feminine. The gender of all remaining nouns, with a few exceptions, is **governed by their endings**.

Consider the following inanimate Polish nouns which, in English, would all be neuter:

Masculine		Feminine		Neuter	
stół	table	szafa	cupboard	krzesło	chair
uniwersytet	university	szkoła	school	gimnazjum	high school
banan	banana	gruszka	pear	jabłko	apple

6.1.2 Stems and endings

The stem of a word is the part to which case endings (in nouns, pronouns, adjectives including declinable numerals) and person endings (in verbs) are affixed, e.g. **kobiet-*a***, **okn-*o***, **dobr-*y***, **drug-*a***, **jad-*ę***. The final stem consonant can change under the influence of a following *e* or *i* (see [Chapter 3](#)).

6.1.3 Grammatical cases

English has five cases as follows:

Nominative – subject of the verb; *The boy* eats his dinner. *He* eats his dinner.

Accusative – direct object of the verb; The boy eats *his dinner*. The boy eats *it*.

Dative – indirect object of the verb; The boy gives a sweet *to his friend*. The boy gives a sweet *to him*.

Genitive – indicates possession, usually with an apostrophe (with persons/ animals) or the word ‘of’ (with inanimate objects); The *boy’s* friend is happy. This is the *cat’s* basket. The leg *of the table* is broken.

Vocative – used to address someone or something. Come here, *boy*.

In English, case endings, apart from the apostrophe, plural ‘s’, and some odd plurals, e.g. child/children, have largely disappeared, although they are very visible in pronouns, e.g. *I love him*, and *he loves me*, not *I love he*, and *he loves I*.

The relationship between words in a sentence is usually clear from the order of the words, and the presence of the definite/indefinite articles ‘a’ and ‘the’. *The girl loves the boy* is different from *The boy loves the girl*.

In inflected languages such as Polish, there is no definite or indefinite article. Each noun, pronoun, adjective and numeral, by changing its endings, clearly shows its relationship to other words in the sentence (its *case*). Polish has seven cases – nominative, accusative, genitive, locative, instrumental, dative and vocative.

6.1.4 Declensions

The pattern of case endings for nouns is called a *declension*. The declension to which a noun belongs is governed by factors such as its spelling, origin and development through usage over the years. Nouns which change their endings identically belong to the same declension.

According to the *Mały Słownik Języka Polskiego*, Polish has five masculine, six feminine and six neuter declensions (with variants in endings occurring within them). A declension pattern (fully declined noun) is shown for each. Dictionaries list nouns in the nominative singular form.

Most Polish language dictionaries show the gender and declension number of each noun, e.g.

Dom (m) = **menski** (masculine); IV = 4th declension,
i.e. declines like **bohater** (warrior).

Matka (ż) = **żeński** (feminine); III = 3rd declension,
i.e. declines like **łąka** (meadow).

Liceum (n) = **nijaki** (neuter); VI = 6th declension,
i.e. declines like **muzeum**.

Nouns borrowed from other languages, e.g. **biznes**, **koktajl**, **dżem**, **drink**, **kryzys**, **sytuacja**, are usually transcribed into Polish, retaining their original pronunciation as faithfully as possible, and added to an appropriate declension. Due to the influence of American pronunciation, the English short vowel 'a' is often transcribed as 'e', e.g. **biznesmen** (a businessman). A Polish plural **biznesmeni** (businessmen) has resulted.

The *case* endings of one declension and another, for the same gender, often vary only slightly. Also, the case endings for the masculine and neuter genders are often identical. Hence, rather than remembering many declension patterns, it is wiser to learn the most typical case endings found in each gender, and to memorise the declension of nouns which do not behave typically. A good dictionary normally lists each headword along with its genitive singular/plural, nominative plural and any unexpected endings, e.g. dative singular. For typical declensions of some regular and irregular nouns see [Appendix 1](#).

6.2 Nominative case

The subject of a sentence is whoever or whatever is performing the action of the verb. The subject is a noun or pronoun and either singular or plural. The verb is either active or passive, e.g.

The children started crying; Our bus was late; The war started in 1939; Money is necessary; Time passed slowly; Some fields will be ploughed.

The subject of a sentence stands in the nominative case. However, because the inflected nature of Polish makes the function of each word in a sentence very clear, the subject does not always stand before the verb as we would expect in English. Word order depends mainly on what emphasis we want to place on each word in the sentence, e.g.

The father [subject] bought the books [object].

Ojciec [subject] **kupił książki** [object]. (no special emphasis)

Książki [object] **kupił ojciec** [subject]. (emphasis on 'books')

In Polish, the predicate of the verb **być** (to be), when a noun (with/without adjective), stands in the instrumental case (see 6.7):

Nom. **Dobry ojciec** [subject] **kocha dzieci**.

A good father loves his children.

Instr. **Marcin** [subject] **jest dobrym ojcem** [predicate of verb **być**].

Martin is a good father.

Stolicą Polski [predicate of verb **być**] **jest Warszawa** [subject].

Warsaw is the capital of Poland. (emphasis on 'capital')

6.2.1 Nominative singular

6.2.1.1 Masculine nouns – nominative singular

Masculine nouns have no ending as such in the nominative singular. Their stems end in a *consonant*, e.g. **stół**, **zamek**, **kot**, **samochód**, **pokój**, **pociąg**, **pan**, **chłopiec** (table, castle, cat, car, room, train, gentleman, boy).

Masculine diminutive nouns end in **-ek/ik/yk**, **-czek/szek**, **-uś**, or **-ch**. See 6.2.9 Diminutives.

Exceptions: A few diminutive proper names and relation names end in **-o/-u**, e.g. **Tadzio**, **dziadzio**, **Zdzisiu**.

Note: Masculine nouns ending in **-ec**, **-ek**, **-er**, **-en**, and **-ech** usually lose the **-e** when the noun is declined, e.g. **chłopiec**: **chłopca**; **domek**: **domka**; **pies**: **psa**; **majster**: **majstra**; **sen**: **snu**; **mech**: **mchu**. Masculine nouns in **-in** lose the **-in** in the plural, e.g. **Amerykanin**: **Amerykanie**; **Meksykanin**: **Meksykanie**.

Masculine nouns – critical distinctions

Polish divides its masculine nouns into masculine 'alive' nouns denoting males, animals, birds, fish and insects, e.g. **ojciec**, **brat**, **syn**, **kot**, **ptak** (father, brother, son, cat, bird) and masculine 'non-alive' nouns denoting objects, e.g. **ołówek**, **płaszcz**, **dzień** (pencil, coat, day). Thus, in the accusative singular, masculine 'alive' nouns (i.e. people and animals) are treated differently from masculine 'non-alive' (i.e. objects). In the nominative and

accusative plural, Polish distinguishes between masculine ‘men’ nouns denoting males, and masculine ‘non-men’ nouns denoting animals and objects.

Masculine nouns – mixed declension

A few nouns referring to males, often borrowed from a foreign language, end in -a, e.g. **kolega, dentysta, turysta, kierowca, mężczyzna, wydawca, poeta, tata, obrońca, kaleka** (friend, dentist, tourist, driver, man, publisher, poet, daddy, guardian, cripple). Since -a is a feminine ending, such nouns have a mixed declension. In the singular, they are declined as if they were feminine nouns ending in -a. In the plural they are declined as masculine. This occurs also with masculine surnames ending in -a and -o. Any associated adjectives are declined as masculine.

Mixed declension nouns: singular

Nom.	kolega	kierowca	mężczyzna
Voc.	kolego	kierowco	mężczyzno
Acc.	kolegę	kierowcę	mężczyznę
Gen.	kolegi	kierowcy	mężczyzny
Loc.	koledze	kierowcy	mężczyźnie
Instr.	kolegą	kierowcą	mężczyzną
Dat.	koledze	kierowcy	mężczyźnie
Nom.	kaleka	Matejko	Zaręba
Voc.	kaleko	Matejko	Zarębo
Acc.	kalekę	Matejkę	Zarębę
Gen.	kaleki	Matejki	Zaręby
Loc.	kalece	Matejce	Zarębie
Instr.	kaleką	Matejką	Zarębą
Dat.	kalece	Matejce	Zarębie

Mixed declension nouns: plural

Nom.	koledzy	kierowcy	mężczyźni
Voc.	koledzy	kierowcy	mężczyźni
Acc.	kolegów	kierowców	mężczyzn
Gen.	kolegów	kierowców	mężczyzn
Loc.	kolegach	kierowcach	mężczyznach
Instr.	kolegami	kierowcami	mężczyznami
Dat.	kolegom	kierowcom	mężczyznom

<i>Nom.</i>	kalecy	Matejkowie	Zarębowie
<i>Voc.</i>	kalecy	Matejkowie	Zarębowie
<i>Acc.</i>	kaleków	Matejków	Zarębów
<i>Gen.</i>	kaleków	Matejków	Zarębów
<i>Loc.</i>	kalekach	Matejkach	Zarębach
<i>Instr.</i>	kalekami	Matejkami	Zarębami
<i>Dat.</i>	kalekom	Matejkom	Zarębom

6.2.1.2 Feminine nouns – nominative singular

These mainly have the ending **-a**, e.g. **kobieta, dziewczyna, gazeta, marchewka, poczta, kawiarnia, Polska** (woman, girl, newspaper, carrot, post office, café, Poland).

A few have the ending **-i**, e.g. **pani, gospodyni, wychowawczyni, dozorczyńi** (lady, landlady, educator, guard).

Feminine diminutive nouns take the ending **-ka, -czka** or **-szka**. Affectionate forms take the ending **-ia, -la** or **-ina**. See 6.2.9 Diminutives.

Exceptions: Some feminine nouns end in a consonant, e.g. **noc, część, kość, jesień, wieś, mysz, krew** (night, part, bone, autumn, village, mouse, blood).

Abstract nouns ending in **-ść** are feminine, e.g. **miłość, ciekawość, wdzięczność, jakość, wartość** (love, curiosity, gratitude, quality, value).

6.2.1.3 Neuter nouns – nominative singular

The following endings occur:

- o** **okno, dziecko, miasto, ciasto, pudło, zimno** (window, child, town, cake, box, cold)
- e** **życie, morze, mieszkanie, zdjęcie, pole** (life, sea, flat, photograph, field)
- ię** **imię, ramię, szczenię** (name, arm, pup)
- ę** **zwierzę, cielę, kurczę, niemowlę** (animal, calf, chicken, baby)
- um** **muzeum, gimnazjum, liceum, wotum** (museum, academy, high school, vote).

Notes:

1 Neuter nouns in **-um** keep the **-um** ending in the singular of all cases. However, they are declined in the plural.

2 The true stem of nouns in **-ię** is not seen in the nominative. For example, the stem of **imię** is **imien-** (sing.) and **imion-** (pl.). It is seen in other cases.

3 The true stem of nouns in **-ę** is not seen in the nominative. For example, the stem of **zwierzę** is **zwierzęt-** (with consonant alternation **t:c** in the singular). It is seen in other cases.

Neuter diminutive nouns take the endings **-ko**, **-czko**, **-szko** or **-ątko**. See 6.2.9 Diminutives.

6.2.2 Nominative plural

6.2.2.1 Masculine nouns (including animals but not men) – nominative plural

The following vowel alternations occur:

ó occurring as the last stem vowel becomes **o**,
e.g. **stół: stoły**, **róg: rogi**

ą occurring as the last stem vowel becomes **ę**,
e.g. **ząb: zęby**.

Ending	When used	Examples	
y	After hard consonant except k, g .	dom: domy baran: barany sklep: sklepy czas: czasy <i>But:</i>	numer: numery orzech: orzechy śpiew: śpiewy kot: koty pies: psy
y	After hard consonant except k, g .	stół: stoły klub: kluby	ślad: ślady gaz: gazy
i	After k, g .	bank: banki róg: rogi	ptak: ptaki pociąg: pociągi
e	After j, l .	kraj: kraje hotel: hotele	pokój: pokoje parasol: parasole

Ending	When used	Examples	
e	After c, cz, sz, rz, ż, dź, dz.	piec: piece koniec: końce pałac: pałace klucz: klucze pieniądz: pieniądze kapelusz: kapelusze cmentarz: cmentarze	widelec: widelce miesiąc: miesiące tysiąc: tysiące grosz: grosze talerz: talerze bagaż: bagaże nóż: noże
ie	After ´ accent (accent lost, i added).	koń: konie cień: cienie liść: liście niedźwiedź: niedźwiedzie	tydzień: tygodnie ogień: ognie gość: goście
ie	A few nouns ending in -b, -p.	gołąb: gołębie	karp: karpie

6.2.2.2 Masculine 'men' nouns – nominative plural

Five endings occur. The endings -i and -y cause consonant alternations as defined in 6.2.2.2.1.

Ending	When used	Examples	
owie	Titles, professions, family members, a few nationalities, surnames except those in -ski, -cki and -dzki.	pan: panowie mąż: mężowie Belg: Belgowie oficer: oficerowie syn: synowie	profesor: profesorowie dziadek: dziadkowie Kowalczyk: Kowalczykowie ojciec: ojcowie Arab: Arabowie tata: tatowie
	Note: After ´ accent, ending here is -iowie.	uczeń: uczniowie	więzień: więźniowie Kornaś: Kornasiowie But: brat: bracia

Ending	When used	Examples	
ie	Nationalities in -in drop their ending.	Rosjanin: Rosjanie	Amerykanin: Amerykanie
e	After rz, sz, cz, j, l , and ´ accent.	lekarz: lekarze góral: górale towarzysz: towarzysze obywatel: obywatele <i>But: król: królowie</i>	żołnierz: żołnierze złodziej: złodzieje nauczyciel: nauczyciele posługacz: posługacze przyjaciel: przyjaciele przechodzień: przechodnie
i¹	After hard consonant. Applies to most nouns unless plural ends in -owie . Final consonant often alternates (see 6.2.2.2.1).	chłop: chłopci Czech: Czesi mężczyzna: mężczyźni anioł: anieli² <i>But: Hiszpan: Hiszpanie</i>	sąsiad: sąsiedzi student: studenci
y	After k, g, r . Final consonant alternates k: c; g: dz; r: rz (see 6.2.2.2.1).	Polak: Polacy Grek: Grecy kolega: koledzy stomatolog: stomatolodzy mechanik: mechanicy Chińczyk: Chińczycy	Anglik: Anglicy Norweg: Norwedzy doktor: doktorzy Holender: Holenderzy
y	After c, iec, niec. c:cy; iec: cy; niec: ńcy.	kierowca: kierowcy Niemiec: Niemcy mieszkaniec: mieszkańcy	sprzedawca: sprzedawcy chłopiec: chłopcy

¹ The real nominative plural ending for masculine nouns is **-i**, as it is for adjectives. However, a vast number of plurals ending in **-owie**, **-e** or **-y** also exist.

² Old form. **Aniołowie** is now current.

6.2.2.2.1 Consonant alternations in masculine 'men' nouns

Original	Becomes	Examples	
k	cy	Polak: Polacy Grek: Grecy mechanik: mechanicy Anglik: Anglicy	Chińczyk: Chińczycy ogrodnik: ogrodnicy kaleka: kalecy lotnik: lotnicy
g	dzy	stomatolog: stomatolodzy Norweg: Norwedzy	kolega: koledzy
r	rzy	Bułgar: Bułgarzy bohater: bohaterzy¹ inżynier: inżynierzy¹ Węgier: Węgrzy fryzjer: fryzjerzy	Holender: Holendrzy doktor: doktorzy autor: autorzy kelner: kelnerzy
t	ci	architekt: architekci sierżant: sierżanci poeta: poeci	emigrant: emigranci student: studenci
st	ści	ekonomista: ekonomiści finansista: finansiści dentysta: dentyści turysta: turyści	Szkot: Szkoci specjalista: specjaliści pianista: pianiści artysta: artyści
ch	si	Czech: Czesi	Włoch: Włosi
d	dzi	sąsiad: sąsiedzi	Szwed: Szwedzi
z	zi	Francuz: Francuzi	mężczyzna: mężczyźni
ł	li	diabeł: diabli²	anioł: anieli²

¹ Since these are regarded as jobs, the forms **bohaterowie** and **inżynierowie** also exist.

² Old forms. **Diabły** and **aniołowie** are now current.

6.2.2.3 Feminine nouns – nominative plural

Ending	When used	Examples	
y	After hard stem (except k, g) + -a .	kobieta: kobiety szkoła: szkoły gwiazda: gwiazdy kiełbasa: kiełbasy łza: łzy	lampa: lampy strona: strony kawa: kawy siostra: siostry ryba: ryby

Ending	When used	Examples	
i	After k, g stem + -a .	matka: matki droga: drogi Polka: Polki <i>But: ręka: ręce</i>	córka: córki noga: nogi figa: figi
i	Nouns in -ść , and some in -ć, ń, dź (accent lost).	opowieść: opowieści spowiedź: spowiedzi przyjaźń: przyjaźni miłość: miłości	kość: kości nić: nici pieśń: pieśni sieć: sieci
i	Some nouns in -l, -w .	myśl: myśli <i>But: cerkiew: cerkwie</i>	brew: brwi chorągiew: chorągwie
e	After j, l , often followed by -a .	stacja: stacje kolej: koleje niedziela: niedziele aleja: aleje sala: sale	lekcja: lekcje kąpiel: kąpiele chwila: chwile sól: sole
e	After consonant + -i (usually followed by -a).	kuchnia: kuchnie historia: historie gospodyni: gospodynie religia: religie babcia: babcie	ziemia: ziemie parafia: parafie pani: panie lilia: lilie
e	After c, ca, cza, rz, rza, sza, ż, ża, dź .	noc: noce tęcza: tęcze podróż: podróże owca: owce grusza: grusze	ulica: ulice burza: burze wieża: wieże róża: róże
y	Nouns in -cz, -sz .	rzecz: rzeczy	mysz: myszy
ie	After ´ accent (accent lost, i added). Alternation ó: o; ą: e; e: – may occur.	wieś: wsie jesień: jesienie żołędź: żołędzie jabłoń: jabłonie	dłoń: dłonie łódź: łodzie gałąź: gałęzie

6.2.2.4 Neuter nouns – nominative plural

Ending	When used	Examples	
a	Nouns in -o, -e, -ie, -um.	okno: okna kino: kina pole: pola krzesło: krzesła mieszkanie: mieszkania <i>But:</i> ucho: uszy	jabłko: jabłka morze: morza liceum: licea muzeum: muzea oko: oczy (see Appendix I)
iona	Most nouns in -ię extend ię to -iona.	imię: imiona ramię: ramiona ciemie: ciemiona znamie: znamiona <i>But:</i> jagnię: jagnięta prosię: prosięta	plemie: plemiona siemie: siemiona brzemie: brzemiona strzemie: strzemiona źrebie: źrebięta
ęta	Nouns in -ę alone extend -ę to -ęta.	cielę: cielęta bydłę: bydłęta piskłę: piskłęta zwierzę: zwierzęta dziewcę: dziewczęta	kurczę: kurczęta koźle: Koźlęta książę: książęta niemowlę: niemowlęta

6.2.3 Nouns existing only in the plural

These define nouns which usually consist of two or several parts:

bliźnięta	twins	kalesony	pants (male)
chrzciny	christening	majtki	pants (female)
drożdże	yeast	nosze	stretcher
drzwi	door	nożyce	scissors
dzieje	acts of history	nożyczki	scissors
ferie	holiday	okulary	spectacles
finanse	finances	organy	organ
grabie	rake	plecy	back
imieniny	name day	rodzice	parents
kajdany	handcuffs	rajstopy	tights

sanie	sleigh	usta	lips
schody	stairs	wakacje	holiday
skrzypce	violin	wczasy	holiday
spodnie	trousers	wrota	gate
urodziny	birthday		

Nominative
case

Many towns, countries and mountain ranges are plural: **Kielce, Katowice, Bartoszyce, Siedlce, Suwałki, Szamotuły, Puławy, Niemcy, Czechy, Włochy, Węgry, Tatry, Alpy.**

6.2.4 *Nouns with several meanings*

Some nouns have more than one meaning, either in the singular or in the plural:

oko eye	oczy eyes (sight)	oka circular objects, e.g. links in a chain
przewodnik guide book; guide (person)	przewodniki guide books	przewodnicy guides
ucho ear; lug on jug	uszy ears	ucha lugs on jug

6.2.5 *Feminine nouns made from masculine nouns*

These normally denote a profession, relationship or female animal, and are formed by adding feminine endings.

(a) **-ka/-anka**, usually to nouns not ending in **-k**:

złodziej: złodziejka	thief
nauczyciel: nauczycielka	teacher
kelner: kelnerka	waiter: waitress
student: studentka	student
kucharz: kucharka	cook
lekarz: lekarka	doctor

dziennikarz: dziennikarka	reporter
przyjaciół: przyjaciółka	companion
cudzoziemiec: cudzoziemka	foreigner
kochanek: kochanka	lover

(b) *-ca/-czka*, often to nouns ending in *-k*:

pracownik: pracownica	worker
bratanek: bratanica	male: female child of brother
kierownik: kierowniczka	manager
urzędnik: urzędniczka	clerk
uczeń: uczennica	pupil
siostrzeniec: siostrzenica	male: female child of sister
książę: księżniczka	male: female child of prince
bliźniak: bliźniaczka	male: female twin
plastyk: plastyczka	artist (fine arts)
tygrys: tygrysica	tiger: tigress
samiec: samica	male: female (of animal/bird)

(c) Feminine nouns of nationality usually end in *-ka*. Some feminine nouns end in *-owa/-ewna/ówka*:

Amerykanin: Amerykanka	American
brat: bratowa	brother-: sister-in-law
Niemiec: Niemka	German
cygan: cyganka	gypsy
król: królowa	king: queen
królewicz: królewna	male: female child of king/queen
Polak: Polka	Pole
teść: teściowa	father-: mother-in-law
syn: synowa	son-: daughter-in-law
Włock: Włoszka	Italian
Żyd: Żydówka	Jew: Jewess

Note: *Królewna* declines as a noun, but *królowa*, *teściowa*, *bratowa*, *synowa* decline as adjectives (see 6.2.6): *Jadę do synowej* not *synowy*.

(d) Some feminine nouns end in **-yni**:

gospodarz: gospodyni

landlord: lady

wychowawca: wychowawczyni

educator

dozorca: dozorczyń

guard

(e) Where only one form of a noun exists, **pani** is added to create the feminine, e.g. **pani profesor, pani doktor, pani inżynier**.

6.2.6 Nouns declined as adjectives

- 1 Surnames ending in **-ski, -cki, -dzki** (masc.) and **-ska, -cka, -dzka** (fem.). See 6.2.6.1 and 6.2.6.2.
- 2 Feminine surnames and family designations ending in **-owa**: **Janowa, bratowa, synowa, królowa** (Mrs Jones, sister-in-law, daughter-in-law, queen).
- 3 Names/surnames ending in **-i** or **-y**: **Antoni, Bazyli, Jerzy, Batory**.
- 4 Foreign surnames ending in **-e** are declined as adjectives in the singular and as nouns in the plural, e.g. **Linde – Lindego, Lindemu** (Gen., Dat. sing.), **Lindów, Lindom** (Gen., Dat. pl.).
- 5 Adjectival street names, e.g. **Lwowska, Krakowska – na Lwowskiej, za Krakowską**.
- 6 Adjectival place names, e.g. **Biała Podlaska, Zakopane, Wysokie Mazowieckie – do Białej Podlaskiej, do Zakopanego, do Wysokiego Mazowieckiego**.
- 7 Adjectival regional names, e.g. (województwo) **Lubelskie – z Lubelskiego, w Lubelskiem**.
- 8 Some professions, e.g. **budowniczy, leśniczy, myśliwy, gajowy, księgowy** (builder, forester, hunter, gamekeeper, accountant). Some professions are really adjectival participles, e.g. **służący/a, przełożony/a, naczelný/a**, (servant, boss, chief).
- 9 Nouns denoting relationships, e.g. **znajomy/a, narzeczony/a, krewný/a, bliski/a**, (acquaintance, fiancé(e), relative, dear one) often also met in the plural: **znajomi/e, krewni/e, bliscy/bliskie**.

10 Nouns (really adjectives) denoting particular groups of people, e.g. **niewidomi, niemi, niepełnosprawni, bezrobotni** (blind, dumb, handicapped, unemployed). These are usually used in the plural.

11 The month February (**lut** means ‘bleak’) – **w lutym, do lutego**.

6.2.6.1 Surnames: masculine

	<i>Singular</i> -ski	-cki	-dzki
N.	Krupski	Malicki	Zawadzki
V.	Krupski	Malicki	Zawadzki
A.	Krupskiego	Malickiego	Zawadzkiego
G.	Krupskiego	Malickiego	Zawadzkiego
L.	Krupskim	Malickim	Zawadzkim
I.	Krupskim	Malickim	Zawadzkim
D.	Krupskiemu	Malickiemu	Zawadzkiemu
	<i>Plural</i> -scy	-ccy	-dzczy
N.	Krupscy	Maliccy	Zawadzczy
V.	Krupscy	Maliccy	Zawadzczy
A.	Krupskich	Malickich	Zawadzkich
G.	Krupskich	Malickich	Zawadzkich
L.	Krupskich	Malickich	Zawadzkich
I.	Krupskimi	Malickimi	Zawadzkimi
D.	Krupskim	Malickim	Zawadzkim

6.2.6.2 Surnames: feminine

	<i>Singular</i> -ska	-cka	-dzka
N.	Krupska	Malicka	Zawadzka
V.	Krupska	Malicka	Zawadzka
A.	Krupską	Malicką	Zawadzką
G.	Krupskiej	Malickiej	Zawadzkiej
L.	Krupskiej	Malickiej	Zawadzkiej
I.	Krupską	Malicką	Zawadzką
D.	Krupskiej	Malickiej	Zawadzkiej

	<i>Plural</i> -skie	-ckie	-dzkie
N.	Krupskie	Malickie	Zawadzkie
V.	Krupskie	Malickie	Zawadzkie
A.	Krupskie	Malickie	Zawadzkie
G.	Krupskich	Malickich	Zawadzkich
L.	Krupskich	Malickich	Zawadzkich
I.	Krupskimi	Malickimi	Zawadzkiimi
D.	Krupskim	Malickim	Zawadzkim

6.2.7 *Names of countries and their inhabitants*

Most countries are feminine because they end in **-a**. Those ending in **-e**, **-i**, **-o** and **-u** are neuter (many of these are not declined). The remainder are masculine.

Włochy, Węgry, Chiny, Czechy, Niemcy are feminine plural. Stany Zjednoczone is masculine plural.

<i>Country</i>	<i>Masc.</i>	<i>Inhabitant</i> <i>Fem.</i>	<i>Pl.</i>	<i>Adjective</i>
Afryka	Afrykańczyk	Afrykanka	Afrykańczycy	afrykański
Ameryka	Amerykanin	Amerykanka	Amerykanie	amerykański
Anglia	Anglik	Angielka	Anglicy	angielski
Australia	Australijczyk	Australijka	Australijczycy	australijski
Austria	Austriak	Austriaczka	Austriacy	austriacki
Belgia	Belg	Belgijka	Belgowie	belgijski
Bułgaria	Bułgar	Bułgarka	Bułgarzy	bułgarski
Dania	Duńczyk	Dunka	Duńczycy	duński
Europa	Europejczyk	Europejka	Europejczycy	europejski
Finlandia	Fin	Finka	Finowie	fiński
Francja	Francuz	Francuzka	Francuzi	francuski
Grecja	Grek	Greczynka	Grecy	grecki
Hiszpania	Hiszpan	Hiszpanka	Hiszpanie	hiszpański
Holandia	Holender	Holenderka	Holenderzy	holenderski
India	Hindus	Hinduska	Hindusi	hinduski/ indyjski

<i>Country</i>	<i>Masc.</i>	<i>Inhabitant Fem.</i>	<i>Pl.</i>	<i>Adjective</i>
Irlandia	Irlandczyk	Irlandka	Irlandczycy	irlandzki
Japonia	Japończyk	Japonka	Japończycy	japoński
Kanada	Kanadyjczyk	Kanadyjka	Kanadyjczycy	kanadyjski
Norwegia	Norweg	Norweżka	Norwedzy	norweski
Nowa Zelandia	Nowo- zelandczyk	Nowo- zelandka	Nowo- zelandczycy	nowo- zelandzki
Polska	Polak	Polka	Polacy	polski
Portugalia	Portugalczyk	Portugalka	Portugalczycy	portugalski
Rosja	Rosjanin	Rosjanka	Rosjanie	rosyjski
Rumunia	Rumun	Rumunka	Rumuni	rumuński
Szkocja	Szkot	Szkotka	Szkoci	szkocki
Słowacja	Słowak	Słowaczka	Słowacy	słowacki
Szwecja (Sweden)	Szwed	Szwedka	Szwedzi	szwedzki
Szwajcaria (Switzerland)	Szwajcar	Szwajcarka	Szwajcarzy	szwajcarski
Turcja	Turek	Turczynka	Turcy	turecki
Walia (Wales)	Walijczyk	Walijka	Walijczycy	walijski
Wielka Brytania	Brytyjczyk	Brytyjka	Brytyjczycy	brytyjski
Egipt	Egipcjanin	Egipcjanka	Egipcjanie	egipski
Meksyk	Meksykanin	Meksykanka	Meksykanie	meksykański
Chile	Chilijczyk	Chilijka	Chilijczycy	chilijski
Maroko	Marokańczyk	Marokanka	Marokańczycy	marokański
Peru	Peruwiańczyk	Peruwianka	Peruwiańczycy	peruwiański
Chiny	Chińczyk	Chinka	Chińczycy	chiński
Czechy	Czech	Czeszka	Czesi	czeski
Niemcy (Germany)	Niemiec	Niemka	Niemcy	niemiecki
Węgry (Hungary)	Węgier	Węgierka	Węgrzy	węgierski
Włochy (Italy)	Włoch	Włoszka	Włosi	włoski

6.2.7.1 Being in a country

Use **w/we** and the locative case (see 6.6 Locative case), e.g. **w Anglii, we Francji, we Wielkiej Brytanii, w Kanadzie, w Egipcie, w Peru, w Niemczech, we Włoszech, w Chinach, w Stanach (Zjednoczonych).**

Exceptions: **na** + locative case: **na Węgrzech, na Bliskim/Dalekim Wschodzie** (near/far East).

6.2.7.2 Going to a country

Use **do** and the genitive case (see 6.5 Genitive case), e.g. **do Anglii, do Francji, do Wielkiej Brytanii, do Kanady, do Egiptu, do Peru, do Niemiec, do Włoch, do Chin, do Stanów (Zjednoczonych).**

Exceptions: **na** + accusative case: **na Węgry, na Bliski/Daleki Wschód** (near/far East).

6.2.7.3 Coming from a country

Use **z/ze** and the genitive case (see 6.5 Genitive case), e.g. **z Anglii, z Francji, z Wielkiej Brytanii, z Kanady, z Egiptu, z Peru, z Niemiec, z Chin, ze Stanów (Zjednoczonych), z Węgier, z Bliskiego/Dalekiego Wschodu.**

Notes:

- 1 The genitive singular of countries ending in **-ja** is **-ji**, e.g. **Francji, Turcji.**
- 2 The genitive singular of countries ending in **-ia** is **-ii**, e.g. **Anglii, Belgii.**
- 3 The genitives of the plural countries are: **Chin, Niemiec, Węgier, Włoch, Stanów (Zjednoczonych).** Their locatives are: **Chinach, Niemczech, Węgrzech, Włoszech, Stanach (Zjednoczonych).**
- 4 The genitive of many masculine countries ends in **-u**, e.g. **Egiptu, Pakistanu, Iraku. But: Izraela, Luksemburga.**

6.2.8 Names of towns

The genitive of most masculine Polish towns ends in **-a**, e.g. **Krakowa, Wrocławia, Szczecina.**

The genitive of many masculine foreign towns, rivers and mountains ends in **-u**, e.g. **Madrytu, Londynu, Rzymu, Tel Awiwu, Singapuru, Renu, Dunaju, Bugu, Kaukazu. But: Paryża, Berlina, Hamburga.** To work out the genitive of non-masculine towns see 6.5 Genitive case.

Many Polish towns are plural and take plural case endings, for example:

Kielce, Katowice, Bartoszyce, Siedlce
w Kielcach, do Katowic, od Bartoszy, za Siedlcami

Suwałki, Szamotuły, Puławy
w Suwałkach, do Szamotuł, od Puław, za Suwałkami

Place names composed of several parts of speech or derived from an adjective are declined accordingly, for example:

Białystok
[adjective + noun]
w Białymstoku, do Białegostoku

Wysokie Mazowieckie
[two adjectives]
w Wysokim Mazowieckim, do Wysokiego Mazowieckiego

Zakopane
[adjective]
w Zakopanem (exceptionally not **-ym**), **do Zakopanego**

Bielsko-Biała
[name + adjective]
w Bielsku-Białej, do Bielska-Białej

6.2.9 Diminutives

Diminutive forms of nouns (less often of other words) are a particular, very frequent feature of Polish. They denote the *smallness of*, or *fondness towards*, a person or object.

6.2.9.1 Diminutives of ordinary nouns

The original form of the noun dictates its diminutive ending (with a few exceptions). Consonant and vowel alternations (shown in capitals) often occur.

-ek, -ka, -ko are added to nouns with a hard stem consonant.

Nominative
case

<i>Masculine</i>	-ek	<i>Feminine</i>	-ka	<i>Neuter</i>	-ko
dzban	dzbanek	bluza	bluzka	ciasto	ciastko
dziad	dziadek	gwiazda	gwiazda	drzewo	drzewko
gołąb	gołąbek	godzina	godzinka	gniazdo	gniazdko
kloc	klocek	herbata	herbatka	jajo	jajko
kogut	kogutek	kropla	kropielka	koło	kółko
komin	kominek	krowa	krówka	krzesło	krzesielko
kot	kotek	mucha	muška	lustro	lustroko
mazur	mazurek	noga	nóżka	okno	okienko
ogród	ogródek	panna	panienka	naczynie	naczynieko
pieniądz	pieniązek	skarpeta	skarpetka	pudło	pudłoko
pies	piesek	skrzynia	skrzynka	słowo	słówo
ser	serek	stajnia	stajenka	śniadanie	śniadanko
sznur	sznurek	taśma	taśmienka	światło	światło
wuj	wujek	torba	torbka	wino	winko

-czek, -eczka, -eczko are added to nouns with stem consonant k or, sometimes, c. Thus, further diminutives can be created from existing diminutives. Here k/c changes to cz.

<i>Masculine</i>	-czek	<i>Feminine</i>	-eczka	<i>Neuter</i>	-eczko
bok	boczek	bułka	bułeczka	ciastko	ciasteczko
burak	buraczek	bluzka	bluzeczka	jajko	jajeczko
czajnik	czajniczek	chustka	chusteczka	łóżko	łóżeczko
kapuśniak	kapuśniaczek	córka¹	córeczka	miasto	miasteczko²
piesek	pieseczek	książka¹	książeczka	mleko	mleczko
sznurek	sznureczek	łyżka	łyżeczka	okienko	okieneczko
zając	zajączek	<i>But: siostra</i>	siostrzyczka	oko	oczko

¹ Original forms are **córa**, **księga**.

² Diminutive **miastko** is not used.

-szek, -szka, -szko appear where the above endings would create unacceptable sounds.

<i>Masculine</i>	-szek	<i>Feminine</i>	-uszka	<i>Neuter</i>	-uszko
brat	braciszek	baba	babuszka	jabłko	jabłuszko
brzuch	brzuszek			ucho	uszko
kielich	kieliszek				
palec	paluszek				

-yk appears in masculine nouns in -c, -cz, -rz, -sz. Further diminutives end in -yczek.

-ik appears in many masculine nouns in -t, -d, -l, -j or a soft accent. Further diminutives end in -iczek.

<i>Masculine</i>	-yk		<i>Masculine</i>	-ik	
barszcz	barszczyk		but	buCik	
deszcz	deszczyk		drut	druCik	
koc	koczyk		gwóźdź	gwOźdZik	
klucz	kluczyk		kąt	kąCik	
kołnierz	kołnierzyk		koń	koNik	koniczek
kosz	koszyk	koszyczek	pokój	pokOik	pokoiczek
plaszcz	plaszczyk		samochód	samochODZik	
talerz	talerzyk	talerzyczek	słój	słOik	słoiczek
			stół	stolik	stoliczek
<i>But:</i>			<i>But:</i>		
kamień	kamyk	kamyczek	grosz	groSik,	
promień	promyk	promyczek	kapelusz	kapeluSik	

6.2.9.2 Diminutives of proper names and family relationships

-cia, -sia, -zia, -unia, -la, -ina, -ątko are all used to form diminutives, often of proper names and family relationships. Male proper names often end in -ek, -io, -iu or uś. -ocha is used colloquially and, sometimes, pejoratively.

babka	babcia	Halina	Hala, Lunia	tato/tata	tatuś
ciotka	ciocia	Anna	Anka, Ania	Piotr	Piotrek, Piotruś
Lucyna	Lucia	Magdalena	Magdzia	Tadeusz	Tadek, Tadzio
Danuta	Danusia	matka	matula	Wojciech	Wojtek, Wojtuś
Katarzyna	Kasia	koń	koniątko	Zbigniew	Zbyszek, Zbych
mama	mamusia	Kasia	Kacha	Zdzisław	Zdzisiu, Zdzich
Małgorzata	Gosia	Małgosia	Gocha	dziecko	dziecina, dzieciątko
		wieś	wioska, wiocha	dziewczę	dziewucha [pejorative]

Nominative
case

6.2.9.3 Diminutives with changed meaning

A diminutive ending may entirely change the meaning of a noun, although we can often see a connection, as:

biuro	office	biurko	desk
brat/braciszek	brother	bratek	pansy
cukier	sugar	cukierek	sweet
droga	road	dróżka	path
grosz	penny	groszek	peas
guz	lump	guzik	button
kanapa	couch	kanapka	sandwich
kolej	railway	kolejka	queue
król	king	królik	rabbit
ołów	lead	ołówek	pencil
pąk	bud	pączek	bud, doughnut
piła	saw	piłka	ball
proch	gunpowder	proszek	soap powder
ręka	hand	rączka	handle
sałata	lettuce	sałatka	salad
skóra	skin	skórka	crust
smok	dragon	smoczek	baby's dummy
szopa	shed	szopka	Nativity scene
szyna	railway line	szynka	ham

ucho	ear	uszko	handle
waga	weigh	ważka	dragonfly
woda	water	wódka	vodka
zegar	clock	zegarek	watch
zabawa	game	zabawka	toy

6.2.9.4 Diminutives of adjectives and adverbs

These intensify the meaning to ‘very’ or ‘completely’.

-utki/a/ie and, further, -usieńki/a/ie appear in diminutives of adjectives:

blady	bledziutki	
ciepły	cieplutki	cieplusieńki
mały	malutki	malusieńki
głupi	głupiutki	
słodki	słodziutki	
miły	milutki	milusieńki
krótki	króciutki	
świeży	świeżutki	
nowy	nowiutki	nowusieńki

A few adverbs have diminutive forms:

trochę	trozkę	troszeczkę
cicho	cichutko	
mało	malutko/maleńko	malusieńko
krótco	króciutko	
szybko	szybciotko	

6.3 Vocative case

The vocative case is used to address (call) people and animals by name. Apart from in poetry, we do not often address objects, but examples are given for the sake of illustration.

Kochasz ją, Jurku?

Do you love her, George?

Drogi Piotrze . . .

Dear Peter . . . (in a letter)

Cześć, Marto! Jak się masz?	Hi, Martha. How are you? (Cześć also starts an email.)
Idź, dziecko, spać. Jest późno.	Go to sleep, child. It's late.
Wracaj, szefie, do domu.	Go home, boss.
Ja tu skończę.	I'll finish off here.
Pa, siostro. Jutro zadzwonię.	Bye, sis. I'll ring tomorrow.

However, to call to someone, you can also use the nominative, e.g. *Jurek, chodź tu!* (George, come here!).

Colloquially, the nominative is used if a name is not preceded by **Pan/Pani**, e.g. **Cześć, Ewa/Marek** (Nom.) *but* **Dzień dobry, Pani Ewo/Panie Marku** (Voc.).

Note: In greetings with **pan/pani/państwo** alone the dative is used, e.g. **Dzień dobry panu/pani/państwu**. (lit. Good morning to . . . [indirect object]).

In the vocative singular and plural, masculine and feminine nouns which are declined as adjectives take the appropriate adjectival ending, e.g. **Szanowny Panie Księgowy! Droga królowo! Moi drodzy krewni!**

6.3.1 Vocative singular

6.3.1.1 Masculine nouns – vocative singular

For most nouns, the vocative singular is identical to the locative singular. Therefore, consonant and vowel alternations occur as in the locative.

Ending	When used	Examples	
e	After hard consonants (except k, g, ch). Same as locative.	doktor: doktorze biskup: biskupie generał: generale sąsiad: sąsiedzie kelner: kelnerze Piotr: Piotrze szef: szefie świat: świecie	brat: bracie Jan: Janie anioł: aniele kot: kocie Szwed: Szwedzie pies: psie wóz: wozie
<i>Note:</i> pan: panie (Loc. = panu) syn: synu (Loc. = synu)		ksiądz: księżę (Loc. = księdzu) dom: domu (Loc. = domu)	
u	After k, g, ch, j, l . Same as locative.	człowiek: człowieku urzędnik: urzędniku nauczyciel: nauczycielu	Jurek: Jurku królik: króliku pokój: pokoju

Ending	When used	Examples	
		Polak: Polaku Czech: Czechu <i>But: Bóg: Boże (Loc. = Bogu)</i>	kraj: kraju
u	After c, cz, sz, rz, ż, dż . After ´ accent (accent lost, i added).	towarzysz: towarzyszu posługacz: posługaczu Mateusz: Mateuszu mąż: mężu	liść: liściu łabędź: łabędziu żołnierz: żołnierzu koń: koniu
cze	After -ec . (Not -u as in locative.)	chłopiec: chłopcze Niemiec: Niemcze kupiec: kupcze	krawiec: krawcze ojciec: ojcze głupiec: głupcze
o	Nouns in -a .	kierowca: kierowco mężczyzna: mężczyzno tata: tato	kolega: kolego dowódca: dowódcu śługa: słuگو

6.3.1.2 Feminine nouns – vocative singular

The ending is predominantly **-o**, but **-u** is also frequent.

Ending	When used	Examples	
o	After hard stems and -a ending.	matka: matko pszczółka: pszczoło Danuta: Danuto żona: żono muchy: mucho	kobieta: kobieto gwiazda: gwiazdo mama: mamo siostra: siostro
o	After c, cz, rz, ż, dż, sz stems and -a ending.	stolica: stolico burza: burzo dusza: duszo	róża: różo tęcza: tęczo
o	After soft stems. Nouns often end in -ia .	niedziela: niedzielo armia: armio	aleja: alejo ziemia: ziemio
u	In diminutives in -ia .	Danusia: Danusiu babunia: babuniu Kasia: Kasiu	Magdzia: Magdziu ciocia: ciociu
i	Vocative of nouns in -i is same as nominative.	gospodyni: gospodyni	pani: pani
i	Nouns ending in ´ accent (accent lost, i added).	postać: postaci pieśń: pieśni	miłość: miłości wieś: wsi
y	Nouns in -c, -cz, -rz, -ż, -dż, -sz .	młodzież: młodzieży podróż: podróży noc: nocy	rzecz: rzeczy twarz: twarzy mysz: myszy

6.3.1.3 Neuter nouns – vocative singular

The vocative singular is identical to the nominative singular.

6.3.2 Vocative plural

The vocative plural is identical to the nominative plural for all genders.

6.4 Accusative case

The accusative case is used as follows.

- 1 Most commonly, for the direct object of a transitive verb, e.g. **Anna** [subject] **zjadła** [verb] **śniadanie** [direct object], Anna ate her breakfast.

Exceptions:

- (a) Some verbs demand use of a different case for the direct object (dative, instrumental or genitive), e.g. **Szukam pracy** (Gen.). I'm seeking a job.
 - (b) If the verb is in the negative, the direct object stands in the genitive case (see 6.5 Genitive case) unless the verb is one which demands use of a different case for the direct object, as explained earlier.
- 2 In statements about health.
 - 3 After certain prepositions, especially when the verb expresses motion (see 10 Prepositions).
 - 4 To state the period of duration of an action (See 9.10 Adverbs of time).

Note: In the accusative singular and plural, nouns which are declined as adjectives take the appropriate accusative case adjectival ending.

6.4.1 Accusative singular**6.4.1.1 Masculine 'non-alive' nouns (objects) – accusative singular**

The accusative singular is identical to the nominative singular.

Nom: **To jest ładny dom/niski fotel.**
 This is a nice house/low armchair.

Acc: **Mam ładny dom/niski fotel.**
I have a nice house/low armchair.

Exceptions: For historical reasons, the following categories of masculine 'non-alive' noun add **-a** as their ending in the accusative singular. However, their nominative and accusative plurals are identical, as expected.

- 1 Fruit and vegetables, e.g. *banan, pomidor*: jeść banana, pomidora, kalafiora, grzyba, ziemniaka.
- 2 Vehicles, e.g. *ford, polonez*: kupić forda, nissana, fiata, poloneza, mercedesa.
- 3 Units of currency, e.g. *dolar, funt*: mieć dolara, funta, franka.
- 4 Games, e.g. *brydż, hokej*: grać w brydża, tenisa, ping-ponga, hokeja.
- 5 Dances, e.g. *mazurek, walc*: tańczyć/grać krakowiaka, mazurka, poloneza, walca, fokstrota.
- 6 Cigarettes (and brands), e.g. *papieros, camel*: palić papierosa, camela, kapitana, salema.

6.4.1.2 Masculine 'alive' nouns (men and living creatures) – accusative singular

Nouns not ending in **-a** (as in next section) use **-a** as their ending in the accusative singular. The noun often changes its original ending slightly. An **e** before the final consonant is often lost. Vowel **ą** often changes to **ę**, especially in single syllable words.

Ending	When used	Examples	
a	After consonant other than those listed below	pan: pana królik: królika Polak: Polaka <i>Note:</i> mąż: męża pies: psa	brat: brata kelner: kelnera sąsiad: sąsiada ksiądz: księdza
ca	iec/ec	ojciec: ojca starzec: starca	chłopiec: chłopca samiec: samca
ńca	niec. ni becomes ń due to following e	siostrzeniec:	młodzieniec:
ka	ek	siostrzeńca	młodzieńca
ra	ier/ra (sometimes)	dziadek: dziadka	Janek: Janka
		szwagier: szwagra	majster: majstra
		<i>But:</i> inżynier:	oficer: oficera
		inżyniera	
ia	Soft accent (e.g. ń, ść). Accent lost, -i added	koń: konia	gość: gościa
		teść: teścia	

Nom: **Chłopiec jest wysoki. Kot jest mały.**
The boy is tall. The cat is small.

Acc: **Widzę wysokiego* chłopca i małego* kota.**
I see a tall boy and a small cat.

* The accusative singular of adjectives referring to masculine 'alive' nouns ends in **-ego**.

6.4.1.3 Masculine nouns ending in **-a** – accusative singular

These nouns, e.g. **kolega**, **artysta**, **kierowca**, take the accusative singular ending applicable to those feminine nouns which end in **-a**, namely **-ę**. Accompanying adjectives, however, take the accusative singular ending applicable to masculine 'alive' nouns, namely **-ego**.

Nom: **To jest mój dobry polski kolega.**
This is my good Polish friend.

Acc: **Czy znasz mojego dobrego polskiego kolegę?**
Do you know my good Polish friend?

6.4.1.4 Feminine nouns – accusative singular

The following endings occur:

Ending	When used	Examples	
ę	Nouns in -a change -a to -ę .	kobieta: kobietę gwiazda: gwiazdę Angielka: Angielkę droga: drogę babcia: babcię siostra: siostrę kiełbasa: kiełbasę Polska: Polskę	szkoła: szkołę kawa: kawę matka: matkę ziemia: ziemię ulica: ulicę kuchnia: kuchnię Irena: Irenę
ę	Nouns in -i add -ę .	gospodyni: gospodynię <i>But: pani: panią</i>	wychowawczyni: wychowawczynię
–	Nouns ending in a consonant do not change.	miłość: miłość kolej: kolej noc: noc	podróż: podróż rzecz: rzecz twarz: twarz

Nom: Nauczycielka jest miła i mądra.

The teacher is kind and clever.

Acc: Tomasz ma miłą i mądrą nauczycielkę.

Thomas has a kind and clever teacher.

6.4.1.5 Neuter nouns – accusative singular

The accusative singular is identical to the nominative singular.

Nom: To drzewo jest młode ale już piękne.

This tree is young but already beautiful.

Acc: Kupuję młode ale już piękne drzewo.

I am buying a young but already beautiful tree.

6.4.2 Accusative plural

6.4.2.1 Masculine nouns (objects and living creatures, but not men) – accusative plural

The direct object (accusative) plural is identical to the nominative plural.

Nom: Te ołówki są drogie.

These pencils are dear.

Acc: Kupiłem drogie ołówki.

I bought dear pencils.

Nom: Moje koty są czarne.

My cats are black.

Acc: Czy lubisz czarne koty?

Do you like black cats?

6.4.2.2 Masculine nouns (men, including nouns ending in **-a**) – accusative plural

The direct object (accusative) plural of masculine nouns denoting men (e.g. **synowie, koledzy**) usually ends in **-ów**, though **-i** and **-y** also occur.

The ending is added to the nominative singular (not plural) of the noun. An **e** before the final consonant is often lost (**dziadek: dziadków**). Nouns ending in **-in** lose this in the plural (**Amerykanin: Amerykanów**).

Ending	When used	Examples	
ów	Most nouns denoting males including nouns ending in -a	syn: synów Polak: Polaków chłopiec: chłopców Amerykanin: Amerykanów <i>But: mąż: mężów</i> ksiądz: księży mężczyzna: mężczyzn	ojciec: ojców kolega: kolegów dentysta: dentystów brat: braci człowiek: ludzi kaleka: kalek
iów	After ´ accent except ść . Accent lost, -i added.	uczeń: uczniów	więzień: więźniów
i	After l, j, ść (accent lost, -i added). j and i merge to give i .	nauczyciel: nauczycieli złodziej: złodziei <i>But: przyjaciel: przyjaciół</i>	gość: gości
y	After cz, rz, sz .	lekarz: lekarzy listonosz: listonoszy	słuchacz: słuchaczy żołnierz: żołnierzy

Nom: Profesorowie/lekarze przyjechali z Anglii.

The teachers/doctors arrived from England.

Acc: Spotkałem angielskich profesorów/lekarzy.

I met the English teachers/doctors.

Nom: Dwaj koledzy/mężczyźni czekają.

Two friends/men are waiting.

Acc: Znam tych kolegów/mężczyzn.

I know these friends/men.

Nom: Synowie [masc.] są duzi a córki [fem.] są małe.

My sons are big but my daughters small.

Acc: Mam dużych synów [masc.] i małe córki [fem.].

I have big sons and small daughters.

6.4.2.3 Feminine nouns – accusative plural

The accusative plural is identical to the nominative plural.

6.4.2.4 Neuter nouns – accusative plural

The accusative plural is identical to the nominative plural.

6.4.3 Accusative in statements of health

To say 'I have a sore head, sore eyes', etc. the Poles say: 'My head/eyes hurt(s) me.' The verb is **boleć**. The person experiencing the pain stands in the accusative case.

Boli mnie głowa/ręka/gardło.	I have a sore head/hand/throat.
Martę bolą zęby/oczy.	Martha has toothache/sore eyes.
Chłopca bolały uszy/plecy.	The boy had earache/backache.
Żołnierzy bolą nogi.	The soldiers' legs are hurting.

6.5 Genitive case

The genitive case is the most frequently-used case in Polish. It is used:

- 1 To denote possession.
- 2 For the direct object of a negative verb, unless the verb demands use of a different case (dative, instrumental), for the direct object.
- 3 For the direct object after certain positive verbs, e.g. **szukać**, **słuchać**.
- 4 Normally after the number five and upwards. This does not apply if the sense of the sentence demands a different case, as in *I bought sweets for five children* [dative case needed]. Also it does not apply if the number comes after a preposition which demands a different case, as in *He plays six instruments* [**grać na** is followed by locative case].
- 5 In expressions of quantity, e.g. **dużo**, **wielu/wiele** (see 6.5.4.5).
- 6 To express 'some' before uncountable nouns, where an expression such as **trochę** or **parę** is normally understood, e.g. **Kup [trochę] cukru, [trochę] chleba i [parę] jabłek.** (Buy some sugar, bread and apples). See 6.5.4.6.
- 7 In dates and expressions of vague time. See 6.5.4.7.
- 8 After certain prepositions (see 10 Prepositions).

6.5.1 Alternations

Consonant alternations are rare in the genitive case, but vowel alternations abound. Feminine and neuter nouns often lose their endings in the plural. So, in many cases, they lengthen their stem vowels or add an extra *e* to compensate:

	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Neuter</i>
o: ó	–	szkoła: szkół	słowo: słów
ę: ą	–	ręka: rąk	święto: świąt
-: e	–	matka: matek	krzesło: krzeseł

The reverse occurs in masculine and feminine nouns ending in a consonant. When endings are added in the singular and plural these nouns, in many cases, compensate by shortening their stem vowels or losing an *e* in the genitive singular and plural:

	<i>Masculine (sing., pl.)</i>	<i>Feminine (sing., pl.)</i>	<i>Neuter</i>
ó: o	pokój: pokoju, pokoi	łódź: łodzi, łodzi	–
ą: ę	mąż: męża, mężów	gałąź: gałęzi, gałęzi	–
e: –	wujek: wujka, wujków	wieś: wsi, wsi	–

Note: Vowel alternations present in the genitive singular are also present in the dative and instrumental singular, and throughout the plural declension. However, the locative singular may show a different vowel alternation caused by the addition of the case ending *-e*.

6.5.2 Genitive singular

6.5.2.1 Masculine nouns – genitive singular

6.5.2.1.1 The following endings occur (see also 6.5.2.1.2–3 below):

<i>Ending</i>	<i>When used</i>	<i>Examples</i>	
u	Most ‘non-alive’ nouns including those in List U later.	sklep: sklepu obiad: obiadu stół: stołu pokój: pokoju strych: strychu	bank: banku obraz: obrazu dom: domu wiatr: wiatru
a	Nouns in List A later.		
a	‘Alive’ nouns ending in a consonant.	pan: pana brat: brata mąż: męża kot: kota	syn: syna lotnik: lotnika lekarz: lekarza królik: królika

Ending	When used	Examples	
		pies: psa bóbr: bobra przyjaciel: przyjaciela listonosz: listonosza	wąż: węża paw: pawia Francuz: Francuza koń: konia bawół: bawołu
		But: wół: wołu	
i	'Alive' nouns ending in k/g + -a .	kolega: kolegi kaleka: kaleki	sługa: sługi
y	'Alive' nouns ending in another consonant + -a .	poeta: poety turysta: turysty	kierowca: kierowcy mężczyzna: mężczyzny

Nom: **Mój brat jest miły.**

My brother is pleasant.

Gen: **Córka mojego brata jest śliczna.**

My brother's daughter is beautiful.

Nom: **Mężczyzna czeka.**

The man is waiting.

Gen: **Samochód mężczyzny stoi tam.**

The man's car is standing over there.

Nom: **Stolica nazywa się Paryż.**

The city is called Paris.

Gen: **Kościoły Paryża są cudowne.**

The churches of Paris are magnificent.

Nom: **Królik to ładne zwierzę.**

A rabbit is a lovely animal.

Gen: **Ogon królika jest krótki.**

A rabbit's tail is short.

Nom: **Kraj jest daleko.**

The country is far away.

Gen: **Ludzie z tego kraju ciężko pracują.**

The people of this country work hard.

6.5.2.1.2 *Masculine nouns ending as below have the following endings in the genitive singular:*

<i>Ending</i>	<i>Becomes</i>	<i>Examples</i>	
iec/ec	ca	chłopiec: chłopca surowiec: surowca samiec: samca <i>But: piec: pieca</i>	ojciec: ojca starzec: starca dworzec: dworca
niec	ńca	młodzieniec: młodzieńca	siostrzeniec: siostrzeńca
ść	ścia	gość: gościa	teść: teścia
ek	ka	dziadek: dziadka wózek: wózka Janek: Janka	wujek: wujka kubek: kubka Piotrek: Piotrka
ier/er	ra (sometimes)	szwagier: szwagra <i>But: inżynier: inżyniera</i>	majster: majstra oficer: oficera

6.5.2.1.3 *Deciding the genitive singular ending of singular ‘non-alive’ nouns*

The genitive case singular ending of ‘non-alive’ nouns, either **-u** or **-a**, is decided by the morphology of the noun, not by its meaning. Both endings occur with similar frequency and strict rules are not possible. But, with some exceptions, nouns fit in List A or in List U:

List A – masculine ‘non-alive’ nouns taking ending -a in genitive case

- 1 Fruit and vegetables, e.g. **banana, pomidora, kalafiora, grzyba, ziemniaka.**
- 2 Vehicles, e.g. **forda, nissana, fiata, poloneza, mercedesa** (car names do not have capitals).
- 3 Units of currency, e.g. **dolara, funta, franka.**
- 4 Games, e.g. **brydża, tenisa, ping-ponga, hokeja.**
- 5 Dances, e.g. **krakowiaka, mazurka, poloneza, walca, fokstrota.**
- 6 Cigarettes, e.g. **papierosa, camela, kapitana, salema** (brand names do not have capitals).
- 7 Tools/containers, e.g. **młotka, klucza, ołówka, noża** (Nom. **nóż**), **widelca, garnka, talerza, dzbana.**
- 8 Parts of the body, e.g. **nosa, brzucha, zęba** (Nom. **ząb**), **łokcia** (Nom. **łokieć**), **palca** (Nom. **palec**). *But: boku.*
- 9 Most Polish towns, towns, e.g. **Krakowa, Wrocławia, Szczecina.**

- 10 Units of the day, e.g. **dnia** (Nom. **dzień**), **wieczora** (Nom. **wieczór**), **poranka**. *But: świtu.*
- 11 Nouns ending in **-ek, -ik, -yk**, many of which are diminutives, e.g. **zegarka, kwiątka, kawalka, stolika, słoika, języka, patyka, koszyka**. *But: Note nouns in -ek derived from verbs in List U.*

List U – masculine ‘non-alive’ nouns taking ending -u in genitive case

- 1 Abstract nouns, e.g. **bólu, żalu, czasu, dyżuru, zawodu** (Nom. **zawód**).
- 2 Collective nouns, e.g. **lasu, tłumu, narodu** (Nom. **naród**), **kraju, sejmu, urzędu** (Nom. **urząd**).
- 3 Substances, liquids and gases, e.g. **miodu** (Nom. **miód**), **cukru, dżemu, pasztetu, barszczu, atramentu, oleju, tłuszczu, azotu, tlenu**. *But: chleba, sera, węgla* (Nom. **węgiel**).
- 4 Many foreign words, e.g. **teatru, dramatu, akcentu, sukcesu, numeru, biznesu, hotelu, uniwersytetu, autobusu, aerozolu, aerobiku**.
- 5 Many foreign countries, e.g. **Egiptu, Pakistanu, Iraku**. *But: Izraela, Luksemburga.*
- 6 Many foreign towns, rivers, mountains, e.g. **Madrytu, Londynu, Rzymu, Tel Awiwu, Singapuru, Renu, Dunaju, Bugu, Kaukazu**. *But: Paryża, Berlina, Hamburga.*
- 7 Nouns derived from verbs, e.g. **dźwięku** (**dźwięczeń**), **druku** (**drukować**), **zbioru** (**zbierać**), **dźwigu** (**dźwigać**), **wydatku** (**wydać**), **majątku** (**mieć**), **wyjątku** (**wyjąć**), **wyniku** (**wynikać**).
- 8 The four masculine days, i.e. **poniedziałku, wtorku, czwartku, piątku**.

6.5.2.2 Feminine nouns – genitive singular

This is identical to the locative singular unless indicated.

Ending	When used	Examples	
y	After hard stems (except k/g)+ -a , i.e. same as Nom. plural.	kobieta: kobiety szkoła: szkoły kiełbasa: kiełbasy ryba: ryby łza: łzy	lampa: lampy siostra: siostry gwiazda: gwiazdy kawa: kawy
y	After c, ca, cz, cza, sz, sza, rz, rza, ż, ża .	noc: nocy tęcza: tęczy twarz: twarzy róża: róży rzecz: rzeczy	ulica: ulicy mysz: myszy burza: burzy grusza: gruszy podróż: podróży

Ending	When used	Examples	
ji	After consonant + -ja . J kept. Usually foreign words in -cja , -sja , -zja .	Francja: Francji stacja: stacji telewizja: telewizji lekcja: lekcji sesja: sesji	Szkocja: Szkocji impresja: impresji Tunezja: Tunezji poezja: poezji
i	After vowel + -j or -ja . J merges with i .	aleja: alei kolej: kolei	szyja: szyi źmija: źmii
i	After k/g stem. i.e. same as Nom. plural.	matka: matki droga: drogi ręka: ręki	córka: córki noga: nogi
i	Nouns in -la , -l , -w .	cebula: cebuli chorągiew: chorągwi myśl: myśli	chwila: chwili krw: krwi sól: soli
i	Foreign nouns in -ea , -ua .	idea: idei statua: statui or: statuy	Korea: Korei Gwinea: Gwinei
i	After ´ accent (accent lost, i added). i.e. same as Nom. plural unless that ends in -ie .	pieśń: pieśni pamięć: pamięci opowieść: opowieści gałąź: gałęzi sieć: sieci jesień: jesieni	nić: nici dłoń: dłoni wartość: wartości łódź: łodzi miłość: miłości wieś: wsi
i	After c, s, z, b, m, n, p, w + -ia . Also after nouns in -i . The two i 's merge into one.	babcia: babci ziemia: ziemi Zuzia: Zuzi <i>But: Some foreign nouns in b, m, n, p, w + -ia take -ii, e.g. Libii, chemii, manii.</i>	Kasia: Kasi kuchnia: kuchni pani: pani
ii	After d, ch, f, g, k, l, r, t + -i (usually followed by -a).	melodia: melodii Belgia: Belgii historia: historii parafia: parafii	tragedia: tragedii religia: religii sympatia: sympatii Anglia: Anglii

Nom: Matka kupuje owoce.
The mother is buying fruit.

Gen: Oczy matki są zielone.
The mother's eyes are green.

Nom: Lekcja jest interesująca.
The lesson is interesting.

Gen: Jest koniec lekcji.
It is the end of the lesson.

6.5.2.3 Neuter nouns – genitive singular

Ending	When used	Examples	
a	Nouns in -o , -e or -ie . i.e. same as Nom. plural.	okno: okna morze: morza mieszkanie: mieszkania	jabłko: jabłka pole: pola krzesło: krzesła
ienia	Most nouns in -ię extend -ię to -ienia .	imię: imienia <i>But: jagnię: jagnięcia</i> prosię: prosięcia	ramię: ramienia żrebie: żrebięcia
ęcia	Nouns in -ę alone extend -ę to -ęcia .	zwierzę: zwierzęcia <i>But: książę: księcia</i> (not książęcia)	dziewczę: dziewczęcia
um	Nouns in -um are not declined.	muzeum: muzeum	

Nom: Miasto jest bardzo stare.

The town is very old.

Gen: Ulice miasta są wąskie.

The streets of the town are narrow.

Nom: Niemowlę śpi słodko.

The baby is sleeping happily.

Gen: Oto zabawki niemowlęcia.

Here are the baby's toys.

Nom: Dziecko bawi się.

The child is playing.

Gen: Siostra dziecka zbiera kwiatki.

The child's sister is picking flowers.

Nom: Prosię je siano.

The piglet is eating the straw.

Gen: Siano prosięcia jest mokre.

The piglet's straw is wet.

6.5.3 Genitive plural

6.5.3.1 Masculine nouns – genitive plural

Ending	When used	Examples	
ów¹	After hard consonants, including k and g , and after c .	bank: banków róg: rogów pies: psów koniec: końców dom: domów stół: stołów <i>But:</i> brat: braci tysiąc: tysięcy	ptak: ptaków dowód: dowodów chłopiec: chłopców widelec: widelców samochód: samochodów miesiąc: miesięcy
ów¹	Nouns with Nom. plural = -owie . <i>Note:</i> Nouns with Nom. plural = -iowie take the ending -iów .	pan: panów syn: synów ojciec: ojców profesor: profesorów Kornaś: Kornasiów	mąż: mężów Belg: Belgów oficer: oficerów dziadek: dziadków uczeń: uczniów więzień: więźniów
ów	Nouns in -a .	dowódca: dowódców <i>But:</i> mężczyzna: mężczyzn	kolega: kolegów Zaręba: Zarębów kaleka: kalek
i	After ´ accent (accent lost, i added) unless Nom. plural = -owie .	koń: koni cień: cieni liść: liści tydzień: tygodni	ogień: ognia łabędź: łabędzi gość: gości niedźwiedź: niedźwiedzi
i²	After l, j, J merges with i .	hotel: hoteli parasol: parasoli nauczyciel: nauczycieli <i>But:</i> kraj: krajów	pokój: pokoi złodziej: złodziei nastrój: nastrojów
y²	After cz, sz, rz, ż, dż	klucz: kluczy grosz: groszy żołnierz: żołnierzy talerz: talerzy nóż: noży	kapelusz: kapeluszy cmentarz: cmentarzy lekarz: lekarzy pejzaż: pejzaży

¹ Vowel alternation, namely **ó: o; ą: e** or **e: –**, may occur when ending is added.

² Frequently-used nouns which take the **-i** or **-y** ending are increasingly adopting an alternative form in **-ów**, e.g. **pokojów, napojów, hotelów, koszuw, pisarzów, garażów**.

6.5.3.2 Feminine nouns – genitive plural

Ending	When used	Examples	
–	After consonant + -a (except nouns in -cja, -sja, -zja).	gwiazda: gwiazd orkiestra: orkiestr kolęda: kolęd niedziela: niedziel szyja: szyj żona: żon lampa: lamp <i>But:</i> aleja: alei	ulica: ulic kobieta: kobiet kiełbasa: kiełbas chwila: chwil żmija: żmij ryba: ryb sala: sal nadzieja: nadziei
	Vowel alternations occur if stem ends in difficult consonant group: o: ó; ę; ą; –: e.	droga: dróg noga: nóg siostra: sióstr ręka: rąk córka: córek łza: łez cegła: cegieł	głowa: głów środa: śród szkoła: szkół księga: ksiąg teczka: teczek sosna: sosen panna: panien
–	Nouns in -i, -ia (but not -nia nor foreign nouns in -ia). i lost, accent added if possible).	gospodyni: gospodyń ziemia: ziem	pani: pań ciocia: cioc
y¹	After c, cz, sz, rz, ż.	noc: nocy twarz: twarzy mysz: myszy	rzecz: rzeczy podróż: podróży
i^{1,2}	Nouns in -nia . Two i 's merge into one.	cukiernia: cukierni księgarnia: księgarni suknia: sukni <i>But:</i> skrzynia: skrzyń	kuchnia: kuchni pralnia: pralni
i¹	After ´ accent (accent lost, i added). Vowel alternations may occur: ó: o; ą: ę; e: –.	część: części nić: nici łódź: łodzi żołądz: żołędzi	jabłoń: jabłoni pieśń: pieśni wieś: wsi gałąz: gałęzi
i¹	Nouns in -i, -w, -j and foreign nouns in -ea, -ua . j merges with i .	chorągiew: chorągwi sól: soli idea: idei myśl: myśli	brew: brwi kolej: kolei statua: statui
ii¹	Foreign nouns in -ia .	historia: historii tragedia: tragedii religia: religii	parafia: parafii lilia: lilii armia: armii
ji¹	Foreign nouns in -cja, -sja, -zja .	stacja: stacji poezja: poezji	lekcja: lekcji impresja: impresji

¹ Same as genitive singular.² Some nouns ending in **-nia** are increasingly adopting an alternative 'no ending' form, e.g. **suknia:** sukien, **księgarnia:** księgarń, **kuchnia:** kitchen.

6.5.3.3 Neuter nouns – genitive plural

Genitive case

Ending	When used	Examples	
–	Most nouns in -o , -e , -ie .	drzewo: drzew jezioro: jezior słońce: słońc miasto: miast lato: lat naswisko: naswisk	pióro: piór mięso: mięs piwo: piw wojsko: wojsk serce: serc <i>But: dziecko: dzieci</i> (same as Nom. plural)
	Vowel alternations occur if stem ends in difficult consonant group: o: ó; ę: ą ¹ –: e . ²	morze: mórz święto: świąt okno: okien piętro: pięter łóżko: łózek szkło: szkieł	pole: pól słowo: słów jabłko: jabłek krzesło: krzesel koło: kół
	In nouns in -cie or -nie , loss of ending exposes soft consonants ci, ni . So, ´ accent is added.	zdjęcie: zdjęć ubranie: ubrań	uczucie: uczuć śniadanie: śniadań mieszkanie: mieszkań
ion	Most nouns in -ię use plural stem -ion .	imię: imion <i>But: jagnię: jagniąt</i> prosię: prosiąt	ramię: ramion źrebię: źrebiąt
ąt	Nouns in -ę alone. Vowel alternation of plural stem ęt: ąt occurs.	zwierzę: zwierząt ksiązę: książąt	dziewczę: dziewcząt
i, y	Few nouns, usually of three syllables, with soft consonant before ending.	narzędzie: narzędzi wybrzeże: wybrzeży	naręczę: naręczy przymierze: przymierzy
ów	Nouns in -um .	gimnazjum: gimnazjów	muzeum: muzeów liceum: liceów

¹ Alternation **ę: ą** is not usual in nouns derived from verbs.

² Also occurs in diminutives in **-tko, -czko**.

6.5.4 Specific functions of genitive case

6.5.4.1 Genitive denoting possession

Nom: **Ci profesorowie pracują w Warszawie.**

These teachers work in Warsaw.

Gen: **Lekcje tych profesorów są trudne.**

The lessons given by these teachers are difficult.

Nom: **Ta matka czeka na dzieci.**

This mother is waiting for her children.

Gen: **Dzieci tej matki bawią się.**

This mother's children are playing.

Nom: **Miasta polskie są piękne.**

Polish towns are pretty.

Gen: **Historia polskich miast jest ciekawa.**

The history of Polish towns is interesting.

6.5.4.2 Genitive for direct object of negative verb

After a negative verb the *direct object* stands in the *genitive* case, unless the verb demands use of a different case (dative, instrumental) for the direct object.

Lubię i kotlety schabowe i kapustę.

I like both pork chops and cabbage.

Nie lubię ani kotletów schabowych ani kapusty.

I do not like pork chops or cabbage.

Kupiłem nowy samochód.

I have bought a new car.

Nie kupiłem nowego samochodu.

I have not bought a new car.

Notice how the case of the direct object does *not* change if the negated verb already takes the genitive (as explained in 6.5.4.3):

Słucham radia.

I listen to the radio.

Nie słucham radia.

I do not listen to the radio.

Rozkaz dotyczy pasażerów.

The order applies to passengers.

Rozkaz nie dotyczy pasażerów.

The order does not apply to passengers.

Notice the impersonal negative expressions **nie ma**, **nie było**, **nie będzie** to express there is/was/will be no ... These expressions also need a direct object in the genitive case. However, the verb stands in the third person *singular* even with a plural subject.

Jan jest na dworcu.

John is at the station.

Nie ma Jana na dworcu.

John is not at the station.

[lit. There is no John at the station.]

Matka była w domu.

Mother was at home.

Nie było matki w domu.

Mother was not at home.

[lit. There was no mother at home.]

Piotr będzie dzisiaj.

Peter will be here today.

Nie będzie Piotra dzisiaj.

Peter will not be here today.

[lit. There will be no Peter here today.]

Nauczyciele byli w kolegium.

The teachers were in college.

Nie było nauczycieli w kolegium.

There were no teachers in college.

6.5.4.3 Genitive for direct object after positive verb
(not exhaustive list)

The direct object (someone/something) stands in the *genitive* case after the following verbs. The perfective form of the verb, if it exists, is shown in parentheses:

bać się	be afraid of	próbować	try, test out
brakować [impersonal] ¹	be lacking	(spróbować)	
bronić (obronić)	defend	przestrzegać	obey, comply
chcieć (zechcieć)	want	(przestrzec)	with
doczekiwać	live to see	pytać (zapytać)	ask, enquire of
(doczekać)		się	
domagać się	demand	szukać (poszukać)	look for
domyślać	guess	słuchać	listen to
(domyślić) się		(posłuchać)	
dotykać	touch	spodziewać się	expect
(dotknąć)		uczyć (nauczyć)	study, learn
dotyczyć	apply to, concern	się	
dożyć	live to see	używać (użyć)	make use of
najeść się ²	eat your fill of	wstydzić	be ashamed of
napić się ²	drink your fill of	(zawstydzić) się	
oczekiwać	expect, wait for	wymagać	demand, require
pilnować	look after,	zapominać	forget
(upilnować)	watch	(zapomnieć)	
potrzebować	need	żałować	regret, pity
pragnąć	long for	(pożałować)	
		żądać (zażądać)	demand
		życzyć ³	wish

¹ Used in third person singular, e.g. **Brakuje mi czasu** (I'm short of time [lit. It is short to me (dative) of time]).

² But after **jeść** and **pić** the direct object is in the accusative, e.g. **jem chleb, piję wodę**.

³ Direct object (something) stands in genitive; indirect object (to someone) stands in dative, e.g. **życzyć szczęścia matce** (to wish of luck to mother).

6.5.4.4 Genitive after numbers

In Polish, any number above 'four' is a quantity. Therefore, any following noun or pronoun and any associated adjective, stands in the *genitive* case. This does not apply if the grammar of the sentence demands a different case, as in *I gave some sweets to five children* [dative case needed]. Also it does not apply if the number comes after a preposition which demands a different case, as in *He plays six instruments* [**grać na** (to play on) is followed by the locative case].

- Acc: **Paweł kupił trzy długie zielone ołówki [masc.] i dwa grube zeszyty [masc.].**
Paul bought three long, green pencils and two fat jotters.
- Gen: **Paweł kupił pięć długich zielonych ołówków i siedem grubych zeszytów.**
Paul bought five long, green pencils and seven fat jotters.
- Acc: **Mam dwie pocztówki [fem.] i cztery koperty [fem.].**
I have two postcards and four envelopes.
- Gen: **Mam sześć pocztówek i dziesięć kopert.**
I have six postcards and ten envelopes.

The above difference is not seen if the direct object is a number followed by a noun denoting a male since the direct object and the genitive are identical.

- Nom: **Byli tam trzech panowie i dwaj studenci.**
Three men and two students were there.
- Acc. [dir. obj.]: **Widzę trzech panów i dwóch studentów.**
I see three men and two students.
- Gen. of quantity: **Widzę pięciu panów i ośmiu studentów.**
I see five men and eight students.

6.5.4.5 Genitive in expressions of quantity

Even if 'of' is not present in English, expressions of quantity require the *genitive* case. For use of plural 'men' forms *wielu* and *paru* see Numerals, Section 12.8.

¹ dużo, więcej, najwięcej	a lot of, more, most	dużo mleka, więcej czasu
² wiele, więcej, najwięcej	many, more, most	wiele dzieci, więcej książek
mało, mniej, najmniej	little/few, less/fewer, least/fewest	mało śniegu, najmniej domów
¹ niedużo ² niewiele	not a lot, not many	niedużo ochoty, niewielu panów

6
Nouns

za dużo/wiele/m mało	too much/many/little/ few	za dużo hałas, za wiele dzieci, za mało ludzi
parę	a few	parę gazet, paru ludzi
sporo ciszy	quite a lot of	sporo zajęć, sporo
mnóstwo/tłum	a multitude/crowd of	mnóstwo ptaków, tłum ludzi
gromada/grupa	an assembly/group of	gromada studentów, grupa lekarzy
większość	the majority of	większość ludzi
reszta	the rest/remaining/other	reszta lekarzy, reszta miast
resztką	the remainder/bit left	resztką masła, resztką dżemu
trochę	a little/not much	trochę czasu, trochę kawy
odrobina	a tiny amount	odrobina mleka
dość/dosyć	enough	dość pieniędzy, dosyć roboty
nic + neut. sing. adjective	nothing	nic ładnego, nic niebieskiego
coś + neut. sing. adjective	something	coś nowego, coś dobrego
<i>But:</i> wszystko co	everything	wszystko co dobre/ładne, etc.

¹ Used with uncountable nouns.

² Used with countable nouns.

The genitive is also used after collective numerals *pięcioro, sześcioro* etc., indefinite numerals *ile/ilu?, tyle/tylu, kilka/kilku, kilkanaście/kilkunastu* etc., fractions, weights, measures and dates (see 12 Numerals).

6.5.4.5.1 Quantities and containers used with the genitive (selected examples)

bochenek chleba	loaf of bread	kubek jagód	mug of berries
butelka piwa	bottle of beer	łyżka miodu	spoonful of honey
dzbanelek mleka	jug of milk	paczka herbaty	packet of tea
filiżanka kawy	cup of coffee	para majtek	pair of pants
garść trawy	handful of grass	pudełko zapalek	box of matches
karton soku	carton of juice	puszka ryby	tin of fish
kawałek mięsa	piece of meat	słoik dżemu	jar of jam
kieliszek wina	glass of wine	skrzynka jabłek	crate of apples
kieszka groszy	pocketful of pennies	talerz zupy	plate of soup
kostka masła	cube of butter	tubka kremu	tube of cream
kropla deszczu	drop of rain	wazon kwiatów	vase of flowers
kromka chleba	slice of bread	wiadro węgla	pailful of coal

6.5.4.6 Genitive after 'some'

A noun following 'some' (not translated in Polish) stands in the *genitive* case. This is because *trochę* or *parę* is normally understood.

Kupię mleka i sera.

I'll buy some milk and cheese.

Daj Jankowi cukierków.

Give John some sweets.

Jeżeli jesteś głodny, to zjedz chleba.

If you are hungry eat some bread.

6.5.4.7 Genitive in dates and expressions of vague time

Dates and vague time, in expressions with nouns, stand in the *genitive* case.

pierwszego maja on 1st May

czternastego grudnia on 14th December

jednego dnia	one day
któregoś wieczora	one of these evenings
każdego roku	every year
 pewnej nocy	on a certain night

Mam imieniny pierwszego maja.

My name day is on 1st May.

Maciej każdego roku jeździ nad morze.

Maciej goes to the seaside every year.

Przyjdź na kolację któregoś wieczora.

Come for supper one evening.

Jednego dnia stał się wypadek.

One day there was an accident.

6.6 Locative case

The locative case is used to specify position after these prepositions (see 10 Prepositions):

w	in, inside
przy	near, close to, by
na	on, at, in
po	along, after (time)
o	to specify position within a day or time span, e.g. o drugiej / o północy (at 2 o'clock/ at midnight).

Note that **o** also means 'about' or 'concerning'.

6.6.1 Consonant and vowel alternations in locative case

6.6.1.1 Consonant alternations

Although other endings do occur, the normal and most frequent locative singular case ending, *in all three genders*, is **-e**. It has a softening effect and so causes consonant alternations which may, in turn, cause vowel alternations (see 6.6.1.2).

Original stem consonant	Alternation: locative case ending	Examples		
		Masculine	Feminine	Neuter
b	bie	chleb: chlebie	osoba: osobie	niebo: niebie
p	pie	sklep: sklepie	Europa: Europie	tempo: tempie
f	fie	szef: szefie	szafa: szafie	–
w	wie	Kraków: Krakowie	zabawa: zabawie	słowo: słowie
m	mie	tłum: tłumie	zima: zimie	–
sm	śmie	–	–	pismo: piśmie
n	nie	telefon: telefonie	Anna: Annie	okno: oknie
sn	śnie	–	wiosna: wiosnie	–
zn	źnie	–	ojczyzna: ojczyźnie	–
s	sie	czas: czasie	prasa: prasie	mięso: mięsie
z	zie	raz: razie	koza: kozie	żelazo: żelazie
dz	dzie	–	–	–
ł	le	generał: generale	szkoła: szkole	mydło: mydle
śl	śle	pomysł: pomysle	Wisła: Wiśle	krzesło: krześle
t	cie	brat: bracie	kobieta: kobiecie	złoto: złocie
st	ście	list: liście	kapusta: kapuście	miasto: mieście
d	dzie	wykład: wykładzie	woda: wodzie	stado: stadzie
zd	ździe	wyjazd: wyjeździe	gwiazda: gwieździe	gniazdo: gnieździe
r	rze	teatr: teatrze	siostra: siostrze	pióro: piórze

For feminine nouns and masculine nouns in -a only:

k	ce	kaleka: kalece	Polska: Polsce	–
g	dze	kolega: koledze	droga: drodze	–
ch	sze	–	mucha: musze	–

-s becomes -ś before -mie, -nie, -cie, -le. -z becomes -ź before -dzie, -nie.

6.6.1.2 Vowel alternations

When endings are added, many nouns compensate by shortening their stem vowels or losing an *e*. This happens very frequently, affecting both locative singular and plural nouns. Alternation *a: e* occurs in the singular only.

Notice that the locative plural ending *-ach* does not cause *consonant* alternations.

	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Neuter</i>
ó: o	ogród: ogrodzie, ogrodach wóz: wozie, wozach stół: stole, stołach	łódź: łodzie, łodziach sól: soli, solach	–
ą: ę	mąż: mężu, mężach błąd: błędzie, błędach	gałąź: gałęzi, gałęziach	–
e: –	wujek: wujku, wujkach dzień: dniu, dniach	wieś: wsi, wsiach	–
a: e	świat: świecie, światach las: lesie, lasach obiad: obiedzie, obiadach wiatr: wietrze, wiatrach	wiara: wierze, wiarach gwiazda: gwieździe, gwiazdach miara: mierze, miarach	światło: świetle, światłach miasto: mieście, miastach ciało: ciele, ciałach lato: lecie, latach

6.6.1.3 Masculine nouns – locative singular

Masculine nouns denoting men, animals or objects obey the same rules.

<i>Ending</i>	<i>When used</i>	<i>Examples</i>	
e/ie	After hard consonant except k, g, ch . Consonants alternate, ¹	kot: kocie kwiat: kwiecie samochód: samochodzie anioł: aniele wiatr: wietrze spacer: spacerze <i>But:</i> pan: panu dom: domu	student: studencie most: moście kościół: kościele doktor: doktorze Londyn: Londynie urlop: urlopie syn: synu

Ending	When used	Examples	
u	After k, g, ch, j, l . Consonants do not alternate. ¹	bank: banku Polak: Polaku brzeg: brzegu wuj: wuju kraj: kraju cel: celu człowiek: człowieku Bóg: Bogu góral: góralu Włoch: Włochu	dziadek: dziadku pociąg: pociągu dach: dachu złodziej: złodzieju szpital: szpitalu hotel: hotelu pokój: pokoju nauczyciel: nauczycielu
u	After c, cz, sz, rz, ż, dż .	piec: piecu ojciec: ojcu koniec: końcu klucz: kluczu grosz: groszu talerz: talerzu marzec: marcu cmentarz: cmentarzu nóż: nożu	widelec: widelcu Niemiec: Niemcu miesiąc: miesiącu kapelusz: kapeluszu żołnierz: żołnierzu garaż: garażu chłopiec: chłopcu
iu	After ´ accent (accent lost, i added).	koń: koniu uczeń: uczniu liść: liściu kwiecień: kwietniu gość: gościu	tydzień: tygodniu ogień: ogniu niedźwiedź: niedźwiedziu
e/ie	Nouns in hard stem+ -a behave as fem. loc. sing. Consonants alternate.	tata: tacie sługa: służce	kolega: koledze kaleka: kalece
y	Nouns in -ca . Consonants do not alternate.	kierowca: kierowcy	sprzedawca: sprzedawcy

¹ Vowels may alternate as in 6.6.1.2.

6.6.1.4 Feminine nouns – locative singular

The feminine locative singular is identical to the feminine genitive singular except as below.

Ending	When used	Examples	
e/ie	After hard stem (including k, g) + -a . Consonants alternate. ¹	pończocha: pończosze winda: windzie podłoga: podłodze córka: córce matka: matce rzeka: rzece Wiśła: Wiśle chmura: chmurze wiara: wierze	sosna: sośnie Agata: Agacie chata: chacie poczta: poczcie lista: liście toaleta: toalecie kawa: kawie bielizna: bieliźnie łza: łzie

¹ Vowels may alternate as in 6.6.1.2.

6.6.1.5 Neuter nouns – locative singular

For nouns in **-o**, the neuter locative singular is formed as the masculine locative singular.

Ending	When used	Examples	
e/ie	After hard stems (except k, g, ch) + -o . Consonants alternate. ¹	kino: kinie jezioro: jeziorze drzewo: drzewie koło: kole piętro: piętrze zimno: zimnie	łото: błocie biuro: biurze piwo: piwie szkło: szkłe państwo: państwie masło: maśle
u	After k, g, ch, j, l . Consonants do not alternate. ^{1,2}	jabłko: jabłku oko: oku ucho: uchu wojsko: wojsku	biurko: biurku tango: tangu jajo: jaju echo: echu
u	Nouns in -e and -ie replace -e by -u . ²	serce: sercu pole: polu życie: życiu zboże: zbożu zdjęcie: zdjęciu	słońce: słońcu śniadanie: śniadaniu marzenie: marzeniu morze: morzu
ieniu	Most nouns in -ię extend -ię to -ieniu . ²	imię: imieniu <i>But: jagnię: jagnięciu</i> prosię: prosięciu	ramię: ramieniu żrebiec: żrebięciu

Ending	When used	Examples
ęciu	Nouns in -ę alone extend -ę to -ęciu . ²	zwierzę: zwierzęciu dziewcze: dziewczęciu <i>But: książę: księżciu (not książęciu)</i>
um	Nouns in -um are not declined.	muzeum: muzeum

¹ Vowels may alternate as in 6.6.1.2.² Same as dative singular.

6.6.2 Locative plural

6.6.2.1 All genders

The locative plural ending for all genders is **-ach** (or **-iach** if necessary). Neuter nouns in **-ię** and **-ę** exhibit their true stems (see 6.2.1.3). Consonant alternations do not occur. Vowel alternations which occur in the singular are retained in the plural.

Ending	When used	Examples
ach	Nouns not ending in ´ accent, -ia or -io .	klub: klubach baran: baranach park: parkach koniec: końcach pokój: pokojach anioł: aniołach pies: psach mąż: mężach dziura: dziurach kobieta: kobietach szyja: szyjach aleja: alejach pole: polach święto: świętach numer: numerach lekcja: lekcjach Rosjanin: Rosjanach muzeum: muzeach chłopiec: chłopcach pudełko: pudełkach Anielka: Anielkach
iach	Nouns ending in ´ accent (accent lost, i added).	pieśń: pieśniach gałąź: gałęziach gość: gościach liść: liściach wieś: wsiach koń: koniach
iach	Nouns in -ia and -io .	armia: armiach ciocia: ciociach ziemia: ziemiach dziadzio: dziadziach kuchnia: kuchniach
ionach	Nouns in -ię add -ach to true stem ending -ion .	imię: imionach ramię: ramionach <i>But: jagnię: jagniętach</i> żrebie: żrebiętach prosię: prosiętach
ętach	Nouns in -ę add -ach to true stem ending -ęt .	zwierzę: zwierzętach dziewczę: dziewczętach kurczę: kurczętach książę: książętach
ech	A few countries.	Niemcy: Niemczech Węgry: Węgrzech Włochy: Włoszech

6.7 Instrumental case

The instrumental case is used as follows.

- 1 For the predicate of verb 'to be' or 'to call' when the predicate is a noun defining nationality, occupation, rank, social/family status or a judgment we give to someone.
- 2 For the means, route or tool used to perform an action (without a preposition).
- 3 For the time or duration of an action (without a preposition).
- 4 After certain verbs.
- 5 After certain prepositions (See 10 Prepositions).

6.7.1 Instrumental singular

Any vowel alternations present in the genitive singular also occur here.

6.7.1.1 Masculine nouns – instrumental singular

Ending	When used	Examples	
em	After hard stem except k, g .	syn: synem dom: domem mąż: mężem pan: panem ojciec: ojcem Niemiec: Niemcem klucz: kluczem nóż: nożem pokój: pokojem kościół: kościołem ksiądz: księdzem żołnierz: żołnierzem sąsiad: sąsiadem	brat: bratem ząb: zębem pies: psem król: królem koniec: końcem Maciej: Maciejem pałac: pałacem grosz: groszem chłopiec: chłopcem Rosjanin: Rosjaninem kapelusz: kapeluszem
iem	After k, g .	Polak: Polakiem krok: krokiem brzeg: brzegiem Anglik: Anglikiem pociąg: pociągiem	ptak: ptakiem Wojtek: Wojtkiem róg: rogiem Bóg: Bogiem
iem	Nouns in ´ accent (accent lost, i added).	liść: liściem uczeń: uczniem tydzień: tygodniem	gość: gościem koń: koniem gwóźdź: gwoździem
ą	Nouns in -a.	tata: tatą poeta: poetą kaleka: kaleką sługa: służą kierowca: kierowcą	kolega: kolegą turysta: turystą obrońca: obrońcą dentysta: dentystą mężczyzna: mężczyzną

6.7.1.2 Feminine nouns – instrumental singular

Instrumental
case

Ending	When used	Examples
ą	Nouns in -a, -ia, -ja .	ręka: ręką sala: salą ulica: ulicą siostra: siostrą ciocia: ciocią droga: drogą Polska: Polską taśma: taśmą kobieta: kobietą kuchnia: kuchnią lekcja: lekcją Francja: Francją ziemia: ziemią Anna: Anną Danusia: Danusią
ą	Nouns in consonant without ´ accent add -ą .	sól: solą noc: nocą kolej: koleją podróż: podróżą <i>But: chorągiew:</i> chorągwią myśl: myślą twarz: twarzą rzecz: rzeczą mysz: myszą krw: krwią brew: brwią
ią	Nouns in -i add -ą .	pani: panią gospodyni: gospodynią
ią	Nouns in ´ accent (accent lost, i added).	wieś: wsią nić: nicią gałąź: gałęzią jesień: jesienią dłoń: dłonią część: częścią pieśń: pieśnią kość: kością

6.7.1.3 Neuter nouns – instrumental singular

Ending	When used	Examples
em	After hard stem (except k, g) + -o or -e .	krzesło: krzesłem święto: świętem serce: sercem miasto: miastem słońce: słońcem okno: oknem morze: morzem zboże: zbożem pole: polem
iem	Nouns in -ie, -ko, -go .	jabłko: jabłkiem życie: życiem dziecko: dzieckiem jajko: jajkiem zdjęcie: zdjęciem zadanie: zadaniem
ieniem	Nouns in -ię extend -ię to -ieniem .	imię: imieniem <i>But: żrebie: żrebięciem</i> ramię: ramieniem jagnię: jagnięciem prosię: prosięciem
ęciem	Nouns in -ę alone extend -ę to -ęciem .	zwierzę: zwierzęciem dziewczę: dziewczęciem <i>But: książę: księciem (not książęciem)</i>
um	Nouns in -um are not declined.	muzeum: muzeum

6.7.2 Instrumental plural**6.7.2.1 All genders**

Any vowel alternations present in the genitive singular also occur here.

Ending	When used	Examples	
ami	Most nouns.	syn: synami zab: zębami ojciec: ojcami Polak: Polakami stół: stołami droga: drogami noc: nocami siostra: siostrami okno: oknami kościół: kościołami chłopiec: chłopcami lekarz: lekarzami pociąg: pociągami kobieta: kobietami <i>But:</i> brat: braćmi człowiek: ludźmi przyjaciół: przyjaciółmi	pokój: pokojami grosz: groszami mąż: mężami pies: psami kolega: kolegami lekcja: lekcjami ulica: ulicami kolej: kolejami święto: świętami rzecz: rzeczami podróż: podróżami pudełko: pudełkami muzeum: muzeami ksiądz: księżmi pieniądz: pieniądźmi dziecko: dziećmi
iami	Nouns in -i, -ia, -io, -ie.	babcia: babciami pani: paniami	zdjęcie: zdjęciami dziadzio: dziadziami
iami	Most nouns in ´ accent (accent lost, i added).	wieś: wsiami uczeń: uczniami gałąź: gałęziami	pieśń: pieśniami gwoździec: gwoździemi tydzień: tygodniami
mi	Some nouns (often monosyllabic) in ´ accent retain accent.	gość: gośćmi nić: nićmi liść: liśćmi	kość: kośćmi dłoń: dłońmi koń: końmi
ionami	Nouns in -ię extend -ię to -ionami.	imię: imionami <i>But:</i> żrebiec: żrebiętami	ramię: ramionami jagnię: jagniętami prosię: prosiętami
ętami	Nouns in -ę alone extend -ę to -ętami.	zwierzę: zwierzętami książę: książętami	dziewczę: dziewczętami

6.7.3 Specific functions of instrumental case

Instrumental case

6.7.3.1 Instrumental for predicate of verb

The predicate of the verb 'to be' and 'to call', when a noun with or without an adjective, stands in the instrumental case. In most cases, the predicate is a job, rank, nationality, social/family status or the name or judgement we give to someone.

Piotr jest urzędnikiem. Jest Polakiem.

Peter is a clerk. He is Polish. [lit. a Pole]

Są policjantami. Są Anglikami.

They are policemen. They are English.

Chciałabym być najlepszą lekarką.

I'd like to be the best (woman) doctor.

Danuta jest miłą nauczycielką. Jest Polką.

Danuta is a friendly teacher. She is Polish.

Michel był młodym francuskim dentystą.

Michel was a young French dentist.

Łukasza nie można nazwać rozsądnym ojcem.

You can't call Luke a responsible father.

Ja bym nazwał ten dom pałacem.

I would call this house a palace.

However, a predicate which is a *person's name*, an *adjective*, or follows the expression '*This is/was*' stands in the *nominative* case, for example:

Jestem Andrzej Malicki.

I am Andrew Malicki.

Jestem głodny i żona jest też głodna.

I am hungry and my wife is hungry too.

To jest Marcin, mój kolega.

This is Martin, my friend.

To say what someone is called use the *nominative* case, for example:

Nazywam się Magda Krupska. Pierwsza córka ma na imię Katarzyna.

My name is Magda Krupska. My first daughter is called Catherine.

6.7.3.2 Instrumental for means to an end, route or tool

The instrumental case expresses how an action occurs. We often specify the tool, transport type, route or accompaniment.

Tool

Wolę pisać *długopisem* niż *ołówkiem*.

I prefer to write in ballpoint rather than in pencil.

Paweł maluje *farbami*. Kasia rysuje *kredkami*.

Paul paints with paints. Kate draws with coloured pencils.

Zamiatam *miotłą*. Kurze ścieram *ścierką*.

I sweep with a brush. I wipe dust with a duster.

Hanka myje się *mydłem* i *wodą*.

Annie is washing herself with soap and water.

Chłopiec bawi się *zabawką*.

The boy is playing with a toy.

Przykryj dziecko *kocem*.

Cover the child with a blanket.

Jan machnął *ręką*, kiwnął *głową*, i poszedł.

John waved his hand, shook his head, and went.

Transport

Jeżdżę *samolotem*, *pociągami*, *samochodem* i *rowerem*.

I go by plane, train, car and bicycle.

Kuzyn przyjechał *statkiem* do Gdyni.

My cousin arrived in Gdynia by ship.

Można iść *piechotą*.

One can go on foot.

Route

Idę *ulicą* albo *drożką*.

I go along the road or by the path.

Szliśmy *polem* i *lasem*.

We went via field and forest.

Łódź płynie Wisłą, a okręt Bałtykiem.

The boat sails on the Wisła, the liner on the Baltic.

Szedł korytarzem, potem schodkami do góry.

He went along the corridor, then up the stairs.

„Ty pójdiesz górą, a ja doliną. Ty zakwitniesz różą, a ja kaliną.“

“You’ll go up the hill but I through the valley. You’ll bloom as a rose but I as a viburnum.”

Accompaniment

Papieża przywitano wielką radością, krzykiem i piosenkami.

The Pope was welcomed with great joy, shouting and singing.

Tę gwiazdę zobaczysz gołym okiem.

You’ll see this star with the naked eye.

Tak nawiasem mówiąc, jest dobrym lekarzem.

By the way, he is a good doctor.

6.7.3.3 Instrumental for time and duration

The instrumental case expresses when an action occurs or its duration.

Time

Wiosną zbieramy kwiatki; jesienią grzybki.

In spring we pick flowers; in autumn mushrooms.

Latem Maciej jest kelnerem w hotelu.

In the summer Maciej works as a hotel waiter.

Rankiem jest czasem tutaj zimno.

Sometimes it is cold here in the morning.

Wychodzę wczesnym rankiem do pracy.

I leave for work early in the morning.

Późnym wieczorem oglądam telewizję.

I watch television late in the evening.

Nocą czuwał nad chorym dzieckiem.

He watched over the sick child by night.

Duration

Tomek pracował nad książką *całymi latami*.

Tom worked on the book for years on end.

W kolejkach staliśmy *godzinami*.

We stood in queues for hours on end.

6.7.3.4 Instrumental after certain verbs (not exhaustive list)

The following verbs, usually followed by a preposition in English (e.g. 'with', 'of'), are followed by the instrumental case and *no preposition* in Polish. The perfective form of the verb, if it exists, is shown in parentheses. Examples are given for non-obvious verbs.

Note: Many verbs have several prefixes (e.g. *kryć* [to cover] exists as *okryć*, *pokryć*, *nakryć*, *zakryć*, *przykryć* etc.). See 5.15 Verbal prefixes.

bawić (zabawić) się	play with
być	be
cieszyć (ucieszyć) się	rejoice at, enjoy, possess
dysponować	have at one's disposal
interesować się	be interested in
kierować	drive, direct, rule
martwić (zmartwić) się	worry about
napęłniać (napęłnić)	fill with
niepokoić (zaniepokoić)	worry someone with
obciążać (obciążyć)	burden with
obładowywać (obładować)	burden with
ochraniać (ochronić)	protect with
obdarzać (obdarzyć)	endow/bless with
ogradzać (ogrodzić)	surround with
opiekować (zaopiekować) się	tend, care for, have charge of
otaczać (otoczyć) (się*)	surround with
pachnąć	smell of
pokrywać (pokryć) (się*)	cover with
posługiwać (posłużyć) się	make use of
smuć (zasmucić) się	be sad about, grieve over

stawać (stać) się	become
sterować	steer, regulate
władać	reign over, command
zajmować (zająć) się	busy oneself with
zastaniać (zastąpić)	cover/veil with
zostać	become, reach rank of

* Can be used reflexively or with a direct object.

Marek cieszy się *dobrym zdrowiem*.

Mark enjoys good health.

Na razie dysponuję *i czasem, i gotówką*.

Right now I have both free time and ready money.

Maciej niepokoił ojca *swoimi złymi wynikami*.

Maciej worried his father with his bad results.

Anna jest obciążona *ciężką torbą*.

Anna is burdened with a heavy bag.

Napełniłem wannę *wodą*.

I filled the bath with water.

Bóg nas obdarzył *pokojem i radością*.

God blessed us with peace and joy.

Wojtek stał się *kapitanem*.

Wojtek became a captain.

Córka została *lekarką*.

My daughter became a doctor.

Zygmunt otacza się *przyjaciółmi*.

Zygmunt surrounds himself with friends.

Książę otoczył zamek *fosą*.

The prince surrounded the castle with a moat.

Pani zasłoniła okna *firankami*.

The lady covered the windows with curtains.

Posługiwałem się *gramatyką i słownikiem*.

I used a grammar book and dictionary.

Grzegorz dobrze włada *językiem polskim*.

Gregory has a good command of Polish.

6.8 Dative case

The dative case exists in English but we are hardly aware of it. It is used for the indirect object of a transitive verb. The indirect object can be a noun or pronoun and is often preceded by 'to' or 'for'. For example:

Peter gives [verb] the book [direct object] *to his sister* [indirect object].

My father bought [verb] a car [direct object] *for me* [indirect object].

In English, we often turn such sentences round, omitting 'to' or 'for', without losing the sense:

Peter gives [verb] *his sister* [indirect object] the book [direct object].

My father bought [verb] *me* [indirect object]. a car [direct object].

In Polish, the dative case has several uses.

- 1 For the indirect object of the verb.
- 2 After certain verbs requiring an indirect object in Polish.
- 3 In certain impersonal expressions.
- 4 After certain prepositions (See 10 Prepositions).

6.8.1 Dative singular**6.8.1.1 Masculine nouns – dative singular**

Any vowel alternations present in the genitive singular also occur here.

Ending	When used	Examples	
owi	Most nouns.	syn: synowi dom: domowi anioł: aniołowi kraj: krajowi mąż: mężowi Niemiec: Niemcowi doktor: doktorowi Polak: Polakowi	student: studentowi kościół: kościołowi człowiek: człowiekowi pokój: pokojowi Rosjanin: Rosjaninowi Chińczyk: Chińczykowi sąsiad: sąsiadowi zęb: zębowi
iowi	Nouns in ' accent (accent lost, i added).	liść: liściowi koń: koniowi uczeń: uczniowi gość: gościowi	tydzień: tygodniowi niedźwiedź: niedźwiedziowi

Ending	When used	Examples	
u	A few old, mainly monosyllabic, nouns.	Bóg: Bogu ojciec: ojcu kot: kotu ksiądz: księdzu chłopiec: chłopcu diabeł: diabłu	pan: panu pies: psu brat: bratu świat: światu kwiat: kwiatu
e/ie	After hard stem + -a. Consonants alternate as for locative singular.	tata: tacie poeta: poecie kaleka: kalece sługa: służce artysta: artyście	kolega: koledze dentysta: dentyście mężczyzna: mężczyźnie turysta: turystyce
y	Nouns in -ca.	kierowca: kierowcy	sprzedawca: sprzedawcy

6.8.1.2 Feminine nouns – dative singular

The dative singular is exactly as the locative singular. The same consonant and vowel alternations occur.

6.8.1.3 Neuter nouns – dative singular

The dative singular differs from the locative singular in one respect: *all* nouns in -o take the ending -u. In practice, the indirect object is rarely a neuter noun unless it denotes a small person like *dziecko*, *niemowlę* or *dziewczę*, or animal like *zwierzę*.

Ending	When used	Examples	
u	Nouns in -o, -e and -ie.	jabłko: jabłku zboże: zbożu państwo: państwu dziecko: dziecku serce: sercu miasto: miastu	krzesło: krzesłu światło: światłu słońce: słońcu zadanie: zadaniu pole: polu życie: życiu
ieniu	Most nouns in -ię. ¹	imię: imieniu <i>But: jagnię: jagnięciu</i>	ramię: ramieniu żrebię: żrebięciu prosię: prosięciu
ęciu	Nouns in -ę. ¹	zwierzę: zwierzęciu <i>But: książę: księciu (not książęciu)</i>	dziewczę: dziewczęciu
um	Nouns in -um are not declined.	muzeum: muzeum	

¹ Same as locative singular.

6.8.2 Dative plural**6.8.2.1 All genders**

Any vowel alternations present in the genitive singular also occur here. The following endings occur:

Ending	When used	Examples	
om	Most nouns.	ojciec: ojcom pies: psom mąż: mężom kraj: krajom rzecz: rzeczom żona: żonom	syn: synom wróg: wrogom wujek: wujkom kolega: kolegom matka: matkom jabłko: jabłkom
	Nationalities in -in drop their ending.	Rosjanin: Rosjanom sąsiad: sąsiadom chłopiec: chłopcom <i>But: dziecko: dzieciom</i>	Polak: Polakom lekcja: lekcjom muzeum: muzeom
iom	Nouns in ´ accent (accent lost, i added).	gość: gościom gałąź: gałęziom koń: koniom	teść: teściom pieśń: pieśniom łódź: łodziom
iom	Nouns in -i, -ia, -io, -ie .	pani: paniom ziemia: ziemiom kuchnia: kuchniom	babcia: babciom zdjęcie: zdjęciom dziadzio: dziadziom
ionom	Nouns in -ię add -om to true stem ending -ion .	imię: imionom <i>But: jagnię: jagniętom</i> prosię: prosiętom	ramię: ramionom żrebię: żrebiętom
ętom	Nouns in -ę add -om to true stem ending -ę .	zwierzę: zwierzętom kurczę: kurczętom książę: książętom	dziewczę: dziewczętom

6.8.3 Specific functions of dative case**6.8.3.1 Dative for indirect object**

The *indirect object* carries the meaning ‘to’ or ‘for’ someone or something. These words are often omitted in English. In Polish, no word for ‘to’ or ‘for’ exists. The order of direct and indirect objects can be reversed if both are nouns. For example:

Piotr daje książkę [dir. obj. Acc.] **siostrze**. [indir. obj. Dat.]
 Peter gives the book [dir. obj.] *to his sister*. [indir. obj.]

Piotr daje siostrze [indir. obj.] **książkę**. [dir. obj.]
 Peter gives [to] his sister the book.

However, unless there is a particular need to stress an indirect object pronoun, Polish usually puts this pronoun before the direct object (noun or pronoun). For example:

Ojciec kupił mi samochód is correct.
 My father bought *for me* [indir. obj. Dat.] a car. [dir. obj. Acc.]

But, **Ojciec kupił samochód mi** is not correct.

Daj mi to is correct.
 Give to me [indir. obj. Dat.] this/it [dir. obj. Acc.]

Daj *to mi* is possible if you want to emphasise ‘to me’ as opposed to ‘to someone else, e.g. Daj *to mi* a nie *jemu* (Give it to me and not to him).

Daję książkę Jankowi. I give the book *to John*.
 [dir. obj. Acc.] [indir. obj. Dat.]

Daję Jankowi książkę. I give *John* the book.
 [indir. obj. Dat.] [dir. obj. Acc.]

Kupię rower Agnieszce. I'll buy a bike *for Agnes*.
 [dir. obj. Acc.] [indir. obj. Dat.]

Kupię Agnieszce rower. I'll buy *Agnes* a bike.
 [indir. obj. Dat.] [dir. obj. Acc.]

Similarly:

Pożycz mi ołówek. Lend (to) me a pencil.

Ponieś Agacie torbę. Carry *Agatha's* bag/
 Carry the bag *for Agatha*.

Note: In most sentences ‘to’ and ‘for’ do not require an indirect object because the action of the verb is not passing from the subject to the indirect object. ‘To’ and ‘for’ are simply expressed by prepositions followed by the appropriate case. For example:

Idę do sklepu. I'm going *to the shop*.

To jest dla Mamusi. That's *for Mummy*.

6.8.3.2 Verbs requiring dative case (not exhaustive list)

The verbs below require an indirect object in the dative case in Polish. They denote action passing from the subject to another person/thing. The sentence can often be rephrased to include the word 'to' or 'for'. The perfective form of the verb, if it exists, is shown in parentheses.

być do twarzy¹	suit
darować (podarować)	give as a gift
dawać (dać)	give
dawać (dać) znać	inform
docinać (dociąć)	tease
dokuczać (dokuczyć)	annoy
dziękować (podziękować)	thank
dziwić (zdziwić) się	be astonished
grozić (zagrozić)	threaten
kazać (nakazać)	command
meldować (zameldować)	inform
mówić (powiedzieć)	say, tell
nadawać (nadać) się	be of use
odpowiadać (odpowiedzieć)	reply
opowiadać (opowiedzieć)	narrate
pisać (napisać)	write
płacić (zapłacić)	pay
podobać (spodobać) się	appeal, attract
pokazywać (pokazać)	show
pomagać (pomóc)	help
powiadać (powiedzieć)	say, tell
pozwalać (pozwolić)	allow
pożyczać (pożyczyć)	lend to
przeszkadzać (przeszkodzić)	hamper
przyglądać (przyjrzeć) się	observe
przykazywać (przykazać)	inform
przypominać (przypomnieć)	remind
radzić (poradzić)	advise

rozkazywać (rozkazać)	order
służyć (usłużyć)	serve
szkodzić (zaszkodzić)	harm
ufać (zaufać)	trust
ulegać (ulec)	comply with
wierzyć (uwierzyć)	believe
wybaczać (wybaczyć)	forgive
zabierać (zabrać)	take from
zadawać (zadać)	inflict on
zagrażać (zagrozić)	threaten
życzyć²	wish

¹ lit. 'to be to one's face'.

² Direct object (something) is in genitive; indirect object (to someone) is in dative, e.g. **Życzę tobie szczęścia** (I wish you success).

6.8.3.3 Dative in impersonal expressions

The verb **być** (to be) can be omitted in very short sentences in the present tense (see below).

6.8.3.3.1 Expressing emotions and body temperature

Polish often uses impersonal expressions, e.g. 'It is cold to me' or 'It is needful to him . . .' where the English would say 'I am/feel cold' or 'He needs . . .'. Such expressions use the verb **być** in the third person singular. The *feeling* is expressed with an *adverb* (in capitals below). The person experiencing it is expressed with the dative case, e.g. 'to me, to him, to the boy/children', etc.

Jest mi ŻŁE/SŁABO.

I feel ill/faint. [It is faint to me.]

Było mu DUSZNO.

He needed some air. [It was airless to him.]

SMUTNO mi (jest) tutaj.

I feel lonely here. [It is sad to me . . .]

Była jej bardzo ZIMNO/GORĄCO.

She was very cold/hot. [It was very cold/hot to her.]

MIŁO nam było u Babci.

We had a nice time at Granny's. [It was pleasant to us . . .]

Dziecom będzie WESOŁO na zabawie.

The children will enjoy the party. [It will be joyful to . . .]

Chłopcu TRUDNO jest w wojsku.

The boy finds army life difficult. [It is difficult to the boy . . .]

ŁATWO mu było zdać egzamin.

He passed the exam easily. [It was easy to him . . .]

Jeżeli Piotr nie przydzie, to będzie mi GŁUPIO.

[. . . It will be stupidly to me.]

If Peter does not come I will feel stupid.

6.8.3.3.2	Other expressions
-----------	-------------------

Nudzi mi się w szkole.

I am bored at school. [It is boring to me . . .]

Chce mi się spać.

I want to sleep. [It wants to me . . .]

Zdaje mi się, że jest dzisiaj zimniej.

I think it is colder today. [It appears to me that . . .]

Wstyd mi, że dałem tanią kartkę.

I'm ashamed of giving a cheap card. [It is shame to me . . .]

Żal mi syna/córki/dziecka/dzieci.

I feel sorry for the son/daughter/child/children.

[It makes sorrow to me (Dat.) of the son/daughter/child/children (Gen.).]

Brak mi (jest) pieniędzy.

I'm short of money. [It is shortage to me (Dat.) of money (Gen.).]

Brakuje mi czasu.

I'm short of time. [It lacks to me (Dat.) of time (Gen.).]

Jest mi do twarzy w kolorze niebieskim.

The colour blue suits me. [It is to me to the face in the blue colour.]

Pronouns

A pronoun is a word used in place of a noun to denote a person or object already spoken about or implied. Starting with 'The *man* needs a new *car* for his *wife*', we can use pronouns to avoid repeating *man*, *car* and *wife*:

He needs a new car for *her*. *He* will buy *it* today. *This one* is too small. He likes *that one*.

There are nine types of pronoun in Polish, each with its special function.

Personal – these replace the subject, direct object, indirect object, or noun following a preposition.

Bob [subject] gave the toy [direct object] to the baby [indirect object] after speaking to Mother [following preposition].

He gave *it* to *him* after speaking to *her*.

Reflexive – these reflect the action of the verb back to the subject and include the word 'self'.

I rarely think about *myself*. The child can wash *himself*. We surprised *ourselves*.

Reciprocal – these connect several persons and carry the idea of 'each other' or 'one another'.

Jack and Jill love *each other*. People should care for *one another*.

Possessive – these define a noun as belonging to someone.

This car is *mine*, but *I* prefer *yours*. *His* is even better.

Demonstrative – these choose between two alternatives.

Do you like *this one* or *that one*? *These* [cars] are not as fast as *those* [cars].

Interrogative – these ask a question.

Who won? *Whose* [bag] is this? *What kind* [of film] do you like?

Distributive – these specify each one, all, some, not one, no and none.

If *each* [person] does his best, *all* [people] will be happy.

None [no people] will be happy if only *some* [people] work hard.

Relative – these begin a relative clause which describes the preceding noun in such a way as to distinguish it clearly from other nouns of the same class.

The man *who cleans my windows* is not the man *who drives the school bus*.

The woman *whom I married* is prettier than any other woman *whom I know*.

Indefinite – these are used when we cannot define a noun precisely, e.g. *someone, something, somebody*.

Somebody should say *something* to *someone* at the next meeting.

All Polish pronouns, except reflexive and reciprocal, decline according to the gender, number and case of the noun which they replace. In the tables below, the plural column ‘they (men)’ applies to men and mixed company; ‘they (non-men)’ applies to women, children, animals and objects. The following pronoun types: possessive (**mój**), demonstrative (**ten, tamten**), interrogative (**jaki, który, czyj**), distributive (**każdy, wszystkie/wszyscy, niektórzy, żaden**) and relative (**który**) decline as the identical adjectives. Since they are more often used as adjectives, their full declensions are in [Chapter 8 Adjectives](#)).

The difference in grammatical function is that pronouns replace a noun whereas adjectives describe a noun or personal pronoun, e.g.

Weź mój [adj.] **samochód**. / **Weź mój**. [pron.]

Take my car. / Take mine.

Wolę tamtą [adj.] **książkę**. / **Wolę tamtą**. [pron.]

I prefer that book. / I prefer that one.

Każdy [adj.] **student ma dyplom**. / **Każdy** [pron.] **ma dyplom**.

Each student has a diploma. / Each one has a diploma.

7.1 Personal pronouns

We can divide personal pronouns into three distinct groups.

7.1.1 Ordinary

An ordinary personal pronoun is used to replace a noun if emphasis is not required and if the noun does *not* follow a preposition. Personal pronouns do not exist in the locative case because this case is only ever used after a preposition.

	Singular					Plural			
	<i>I</i>	<i>you</i>	<i>he</i>	<i>she</i>	<i>it</i>	<i>we</i>	<i>you</i>	<i>they</i> (men)	<i>they</i> (non-men)
Nom.	ja	ty	on	ona	ono	my	wy	oni	one
Voc.	ja	ty	–	–	–	my	wy	–	–
Acc.	mnie cię	go	ją	je		nas	was	ich	je
Gen.	mnie cię	go	jej	go		nas	was	ich	ich
Loc.	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Inst.	mną	tobą	nim	nią	nim	nami	wami	nimi	nimi
Dat.	mi	ci	mu	jej	mu	nam	wam	im	im

Nom:	[Ja] idę do miasta.	I'm going to town.
	[On/ona/ono] jest w Warszawie.	He/she/it is in Warsaw.
Voc:	Oj, ty wariacie!	Oh, you idiot!
Acc:	Kocham cię/was.	I love you.
Gen:	Nie ma go/jej/go w Warszawie.	He/she/it is not in Warsaw.
Inst:	Opiekujemy się nim/nią/nim/nimi.	We look after him/her/it/them.
Dat:	Daj mi piwo.	Give me the beer.

1. Ordinary *nominative* case pronouns are usually omitted because the form of the verb, and any associated adjective, make the subject of the sentence clear, e.g.

[Ja] Jestem zmęczony.	I'm tired [male].
[Ja] Jestem zmęczona.	I'm tired [female].
[My] Idziemy na spacer.	We're going for a walk.
Czy [wy] macie dosyć pieniędzy?	Have you enough money?
[Ty] Jesteś niegrzeczny!	You're badly behaved!

In a few cases, to avoid confusion, they should be included, e.g. **My jemy jabłka** (we eat apples) could be heard as **Myjemy jabłka** (we wash apples). So, it is better to say **Jemy jabłka** and **My myjemy jabłka**, respectively.

2. The pronouns **ty** and **wy** are sometimes used with a personal name to attract attention, for example:

Oj, ty! Marto! Co tu robisz?

Hey, you! Martha! What are you doing here?

3. The pronouns **mi**, **cię**, **ci**, **go** and **mu** are enclitic. They cannot start a sentence nor carry the sentence stress (emphasis). In such situations use the *emphatic* form of these pronouns, e.g.

Kocham cię.

I love you.

Ciebie [Acc. emphatic] **kocham, nie Andrzeja.**

I love you, not Andrew.

Wszystko ci [Dat.] **powiem.**

I'll tell you everything. [no emphasis]

Tobie [Dat., emphatic] **wszystko powiem, ale ojcu nic.**

I'll tell *you* everything but Father nothing. [emphasis]

Kup mi [Dat.] **samochód.**

Buy me a car.

Mnie [Dat., emphatic] **jest potrzebny do pracy.**

I need it for work. [lit. To me it is needed for work.]

7.1.1.1 Polite forms of address

Whereas the pronouns **ty** and **wy** are used to address people you know well, the nouns **pan** (gentleman), **pani** (lady), and their plurals **panowie** (gentlemen), **panie** (ladies), as well as **państwo** (mixed male and female company) and **panna/panienka** (young lady) are used to address people you do not know well. The Poles often use **Pan**, **Pani** and **Panna** before first names to imply familiarity, e.g. **Pan Janek**, **Pani Zosia**, **Panna Marysia**.

Czy pan jest głodny?

Are you hungry? [to a man]

Czy pani jest głodna?

Are you hungry? [to a woman]

Czy panowie/panie są z Krakowa?

Are you from Cracow? [to men/ladies]

Czy państwo są głodni?

Are you hungry? [to mixed company]

Czy Pani Teresa pije kawę?

Do you drink coffee, Teresa? [Also means *Does Teresa drink coffee?*]

Pan Janek jeszcze nie przyszedł.

John hasn't arrived yet.

Note: Although one hears **Czy panienka jest zmęczona?** Are you tired? [to a young lady], this is old-fashioned. Just say **Czy jesteś zmęczona?**

7.1.2 Emphatic

An emphatic personal pronoun is used if emphasis is required. The declension is defective and only certain forms exist. In all other instances Polish uses the ordinary personal pronoun.

	<i>Singular</i>			
	<i>I</i>	<i>you</i>	<i>he</i>	<i>it</i>
Acc.	mnie	ciebie	jego	–
Gen.	mnie	ciebie	jego	jego
Dat.	mnie	tobie	jemu	jemu

Acc: **On kocha mnie i ciebie.**

He loves me and you.

Gen: **Nie znam ani ciebie ani jego.**

I know neither you nor him.

Dat: **Mnie daj piwo; jemu daj wino.**

Give me the beer; give him the wine.

7.1.3 Prepositional

A prepositional personal pronoun is used after a preposition. The declension is defective and only third person singular/plural forms, shown in *italics*, exist. In the first and second person singular Polish uses the emphatic personal pronouns shown in *capitals*. In the remaining instances Polish uses the ordinary personal pronouns.

	Singular					Plural			
	<i>I</i>	<i>you</i>	<i>he</i>	<i>she</i>	<i>it</i>	<i>we</i>	<i>you</i>	<i>they</i> (men)	<i>they</i> (non-men)
Acc.	MNIE	CIEBIE	<i>niego</i>	<i>nią</i>	<i>nie</i>	nas	was	nich	nie
Gen.	MNIE	CIEBIE	<i>niego</i>	<i>niej</i>	<i>niego</i>	nas	was	nich	nich
Dat.	MNIE	TOBIE	<i>niemu</i>	<i>niej</i>	<i>niemu</i>	nam	wam	nim	nim
Loc.	MNIE	TOBIE	<i>nim</i>	<i>niej</i>	<i>nim</i>	nas	was	nich	nich
Inst.	mną	tobą	<i>nim</i>	<i>nią</i>	<i>nim</i>	nami	wami	nimi	nimi

Acc: **Anka czeka na niego/nią/nich.**
Anka is waiting for him/her/them [masc.].

Anka czeka na MNIE/CIEBIE.
Anka is waiting for me/you.

Gen: **Piotr kupuje to dla niego/niej/nich.**
Peter is buying that for him/her/them.

Piotr kupuje to dla MNIE.
Peter is buying that for me.

Dat: **Dzięki niemu/niej/nim mam dom.**
Thanks to him/her/them I have a house.

Dzięki TOBIE zdałem egzamin.
Thanks to you I passed my exam.

Loc: **Jan został przy MNIE/nas.**
John remained at home. [lit. 'by me/us']

Anna rozmawia o nim/niej/nich.
Anna is speaking about him/her/them.

Inst: **Tomasz siedzi za mną/tobą/nami.**
Thomas is sitting behind me/you/us.

7.2

Reflexive pronouns

A reflexive pronoun translates 'myself, yourself, himself, oneself', etc. It is used when the action of a verb reflects back to the subject of that verb (see Reflexive Verbs). Polish has five reflexive pronouns which are used for all three genders, in both singular and plural.

Watch out for Polish reflexive verbs which do not carry the idea of 'self' when translated into English, e.g. **bać się/ubawiać się** (fear), **czuć się** (feel), **stać się** (happen). Also, notice how often an extra **sobie** (for/to oneself) appears in the dative case in colloquial speech or for emphasis.

Nom/Voc. –

Acc. **się** (accusative form **siebie** is used for emphasis)

Gen. **siebie**

Loc. **sobie** (used only after preposition)

Inst. **sobą**

Dat. **sobie**

Acc: **Myję się. On/ona ubiera się.**
I wash myself. He/She dresses himself/herself.

Oni/One nazywają się . . .

They are called . . .

Marek kocha tylko siebie.

Mark loves only himself.

Gen: **Odsunęła od siebie stół.**
She pushed the stool away from herself.

Mówię do siebie.

I'm talking to myself.

Loc. **Paula miała tak śliczną suknię na sobie.**
Paula was wearing such a lovely dress.

Urszula zawsze myślała tylko o sobie.

Ursula always thought only about herself.

Inst. **Mam/mamy trudną pracę przed sobą.**
I/We have a hard task in front of me/us.

Masz/macie egzaminy przed sobą.

You (sing./pl.) have exams coming up. [lit. 'before you']

Chcę rządzić sobą.

I want to control my life. [lit. 'rule myself']

Proszę zamknąć drzwi za sobą.

Please close the door after yourself/yourselves.

- Dat:** **Kupiliście sobie obiad?**
Did you buy lunch [lit. 'for yourselves']?
- Syn znalazł sobie dziewczynę.**
My son has found himself a girlfriend.
- Beata pojechała sobie na urlop.** [coll.]
Beata has gone on holiday. [lit. 'for herself']
- Jakoś robię sobie kłopoty.**
Somehow I make problems for myself.
- Przypominasz sobie, że był tutaj?**
Do you remember his being here? [lit. 'that he was here']
- Pójdźmy sobie na spacer.**
Let's go for a walk. [lit. 'for our own benefit']
- Idź/Idźcie sobie.** ['sobie' used for emphasis]
Go away! Get lost! Take yourself/yourselves off!

7.2.1 Emphatic 'self'

Statements such as 'I *myself* will organise the conference' or 'Can you not do this *yourself*?' are expressed with the adjective **sam/sama/samo**, and *not* with a pronoun (see 8 Adjectives).

7.3 Reciprocal pronouns

These are a type of reflexive pronoun and are, therefore, identical to them. They carry the idea of 'each other/one another', and are used for all three genders in the singular and plural.

- Acc.** **Marek i Zosia bardzo się kochają.** [Direct object]
Marek and Zosia love one another very much
- Zawsze czekacie na siebie?** [Acc. after preposition]
Do you always wait for each other?
- Gen:** **Mieszkamy blisko/daleko siebie.**
We live near/far from each other.
- Cały wieczór siedzą u siebie.**
They spend all evening in each other's homes.

Córki rzadko dzwonią do siebie.

My daughters rarely phone each other.

Loc. Trzymamy torebki przy sobie.

We keep our handbags near us. [close to us]

Inst. Czy rozmawiacie często z sobą?

Do you often talk with one another?

Dat. Dzieci kupiły sobie prezenty.

The children bought presents for each other.

Synowie ciągle pomagają sobie.

My sons are always helping one other.

7.4 Possessive pronouns

The possessive pronouns *mój*, *twój*, *swój*, *nasz* and *wasz* decline exactly as the identical possessive adjectives (see 8.2). For examples of usage see below. For full declension see 8.10. The possessive pronouns *jego*, *jej*, and *ich* are, like the identical possessive adjectives, indeclinable.

Nie bierz tej parasolki. Weź moją.

[Acc. replacing *moją parasolkę*]

Don't take this umbrella. Take mine.

Kup jeszcze dżem. Mojego już nie ma.

[Gen. of negation replacing *mojego dżemu*]

Buy some jam too. Mine [the one I made] is finished.

Syn wziął nowy samochód, więc pojedę swoim.

[Instr. replacing *swoim samochodem*]

My son took the new car, so I'll go in my own one.

Rower/książka/wino jest jego/jej/ich.

[Nom. replacing *jego rower, jej książka, ich wino*]

The bicycle/book/wine is his/hers/theirs.

7.5 Demonstrative pronouns

The demonstrative pronouns *ten/ta/to*, *tamten/tamtą/tamto* and *taki/taka/takie* decline as the identical demonstrative adjectives (see 8.3). For examples of usage see below. For full declension see 8.10.

Taką chcesz lalkę? Takiej ci nie kupię.

[Gen. of negation replacing **takiej lalki**]

You want that kind of doll? I won't buy you one like that.

Ten krzyczy, tamten płacze, a ci stoją i gapią się.

[all Nom. replacing **człowiek** (twice) and **ludzie**]

This one [i.e. person] shouts, that one cries, and these [people] stand and stare.

Daj pieniądze tym, nie tamtym.

[both Dat. replacing **ludziom**]

Give some money to these [people], not to those.

Mówię o tamtych a nie o tych.

[both Loc. after **o**, replacing e.g. **ludziach/rzeczach**]

I'm talking about those [people, things], not these.

7.6 Interrogative pronouns

The interrogative pronouns **jaki/jaka/jakie?** (what like?) and **który/która/które?** (which?) and **czyj/czyja/czyje?** (whose?) decline exactly as the identical interrogative adjectives (see 8.5). For examples of usage see below. For full declension see 8.10.

Lubisz książki? Jakie czytasz w szkole?

[Acc. replacing **jakie książki**]

You like books? What sort do you read in school?

Tyle pysznych ciastek! Które wolisz?

[Acc. replacing **które ciastko**]

What a lot of delicious cakes! Which one would you like?

Ta lampka/te ołówki. To czyja/czyje?

[Nom. replacing **czyja lampka, czyje ołówki**]

This lamp/these pencils. Whose is it/Whose are they?

Była z dzieckiem. Z czym?

[Instr. replacing **czym dzieckiem**]

She was with a child. With whose?

The interrogatives **kto?** and **co?** and their negative forms **nikt** and **nic** decline as below. The one form serves all genders and numbers. **Nikt** and **nic** require a double negative (see 5.3.4 Negation). The accusative form **nic** is acceptable for the direct object after a negative verb, e.g. **Nic nie mam.** (I have nothing.) instead of **Niczego nie mam.**

Note: An adjective following **co** or **nic** stands in the genitive case, e.g.

Co takiego?	What's that I hear?
Nic złego / dobrego.	Nothing bad / good.
Nie mam nic pięknego do ubrania.	I have nothing pretty to wear.
Nie kupuj nic taniego.	Don't buy anything cheap.
U mnie nic nowego.	Nothing new has happened. [lit. There is nothing new at my house.]

	Kto	Nikt	Co	Nic
<i>Nom.</i>	kto	nikt	co	nic
<i>Acc.</i>	kogo	nikogo	co	nic
<i>Gen.</i>	kogo	nikogo	czego	niczego/nic
<i>Loc.</i>	kim	nikim	czym	niczym
<i>Inst.</i>	kim	nikim	czym	niczym
<i>Dat.</i>	komu	nikomu	czemu	niczemu

Nom.

Kto tam? Nikt, tylko ja.	Who's there? No one, just me.
Kto to tutaj zostawił?	Who left this here?
Nikt nie ma czasu.	No one has time.
Co to jest? Nic ciekawego.	What is this? Nothing interesting.
Co to są, te gazety?	What are these newspapers [here]?

Acc.

Co widziałeś w teatrze?	What did you see in the theatre?
Czy Marysia zna kogo w szkole?	Does Mary know anyone at school?
Kogo kochasz?	Whom do you love?
Co masz za plecami? Nic.	What are you hiding behind your back? Nothing.

Gen.

Kogo pan szuka?	Who are you looking for?
Nie było tam nikogo znajomego.	There was no one I knew there.
Marysia nie zna nikogo w szkole.	Mary doesn't know anyone at school.
Udają, że niczego/nic nie rozumieją.	They pretend not to understand anything.

Loc.**Został po wojnie bez *niczego*.**

He was left with nothing after the war.

Nie chcę *słyszeć o niczym*.

I don't want to hear about anything.

Instr.**Anka z *kim* idzie na zabawę?**

With whom is Annie going to the party?

Danka z *nikim* się nie zgadza.

Danka doesn't agree with anyone.

Dat.**Komu Tadek sprzedał samochód?** To whom did Tadek sell the car?**Marek *nikomu* nie wierzy.**

Marek doesn't believe anyone.

Note: *Czego* combines with genitive preposition *dla* to form question word *Dlaczego?* (Why?). However, the dative *Czemu?* often replaces *Dlaczego?* in spoken and colloquial language, for example:

Czemu płacesz?

Why are you crying?

[rather than ***Dlaczego płacesz?***]**Czemu nie zjadłeś obiadu?**

Why didn't you eat your dinner?

7.7 Distributive pronouns

The distributive pronouns *każdy/każda/każde* (each), *wszystkie/wszyscy* (all), *niektóry/niektóra/niektóre* (some) and *żaden/żadna/żadne* (not one, none) decline exactly as the identical distributive adjectives (see 8.4). For examples of usage see below. For full declension see 8.10. *Żaden* requires a double negative (see 5.3.4 Negation).

Każdy słownik jest dobry, ale *niektóre* są za drogie.[Nom. replacing ***niektóre słowniki***]

Every dictionary is good but some are too expensive.

Tylu studentów! Czy mam pytać *każdego*?[Acc. replacing ***każdego studenta***]

So many students! Do I need to ask each one?

Nie ma *żadnego* nauczyciela. *Wszyscy* są na wakacjach.[Gen. of negation; Nom. replacing ***wszyscy nauczyciele***]

There is not a single teacher. They are all on holiday.

Iść do muzeum? *Wszystkie* już odwiedziłem.[Acc. replacing ***wszystkie muzea***]

Go to a museum? I've visited them all already.

Kup mi papierosy. Nie mam żadnych.

[Gen. of negation replacing **żadnych papierosów**]

Buy me some cigarettes. I have none.

Ciocia ma trzy córki. Żadna (z nich) nie jest piękna.

[Nom. replacing **żadna córka**]

My aunt has three daughters. Not one (of them) is pretty.

Nie lubię żadnej z moich siostr.

[Gen. of negation replacing **żadnej siostry**]

I don't like either/any of my sisters.

Tyle dzieci! Proszę nie dawać żadnemu pieniędzy.

[Dat. replacing **żadnemu dziecku**]

Such a lot of children! Please don't give any of them any money.

Przyjechali goście, ale niektórzy spóźnili się.

[Nom. replacing **niektórzy goście**]

The guests arrived but some were late.

Dzieci się martwią. Niektóre zdały egzamin, ale nie wszystkie.

[both Nom. replacing **niektóre dzieci; wszystkie dzieci**]

The children are worried. Some passed the exam, but not all.

7.8 Relative pronouns

The relative pronoun **który/która/które** (which) is the same word as the interrogative pronoun (see 7.6). For examples of usage see below. For full declension see 8.10.

Który is often replaced by **co** in speech, and always after the pronouns **to** and **kto(ś)**. **W + który** (in which) is very specific and is often replaced by the less specific **gdzie** (where), for example:

Pan, który tam pracuje, jest dosyć stary. [Nom.]

The gentleman who works there is quite elderly.

Marek lubi tylko tych chłopców, którzy grzecznie się z nim bawią. [Nom.]

Mark likes only those boys who play nicely with him.

Idę na obiad z ludźmi, których poznałem w pracy. [Acc.]

I'm going out to lunch with people whom I met at work.

Wygrali nagrodę. Już zapomniałem którą. [Acc.]

They won a prize. I've already forgotten which.

Granny lives in the house where she was born.

He talked about a film. I don't remember which one.

Do what you said.

There is someone who loves you.

The cottage where/in which [**w której**] they lived was small.

He sat in the garden where/in which [**w którym**] it was light.

7.9

7.9.1

The indeclinable particle **-ś** is added to the following pronouns in the appropriate gender, number and case to create indefinite pronouns with the meaning ‘some’.

kto	who	ktoś	someone, somebody
co	what	coś	something
jaki	what like	jakiś	of some kind or other, a certain
który	which	któryś	some or other
czyj	whose	czyjś	somebody's

Someone rang. Someone else.

Does anyone like beetroot soup?

Have you [fem.] already met someone nice [masc.]?

She spoke with someone at the station.

Komuś to się przyda. [Dat.]

Someone will find this useful. [lit. it will be useful to someone]

Słyszałem głos. Czyjś, ale nie Piotra. [Acc. replacing **Czyjś głos**]

I heard a voice. Somebody's, but not Peter's.

Kupił rower. Jaki? Nie wiem. Wiem tylko, że jakiś kupił.

[Acc. replacing **jakiś rower**]

He bought a bike. What like? I don't know. I just know he bought one.

Był tu któryś z jego uczniów. [Nom. replacing **któryś uczeń**]

One or other of his students was here.

7.9.2 Indeclinable suffix -kolwiek

The indeclinable suffix **-kolwiek** is added to the following pronouns in the appropriate gender, number and case to create indefinite pronouns with the meaning 'ever' or 'at all'. These can be replaced by the form with **bądź** . However, both forms are rather difficult to decline in any except the nominative case. So, one can sometimes use the particle **byle** followed by **jaki/jaka/jakie** in the appropriate gender, number and case if the meaning is 'anything at all will do' or **jakiś/jakaś/jakieś** if the meaning is 'any that comes to hand'.

kto	who	ktokolwiek, kto bądź	whoever, anyone at all
co	what	cokolwiek, co bądź	whatever, anything at all
jaki	what like	jakikolwiek, jaki bądź	of whatever kind, of any kind at all
który	which	którykolwiek, który bądź	whichever, any one at all
czyj	whose	czyjkolwiek, czyj bądź	anybody's

Którą [fem.] **chcesz zabawkę** [fem.]? **Którąkolwiek/Którą bądź.** [Acc.]

Which toy do you want? Whichever/Any one of these. (from the choice offered)

You cannot reply: **Byle jaką** or **Jakaś** (because you must choose from those on offer).

Jaki [masc.] **ci dać papier** [masc.]? **Jakikolwiek/Jaki bądź.** [Acc.]

What type of paper shall I give you? (Do you want a specific kind?) Any at all.

Easier is: **Jaki ci dać papier?** **Byle jaki.** (Whatever comes to hand.)

Przyjdzie ktokolwiek/kto bądź, już dajesz pieniądze. [Nom.]

No matter who comes, you immediately give them money.

Wygrałeś cokolwiek/co bądź? [Acc.]

Did you win anything at all?

Weź słownik. [masc.] **Czykolwiek/Czyj bądź.** [Acc.]

Take a dictionary. It doesn't matter whose.

You cannot say: Weź słownik. Byle jaki. (It might be in the wrong language.)

Poznałeś kogokolwiek/ kogo bądź na zabawie? [Acc.]

Did you get to know anyone at all at the party?

Rozmawiałeś z kimkolwiek/ kim bądź? [Instr. after **z**]

Did you speak to anyone at all?

You cannot say: Rozmawiałeś z byle kim? (This means 'You spoke to everyone without exercising any moral judgment?')

Adjectives

An adjective qualifies (gives more information about) a noun or pronoun. It stands before or after it, depending on the grammar of the sentence. Adjectives standing after a part of the verb ‘to be’ (e.g. I was *angry*) are being used ‘predicatively’. In Polish, every adjective agrees in gender, number and case with the noun or pronoun which it qualifies. The example below shows some of the many possible variations of the adjective **biały** (white):

Nom: **Biały kot** (white cat, masc. sing.); **biała suknia** (white dress, fem. sing.); **białe okna** (white windows, neut. pl.)

Acc: **Mam białego kota.** I have a white cat.
Mam białą suknię. I have a white dress.

Gen. **Dom nie ma białych okien.** The house doesn’t have white windows.

Instr. **Dom z białymi oknami.** A/the house with white windows.

Polish has eight types of adjective, each with its special function.

Attributive (also called **descriptive**) – these are the adjectives we most often use. They describe attributes like size, colour, nationality, age, appearance or personality, e.g.

The house is *old*. John is a *happy* child. I bought a *red* car. The pie is *delicious*. I need a *new* computer. He is *sad*.

Every attributive adjective, e.g. *happy*, *delicious*, has a comparative form, e.g. *happier*, *more delicious* and a superlative form, e.g. *happiest*, *most delicious*. These forms agree in gender, number and case with the noun or pronoun which they qualify (see 8.12–8.15).

Possessive – these describe who or what something belongs to.

This is *my* car. It is nicer than *your* car. *Her* car is older than *their* car. It failed *its* MOT.

Demonstrative – these point out or choose between alternatives.

I like *this* dress more than *that* dress? *These* exams are harder than *those* exams. *Such* people are not trustworthy.

Distributive – these specify each one, all, some, not one, no and none.

If *each* student worked hard, *all* teachers would be happy.

No students performed well and only *some* students passed.

Interrogative – these ask a question.

Whose house is bigger? *What kind of* film do you like? *Which* book is better?

Relative – these introduce a relative clause beginning with ‘which’ or ‘what’ followed by a noun.

I know *which* girls you like. We need to decide *what* train to take. Do you know *which* boy stole your bike?

Indefinite – in English, these are ‘some’ and ‘any’. They do not exist as such in Polish, but Polish has its own way of expressing these concepts.

Numerical – Polish treats cardinal numbers (one, two etc.) and ordinal numbers (first, second etc.) as adjectives. See [12 Numerals](#).

Using adjective types together

In English, as in Polish, we can use several types of adjective in the same sentence. In Polish, each must agree in gender, number and case with the noun or pronoun which it qualifies:

My *elderly* parents want to sell *their nice small* flat. (*their* never agrees in Polish)

Whose big red car is that?

These wooden chairs are *heavier* than *those grey plastic* chairs.

His mother has already bought *her new* carpet. (*his* and *her* never agree)

My biggest problem is *our noisy* neighbours.

Some English students are *poor*, but *other* students are *better off*.

Words with both an adjectival and pronominal function

Some words can operate both as adjectives and pronouns (see 7 Pronouns):

To nie jest *mój* (adj.) pies. *Mój* (pron.) jest czarny.

This is not *my* dog. *Mine* is black.

***Ten* (adj.) płaszcz jest tańszy (adj.) od *tamtego* (adj.) *płaszca*. *Kupię ten* (pron.). Nie kupię *tamtego* (pron.).**

This coat is cheaper than that coat. I'll buy this one. I won't buy that one.

8.1 Attributive (descriptive) adjectives

Attributive adjectives precede the noun if they refer to an incidental feature of it. They follow the noun when referring to an intrinsic feature:

Kupiłem *biały* samochód.

I bought a white car. [Not all cars are white.]

Płaszcz jest *niebieski*.

The coat is blue. [Not all coats are blue.]

To jest *dzisiejsza* gazeta.

This is today's newspaper. [Yesterday's was different.]

but:

Język *polski* jest trudniejszy niż język *niemiecki*.

The Polish language is more difficult than the German language.

[Only one Polish/German language exists.]

Kuchnia *francuska* jest bardzo smaczna.

French cuisine is very tasty. [It's the cuisine which originated in France.]

Adjectives of nationality are *not* capitalised (see 6.2.7 Names of countries).

Note: It is correct to say **Dzień dobry!** (Good day!) but **Dobry wieczór!** (Good evening!).

8.1.1 Nominative singular

Based on their endings, there are two large groups of adjective, plus a third much smaller group.

8.1.1.1 Group 1: Adjectives ending in **-y, -a, -e** in nominative singular

<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Neuter</i>	
duży	duża	duże	big, large
mały	mała	małe	small, little
dobry	dobra	dobrze	good
zły	zła	złe	bad, wrong
dobry student	mała dziewczynka	duże okno	
a/the good student	a/the little girl	a/the large window	

8.1.1.2 Group 2: Adjectives ending in **-ki/-gi, -ka/-ga, or -kie/-gie** in nominative singular

<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Neuter</i>	
wysoki	wysoka	wysokie	tall, high
niski	niska	niskie	short, low
polski	polska	polskie	Polish
niebieski	niebieska	niebieskie	blue
długi	długa	długie	long
drogi	droga	drogie	beloved, expensive
drugi	druga	drugie	second
niebieski płaszcz	polska gazeta	drugie muzeum	
a/the blue coat	a/the Polish newspaper	a/the second museum	

8.1.1.3 Group 3: A few common adjectives ending in **-i, -ia, -ie** in nominative singular

<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Neuter</i>	
głupi	głupia	głupie	stupid, silly
tani	tania	tanie	cheap
ostatni	ostatnia	ostatnie	last, final
trzeci	trzecia	trzecie	third
trzeci dzień	ostatnia stacja	tanie mięso	
the third day	the last station	cheap meat	

8.1.1.4 Shortened predicative forms

A few adjectives, when standing after a part of the verb 'to be', have an alternative shorter form but only in the masculine singular of the nominative case. These are:

ciekaw: ciekawy	curious
pełen: pełny	full
świadom: świadomy	aware
 pewien: pewny	sure
godzien: godny	worthy
gotów: gotowy	ready
winien: winny	guilty, indebted
zdrów: zdrowy	healthy
wesół: wesóły	cheerful
wart	worth ¹
rad	happy ¹

Note:

1 No long forms exist. **Rad** (Nom. pl. **radzi**) has no feminine or neuter forms. **Wart** has Nom. pl. **warci**.

Jestem pewien, że jesteś mi winien sto złotych.

I'm sure you owe me 100 złote.

Jestem rad, że cię widzę. Bądź zdrow i wesół.

I'm thrilled to see you. Keep well and happy.

Jestem świadom, że on nie jest niczego wart.

I'm aware that he is not worth anything.

Notes:

1 Nouns which were originally adjectives, and the adjectival component of compound nouns, decline as adjectives (see 6.2.6 Nouns declined as adjectives).

2 Masculine nouns ending in **-a**, correctly used with masculine adjectives, look odd, e.g. *miły kolega* (kind friend) *drogi dentysta* (expensive dentist) *ostatni mężczyzna* (last man).

8.1.2 Nominative plural (non-men)

The nominative plural of adjectives referring to masculine objects and animals (but not men), and to all feminine and neuter nouns is exactly as the nominative neuter singular.

niebieskie płaszcze	blue coats	polskie gazety	Polish papers
czarne koty	black cats	małe dzieci	small children
duże okna	big windows		

8.1.3 Nominative plural (men)

Note: Throughout, ‘men’ also means mixed male/female company.

8.1.3.1 The nominative plural of adjectives referring to men ends in **-i**. Consonant alternations (as defined for the nominative plural of nouns denoting men – see [6.2.2.2.1](#)), also occur. The ending **-oni** changes to **-eni**.

<i>Plural Change</i>	<i>Non-men</i>	<i>Men</i>	<i>Non-men</i>	<i>Men</i>
de = dzi	młode	młodzi		
te = li	małe wesołe	mali weseli	miłe ciepłe	mili ciepli
ne = ni	piękne znane biedne	piękn znani biedni	smutne zmęczone zadowolone	smutni zmęczeni zadowoleni
sze = si	pierwsze	pierwsi	lepsze	lepsi
te = ci	zajęte	zajęci	bogate	bogaci
we = wi	ciekawe gotowe	ciekaw gotowi	złośliwe nowe	złośliwi nowi
złe = źli	złe	źli		
że = zi	duże	duzi		

8.1.3.2 In addition to the above consonant alternations, if sound demands, the ending is **-y** not **-i**.

<i>Plural Change</i>	<i>Non-men</i>	<i>Men</i>	<i>Non-men</i>	<i>Men</i>
gie = dzy	drogie	drodzy	długie	dłudzy
kie = cy	polskie	polscy	szybkie	szybcy
	wysokie	wysocy	brzydkie	brzydcy
	angielskie	angielscy	bliskie	bliscy
re = rzy	dobrze	dobrzy	stare	starzy

Note: Changes detailed in 8.1.3.1 and 8.1.3.2 also apply to all adjective types defined below.

8.1.3.3 In masculine ‘men’ nouns, the nominative singular and plural of **tani**, **głupi** and **ostatni** (see 8.1.1.3) are identical:

głupi syn stupid son **głupi synowie** stupid sons
ostatni chłopiec last boy **ostatni chłopcy** last boys

8.2 Possessive adjectives

8.2.1 *First and second persons (for full declension see 8.10, Table C)*

<i>Singular</i>			<i>Plural</i>		
<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Non-men</i>	<i>Men</i>	
mój	moja	moje	moje	moi	my
twój	twoja	twoje	twoje	twoi	your [informal singular]
nasz	nasza	nasze	nasze	nasi	our
wasz	wasza	wasze	wasze	wasi	your [informal plural]

mój brat, twoja matka, nasze książki, wasi synowie
my brother, your mother, our books, your sons

To express ‘your’ formally use the genitive case of the noun, i.e. **pana** (to a man), **pani** (to a lady) and **państwa** (to several people). Note that these do not agree with any following noun, e.g. **pana syn**, **pani syn**, **pani córka**, **państwa córka**, **pana dziecko**, **państwa dziecko**. Only **pana** has an adjectival equivalent **pański**, **pańska**, **pańskie** which agrees with the following noun.

Czy to jest *pana* książka?/Czy to jest *pańska* książka?

Is this your book? [to a man]

Czy to jest *pani* książka?

Is this your book? [to a lady]

Państwo Kornasiowie, gdzie pracuje *państwa* córka?

Mr. and Mrs. Kornaś, where does your daughter work?

8.2.2 Third person

These ‘adjectives’ come from **on**, **ona** and **oni**. Hence, they are not real adjectives in Polish and cannot change to agree in gender, number and case with the word which they qualify:

jego his **jej** her **ich** their

jego samochód (masc.) /**książka** (fem.) /**wino** (neut.)

his car/book/wine

jej samochód/książka/wino

her car/book/wine

ich samochód/książka/wino

their car/book/wine

jego/jej/ich samochody (masc. pl.) /**książki** (fem. pl.) /**wina** (neut.) his/her/their cars/books/wines

8.2.3 Swój

This adjective means ‘my, your, his’, etc. in the sense of ‘(of) my own, (of) your own, (of) his own’ and can also refer to persons being addressed formally. In many cases, it prevents confusion with **jego**, **jej**, **ich** above which refer to someone else and **not** to the subject of the verb. **Swój** declines as **mój** (see 8.10, Table C).

Singular			Plural		
Masc.	Fem.	Neut.	Non-men	Men	
swój	swoja	swoje	swoje	swoi	my own, your own, his own, etc.

Mam swój dom. [Not Mam mój dom.] Jego dom jest większy.

I have a house of my own. His house is bigger.

Ona przyjechała swoim samochodem, a on swoim rowerem.

[Not jej and not jego]

She came in her (own) car and he on his (own) bicycle.

Ja nie lubię swojej pracy. Czy Pan lubi swoją pracę?

I don't like my job. Do you like your job?

But: Maria ma pracę. Jej praca jest trudna.

Mary has a job. Her job is difficult.

Marek odwiedza swojego brata, a nie jego brata.

Mark is visiting his (own) brother, not his (someone else's) brother.

Dzieci nie mają swoich paszportów. My mamy swoje paszporty i też ich paszporty.

The children do not have their passports. We have our own passports and also their passports.

8.2.4 Omission of possessive adjective

Possessive adjectives can be omitted unless required to avoid ambiguity, for example:

Zjadłem obiad.

I've eaten my dinner.

[no word for 'my'. Clear.]

Dzieci odrobiły zadanie domowe.

The children have done their homework.

[no word for 'their'. Clear.]

Córka ma na imię Magda.

My/your/his/her/our/their daughter is called Magda.

[no word for *my/your* etc. Unclear.]

To clarify say: **Moja/twoja/nasza/wasza córka ma na imię . . .**

My/your/our/their daughter is called . . .

or: **Jego córka ma na imię Magda. Jej córka ma na imię Basia. Ich córka ma na imię Anna.**

His daughter is called Magda. Her daughter is called Basia. Their daughter is called Anna.

8.3 Demonstrative adjectives

These point out or choose between alternatives. **Tamten** declines as **ten** (see 8.10 Table D), with extra prefix **tam**. **Taki** declines as an adjective ending in **-i** (see 8.10, Table F).

Singular			Plural		
Masc.	Fem.	Neut.	Non-men	Men	
ten	ta	to	te	ci	this, these
tamten	tamta	tamto	tamte	tamci	that, those
taki	taka	takie	takie	tacy	such

Ten pan jest Polakiem. Tamten pan jest Anglikiem. [Nom. masc.]

This gentleman is a Pole. That gentleman is an Englishman.

Ta pani jest piękna, ale tamta pani jest piękniejsza. [Nom. fem.]

This lady is pretty but that lady is prettier.

Kup te książki. Tamte książki są za drogie. [Nom. fem. pl.]

Buy these books. Those books are too expensive.

Ci studenci czekają na nauczyciela. Tamci studenci idą do domu.

[Nom. masc. 'men' pl.]

These students are waiting for their teacher. Those students are going home.

Tacy ludzie są zawsze weseli. [Nom. masc. pl. 'men']

Such people are always cheerful.

Takie domy nie są tanie.

Such houses are not cheap. [Nom. masc. pl. 'non-men']

8.3.1 Emphatic demonstrative 'self'

This is expressed with the adjective **sam/sama/samo**, and not with the reflexive pronoun **się**. This adjective agrees in gender, number and case with the noun or pronoun which it emphasises. Depending on context and position in the sentence, it can be translated as 'myself, yourself', etc. or as 'alone/by myself', or even as 'of one's own accord/freely'.

Ja sam pojadę na dworzec po Ciocię. [Nom. masc.]

I myself will fetch Auntie from the station.

Marysia sama narysowała obrazek. [Nom. fem.]

Marysia drew the picture herself.

Sami nie jesteście bogaci.

You yourselves are not rich. [Nom. pl. 'men']

Nie narzekaj. Ja sam jadłem na obiad bułkę ze serem. [Nom. masc.]

Don't complain. I myself had a cheese roll for lunch.

Na obiad jadłem samą zupę. [Acc. fem.]

For lunch I had only soup/nothing but soup.

Matki pojedą same na urlop, bez dzieci. [Nom. fem. pl.]

The mothers will go on holiday alone, without the children.

Syn/córka/dziecko zostaje sam/sama/samo w domu.

[Nom. masc. fem. neut.]

The son/daughter/child stays at home by himself/herself/itself or alone.

Tadek się sam do nas przyłączył. [Nom. masc.]

Tadek joined us himself/freely.

Oni się sami na to zgodzili. [Nom. masc. pl. 'men']

They agreed to it freely.

8.3.2 Expressing 'the same'

Here **ten** and **taki** (above) combine with **sam/sama/samo**.

Ten sam [+ **co** in comparisons] the same (in identity)

Taki sam [+ **jak** in comparisons] the same (in quality, appearance, size, character)

Przyszeli ten sam pan. Przyszło to samo dziecko.

[Nom. masc; Nom. neut.]

The same gentleman has come. The same child has come.

Mamy tego samego lekarza [co wy]. [Acc. masc.]

We have the same doctor [as you].

To jest ta sama pani, co była wczoraj. [Nom. fem.]

This is the same lady who was here yesterday.

Mieszkamy od dzieciństwa w tym samym domu. [Loc. masc. pl.]

We have lived in the same house since childhood.

Kupię sobie taki sam samochód jak ma Piotr. [Acc. masc.]

I'll buy myself a car like Peter's.

Anna jest taka sama jak matka. [Nom. fem.]

Anne is just like her mother.

Mieszkamy w takich samych domach jak oni. [Loc. masc. pl.]

We live in homes identical to theirs.

Mamo, nie kupuj mi takiego samego swetra jak kupiłaś ojcu.

[Gen. of negation. masc.]

Mum, don't buy me the same jumper as you bought for Dad.

8.4 Distributive adjectives

These specify *each one*, *all*, *some*, *not one*, *no* and *none*. For declension of *każdy* and *żaden* see 8.10, Tables H and I. *Niektóry* declines as *który* with a preceding *nie* (see 8.10 Table E).

Singular			Plural		
Masc.	Fem.	Neut.	Non-men	Men	
każdy	każda	każde	wszystkie	wszyscy	each/every, all
żaden	żadna	żadne	żadne	żadni	not one/ not any, no
niektóry	niektóra	niektóre	niektóre	niektórzy	some [of a whole, or contrasted with 'others']

Każdy pociąg staje w Krakowie. [Nom. masc.]

Every train stops in Kraków.

Wszystkie pociągi są pospieszne. [Nom. masc. pl.]

All the trains are fast trains.

Nie podobają mi się żadne sukienki. [Nom. fem. pl.]

I don't like any of these dresses.

[lit. None of these dresses are pleasing to me.]

Nie było na wesele żadnych Anglików. [Gen. of negation. masc. pl.]

There were no English people at the wedding.

Niektórzy studenci zdali egzamin. [Nom. masc. pl. 'men']

Some of the students passed the exam.

Przeczytałem niektóre książki, ale nie wszystkie. [Acc. fem. pl.]

I read some of the books, but not all.

8.5 Interrogative adjectives

These *ask a question* and, in Polish, are often separated from their noun. For declension of *który*, *jaki* and *czyj* see 8.10, Tables E, F and G.

Singular			Plural		
Masc.	Fem.	Neut.	Non-men	Men	
jaki?	jaka?	jakie?	jakie?	jacy?	what like?/of what type?
który?	która?	które?	które?	którzy?	which? – demands a choice
czyj?	czyja?	czyje?	czyje?	czyi?	whose?

Jaki to jest hotel? Najlepszy w Polsce. [Nom. masc.]

What is this hotel like? It's the best in Poland.

Która to jest szkoła? Powszechna. [Nom. fem.]

Which school is this? The primary school.

Którą książkę kupujesz? Kupuję tę droższą. [Acc. fem.]

Which book are you buying? I'm buying this dearer one.

Czyj to jest ten niebieski samochód?

Whose blue car is this? [lit. Whose is it, this blue car?]

To są czyi synowie i czyje córki? [Nom. masc. pl. 'men'; Nom. fem. pl.]

Whose sons and daughters are these?

Z którym kolegą idziesz na zabawę? [Instr. after **z.** masc.]

Which friend are you going to the dance with?

Którzy studenci zdali egzamin? A które studentki zdały?

[Nom. masc. pl. 'men'; Nom. fem. pl.]

Which male students passed the exam? And which female students passed?

Note: *Jaki* in exclamations means 'What a ... /How ...'.

Jakie ładne miasto! [Nom. neut.]

What a lovely town this is!/How lovely this town is!

Zosiu, jaką ty sobie znalazłaś koleżankę! [Acc. fem.]

Zosia, what a friend (female) you've found yourself!

Jakim on jest dobrym nauczycielem! [Instr. relating to 'job'; masc.]

What a good teacher he is!

Jacy mili chłopcy! Czyje to są dzieci? [Nom. masc. pl. 'men'; Nom. neut. pl.]

What nice boys! Whose children are they?

8.6 Relative adjectives

Który (see 8.10, Table E) also serves as a relative adjective. It introduce a relative clause featuring the English ‘which’ or ‘what’ followed by a noun. The clause is normally preceded by a statement of saying, thinking, knowing, asking, suspecting etc. A comma is needed before the relative clause.

Nie pamiętam, o którym filmie on mówił.

I don't remember what film he spoke about.

Wiem, którzy artyści wygrali nagrodę.

I know which artists won the prize.

Piotr pyta się, którego dnia jedziemy na urlop. [Gen. masc. specific day]

Peter is asking on what day we go on holiday.

Muszę zapytać Dankę, o której (godzinie) jest pociąg.

[Loc. fem. specific time]

I need to ask Danką at what time there is a train.

Czy wiesz, do której szkoły pójdzie Iza? [Gen. after **do**. fem.]

Do you know which school Iza will go to?

Zapomniałem, pod którym numerem mieszka Władek.

[Loc. masc. after **pod**]

I've forgotten which number Władek lives at. [lit. 'under which number' . . .]

8.7 Indefinite adjectives

8.7.1 'some' and 'any'

Polish has no equivalent of ‘some’ and ‘any’ (see 6.5.4.6). To emphasise ‘any’ use **żaden** (see 8.4 earlier). To clarify ‘some’ be more specific (e.g. ‘a little/a few’); otherwise use a genitive of quantity which implies **trochę** (see 6.5.4.7).

Kupię sera, kawy, masła i parę bułek.

Meaning: Kupię trochę sera, trochę kawy, trochę masła . . .

I'll buy some cheese, coffee, butter and bread rolls.

Nie sprzedają tutaj żadnego sera, żadnej kawy, żadnego masła ani żadnych bułek. [Gen. of negation]

They do not sell any cheese, any coffee, any butter or any bread rolls here.

8.7.2 Addition of particle -ś

The particle **-ś** is added to the following adjectives in the appropriate gender, number and case to create indefinite adjectives. These can be used attributively (to describe), interrogatively (in questions) or relatively (to include meaning ‘which’ or ‘that’).

jakiś/jakaś/jakieś	of some kind or other
któryś/któraś/któreś	whichever one, one . . . or other
czyjś/czyjaś/czyjeś	somebody’s

Maciej poznał *jakąś* panią. [Acc. fem.]

Maciej got to know some lady or other.

Któregoś dnia pojadę na *Węgry*. [Gen. masc. specific day]

One of these days I’ll go to Hungary.

To jest czyjś list/czyjaś koperta/czyjeś pudło?

[Nom. masc. Nom. fem. Nom. neut.]

Is this somebody’s letter/envelope/box?

Antek był tutaj z *czymś* dzieckiem. [Instr. neut.]

Antek was here with somebody’s child.

8.7.3 Indeclinable suffix -kolwiek and particle *byle*

The indeclinable suffix **-kolwiek** can be added to the following adjectives in the appropriate gender, number and case to create indefinite adjectives with the meaning ‘-ever’ or ‘at all’. These can be replaced by the form with **başđ**. However, both forms are rather difficult to decline in any except the nominative case. So, one can sometimes use the particle **byle** followed by **jaki/jaka/jakie** in the appropriate gender, number and case if the meaning is ‘anything at all will do’ or **jakiś/jakaś/ jakieś** if the meaning is ‘of any kind that that comes to hand’.

jaki	jakikolwiek, jaki başđ
what like	of whatever kind, of any kind at all
który	którykolwiek, który başđ
which	whichever, any one at all
czyj	czyjkolwiek, czyj başđ
whose	anybody’s

Kup którąkolwiek zabawkę. or Kup którą bądź zabawkę. [Acc. fem.]

Buy any toy at all. (ball, teddy, game etc. from the choice offered)

You cannot say: **Kup byle jaką zabawkę. or: Kup jakąś zabawkę** (you are not choosing from those on offer)

Daj mi jakikolwiek papier. or Daj mi jaki bądź papier. [Acc. masc.]

Give me any kind of paper at all (thick thin, green etc.).

Easier is: **Daj mi jakiś papier.** (whatever comes to hand)

Weź czyjkolwiek słownik. or Weź czyj bądź słownik. [Acc. masc.]

Take anyone's dictionary (it doesn't matter whose).

You cannot say: **Weź byle jaki słownik.** (it might be in the wrong language)

Przynieś mi długopis. Może być jakiegokolwiek / jakiego bądź koloru.

[Gen. relating to colour. masc.]

Bring me a ballpoint. It can be of any colour.

Easier is: **Przynieś mi długopis. Może być byle jakiego koloru.**

Or even: **Może być byle jaki.** (whatever comes to hand)

Rozmawiałeś z jakimkolwiek kolegą? / Rozmawiałeś z jakim bądź

kolegą? [Instr. after **z.** masc.]

Did you speak to any friend at all? (at least one)

8.8 Numerical adjectives

Cardinal and ordinal numerals decline as adjectives (see [12 Numerals](#)).

8.9 Special usage

After verbs of looking/appearing and feeling, e.g. 'I feel cold', an adverb, not an adjective as in English, is used (see [9 Adverbs](#)).

8.10 Full adjective declension

The endings taken by the various adjective types in the three genders and all cases are shown in Tables A to K below. Capitals show where masculine and neuter singular are identical. Italics show where the plural is identical for all genders. For distinction between 'alive' and 'non-alive' masculine gender see [6.2.1.1](#).

Table A: Adjectives ending in -y, -a, -e

	<i>Singular Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	-y	-a	-e	-e	-i or -y[†]
<i>Voc.</i>	-y	-a	-e	-e	-i or -y[†]
<i>Acc.</i>	-y (non-alive) -ego (alive)	-ą	-e	-e	-ych
<i>Gen.</i>	-EGO	-ej	-EGO	-ych	-ych
<i>Loc.</i>	-YM	-ej	-YM	-ych	-ych
<i>Instr.</i>	-YM	-ą	-YM	-ymi	-ymi
<i>Dat.</i>	-EMU	-ej	-EMU	-ym	-ym

[†] See 8.1.3 Nominative plural (men).

Table B: Adjectives ending in -i, -a, -ie

-i appears in most of the declensions. Adjectives in Group 3 like **tani**, **tania**, **tanie** (see 8.1.1.3) decline as Table B except in the feminine singular. Here the nominative and vocative end in **-ia**, the accusative and instrumental ends in **-ią**.

	<i>Singular Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	-i	-a	-ie	-ie	-i or -y[†]
<i>Voc.</i>	-i	-a	-ie	-ie	-i or -y[†]
<i>Acc.</i>	-i (non-alive) -iego (alive)	-ą	-ie	-ie	-ich
<i>Gen.</i>	-IEGO	-iej	-IEGO	-ich	-ich
<i>Loc.</i>	-IM	-iej	-IM	-ich	-ich
<i>Instr.</i>	-IM	-ą	-IM	-imi	-imi
<i>Dat.</i>	-IEMU	-iej	-IEMU	-im	-im

[†] See 8.1.3 Nominative plural (men).

Table C: Possessive adjectives **mój**, **twój** (my, your) and **swój** (my own, your own etc.)

	<i>Singular Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	mój ¹	moja	moje	moje	moi
	twój ¹	twoja	twoje	twoje	twoi , etc.
	swój ¹	swoja	swoje	swoje	swoi , etc.
<i>Voc.</i>	mój	moja	moje	moje	moi
<i>Acc.</i>	mój (non-alive)	moją	moje	moje	moich
	mojego (alive)				
<i>Gen.</i>	MOJEGO	mojej	MOJEGO	moich	moich
<i>Loc.</i>	MOIM	mojej	MOIM	moich	moich
<i>Instr.</i>	MOIM	moją	MOIM	moimi	moimi
<i>Dat.</i>	MOJEMU	mojej	MOJEMU	moim	moim

¹ The **j** in **mój**, **twój** and **swój** disappears if followed by an **i**. Possessive adjectives **nasz**, **nasza**, **nasze** and **wasz**, **wasza**, **wasze** decline as Table A. The nominative plural for men is **nasi** and **wasi**. Possessive adjectives **jego**, **jej**, **jego**, **ich** (meaning his, her, its, their) do not decline (see 8.2.2).

Table D: Demonstrative adjectives **ten**, **ta**, **to** (this) and **tamten**, **tamta**, **tamto** (that)

	<i>Singular Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	ten	ta	to	te	ci
	tamten	tamta	tamto	tamte	tamci , etc.
<i>Voc.</i>	Not used				
<i>Acc.</i>	ten (non-alive)	tę	to	te	tych
	tego (alive)				
<i>Gen.</i>	TEGO	tej	TEGO	tych	tych
<i>Loc.</i>	TYM	tej	TYM	tych	tych
<i>Instr.</i>	TYM	tą	TYM	tymi	tymi
<i>Dat.</i>	TEMU	tej	TEMU	tym	tym

Table E: Interrogative adjective *który, która, które* (which?). Also used as relative adjective (who, which)

	<i>Singular Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	który	która	które	które	którzy
<i>Voc.</i>	Not used				
<i>Acc.</i>	który (non-alive) którego (alive)	którą	które	które	których
<i>Gen.</i>	KTÓREGO	której	KTÓREGO	których	których
<i>Loc.</i>	KTÓRYM	której	KTÓRYM	których	których
<i>Instr.</i>	KTÓRYM	którą	KTÓRYM	którymi	którymi
<i>Dat.</i>	KTÓREMU	której	KTÓREMU	którym	którym

Table F: Interrogative adjective *jaki, jaka, jakie* (of what kind?) and demonstrative adjective *taki, taka, takie* (such)

	<i>Singular Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	jaki taki	jaka taka	jakie takie	jakie takie	jacy tacy, etc.
<i>Voc.</i>	Not used				
<i>Acc.</i>	jaki (non-alive) jakiego (alive)	jaką	jakie	jakie	jacy
<i>Gen.</i>	JAKIEGO	jakiej	JAKIEGO	jakich	jakich
<i>Loc.</i>	JAKIM	jakiej	JAKIM	jakich	jakich
<i>Instr.</i>	JAKIM	jaką	JAKIM	jakimi	jakimi
<i>Dat.</i>	JAKIEMU	jakiej	JAKIEMU	jakim	jakim

Table G: Interrogative adjective *czyj, czyja, czyje* (whose?)

	<i>Singular Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	czyj	czyja	czyje	czyje	czyi
<i>Voc.</i>	Not used				
<i>Acc.</i>	czyj	czyją	czyje	czyje	czyich
<i>Gen.</i>	CZYJEGO	czyjej	CZYJEGO	czyich	czyich
<i>Loc.</i>	CZYIM	czyjej	CZYIM	czyich	czyich
<i>Instr.</i>	CZYIM	czyją	CZYIM	czyimi	czyimi
<i>Dat.</i>	CZYJEMU	czyjej	czyjemu	czyim	czyim

A **j** which is followed by **i** is lost.

Table H: Distributive adjectives *każdy, każda, każde* (each, every) and *wszystkie, wszyscy* (all)

	<i>Singular Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	każdy	każda	każde	wszystkie	wszyscy
<i>Voc.</i>	Not used				
<i>Acc.</i>	każdy (non-alive) każdego (alive)	każdą	każde	wszystkie	wszystkich
<i>Gen.</i>	KAŻDEGO	każdej	KAŻDEGO	wszystkich	wszystkich
<i>Loc.</i>	KAŻDYM	każdej	KAŻDYM	wszystkich	wszystkich
<i>Instr.</i>	KAŻDYM	każdą	KAŻDYM	wszystkimi	wszystkimi
<i>Dat.</i>	KAŻDEMU	każdej	KAŻDEMU	wszystkim	wszystkim

Table I: Distributive adjective *żaden, żadna, żadne* (none, not one)

	<i>Singular Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	żaden	żadna	żadne	żadne	żadni
<i>Voc.</i>	Not used				
<i>Acc.</i>	Not used since requires negative construction with nie and genitive case				
<i>Gen.</i>	ŻADNEGO	żadnej	ŻADNEGO	żadnych	żadnych
<i>Loc.</i>	ŻADNYM	żadnej	ŻADNYM	żadnych	żadnych
<i>Instr.</i>	ŻADNYM	żadną	ŻADNYM	żadnymi	żadnymi
<i>Dat.</i>	ŻADNEMU	żadnej	ŻADNEMU	żadnym	żadnym

Table J: Typical declension (singular)

In the singular, masculine nouns referring to male persons and animals (e.g. **syn** = son) decline differently to those referring to male objects (e.g. **dom** = house).

<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>			
<i>Nom.</i>	dobry	polski	dom syn	dobra polska córka	dobrze polskie dziecko
<i>Voc.</i>	dobry	polski	domu synu	dobra polska córko	dobrze polskie dziecko
<i>Acc.</i>	dobry dobrego	polski polskiego	dom syna	dobrą polską córkę	dobrze polskie dziecko
<i>Gen.</i>	dobrego	polskiego	domu syna	dobrej polskiej córki	dobrego polskiego dziecka
<i>Loc.</i>	dobrym	polskim	domu synu	dobrej polskiej córcę	dobrym polskim dziecku
<i>Instr.</i>	dobrym	polskim	domem synem	dobrą polską córką	dobrym polskim dzieckiem
<i>Dat.</i>	dobremu	polskiemu	domowi synowi	dobrej polskiej córcę	dobremu polskiemu dziecku

Table K: Typical declension (plural)

In the plural, masculine nouns referring to male persons (e.g. **synowie** = sons) decline differently to all other masculine, feminine and neuter nouns, (e.g. **domy, córki, dzieci** = houses, daughters, children). There is often also a different nominative and vocative form of the adjective for male persons (here **dobrzy** and **polscy**).

	Non-men		Men	
<i>Nom.</i>	dobre	polskie	domy córk dzieci	dobrzy polscy synowie
<i>Voc.</i>	dobre	polskie	domy córk dzieci	dobrzy polscy synowie
<i>Acc.</i>	dobre	polskie	domy córk dzieci	dobrych polskich synów
<i>Gen.</i>	dobrych	polskich	domów córek dzieci	dobrych polskich synów
<i>Loc.</i>	dobrych	polskich	domach córkach dzieciach	dobrych polskich synach
<i>Instr.</i>	dobrymi	polskimi	domami córkami dziećmi	dobrymi polskimi synami
<i>Dat.</i>	dobrym	polskim	domom córkom dzieciom	dobrym polskim synom

8.11 Adjectival participles

Polish has three adjectival participles – present active, present passive and past passive. As in English, they are often used instead of a relative clause starting with ‘who/which’, as below. All adjectival participles decline as ordinary adjectives, agreeing in gender, number and case with the noun or pronoun which they qualify. Like adjectives, they have two nominative plural forms; one (ending in **-e**) for ‘non-men’ nouns, the other (ending in **-i** or **-y**) for ‘men’ nouns. If the noun/pronoun follows a preposition which demands a particular case, the participle needs to stand in that case. Hence, it is often simpler to use a relative clause with ‘who/which’.

8.11.1 Present adjectival participle (active) – imperfective verbs only

The present adjectival participle (active) is very common in Polish. It translates constructions with ‘-ing’ which express an action occurring at the same time as, or interrupting, the action of the main verb in the sentence. It exists only in imperfective verbs, including reflexive verbs, because only imperfective verbs are able to express the present tense and continuous tenses, e.g. The man reading the paper is waiting for a bus; I was crossing the road, when I fell. Depending on the tense of the main verb, the participle has a present tense or past tense meaning.

Formation of participle

Add the adjectival endings shown below to the present ADVERBIAL participle of the verb (see 5.14.2). The verb can be reflexive. Imperfective verbs of motion which have determinate and indeterminate forms, e.g. *lecieć/latać; iść/chodzić*, can, therefore, have two such participles. The result is a participle whose nominative singular ends in *-ący/-ąca/-ące* and whose nominative plural ends in *-ące* (non-men) and *-ący* (men). All adjectives ending in *-ący*, e.g. *śpiący, lśniący, błyszczący, bieżący*, are, in fact, such participles.

Verb			Present adjectival part.		
			Singular masc./fem./neut.	Plural men nouns	Plural other nouns
czytać	czytając	reading	czytający/a/e	czytający	czytające
słuchać	słuchając	listening	słuchający/a/e	słuchający	słuchające
studiować	studiując	studying	studiujący/a/e	studiujący	studiujące
bawić się	bawiąc się	playing	bawiący/a/e się	bawiący się	bawiące się
stać	stojąc	standing	stojący/a/e	stojący	stojące
śmiać się	śmiejąc się	smiling	śmiejący/a/e się	śmiejący się	śmiejące się
mieć	mając	having	mający/a/e	mający	mające
być	będąc	being	będący/a/e	będący	będące
siedzieć	siedząc	sitting	siedzący/a/e	siedzący	siedzące
spać	śpiąc	sleeping	śpiący/a/e	śpiący	śpiące
iść [deter.]	idąc	walking, going	idący/a/e	idący	idące

Verb			Present adverbial part.			Present adjectival part.		
						Singular masc./fem./neut.	Plural men nouns	Plural other nouns
chodzić [indeter.]	chodząc	walking, going				chodzący/a/e	chodzący	chodzące
lecieć [deter.]	lecząc	flying				lecający/a/e	lecający	lecające
latać [indeter.]	latając	flying				latający/a/e	latający	latające

In the examples below, note how the participle has a present or past tense *meaning* depending on the *tense* of the *main* verb. Note also that, unlike in constructions with *który* (who/which), no commas are used:

Widzę chłopca siedzącego na ławce. [Acc. masc.]

I see a boy (who *is*) sitting on a bench.

Widziałem chłopca siedzącego na ławce. [Acc. masc.]

I saw a boy (who *was*) sitting on a bench.

Dzieci bawiące się tutaj są małe. [Nom. neut. pl.]

The children (who *are*) playing here *are* little.

Dzieci bawiące się tutaj były małe. [Nom. neut. pl.]

The children (who *were*) playing here *were* little.

Ludzie idący do kina rozmawiają ze sobą. [Nom. masc. pl. 'men']

People (who *are*) going to the cinema (now) *chat* to each other.

Ludzie idący do kina rozmawiali. [Nom. masc. pl. 'men']

People (who *were*) going to the cinema (at that time) *were* chatting.

Ludzie chodzący do kina lubią filmy. [Nom. masc. pl. 'men']

People who regularly *go* to the cinema *like* films.

Lecący samolot jest francuski. [Nom. masc.]

The plane (which *is*) flying past *is* French.

Lecący samolot był francuski. [Nom. masc.]

The plane (which *was*) flying past *was* French.

Nie lubię latających much w kuchni. [Gen. of negation, fem.]

I *don't* like flies (which *keep*) flying around the kitchen.

Widzę pana budującego dom. [Acc. masc.]

I see a man (who is) building a house.

Widziałem pana budującego dom. [Acc. masc.]

I saw a man (who was) building a house.

Rozmawiał z dziećmi oglądającymi film. [Instr. after **z**, neut. pl.]

He was speaking to some children (who were) watching a film.

The longer or more complex sentences above could be expressed more simply using relative clauses with **który**, preceded by a comma, e.g.

Widzę pana, który buduje dom.

Widziałem pana, który budował dom.

Rozmawiał z dziećmi, które oglądały film.

Ludzie, którzy szli do kina, rozmawiali.

Dzieci, które tutaj się bawią, są małe.

Alternatively, if reporting something seen, one could use an adverbial clause with **jak**, e.g.

Widzę, jak pan buduje dom.

or: **Widziałem, jak pan budował dom.**

8.11.2 Adjectival participles (present passive and past passive)

The passive voice, used to express that something is/was being done to a subject, is formed with the help of **passive adjectival participles**, of which there are two. Both decline as adjectives and are usually thought of as adjectives. So, they have two plural forms; one (ending in **-e**) for 'non-men' nouns, the other (ending in **-i** or **-y**) for 'men' nouns.

Like the active voice, the passive voice exists in all persons, e.g. *I am being watched; we were followed*. However, we use it most with a 3rd person (*he, she, it, they*) subject, e.g. *He was sent to bed by his father; the pages were stapled together*.

To express 'by' we use the preposition **przez** and the accusative. This can make passive sentences long and clumsy. So, it is best to re-phrase, avoiding the passive altogether. Especially in present tense sentences, we can often use an impersonal construction with **się** (see 5.9.3).

- 1 The **present adjectival participle (passive)**, which translates ‘*being ...*’, is formed from imperfective verbs. It is not used much in general conversation (except when being used unconsciously as an adjective, e.g. **kochany, lubiany, strzeżony**). However, it is common in business and manufacturing for the descriptions of regular or ongoing processes: **Towar jest pakowany i eksportowany do Ameryki.** (The goods are packed and shipped to America.)
- 2 The **past adjectival participle (passive)**, which translates ‘*has been/had been ...*’, is formed from perfective verbs. It is very common, being used unconsciously as an adjective, e.g. **zmęczony** [zmęczyć się = get tired]; **skradziony** [skraść = steal]. Likewise: **zadowolony, zdziwiony, otwarty, zamknięty** (pleased, amazed, open, closed).

An adjectival participle passive (present or past) often replaces a relative clause with **który**:

Kochane dziecko = Dziecko, które ktoś kocha. [present passive]

The child [who is] being loved by someone

Zamknięte okna = Okna które ktoś zamknął. [past passive]

Windows [which were] shut by someone.

Formation of participle

This is identical for the present adjectival participle (passive) of imperfective verbs and the past adjectival participle (passive) of perfective verbs. Depending on the verb group, the last letter(s) of the infinitive is/are removed and an adjectival ending added.

Verb group * = perf.	Remove	Singular: Add			Plural: Add	
		Masc.	Fem.	Neut.	Other Nouns	Men Nouns
-ać, -eć, -ieć	ć/eć	any	ana	ane	ane	ani

kochać: kochany, loved

malować: malowany, painted

przypominać: przypominany, recalled

sprzedawać: sprzedawany, sold

pisać: pisany, written

otwierać: otwierany, opened

słyszeć: słyszany, heard

widzieć: widziany, seen

***złamać: złamany**, broken

***usłyszeć: usłyszany**, heard

***zapomnieć: zapomniany**, forgotten

***powiedzieć: powiedziany**, said

Verb group * = perf.	Remove	Singular: Add			Plural: Add	
		Masc.	Fem.	Neut.	Other Nouns	Men Nouns
-ić, -yc	ćlyć	ony	ona	one	one	eni

robić: robiony, made

mówić: mówiony, said

prowadzić: prowadzony, led

prosić: proszony, invited

***zgubić: zgubiony**, lost

***przemoczyć: przemoczony**, soaked

but: ***otworzyć: otwarty**, opened

-ść, with d or t in present	ść	d dziony t ciony	dziona ciona	dzione cione	dzione cione	dzeni ceni
--	-----------	-----------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-----------------------

jeść: jedzą: jedzony, eaten

kraść: kradną: kradziony, stolen

***skraść: skradną: skradziony**, stolen

***pognieść: pogniotą: pognieciony**,
creased

-źć	źć	ziony	ziona	zione	zione	zieni
------------	-----------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

***znaleźć: znaleziony**, found

***zawieźć: zawieziony**, transported

-ąć -nąć	ąć nąć	ęty ięty	ęta ięta	ęte ięte	ęte ięte	ęci ięci
---------------------	-------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

***zacząć: zaczęty**, started

***wziąć: wzięty**, taken

***zdjąć: zdjęty**, removed

***zamknąć: zamknięty**, closed

***zmoknąć: zmoknięty**, soaked

***krzyknąć: krzyknięty**, shouted

-ić, -yc, -uć, with j in present/future	ć	ity	ita	ite	ite	ici
--	----------	------------	------------	------------	------------	------------

pić: piją: pity, drunk

bić: biją: bity, hit

***wypić: wypiją: wypiję, wypity**, drunk

***umyć: umyją: umyty**, washed

***zabić: zabiją: zabity**, killed

***uszyć: uszyją: uszyty**, sewn

***poczuć: poczują: poczuty**,
felt, smelt

***przeżyć: przeżyją: przeżyty**,
experienced

***zepsuć: zepsują: zepsuty**, out of order

Participles of verbs with infinitives ending in **-c** usually contain letters which are added when forming the present tense. The endings are **ony/ona/one** and **one/eni**.

piec: pieczesz: pieczony, baked

strzec: strzeżesz, strzeżony, protected

Examples: present adjectival participle (passive)

Odzież sprzedawana tam jest tania. [sprzedawać]

The clothes (being) sold there are cheap.

Chleby jedzone i wina pite tutaj . . . [jeść, pić]

Bread (being) eaten and wines (being) drunk here . . .

Piosenki *pamiętane* przez babcię . . . [pamiętać]

Songs (being) remembered by Granny. . .

Piosenki *zapominany* przez babcię . . . [zapominać]

Songs (being) forgotten by Granny. . .

Okna *otwierane* codziennie . . . [otwierać]

Windows (being) opened daily . . .

Gazeta *kupowana* przez ojca . . . [kupować]

The newspaper (being) bought by father . . .

Ciasto *pieczone* na urodziny . . . [piec]

The cake (being) baked for a birthday. . .

Examples: past adjectival participle (passive)

Piosenki *zapamiętane* przez babcię . . . [zapamiętać]

Songs (which have/had been) remembered by Granny. . .

Piosenki *zapomniane* przez babcię . . . [zapomnieć]

Songs (which have/had been) forgotten by Granny. . .

Okna *otwarte* codziennie . . . [otworzyć]

Windows (which have/had been) opened daily . . .

Gazeta *kupiona* przez ojca . . . [kupić]

The newspaper (which has/had been) bought by father . . .

Ciasto *upieczone* na urodziny . . . [upiec]

The cake (which has/had been) baked for a birthday . . .

Examples: Past adjectival participles (passive) usually regarded as adjectives

Mikołaj ma *złamaną* nogę. [złamać]

Nicholas has a broken leg (leg which has been broken).

Teresa wysłała *spakowaną* paczkę. [spakować]

Teresa sent the parcel which had been wrapped up.

Nie pamiętam *powiedzianych* słów. [powiedzieć]

I don't remember the words which were said.

Marcin znalazł *zgubiony* ołówek. [zgubić]

Martin has found the pencil which he lost.

Ci ludzie są przemoczeni. Mają przemoczone płaszcze i buty.
[przemoczyć]

These people are soaked. They have soaking coats and shoes.

Nie interesuję się skradzionymi samochodami. [Instr.] [skraść]
I'm not interested in stolen cars.

Znalazłem pognieciony list. [pognieść]
I found a crumpled letter.

Pokaż mi znalezione banknoty. [znaleźć]
Show me the bank notes which were found.

Podoba mi się suknia uszyta przez matkę. [uszyć]
I like the dress sewn by mother.

Tutaj są nazwiska więźniów zabitych [Gen.] **w czasie wojny.** [zabić]
Here are the names of prisoners killed in the war.

8.11.3 *Indeclinable past adjectival participle (passive) in -o*

If the agent of an action is irrelevant (e.g. in a news report/historical account), the passive voice is often expressed with a present or past adjectival participle (passive), made as described above, in a special third person singular form ending in -o. Thus, this participle acts as a sort of **verb** but does not agree with anything. If the participle originates from an imperfective verb, it carries a 'continuous' meaning. If the participle originates from a perfective verb, it carries a 'completed' meaning. See 5.3.3. for examples of this usage.

8.12 **Comparative: -szy form**

Comparison expresses the degree of a trait, e.g. 'big: bigger'. The masculine singular of most comparative adjectives ends in -szy (as shown in this section). For feminine and neuter singular the normal endings, -sza and -sze respectively, apply. The plural ending for all genders is -sze, except for 'men' where it is -si.

Notes:

- 1 Adjectives ending in -i/-ia/-ie, indicated with an asterisk in 8.12.1.1, lose the -i in the feminine and neuter. In the masculine the -i changes to -y.
- 2 See [Chapter 3](#) for vowel and consonant alternations (changes).

8.12.1 Adjectives with ending preceded by one consonant or (rarely) an easily pronounced consonant group

8.12.1.1 Normally, these add **-sz** before the ending:

Positive	Comparative	Positive	Comparative
nowy new	nowszy newer	gruby fat	grubszy fatter
stary old	starszy older	młody young	młodszy younger
twardy hard	twardszy harder	prosty straight	prostszy straighter
częsty frequent	częstszy more frequent	cichy quiet	cichszy quieter
lichy scant	lichszy scanter	*głupi stupid	głupszy more stupid

8.12.1.2 Adjectives in **-ki/-gi**, **-oki/-ogi** and **-eki** drop these endings before adding **-szy/-sza/-sze**:

krótki	short	krótszy	shorter
daleki	far	dalszy	further
szeroki	wide	szerszy	wider
ciężki	heavy	cięższy	heavier
głęboki	deep	głębszy	deeper

8.12.1.3 Some adjectives soften a hard stem consonant before adding **-sz**. In some cases the preceding vowel (also) changes (**a/o** to **e**, or **ą** to **ę**):

Change	Positive	Comparative
g becomes ż	długi long	dłuższy longer
	drogi dear	droższy dearer
	ubogi poor	uboższy poorer
n ń	tani cheap	tańszy cheaper
ł l	miły pleasant	milszy more pleasant

a/o	e	wspaniały	wonderful	wspanialszy	more wonderful
		biały	white	bielszy	whiter
		wesoły	cheerful	weselszy	more cheerful
ą	ę	blady	pale	bledszy	paler
		wąski	narrow	węższy	narrower
		gorący	hot	gorętszy	hotter

8.12.2 Adjectives with ending preceded by more than one consonant

These add -ejsz before the ending. The consonant preceding -ejsz is also softened. This usually results in -ejsz becoming -iejsz.

Positive	Comparative	Positive	Comparative
ładny nice	ładniejszy nicer	biedny poor	biedniejszy poorer
wolny slow	wolniejszy slower	piękny lovely	piękniejszy lovelier
łatwy easy	łatwiejszy easier		

However, hard consonants are also often softened. Note that **ć** then changes further to **ci**:

Change		Positive		Comparative	
ł becomes	l	ciepły	warm	cieplejszy	warmer
r	rz	ostrzy	sharp	ostrzejszy	sharper
st	ść	czysty	clean	czyściejszy	cleaner
t	ć	tłusty	fatty	tłuściejszy	fattier

8.12.3 Irregular

Positive	Comparative	Positive	Comparative
dobry good	lepszy better	zły bad, wrong	gorszy worse
duży, wielki big	większy bigger	mały small	mniej smaller

<i>Positive</i>	<i>Comparative</i>	<i>Positive</i>	<i>Comparative</i>
bliski near	bliższy nearer	niski low, short	niższy lower, shorter
wysoki high, tall	wyższy higher, taller	lekki light	lżejszy lighter
cienki thin	cieńszy thinner	mądry clever	mądrzejszy (rarely mędrszy) more clever

Table L: Typical comparison with -szy

<i>Singular</i>		
<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>
<i>Non-men</i>		
młodszy pies younger dog	młodsza córka younger daughter	młodsze dziecko younger child
<i>Men</i>		
młodszy lekarz/człowiek/brat younger doctor/person/brother		
<i>Plural</i>		
<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>
<i>Non-men</i>		
młodsze psy younger dogs	młodsze córki younger daughters	młodsze dzieci younger children
<i>Men</i>		
młodzi lekarze/ludzie/bracia younger doctors/people/brothers		

Examples:

Młodsza córka ma na imię Kasia. [Nom.]

My younger daughter is called Katie.

Mam *mniejsze* mieszkanie. [Acc.]

I have a smaller flat.

Idę z *starszą* siostrą. [Instr.]

I'm going with my elder sister.

Anka kupuje *gorsze* płyty. [Acc.]

Annie buys worse records.

Tomek prosi o *ładniejszą* kurtkę. [Acc.]

Tom is asking for a nicer jacket.

Chodzę do bliższych sklepów. [Gen.]

I go to the nearer shops.

Młodzi lekarze długo pracują. [Nom.]

The younger doctors work long hours.

Rozmawiamy z starszymi dziećmi. [Instr.]

We speak with the older children.

Mniejsze samochody są tańsze. [Nom.]

Smaller cars are cheaper.

8.13 Comparative: other forms

8.13.1 Bardziej (more)

Comparison with **bardziej** (more) is less common. It occurs mainly in long, difficult-to-say or infrequently-used adjectives and in adjectives preceded by the negative particle **nie**.

Positive		Comparative	
interesujący	interesting	bardziej interesujący	more interesting
leniwy	lazy	bardziej leniwy	lazier
gorski	bitter	bardziej gorski	more bitter
niebezpieczny	dangerous	bardziej niebezpieczny	more dangerous

Table M: Comparison with **bardziej**

Singular		
Masc.	Fem.	Neut.
Non-men		
bardziej + leniwy pies	leniwa córka	leniwe dziecko
lazier dog	lazier daughter	lazier child
Men		
bardziej + leniwy lekarz/człowiek/brat		
lazier doctor/person/brother		
Plural		
Non-men		Men
bardziej + leniwe psy/córki/dzieci		leniwi lekarze/ludzie/bracia
lazier dogs/daughters/children		lazier doctors/people/brothers

Wolę z *bardziej* inteligentną osobą [Instr.] prowadzić biznes.

I prefer to conduct business with a more intelligent person.

Nie znam *bardziej* pracowitych ludzi. [Gen. of negation]

I don't know any people who are more hardworking.

8.13.2 Mniej (*less*)

Comparison with **mniej** occurs if 'less' is to be emphasised. However, depending on the shade of meaning required, one can sometimes use the comparative of a different adjective with roughly the opposite meaning.

Positive		Comparative	
uparty	stubborn	mniej uparty	less stubborn
gorzki	bitter	mniej gorzki	less bitter (or słodczy : sweeter)
mądry	clever	mniej mądry	less clever (or głupszy : more stupid)

Nigdy nie pracowałem z *mniej* miłą kierowniczką. [Instr.]

I have never worked with a less friendly manager.

Here, **z mniej miłą** could be replaced by **z gorszą** or by **z bardziej niesympatyczną**.

8.13.3 Niż (*than*)

The conjunction **niż** is followed by the nominative case of the noun/pronoun. Alternatively, use the preposition **od** (from) followed by the genitive case. **Od** changes to **ode** before the pronoun **mnie** (me). Only **niż** can be used if 'than' is not directly followed by an adjective, noun or pronoun.

Ona jest mądrzejsza niż Tomasz/niż ja.

Ona jest mądrzejsza od Tomasza/ode mnie.

She is cleverer than Thomas/than I.

Ta większa torebka jest droższa niż tamta mniejsza torebka.

Ta większa torebka jest droższa od tamtej mniejszej torebki.

This bigger bag is dearer than that smaller bag.

W Warszawie budują lepsze domy niż w Krakowie/niż tutaj.

They build better houses in Warsaw than in Kraków/than here.

8.13.4 **Coraz** (*more and more/less and less*)

This requires the comparative of the adjective. If used with an adjective of opposite meaning, **coraz** means 'less and less'.

Danuta jest coraz piękniejsza.

Danuta is more and more beautiful.

To kino pokazuje coraz gorsze filmy.

This cinema shows worse and worse films.

Nie bądź coraz głupszy!

Don't be more and more stupid! (less and less intelligent)

Dzieci są coraz bardziej nie mile.

Children are less and less nice. (lit. more and more unkind)

8.13.5 **O wiele** (*much/far more, by far . . . /far . . . -er*)

O wiele is an adverb which is followed by the comparative of the adjective. A 'than' phrase can be added using **niż** and the nominative case or **od** and the genitive case

Mój dom jest o wiele większy od twojego domu.

My house is much/far bigger than your house.

Rower jest o wiele tańszy niż samochód.

A bike is much cheaper than a car.

Anna jest piękna, ale Dorota jest o wiele piękniejsza.

Anne is pretty but Dorothy is much prettier.

8.13.6 **Im . . . tym** (*the . . . the*)

Use the conjunction **im . . . tym** followed by the comparative of both adjectives.

Im grubszy kupisz papier, tym lepszy on będzie.

The thicker the paper you buy, the better it will be.

Im szybszy pociąg, tym droższy bilet.

The faster the train, the dearer the ticket.

8.14 Superlative: *naj-* form

To form the superlative add **naj-** before the comparative of the adjective. Adjectives forming the comparative with **bardziej** and **mniej** (see 8.13.1–2) use **najbardziej** and **najmniej**.

Comparative	Superlative	Comparative	Superlative
dłuższy	najdłuższy	ładniejszy	najładniejszy
lepszy	najlepszy	większy	największy
bardziej słodki	najbardziej słodki	mniej interesujący	najmniej interesujący

najlepszy pociąg/najlepsza książka/najlepsze muzeum/najlepsze jabłko
the best train/book/museum/apples

najlepsi profesorowie/kierowcy/lekarze
the best teachers/drivers/doctors

To są najlepsze domy, jakie budujemy.
These are the best houses (that) we build.

To są najmłodsi chłopcy, jakich znam.
These are the youngest boys (that) I know.

Najbardziej pomocne dziewczęta w szkole to (są) Marta i Irenka.
The most helpful girls in the school are Marta and Irenka.

Najmniej nudna lekcja to (jest) historia.
The least boring lesson is history.

Zadzwoń do najbardziej wyszkolonego prawnika. [Gen. after **do**]
I'll ring the most highly trained lawyer.

Magda jest najmniej doświadczoną nauczycielką [Instr. for profession]
Magda is the least experienced teacher.

8.15 Superlative: other forms

8.15.1 Ze wszystkich (of all) + genitive

This emphasises the superlative adjective which precedes it. **Z** is followed by the genitive case. An extra *e* is often added to help pronunciation. This construction can be used with another noun/pronoun instead of 'all'.

Ola stała się *najlepszą* nauczycielką ze wszystkich.

Ola became the best teacher of all.

To jest *najtańszy* ser ze wszystkich.

This is the cheapest cheese of all.

Która z tych jest *najtańsza* książka?

Which of these is the cheapest book?

On jest *najszybszy* z nas.

He is the fastest of us all.

Kraków to *najładniejsze* ze starych polskich miast.

(*najładniejsze* agrees with neuter **miasto**)

Kraków is the nicest of all (the) old Polish towns.

8.15.2 Jak (*as . . . as possible*)

Jak is followed by the superlative of the adjective.

Wybierz *jak najładniejszą* kartkę.

Choose the nicest card you can.

Pojadę *jak najszybszym* pociągim. [Instr. for means of travel]

I'll go on the fastest possible train.

Znalazł sobie *jak najlżejszą* pracę.

He found himself the easiest job possible.

8.16 Adjective formation

Adjectives can be formed from other adjectives, verbs or nouns (most often), or by adding the particle **nie**. Compound adjectives arise from two or more words.

8.16.1 With **nie** ('*un-lim-lin-*')

Many adjectives form opposites with '**nie**':

bezpieczny	safe	niebezpieczny	unsafe
cierpliwy	patient	niecierpliwy	impatient
dawny	of long ago	niedawny	recent
szczęśliwy	lucky	nieszczęśliwy	unlucky
wielki	large	niewielki	not large, smallish

8.16.2 From adjectives

ciepły, ciepłutki, ciepłuteńki, cieplusieńki
mały, malutki, maleńki, malusieńki

For details see [6.2.9](#) Diminutives.

8.16.3 From verbs

The suffix **-ny/na/ne** or, less often, **-lny/-lna/-lne** is added to the verb stem:

jadać
eat [Imperf.]

pokój jadalny
dining room

sypiać
sleep [Imperf.]

pokój sypialny
bedroom

dziwić się
be amazed

dziwna kobieta
an odd woman

wyrazić
express

głos wyraźny
clear voice

czynić
do, function

bank czynny
bank which is open

ubezpieczyć
make safe

podróż bezpieczna
safe journey

8.16.4 From nouns

Adjectives can be formed from countries, towns, districts, geographical features and from ordinary nouns. The most commonly-used suffixes here are **-ski/-cki/-dzki**, **-owy**, **-ny**, **-czny** and **-ijny/-yjny** but many others are also used. Adjectives formed from nouns usually stand after the nouns which they qualify.

When a suffix is added, nouns ending in a vowel lose the ending. Nouns in **-ek** lose the **e** (e.g. **zabytek: zabytkowy**). Nouns with **ó** as the last stem vowel often change it to **o** (e.g. **naród: narodowy**) or mutate it (e.g. **kościół: kościelny**). An extra **e** is added after hard-to-say consonant groups. Consonant changes which facilitate pronunciation may occur before the suffix.

8.16.4.1.1 Nouns ending in **b, p, f, r, l, m, w** (and possibly a vowel) have no consonant changes:

8.16.4.1.2 Nouns ending in **n** (and possibly a vowel) change **n** to **ñ**:

8.16.4.1.3 Nouns ending in **rz** (and possibly a vowel) change **rz** to **r**:

8.16.4.1.4 *Nouns ending in t (and possibly a vowel) change t to l:*

8.16.4.1.5 Endings **g, ch, c, s, sz, z, ź, szcz, śl, rg, rk** (and possibly a vowel) have been simplified:

Praga – praski	Marzysz – marzyski	Włoch – włoski
Norwegia – norweski	Kalisz – kaliski	Czech – czeski
Nowy Targ – nowotarski	Sas – saski	Wałbrzych – wałbrzyski
Malbork – malborski	Śląsk – śląski	Francuz – francuski
Tomyśl – tomyski	szewc – szewski	Kaukaz – kaukaski
Przemyśl – przemyski	maż – męski	Bydgoszcz – bydgoski

8.16.4.1.6 Nouns ending in **c, ć, cz, k, t** (and possibly a vowel) result in **cki**:

Kielce – kielecki	katolik – katolicki	Szkot – szkocki
Katowice – katowicki	Bałtyk – bałtycki	literat – literacki
Nowy Sącz – nowosądecki	Białystok – białostocki	Nowa Huta – nowohucki
akademik – akademicki	protestant – protestancki	

8.16.4.1.7 Nouns ending in **d, dz, dź, dż, dt** (and possibly a vowel) result in **dzki**:

Szwed – szwedzki	inwalida – inwalidzki	Dobrudża – dobrudzki
sąsiad – sąsiedzki	ludzie – ludzki	Łódź – łódzki
wojewoda – wojewódzki	Sieradz – sieradzki	Neustadt – neustadzki

8.16.4.2 Adjectives in **-owy**

czekolada – czekoladowy	miód – miodowy	świat – światowy
jabłko – jabłkowy	naród – narodowy	tęcza – tęczyowy
kolej – kolejowy	pole – polowy	wieczór – wieczorowy
kolor – kolorowy	róża – różowy	zabytek – zabytkowy

8.16.4.3 Adjectives in **-ny/-ni**

barwa – barwny	krewny – krewny	północ – północny
bieda – biedny	kuchnia – kuchenny	srebro – srebrny
cena – bezcenny	lato – letni	szkoła – szkolny
kościół – kościelny	pismo – pisemny	wiosna – wiosenny

8.16.4.4 Adjectives in **-czny**

alergia – alergiczny	ekonomia – ekonomiczny	słońce – słoneczny
biblioteka – biblioteczny	matematyka – matematyczny	święto – świąteczny
ciotka – cioteczny	ręka – ręczny	ulica – uliczny

8.16.4.5 Adjectives in **-ijny/yjny**

biblia – biblijny edukacja – edukacyjny wakacje – wakacyjny
 wigilia – wigilijny konferencja – konferencyjny kuracja – kuracyjny

8.16.4.6 Adjectives with other endings

-owny/-ywny	-asty/-isty/-ysty	-(l)iwy/-ywy/-aty/-ity
cud – cudowny	kolec – kolczasty	leń – leniwy
efekt – efektowny	liść – liściasty	szczęście – szczęśliwy
ryzyko – ryzykowny	spad – spadzisty	kudły – kudłaty
agresja – agresywny	puch – puszysty	znak – znakomity
intensywność – intensywny		robak – robaczywy

8.16.5 **Compound adjectives**

Compound adjectives are formed from, normally, two different parts. The parts are joined or, if deemed to be of identical character and equal importance, hyphenated. However, in a few cases, not all dictionaries agree regarding rules. The first part of the compound is an adverb or numeral and is not declined. Only the last part of the compound shows gender, number and case endings. Compound adjectives can be rather long and, because the last part is declined, it can be easier for a novice to rephrase or use a relative clause with *który*, e.g.

Siostra opiekuje się ciężko chorym pacjentem.

[Instr. after *opiekować się*]

The nurse looks after the gravely ill patient.

or **Siostra opiekuje się pacjentem, który jest ciężko chory.**

[*który* stands in Nom.]

The nurse looks after the patient, who is gravely ill.

Mam dwudziestojednoletniego syna. [Acc.]

I have a 21-year-old son.

or: **Mam syna, który ma dwadzieścia jeden lat.** [*który* stands in Nom.]

or: more simply, **Syn ma dwadzieścia jeden lat.**

Nie lubię takich krótko trwających filmów. [Gen. of negation]

I don't like such briefly-lasting films.

or: **Nie lubię filmów, które tak krótko trwają.** [*które* stands in Nom.]

I don't like films which last such a short time.

The first part of the compound is most often one of these very common adverb pairs:

krótko, długo	staro, nowo	dawno, nowo	ciężko, lekko
trudno, łatwo	blisko, daleko	cicho, głośno	często, rzadko
ciemno, jasno			

8.16.5.1 Adjectives pertaining to periods of time and ages are formed with numerals plus suffixes:

-letni (years)	-roczny (one year)	-miesięczny (monthly)
ośmioletni syn	jednoroczne dziecko	trzymiesięczna gazeta
dwuletnia roślina	jednoroczna córka	sześcioletni kurs
czteroletnie studia		
stuletnie drzewo	-dniowy (daily)	-tygodniowy (weekly)
dwudziestoletni pan	trzydniowa wycieczka	dwutygodniowe wakacje
tysiącletnia przeszłość		
-godzinny (of X hours)		-setny (of X hundred years)
dwugodzinny spacer		dwusetna rocznica
dwudziestoczerogodzinna opieka		

Note: Trzy and cztery, when standing before -setny, become **trzech** and **czterech**, e.g. **trzechsetna uroczystość** (300th celebration); **czterechsetna rocznica** (400th anniversary).

8.16.5.2 Numerical prefixes can be added to form adjectives:

jedno	dwu	trzy	cztero
jednoosobowy	dwujęzyczny	trzy piętrowy	czterogodzinny
jednoczesny	dwukrotny	trzylistny	czterobarwny
jednomysłny	dwuręczny	trzy cyfrowy	czterostronny
jednoznaczny	dwurzędowy	trzytomowy	czteroboczny
jednorazowy aparat	jednokierunkowy ruch	jednopiętrowy domek	
dwuznaczny dowcip	dwustronna umowa	dwujęzyczny kraj	
trzyizbowe mieszkanie	trzyaktowa sztuka	trzykrotny zwycięzca	

Note: Trzy defines a measurable size. The prefix **trój** is used to define something comprising three parts, e.g. **trójbój** (triathlon, lit. three-part fight), **trójwymiarowy** (three-dimensional), **trójkąt** (triangle), **trójbarwny** (three-coloured).

Sim: pięcio, sześć, siedm, ośm, dziewięć, dziesięć, jeden, dwun, trzyn, cztern, piętn, szesn, siedemn, osiemn, dziewiętn, dwudziest, etc.

Siedmiobarwna tęcza	seven-colour rainbow
Trzynastowieczny klasztor	13th-century abbey
Czternastodniowe wakacje	14-day holiday
Szesnastopokojowy hotel	16-bedroom hotel

- 8.16.5.3** In hyphenated compound adjectives all parts are equally important. 'And' is implied. Only the last part of the compound agrees with the noun. Any preceding part acts as an adverb.

polsko-angielski słownik (Polish-English dictionary)

angielsko-polski słownik (English-Polish dictionary)

francusko-polska umowa **biało-czerwono-zielona chorągiew**

północno-wschodnie góry **przemysłowo-rolniczy kraj**

- 8.16.5.4** Both parts are normally written together if the first part is an adverb which is a permanent attribute of the second part, the adjective.

jasnoniebieska sukienka	pale blue dress (the <i>blue</i> is always <i>pale</i>)
krótkofalowe radio	short wave radio (the waves are always <i>short</i>)
południowoniemieckie miasto	south German town (that part of <i>Germany</i> lies in the <i>south</i>)

Sim: ciemnoróżowe kwiaty	słonogorzki smak
długowłosa kobieta	nowomodny taniec
starodawny zwyczaj	krótkookresowa oferta
nowolacińskie słowo	staropolska kuchnia
bliskozachodni kraj	dalekowzroczny człowiek
lekkomyślny człowiek	długogrająca płyta
długotrwała choroba	krótkoterminowa praca
ciemnooki pan	

- 8.16.5.5** Both parts are written separately if the first part is an adverb qualifying the following participle or adjective.

dziko rosnący kwiat	flower growing wild (it could grow cultivated in a garden)
----------------------------	--

świeżo malowany dom newly painted house (the new look won't last forever)

ciężko chory pacjent gravely ill patient (he should recover in time)

Sim: *łsniać* biała farba

***lekko* ranny żołnierz**

***trudno* zapalne drzewo**

***łatwo* strawne potrawy**

***daleko* idący wniosek**

***czysto* naukowy cel**

***lekko* ubrany dziecko**

***trudno* dostępny tekst**

***łatwo* czytelny list**

***cicho* pisząca maszyna**

***nowo* otwarta szkoła**

***krótko* trwający film**

***wiecznie* młody pan**

***ostro* zakończony drut**

***średnio* zamożna pani**

***jednakowo* brzmiące słowa**

***ogólnie* przyjęty zwyczaj**

***często* spotykany problem**

***wysoko* wykwalifikowany pan**

***blisko* spokrewnieni ludzie**

***dawno* zapomniana pieśń**

Adverbs

Adverbs tell us how, when or where the action of a verb occurs. There are seven types of adverb in Polish, each with its special function. The first three types are the most common.

Time – these define when the action occurs, e.g. *today, already, early, later, now*.

Place – these define where the action occurs, e.g. *here, there, upstairs, below, everywhere*. Many adverbs in this group define direction.

Manner – these define how the action occurs, e.g. *slowly, fast, silently, suddenly, well, efficiently*. English adverbs of the ‘how’ kind often end in *-ly*.

Degree – these define the extent to which the action occurs, e.g. *very, quite, almost, scarcely, enough, too*.

Frequency – these define how often the action occurs, e.g. *daily, often, never, always, sometimes, constantly*.

Modification – these alter the sense of the action to some extent, e.g. *also, probably, only, even, definitely, presumably*.

Interrogative – these ask a question, e.g. *Why?, Where?, When?, How?* They are best treated simply as question words and are listed in [Appendix 4](#).

Many adverbs have three forms – positive, comparative and superlative: fast, faster, fastest; quickly, more quickly, most quickly; well, better, best.

Adverbial phrases

These have at least two words and exist in all the above categories. Sometimes we find that an adverbial phrase qualifies the action of the verb more precisely than would a single-word adverb, e.g.

He drove at a furious pace is more expressive than *He drove fast*.

I woke at the crack of dawn is more expressive than *I woke early*.

Adverbial phrases do not translate easily into another language because:

- 1 They are often idiomatic, and a literal word-for-word translation may not make sense in another language. For example **na górze** (upstairs) also literally means 'on the hill'.
- 2 They often contain a preposition. In Polish, a preposition may have several different meanings depending on the grammatical case which follows it. Most difficult are English phrases containing 'in' and 'with'. Unless 'in' means 'inside', one can rarely translate it into Polish as 'w'. Similarly, unless 'with' means 'accompanied by', one can rarely translate it as 'z'.

Hence, if struggling to translate an adverbial phrase into Polish, it is often better to condense the phrase down to one word and use an adverb, or think about the exact meaning of the phrase and translate accordingly.

In English, as in Polish, we can use several types of adverb or adverbial phrase in the same sentence:

The family has *always* (frequency) lived *there* (place) *very* (degree) *happily* (manner).

I *rarely* (frequency) visit James *now* (time). He lives *too* (degree) *far away* (place).

In March (time) you *often* (frequency) see daffodils *here and there* (place), but tulips *never* (frequency) appear *so* (degree) *early* (time).

Buses run *back and forth* (place) *to Kraków* (place) *at regular intervals* (frequency) *during the summer* (time).

Distinguishing between adjectives and adverbs

This is critical, especially in sentences where both occur together. Adjectives agree in number, gender and case with a noun or pronoun. Adverbs do not agree with anything:

Jason runs *fast* [adv.] but Eliza runs *faster*. [adv.]

I got the *fast* [adj.] train to work today.

Which teacher is *the best*? [adj.]

Which teacher do you like *best*? [adv.]

On Monday the queues in Tesco's were *longer*. [adj.]

I waited *longer* [adv.] in Tesco's on Monday.

Get up *earlier* [adv.] and catch the *earlier* [adj.] train.

9.1 Formation of regular adverbs

Most adverbs are made from the corresponding adjective. The adjective ending *-y/-i* is replaced by *-o* or, less often, by *-ie*. Adverbs made from adjectives ending in *-ki/-gi* usually end in *-o*. An *s* before *-nie* is softened to *ś*.

Note: Many adverbs are used in the construction of compound adjectives (see 8.16.5).

Adjective	Adverb	Adjective	Adverb
brzydki ugly	brzydko badly	mocny strong	mocno strongly
chętny eager	chętnie willingly	pewny sure	pewnie surely
ciężki heavy	ciężko heavily	piękny beautiful	pięknie beautifully
częsty frequent	często often	późny late	późno late
długi long	długo for a long time	rzadki rare	rzadko rarely
drogi expensive	drogo dearly, a lot [cost]	szybki quick	szybko quickly
głupi stupid	głupio stupidly	tani cheap	tanio cheaply
krótki short	krótco for a short time	trudny difficult	trudno with difficulty
ładny nice	ładnie nicely	wczesny early	wczesnie early
łatwy easy	łatwo easily	własny own	właśnie precisely
lekki light	lekko lightly	wolny slow	wolno slowly
miły pleasant	miło pleasantly	wyraźny clear	wyraźnie clearly

9.2 Irregular adverbs

Notice the consonant alternations (changes) caused by the addition of the ending *-e*.

Adjective	Adverb	Adjective	Adverb
dobry good	dobRZe well	mądry wise	mądrZe wisely
duży big	dużo/wiele much/many	zły bad, wrong	źLe badly, wrongly
mały small	mało little, few		

Dużo is used before non-countable singular nouns, **wiele** before plural nouns, **mało** before any noun. The noun is in the genitive case. All three adverbs can be used alone (with implied noun).

Mam *dużo* masła i *wiele* bułek.

I have a lot of butter and many rolls.

Było *mało* wina, ale też *mało* ludzi.

There was little wine but there were also few people.

Nie kupuj chleba. Mam za *dużo*. Jajek mam *mało*.

Don't buy bread. I have too much. I have few eggs.

9.3 Expressing emotions and body temperature

After verbs of looking, seeming, appearing and feeling, Polish uses an impersonal expression plus an adverb where English uses an adjective. Such expressions use the *he/she/it part* of **być** in all its tenses. The feeling is expressed with an adverb, not an adjective. The adverb may be comparative or superlative (see later). The *person* is in the *dative* case, e.g. *It is hot to me*. In short sentences in the present tense, the relevant part of **być** is often omitted, e.g. **Zimno mi [jest]**. (I'm cold.)

The verb **wyglądać** in all its persons is used to say how someone looks physically.

The most common expressions in this group, and the adverbs with which they are most often used, are:

Wyglądać *staro* / *młodo* / *dobrze* / *źle* / *mizernie* / *elegancko*

to look old / young / well / ill / shabby / elegant

Być + dative of person + *wesoło* / *smutno* / *dobrze* / *źle*

to feel happy / sad / well / ill

Być (+ where) + ciepło / gorąco / chłodno / zimno
to be / feel warm / hot / cool / cold [temperature]

Czuć się + dobrze / źle
to feel well / ill [health]

Mieć się + dobrze / źle
to be getting on well / ill [generally]

Use **być** plus an adjective to refer to a permanent feature of someone, e.g. age or character:

Babci jest dzisiaj smutno. [adv.] **Za zwyczaj jest wesoła.** [adj.]
Granny feels sad today. Normally she is cheerful.

Afryka ma ciepły [adj.] **klimat, a Islandia ma dosyć zimny.** [adj.]

W Afryce jest ciepło [adv.], **a w Islandii dosyć zimno.** [adv.]

Dziadkowie nie wyglądają staro, chociaż są starzy. [adv.]
My grandparents don't look old although they are old.

Piotr nie jest już młody [adj.], **ale wygląda młodo.** [adv.]
Peter isn't young anymore but he looks young.

Cały dzień było mi wesoło, bo spotkałem piękną pannę.
All day I felt happy because I had met a pretty young lady.

Chodź na zabawę. Z tobą będzie weselej.
Come to the party. It will be more fun with you there.

Mam dobrą rodzinę. Nigdy nie jest mi [Dat.] **smutno.**
I have a kind family. I never feel sad.

Basi [Dat.] **jest smutno, bo koleżanka wyjechała za granicę.**
Basia feels sad because her friend has moved abroad.

Otwórz okno! Czy nie jest ci [Dat.] **gorąco?**
Open the window! Are you not hot?

Proszę zamknąć okna. Robi się chłodno.
Please shut the windows. It's getting chilly.

U babci było zawsze ciepło. Była chora i było jej [Dat.] **zawsze zimno.**
It was always warm at Granny's house. She was ill and always felt cold.

Dzisiaj jest ciepło. W płaszczu będzie ci [Dat.] **za gorąco.**
It's warm today. You'll be too hot in a coat.

Czuję się źle. Wracam do domu.
I feel ill. I'm going back home.

Czy czujesz się lepiej? Nie, raczej gorzej. Wcale nie dobrze.

Do you feel better? No, worse really. Not at all well.

Jak się masz? Bardzo dobrze. A ty? Wcale nie źle.

How are you? Very well. And you? Not bad at all.

9.4 Comparative: -ej/-iej form

Comparison contrasts one action in relation to another, e.g. Tom runs *fast* but Bill runs *faster*. Almost every adverb, e.g. *fast*, *happily*, *well*, has a comparative form, e.g. *faster*, *more happily*, *better*, and a superlative form, e.g. *fastest*, *most happily*, *best*. The ending of the positive form of the adverb decides how its comparative is formed.

9.4.1 Adverbs ending in -e/-ie

These cause no problems. Simply add -j to the positive.

Positive		Comparative	
ładnie	nicely	ładniej	more nicely
mądrze	wisely	mądrzej	more wisely
odważnie	bravely	odważniej	more bravely
pięknie	beautifully	piękniej	more beautifully
pewnie	surely	pewniej	more surely
wcześnie	early	wcześniej	earlier

Jutro ojciec wróci wcześniej.

Father will return earlier tomorrow.

Maciej prowadził samochód coraz pewniej.

Maciej drove more and more competently.

Wojtek nadal nie zachowuje się mądrzej.

Wojtek still doesn't act any more sensibly.

9.4.2 Adverbs ending in -o/-io (but not in -ko/-eko/-oko)

The comparative is formed by replacing the positive adverbial ending -o with -ej, e.g. *tanio* becomes *taniej*. In most cases, -ej positioned after a hard consonant results in the consonant being (a) softened by the addition of an i or (b) replaced by a soft consonant.

9.4.2.1 Consonant softened by addition of i

This usually occurs in the presence of the letters **b, p, n, m, w, c, s, z**.

Positive		Comparative	
słabo	weakly	słabiej	more weakly
wolno	slowly	wolniej	more slowly
późno	late	później	later
mocno	firmly	mocniej	more firmly
trudno	with difficulty	trudniej	with more difficulty
łatwo	easily	łatwiej	more easily
smutno	sadly	smutniej	more sadly
zimno	coldly	zimniej	more coldly

Trzeba mocniej nacisnąć.

You need to press harder.

W pokoju było coraz zimniej.

It grew increasingly colder in the room.

Wiatr wieje już słabiej.

The wind is blowing with less force now.

9.4.2.2 Hard consonant replaced by soft consonant

Positive		Comparative		Positive		Comparative	
ł becomes l				d becomes dzi			
ciepło	cieplej	more warmly		młodo	młodziej	younger	(in appearance, actions)
miło	milej	more pleasantly		twardo	twardziej	harder	
wspaniało	wspanialej	more superbly					
g becomes ż				r becomes rz			
drogo	drożej	more expensively		staro	starzej	older	(in appearance, actions)
długo	dłużej	longer		ostro	ostrzej	more sharply	
ubogo	ubożej	more poorly					
t becomes ci				ch becomes sz			
prosto	prościej	straighter, more plainly (speech)		cicho	ciszej	more quietly	
często	częściej	more often		licho	liszej	more scantily	

Adam wygląda młodziej od Andrzeja.

Adam looks younger than Andrew.

Proszę mówić prościej.

Please speak more plainly.

Comparative:
-ej/-iej form

9.4.3 Adverbs ending in -ko/-eko/-oko

As well as incurring the softening changes in 9.4.2.1 and 9.4.2.2 previously, adverbs ending in -ko/-eko/-oko also drop their endings before adding -ej.

Positive	Comparative	Positive	Comparative
blisko	bliżej nearer, more closely	nisko	niżej lower, further down
brzydko	brzydziej more unpleasantly	prędko	prędzej faster
ciężko	ciężej more heavily	rzadko	rzadziej less frequently
daleko	dalej further	szeroko	szerzej more widely
głęboko	głębiej more deeply	wysoko	wyżej higher, further up
krótko	krócej for less time		

Note: dalej + verb means to ‘carry on doing something’, e.g. *Proszę dalej czytać* (Please carry on reading); *Chcę dalej tutaj mieszkać* (I want to continue living here); *Jeśli dalej będziesz tak robić ...* (If you persist in doing such things ...).

Podszedł bliżej do dziecka.

He drew nearer to the child.

Zostałem tam krócej niż zamierzałem.

I stayed there for less time than I had planned.

Ceny podskoczyły wyżej.

Prices jumped higher.

9.5 Comparative: irregular

Positive	Comparative	Positive	Comparative
bardzo very	bardziej more	mało little	mniej less, fewer
dobrze well	lepiej better	prędko	prędzej faster
dużo much, many	więcej more	szybko	szybciej faster
gorąco	goręcej more hotly	wąsko	wężej more narrowly
krótko	krócej (for) shorter (period)	wesoło	weselej more cheerfully
lekko	lżej more lightly	źle	gorzej more badly, worse

Więcej and **mniej** are used before nouns or alone (with implied noun). The noun is in the *genitive* case.

Kupię mniej masła i więcej sera.

I'll buy less butter and more cheese.

Było mniej kobiet, ale więcej dzieci.

There were fewer women but more children.

Masz tylko tyle pieniędzy? Nie więcej?

You have only this much money? No more?

Comparative:
other forms

9.6 Comparative: other forms

9.6.1 Bardziej (more)

Comparison with **bardziej** (more) is less common. It occurs mainly in long, difficult-to-say or infrequently-used adverbs and in adverbs preceded by the negative particle **nie**. Generally, if the adjective forms its comparative in this way, so does the adverb.

Positive	Comparative	
interesująco	bardziej interesująco	more interestingly
leniwie	bardziej leniwie	more lazily
niebezpiecznie	bardziej niebezpiecznie	more dangerously

Bardziej and **mniej** (see 9.6.2) and their superlatives **najbardziej** and **najmniej** are often used alone.

Ta sukienka jej się bardziej / mniej podobała.

She liked this dress more/less.

Najbardziej / najmniej chciałbym mieszkać w Anglii.

I'd like to live in England most/least.

9.6.2 Mniej (less)

Comparison with **mniej** occurs if 'less' is to be emphasised. However, depending on the shade of meaning required, one can sometimes use the comparative of a different adverb with roughly the opposite meaning.

Positive	Comparative	
bezpiecznie	mniej bezpiecznie	
tanio	drożej	<i>rather than</i> mniej tanio
młodo	starzej	<i>rather than</i> mniej młodo

9.6.3 *Niż (than)*

The conjunction **niż** is followed by the nominative case of the noun/pronoun. Alternatively, use the preposition **od** (from) followed by the genitive case. **Od** changes to **ode** before the pronoun **mnie** (me). Only **niż** can be used if 'than' is not followed by a noun/pronoun.

Pracuje tutaj dłużej niż Franek/niż ja.

Pracuje tutaj dłużej od Franka/ode mnie.

He has worked here longer than Frank/than I.

W Warszawie lepiej budują domy niż w Krakowie/niż tutaj.

They build houses better in Warsaw than in Kraków/than here.

Pracuję nie mniej niż osiem godzin. [Gen. of noun after numeral 8]

I work no less than eight hours.

Mam nie więcej niż pięć złotych. [Gen. of noun after numeral 5]

I have no more than five złote.

9.6.4 *Ani . . . ani (neither . . . nor/no . . . no)*

Począł dwie minuty ani mniej, ani więcej.

He waited two minutes, no more, no less.

Nie było jej ani tu, ani tam.

She was neither here nor there.

Nie lubię ani pływać, ani nurkować.

I like neither swimming nor diving.

9.6.5 *Coraz (more and more/less and less)*

This requires the comparative of the adverb. If used with the opposite adverb, **coraz** means 'less and less'.

Danuta coraz piękniej śpiewa.

Danuta sings more and more beautifully.

Coraz bardziej lubię polskie filmy.

I like Polish films more and more.

Piotr coraz wcześniej zaczyna pracę.

Peter starts work earlier and earlier.

Na rynku było coraz więcej ludzi.

There were more and more people on the market place.

Do kina chodzimy coraz rzadziej.

We go to the cinema less and less frequently.

Coraz mniej studentów uczy się niemieckiego.

Fewer and fewer students learn German.

9.6.6 O wiele (*much/far more/far . . . -er*)

O wiele itself is an adverb which is followed by the comparative of the adverb. A 'than' phrase can be added.

Samochodem jedzie się o wiele szybciej niż rowerem.

One travels much faster by car than by bicycle.

W teatrze jesteśmy o wiele częściej niż w kinie.

We are far more often in the theatre than in the cinema.

9.6.7 Im . . . tym (*the . . . the*)

Use the conjunction *im . . . tym* followed by the comparative of both adverbs.

Im więcej będzie ludzi, tym lepiej.

The more people there are, the better.

Im dłużej czekam, tym bardziej się denerwuję.

The longer I wait, the more I worry.

9.7 Superlative: *naj-* form

To form the superlative add **naj** before the comparative of the adverb. In adverbs where the comparative is formed with **bardziej** and **mniej** (see 9.6.1–2), the superlative is formed with **najbardziej** and **najmniej**.

<i>Comparative</i>	<i>Superlative</i>	<i>Comparative</i>	<i>Superlative</i>
dłużej	najdłużej	ładniej	najładniej
lepiej	najlepiej	więcej	najwięcej
bardziej	najbardziej	mniej	najmniej
bardziej leniwie	najbardziej leniwie	mniej interesująco	najmniej interesująco

Najwięcej and **najmniej** are used before nouns or alone (with implied noun). The noun is in the *genitive* case.

Dzieci mają cukierki. Kasia ma najmniej. [cukierków]

The children have got sweets. Kate has the fewest. [sweets]

9.8 Superlative: other forms

9.8.1 Ze wszystkich (*of all*)

This emphasises the superlative adverb which precedes it. **Z** is followed by the genitive case. An extra *e* is often added to help pronunciation. This construction can be used with another noun/pronoun instead of ‘all’.

Teresa pisze najlepiej ze wszystkich.

Teresa writes best of all.

Najczęściej ze wszystkich odwiedza nas Tadeusz.

Tadeusz visits us most frequently of all/more frequently than anyone else.

Ten dom podoba mi się najbardziej/najmniej ze wszystkich.

I like this house best/least of all.

9.8.2 Jak (*as . . . as possible*)

Jak is followed by the superlative of the adverb. A few frequently used expressions use **czym** and the *comparative* of the adverb.

Zrobiła *jak najlepiej*.

She did it as well as she could.

Zaśpiewaj piosenkę *jak najładniej*.

Sing the song as nicely as you can.

Przyjechałem *jak najszybciej*.

I came as quickly as possible.

Znalazł sobie mieszkanie *jak najdalej* od ojca.

He found a flat as far from dad as possible.

Chcę podjechać *jak najbliżej* sklepu.

I want to stop as close as possible to the shop.

Proszę *czym prędzej* wsiadać do autobusu.

Please board the bus as quickly as possible.

9.9 Adverb formation with *nie* (un-/im-/in-)Many adverbs from opposites with *nie*:

bezpiecznie	safely	niebezpiecznie	unsafely
cierpliwie	patiently	niecierpliwie	impatiently
dokładnie	accurately	niedokładnie	inaccurately
dawno	long ago	niedawno	not long ago, recently
długo	long	niedługo	not long
dobrze	well	niedobrze	not well
wiele	many	niewiele	not many/few

9.10 Adverbs of time

Adverbs marked * can also be used interrogatively.

dzisiaj	today	przedwczoraj	the day before yesterday
od dzisiaj	from today	jutro	tomorrow
wczoraj	yesterday	pojutrze	the day after tomorrow
od wczoraj	from yesterday		

od jutra	from tomorrow	natychmiast/ od razu	immediately/ at once/right away/ right now
zaraz	soon, in a moment		
*kiedy	when		
obecnie	currently	za chwilę	in a moment
najpierw	first	wcześniej	early
teraz	now	późno	late
przedtem	before now	potem	later on
niekiedy	now and then/ not often	lada + Nom.	any/in a . . . [or two]
wtedy	at that time/then	lada chwila/ dzień	any moment/day
jeszcze	still/yet		
już	already/right now	lada tydzień/ rok	in a week/ year [or two]

Colloquially, **już** is used for 'right now'.

Nie denerwuj się. Już idę.

Don't get flustered. I'm going right now.

Od dzisiaj mam wakację. Wczoraj jeszcze pracowałem.

I'm on leave from today. Yesterday I was still working.

Jeszcze nie ma Michała, ale zaraz będzie.

Michael is not here yet, but he will be here soon.

Teraz jesteśmy biedni. Wtedy było lepiej.

Now we are poor. Things were better then.

Niekiedy słychać było krzyki.

Now and then shouts were heard.

Lada chwila może być deszcz.

It could rain any moment.

9.11 Adverbial phrases of time

These state when something is/was/will be happening, has happened or may happen, e.g. months, seasons, week days, parts of days, and various time periods. Some are more precise than others. They often contain

prepositions requiring a particular case (see 10 Prepositions). Some of these phrases are expressed with the instrumental case alone (see 6.7 Instrumental case).

9.11.1 Phrases involving numerals

Such phrases usually consist of:

preposition + numeral + noun denoting period of time.

The numeral declines to reflect the case required by the preposition. For example, we express duration of time with **na** + accusative case. So, with numerals below five, the following noun stands in the required accusative case.

Jadę na dwa dni.	I'm going for 2 days.
Ciocia przyjechała na trzy tygodnie.	My aunt came for 3 weeks.
Mam sto funtów na cztery miesiące.	I have 100 pounds for 4 months.
Paula dostała pracę na dwa lata.	Paula has got a job for 2 years.

With numerals five and above, (which are regarded as quantities in Polish), the following noun requires the genitive case. Thus:

Jadę na pięć dni.	I'm going for 5 days. ['dni' is identical in the Acc. and Gen. pl.]
Ciocia przyjechała na sześć tygodni.	My aunt came for 6 weeks.
Mam sto funtów na osiem miesięcy.	I have 100 pounds for 8 months.
Paula dostała pracę na siedem lat.	Paula has got a job for 7 years.

Sections 9.11.4 to 9.11.11 show many examples of this.

9.11.2 Named months, named seasons

To express 'in' with months and seasons use the preposition **w** followed by the locative case (but note exceptions with **na**). Note where **we** is used to aid pronunciation. All months are masculine. **Luty** is a masculine adjective meaning 'bleak' or 'severe' and declines as such. The gender of the seasons is shown over.

styczeń	January	w styczniu	in January
luty	February	w lutym	in February
marzec	March	w marcu	in March
kwiecień	April	w kwietniu	in April
maj	May	w maju	in May
czerwiec	June	w czerwcu	in June
lipiec	July	w lipcu	in July
sierpień	August	w sierpniu	in August
wrzesień	September	we wrześniu	in September
październik	October	w październiku	in October
listopad	November	w listopadzie	in November
grudzień	December	w grudniu	in December
*wiosna (f.)	spring	na wiosnę	in spring
*lato (n.)	summer	w lecie	in summer
*jesień (f.)	autumn	w/na jesieni	in autumn
*zima (f.)	winter	w zimie	in winter

Note: * Instrumental case forms **wiosną, latem, jesienią, zimą** express when an action *usually* occurs, e.g. **Latem pływamy.** (We usually swim in summer.)

9.11.3 **Named days**

To express 'on' with days use the preposition **w** followed by the accusative case. Note where **we** is used to aid pronunciation. The gender of the days is shown below.

poniedziałek (m.)	Monday	w poniedziałek	on Monday
wtorek (m.)	Tuesday	we wtorek	on Tuesday
środa (f.)	Wednesday	w(e) środę	on Wednesday
czwartek (m.)	Thursday	w(e) czwartek	on Thursday
piątek (m.)	Friday	w piątek	on Friday
sobota (f.)	Saturday	w sobotę	on Saturday
niedziela (f.)	Sunday	w niedzielę	on Sunday

9.11.4 Duration of time: daytime, night-time, course of year

Adverbial
phrases of
time

For cases required by prepositions below see 10 Prepositions.

rano (n.)	morning	rano	in the morning/early
południe (n.)	before noon	przed południem	before noon
		po południu	in the afternoon
wieczór (m.)	evening	wieczorem	in the evening
noc (f.)	night	w nocy	at night
		tej nocy	on this/that night
dzień (m.)	day	w tym dniu	on this day
		tego dnia	on that day
tydzień (m.)	week	w tym tygodniu	this week
miesiąc (m.)	month	w tym miesiącu	this month
rok (m.)	year (pl. = lata)	w tym roku	this year

od rana do wieczora/nocy from morning to evening/night

od świtu do zmierzchu from dawn to dusk

do białego rana until daybreak

o świcie at daybreak

w *zeszłym tygodniu/miesiącu/roku last week/month/year

w przyszłym tygodniu/miesiącu/roku next week/month/year

na tydzień/miesiąc/rok for a week/month/year

na dwa tygodnie/miesiące/lata for two weeks/months/years

na pięć tygodni/miesiący/lat for five weeks/months/years

za tydzień/miesiąc/rok in a week's/month's/year's time

za dwa tygodnie/miesiące/lata in two weeks'/months'/years' time

za pięć tygodni/miesiący/lat in five weeks'/months'/years' time

dzień/miesiąc/rok wcześniej a day/month/year earlier

Note: * Zeszły is often replaced by **ubiegły** in literary language, e.g. **w ubiegłym roku** (in the previous year).

Use the feminine number **dwie** with feminine nouns **noc**, **minuta** and **godzina**:

na noc/na dwie noce/na pięć nocy

for one night/two/five nights

na godzinę/na dwie godziny/na pięć godzin

for one hour/two/five hours

za minutę/za dwie minuty/za pięć minut

in one minute/two/five minutes' time

9.11.5 Vague time

kiedyś

at some unspecified time

kiedykolwiek/kiedy bądź

at some time (whenever is convenient)

Maria chyba kiedyś sobie kupi dom.

Mary will probably buy a house at some time.

Przyjdź kiedykolwiek./Przyjdź kiedy bądź.

Come whenever you want.

Note: For clock time see [12](#) Numerals.

9.11.6 'Not yet/only (just)/not until/hardly'

jeszcze nie

not yet

dopiero ...

not until/only

dopiero jutro

not until tomorrow

dopiero dzisiaj

only today

dopiero co

only just

Jeszcze nie skończyłem książki.

I have not finished the book yet.

Dopiero dzisiaj dowiedział się o tym.

He only heard about that today.

Hanka dopiero jutro przyjedzie.

Annie is not coming until tomorrow.

Dopiero w piątek będzie dyrektor.

The director will not be available until Friday.

Dopiero co przygotowała kolację.

She has only just prepared supper/hardly finished preparing supper.

9.11.7 'Agol/long agol/how long/still'

dawno	for a long time (elapsed time)
dawno (temu)	long ago
dawniej	in times past
przed + Instr.	before/ago
niedawno	not long ago/recently
ostatnio	in recent times/lately
długo	for a long time (duration)
niedługo	for a short time (duration)/after a short time (elapsed time)/soon
ciągłe	always
w dalszym ciągu	still

Niedawno był u nas ksiądz.

The priest visited us recently.

Już dawno nie byliśmy w Warszawie.

We have not been to Warsaw for a long time.

Dawno temu Pan Nowak miał sklep.

Mr. Nowak had a shop a long time ago.

Dwa lata temu kupiłem dom. Sześć lat temu sprzedałem samochód.

Two years ago I bought a house. Six years ago I sold my car.

On ostatnio pracuje w fabryce.

He has lately been working in a factory.

Czekałem długo na pociąg.

I waited a long time for the train.

Niedługo byłem w Londynie.

I was in London for a short while.

Niedługo będziemy w domu.

We will be home soon.

Nie będziemy długo w domu.

We will not be at home long.

On jest ciągle chory.

He is always ill.

Ola w dalszym ciągu nie chce dzieciom kupić kota.

Ola still does not want to buy the children a cat.

Było to dwa tygodnie/miesiące/lata temu.

It was two weeks/months/years ago.

Wstałem przed piątą (godziną).

I got up before five o'clock.

Przed godziną był tu Wojtek.

Wojtek was here an hour ago.

Przed laty/latami mieszkał tam. [Laty is an old but still-used form.]

Years ago he lived there.

9.11.8 'How long?/How long for?/Since when?'

jak długo? how long?

na jak długo? for how long?

od kiedy? since when?

od + Gen. since/from a specified time/for the last . . .

Jak długo Pan czekał? Czekałem pół godziny.

How long did you wait for? I waited for half an hour.

Na jak długo jedziesz do Polski? Na tydzień.

How long are you going to Poland for? For a week.

Od kiedy Bronek jest chory? Od miesiąca.

How long has Bronek been ill? A month.

Od zeszłego tygodnia/miesiąca/roku.

Since/from last week/month/year.

Od nocy/od dwóch minut/od pięciu godzin.

For the last night/two minutes/five hours.

9.11.9 'Accusative of time'

To say how long, or how many times, something is/will be/has been happening, put the time expression in the accusative case. However, a noun following a numeral above four stands in the genitive case.

Już cały dzień i całą noc jest hałas.

The noise has been going on all day and all night.

Była na urlopie trzy tygodnie.

She was on holiday for three weeks.

Dwa lata pracowaliśmy bezpłatnie.

We worked for nothing for two years.

Sześć lat byłem w Polsce. [Gen.]

I was in Poland for six years.

9.11.10 'Every'

To express 'every' put **co** in front of the time period in the nominative case.

Co chwila dzwoni telefon.

The phone rings every few minutes.

Co dwa dni chodzę do miasta.

I go to town every two days/every second day.

Co miesiąc jadę do Krakowa.

I travel to Kraków every month.

Co parę tygodni mam z Piotrem kłopot. [Gen. after parę]

Every few weeks I have problems with Peter.

Jestem w Lublinie co sobota.

I am in Lublin every Saturday.

Ten lek bierze się co cztery godziny.

You take this medicine every four hours.

Kasia co pięć lat zmieniała pracę. [Gen. after pięć]

Katie changed her job every five years.

9.11.11 Expressions with raz (time)

These expressions do not change. The case of **raz** used to construct them is shown.

raz (m.)	once
dwa/trzy/pięć razy	two/three/five times
od razu [Gen.]	immediately
po raz pierwszy [Acc.]	for the first time
na razie [Loc.]	at the moment, for the time being
raz na zawsze	once and for all

tym razem [Instr.]	this time
w każdym razie [Loc.]	in any case
w przeciwnym razie [Loc.]	if the opposite is true
w takim razie [Loc.]	in such a case/if that is the case
w razie czego [Loc.]	if anything should happen/just in case
razem [Instr.]	together/in total

Sto razy prosiłem o spokój.

I asked for peace a hundred times.

Jestem w tym mieście po raz pierwszy.

I'm in this town for the first time.

Na razie nie ma autobusów. W takim razie bierzmy taksówkę.

There are no buses at the moment. In that case, let's take a taxi.

Jurek i Magda mieszkają razem.

George and Madga live together.

Mam razem tylko sto złotych.

I have only 100 złote in total.

W razie czego zadzwonię.

If anything happens, I'll ring.

9.12 Adverbs of place

Adverbs marked *can also be used interrogatively, i.e. as question words.

tu/tutaj	here	tam	there
daleko	far (away)	blisko/niedaleko	not far (away)
w górę	up(wards)	w dół	down(wards)
na górze	upstairs (position)	na dole	downstairs (position)
na górę	upstairs (motion)	na dół	downstairs (motion)
na prawo	on the right	na lewo	on the left
w prawo	to the right	w lewo	to the left
prosto	straight (on)	krzywo	at an angle
na przód	forwards	w tył	backwards
*skąd	from where	*dokąd	to where
*gdzie	where	wszędzie	everywhere

gdzie indziej elsewhere

gdzieniegdzie here and there
(scattered)

Adverbs of
place

nigdzie nie nowhere (followed by genitive of negation)

mało gdzie hardly anywhere

Ścieżka idzie w górę/w dół.

The path goes up/down.

Pan Sobieski mieszka na górze/na dole.

Mr. Sobieski lives above/below.

Dziecko poszło na górę; nie zeszło na dół.

The child went upstairs; it did not come downstairs.

Piekarnia jest na prawo/na lewo.

The bakery is on the right/on the left.

Proszę skrócić w prawo/w lewo.

Please turn right/left.

Skąd Pan jest?

Where are you from?

Nie wiem dokąd płynie ten okręt.

I don't know where this ship is sailing to.

Nigdzie nie ma takich dobrych nauczycieli.

Nowhere are there such good teachers.

Gdzieniegdzie rośnie trawa.

Grass grows here and there.

Mało gdzie spotkasz tak miłych ludzi.

Hardly anywhere will you find such nice people.

9.12.1 *Vague place*

gdzieś somewhere

gdziekolwiek/ gdzie bądź/ byle gdzie anywhere (wherever is convenient)

Maria chyba gdzieś sobie kupi dom.

Mary will probably buy a house somewhere.

Postaw pudełko gdziekolwiek/ gdzie bądź/ byle gdzie.

Put the box anywhere.

9.12.2 The compass

		'in the ...' (Loc.)	'to the ...' (Acc.)
N	północ	na północy	na północ
S	południe	na południu	na południe
E	wschód	na wschodzie	na wschód
W	zachód	na zachodzie	na zachód
<i>Adjective</i>			
NW	północny zachód	północno-zachodni	
SE	południowy wschód	południowo-wschodni	
NE	północny wschód	północno-wschodni	
SW	południowy zachód	południowo-zachodni	
północny northern	południowy southern	wschodni eastern	zachodni western

9.13 Adverbs of manner

In English, these often end in -ly. In Polish, many derive from adjectives, e.g. *szybki* (fast), *szybko* (quickly). Here are some less common adverbs of manner. Adverbs marked * can also be used interrogatively.

Dobrze/niedobrze	well/badly	źle	badly
ładnie	nicely	brzydko	not nicely
szybko/prędko	quickly	powoli/wolno	slowly
nagle/naraz	suddenly	pomału	gradually/bit by bit
*jak	how	tak/w ten sposób	thus/in this way
tak samo	in the same way	inaczej/w inny sposób	differently
tak czy inaczej	in one way or another		

Jest mi niedobrze. Czuję się źle.

I'm not well. [It's not well to me] I feel ill.

Małe dzieci idą bardzo powoli.

Little children walk very slowly.

Pomału doszliśmy na szczyt góry.

Bit by bit we reached the summit of the mountain.

Samochód *nagle* stanął.

The car stopped suddenly.

Ona *ładnie* maluje, ale *brzydko* gra na gitarze.

She paints well but plays the guitar badly.

***Jak często* chodzisz do kina?**

How often do you go to the cinema?

Nie martw się *tak*. Można to też *inaczej* zrobić.

Do not worry so. One can also do it differently.

9.13.1 *Vague manner*

jakoś somehow

jakkolwiek in some manner or other (whatever is convenient)

jako tako tolerably well/so so

Maria *jakoś* kupiła sobie dom.

Mary has somehow bought a house.

Zrób *jakkolwiek*.

Do it however you like.

***Jak się* Pan ma? *Jako tako*.**

How are you? So so.

9.14 *Adverbs of degree*

bardzo very

tak¹ so/to such an extent

wcale nie not at all

ledwo/ledwie scarcely/nearly not

nieco/co nieco slightly/a trifle

równie [. . . jak] just as . . . [as], equally

równo precisely

ni mniej, ni więcej precisely

mniej więcej about/more or less

kompletnie/zupełnie/całkiem completely/absolutely

okropnie/strasznie	terribly/dreadfully/really
dosyć/dość²	quite/enough
zbyt	too/over-
niezbyt	none too/not very
ledwo/ledwie + nie	almost
mało/o mało + nie³	almost
niemal/nieomal [+ nie]	all but (emphatic)
prawie	almost
trochę	a little/rather/fairly/somewhat
za (bardzo) ⁴	too

¹ Stands before adjective/adverb or alone. Often paraphrased in translation.

² The meaning is obtained from the context.

³ **Mało** applies to possible situations; **o mało** to those which nearly happened or threaten(ed) to happen.

⁴ **Za** is used only before adjectives and adverbs denoting permanent measurable qualities, e.g. size, height, length, age, speed (**za duży, za wysoki, za krótki, za młodo, za szybko**), or qualities indicating generally accepted norms, e.g. bodily weight, behaviour (**za gruby, za głupio**). With adjectives and adverbs indicating personal judgement or preference, use **za bardzo (za bardzo zmęczony, za bardzo kolorowy, za bardzo leniwy, za bardzo źle)**.

Ten samochód jest za drogi, a tamtem za stary.

This car is too expensive but that one is too old.

Teresa ubiera się za młodo.

Teresa dresses [in a manner which is] too young for her age.

Wcale go nie lubię. Jest za bardzo złośliwy.

I don't like him at all. He is too spiteful.

Nie podoba mi się Maciej, bo jest za bardzo leniwy.

I don't think much of Maciej because he is too lazy.

Anka nie chodzi do żłóbka. Jest za mała i zachowuje się za bardzo źle.

Anka doesn't go to nursery. She is too young and behaves too badly.

Płaszcz jest dosyć długi ale za wąski.

The coat is long enough/quite long but too narrow.

Czekaliśmy dosyć długo.

We waited long enough/for quite a long time.

Daj mi mniej więcej kilogram sera.

Give me more or less a kilo of cheese.

Jestem trochę zmęczony. Muszę trochę odpocząć.

I am rather tired. I must rest a bit.

Film się prawie skończył.

The film has almost finished.

Ledwo dyszy. Ledwie nie umarł.

He can hardly breathe. He nearly died.

Zbyt wolno idziemy. Możemy się spóźnić.

We are going too slowly. We might be late.

Nie mam zbyt wiele czasu.

I don't have very/too much time.

Tomek uczy się niezbyt dobrze.

Tom learns none too well.

Zapoznałem się co nieco z angielskim.

I learned a bit of English.

O mało nie doszło do wypadku.

An accident almost occurred.

Piotr tak długo szukał pracy, że o mało nie wyjechał za granicę.

Peter looked for work for so long that he nearly emigrated.

Ten wiatr mało głowy nie urywa.

This wind almost takes your head off.

Nieomal nie zemdlałem.

I all but fainted.

Takie ceny! To niemal rabunek!

Such prices! It's little short of robbery!

Anna jest równie piękna jak jej siostra.

Anna is as pretty as her sister.

Ci chłopcy zachowują się równie głupio.

These boys act equally stupidly.

Andrzej ma równie jasne włosy jak ojciec.

Andrew has hair as light as his father's.

Nie na nic równie pięknego w całej Polsce.

There is nothing as pretty in the whole of Poland.

Siostra ma równo dwadzieścia lat.

My sister is exactly 20 years old.

Mieszkam w Londynie równo dwa miesiące.

I've lived in London for exactly two months.

Od śmierci ojca minęło pięć lat, ni mniej, ni więcej.

It's exactly five years since father died, no more, no less.

Robię tak, jak umię.

I'm doing my best.

Wyjdź tak, żeby cię nikt nie słyszał.

Go out without anyone hearing you.

Tak długo czekał i na próżno.

He waited so long and to no avail.

Mam tak mało ochoty do pracy.

I have so little enthusiasm for work.

Pochodziła z tak zwanej dobrej rodziny.

She came from a so-called good family.

Jest okropnie gruba. Tak bardzo lubi słodczyce.

She is dreadfully fat. She just adores sweets.

On jest tak dobrym człowiekiem, a żonę ma tak ohydną. Cóрки są tak leniwe, a synowie tak pomocni.

He is such a good person, but he has such an awful wife. Their daughters are so lazy, but their sons so helpful.

9.15 Adverbs of frequency

Remember that numbers greater than four are followed by the genitive case of the noun, as are expressions of quantity (e.g. a few, many).

często	frequently	znowu	again, once more
rzadko	rarely	wciąż	constantly
zwykle	usually	jak zwykle	as usual
zawsze	always	jak zawsze	as always
czasem	sometimes	od czasu do czasu	from time to time
nigdy nie	never (followed by genitive of negation)		

Często pracuję do ósmej. Rzadko kończę wcześniej.

I often work till eight. I rarely finish earlier.

Żona zwykle chodzi do miasta w sobotę.

My wife usually goes to town on Saturdays.

Adam spóźnił się jak zawsze.

Adam was late as always.

Nigdy nie widzieliśmy takich ładnych strojów.

We have never seen such lovely costumes.

Piotr znowu jest chory.

Peter is ill again.

9.16 Adverbial phrases of frequency

9.16.1 'How often'

raz	once	dwa razy	twice
pięć razy	five times	wiele razy	many times
kilka razy	several times	parę razy	a few times

9.16.2 'Every'

To express 'every' insert **co** before a time phrase. The noun in the time phrase stands in the accusative case. However, with numbers above four it stands in the genitive case.

Masculine/neuter nouns

co tydzień/miesiąc/rok	every week/month/year
co dwa tygodnie/miesiące/lata	every two weeks/months/years
co pięć tygodni/miesięcy/lat	every five weeks/months/years
Exception: codziennie	every day

Feminine nouns

co noc/minutę/godzinę	every night/minute/hour
co dwie noce/minuty/godziny	every two nights/minutes/hours
co pięć nocy/minut/godzin	every five nights/minutes/hours

9.17 Adverbs of modification

Adverbs marked * can also be used interrogatively.

też/także/również	also
po prostu	simply/just/frankly
prawdopodobnie/pewnie	likely
na pewno	definitely/certainly
oczywiście	obviously/evidently
szczerze mówiąc	(speaking) honestly
w każdym razie	anyway/in any case
tylko	only/solely/just
tyle	so much/such a lot
nie tylko . . . , ale też	not only . . . but also
śmiało	without doubt/fear/problems
chyba	probably
może	possibly/perhaps
nawet	even
niestety	unfortunately
naturalnie	naturally
właśnie	exactly, in fact
nawiasem mówiąc	by the way
*dlaczego/*czemu	why
nie tyle . . . co	not so much . . . as
nie	not
też/także/również nie	not . . . either
owszem	yes, rather/indeed/admittedly

Mam tylko parę złotych. Nawet za mało na kawę. Tylko Jurek jest bogaty.

I have only a few złote. Even too little for a coffee. Only George is rich.

Kasia jest nie tylko piękna, ale też inteligentna.

Katy is not only pretty but also intelligent.

Kasia jest nie tyle inteligentna co pracowita.

Katy is not so much intelligent as hardworking.

Po prostu nie chcę iść z nim.

I simply/just don't want to go with him.

Nie mam po prostu tyle pieniędzy.

Frankly, I don't have that much money.

Nawiasem mówiąc, jest dobrym lekarzem.

Incidentally, he's a fine doctor.

Chyba przyjdzie. Może późno pracuje.

He'll probably come. He's perhaps working late.

Ja też lubię Adama.

I also like Adam.

Wojtek również nie zna Iwony.

Wojtek doesn't know Yvonne either.

W każdym razie, możecie jechać pociągiem.

Anyway, you can go by train.

Zna pan moją żonę? Owszem.

Do you know my wife? Yes, indeed.

Pies nie gryzie. Możesz go śmiało głaskać.

The dog doesn't bite. You can safely stroke it.

Do pudła zmieści się śmiało sto książek.

The box will easily hold 100 books.

9.18 Adverbial phrases of modification

9.18.1 'Presumably/I expect'

This is best translated using the form of the verb **przypuszczać** (to assume) appropriate to the speaker.

Przypuszczam, że Zosia zdała egzamin.

I assume that Sophie passed her exam.

Przypuszczamy, że pojedziemy też do Warszawy.

We will, presumably, also go to Warsaw.

Przypuśćmy, że się to nie uda.

Let's suppose that it doesn't work out.

Przypuszczam, że to pomyłka.

I expect that it's an error.

Przypuszczam, że tak/nie.

I expect so/not.

9.18.2 'Hardly'

nie bardzo

hardly/scarcely/not well

***mało/rzadko kiedy**

hardly ever

***mało/rzadko kto**

hardly anyone

***mało/rzadko gdzie**

hardly anywhere

***mało/rzadko co**

hardly anything

jak + mało + kto/co/gdzie/kiedy as hardly anyone/anything/anywhere/ever

Note: * Although still in use, expressions with **mało** are being superceded by those with **rzadko**.

Nie bardzo znam Polskę.

I hardly know Poland/I don't know Poland very well.

Tutaj można rzadko co kupić.

One can hardly buy anything here.

Rzadko kiedy chodzę do kina.

I hardly ever go to the cinema.

Takie domy rzadko gdzie się widzi.

One hardly sees such houses anywhere.

Rzadko kto [Nom.] zgodziłby się na to.

Hardly anyone would agree to that.

Rzadko kto [Nom.] przychodzi do sąsiadów.

Hardly anyone visits my neighbours.

Antek śpiewa jak rzadko kto. [Nom.]

Antek sings like hardly anyone else.

Idąc do pracy, spotykam rzadko kogo. [Acc.]

I hardly ever meet anyone on my way to work.

Córka rzadko z kim [Instr.] się bawi.

My daughter plays with hardly anyone.

Rzadko komu [Dat.] udaje się zdać wszystkie egzaminy.

Hardly anyone manages to pass all his exams.

Note: 'Hardly' in time phrases is usually **dopiero** (co) (see 9.11.6). 'Hardly' meaning 'not at all' is **wcale nie**, and meaning 'nearly not' is **ledwo/ledwie** (see 9.14 Adverbs of degree).

9.19 'Throw-away' adverbs (see also Chapter 13)

These are difficult to translate because the exact meaning is dependent on context and intonation. They are best learned by listening to Polish speakers. Intonation is often as important as choice of word.

9.19.1 'Indeed; actually; really; in truth; namely; never!'

Ogromnie się cieszę.

I am very happy indeed/absolutely ecstatic.

On był rzeczywiście chory.

He was indeed ill./Actually, he was ill.

Naprawdę nie mam czasu.

I really don't have time.

Ożenił się! Gdzież tam!

He got married! Never!/I don't believe it!/You're joking!

Kupić ci prezent? Nie ma mowy!

Buy you a present? No way!

Rodzina, czyli ojciec, matka i syn . . .

The family, namely father, mother and son . . .

Wszystkie te błędy, a mianowicie gramatyczne, ortograficzne . . .

All these errors, namely grammatical, orthographical . . . [bookish]

9.19.2 'After all; but then; well (then/now); So?'**Przecież tak mówiłeś.**

You did say that, after all.

Znowu pojechał do Ameryki. Ale przecież ma tam rodzinę.

He has gone to America again. But then he has family over there.

To jak? Idziesz z nami, czy nie?

Well, are you coming with us then, or not?

Marek nie ma pieniędzy. Więc? Musimy za niego zapłacić.

Mark has no money. So? We have to pay for him.

Pada. Więc, nie idziemy na spacer.

It's raining. So, we're not going for a walk.

Note: To *jak?* and *więc* are often interchangeable. To *jak?* expects a decision. *Więc* often expresses surprise, contrast, disappointment or initiates conversation. It often translates the English 'So?', as in 'So, what happened next?'

9.20 Question tags

Tags reinforce statements, e.g. 'You did go, *didn't you?*', 'He has a sister, *hasn't he?*', 'We aren't late, *are we?*' A variety of words, not all adverbs, translate these. Usage may vary with geographic location, social class and colloquial adoption.

Dlaczego narzeka? Przecież kupiłeś mu komórkę.

Why is he complaining? You bought him a mobile phone, didn't you?

Nie dziw się. Przecież to dziecko.

You shouldn't be surprised. He's only a child, after all.

Nie chciałeś iść do teatru. Prawda?

You didn't want to go to the theatre. Isn't that true?

Skończyliście obiad. Tak?

You've finished lunch. Yes!/Am I right?

Pięknie tam jest. Nie?

It's lovely there. Don't you agree?

No, to ruszamy. Co?

Let's set off. OK?

Nie ma jeszcze Janka? Co?

John isn't here yet, is he?

Prepositions

A preposition is a word or group of words, e.g. *in*, *for*, *next to*, which stands in front of a noun or pronoun and relates it to other parts of the sentence. Hence, very few sentences contain no prepositions:

Jack is sitting *at* the piano; I bought a book *in* the shop *for* my sister; Anna sat down *beside* her friend; Did you go *with* Mary?; No, I went *without* her; I go to Kraków *for* two weeks *on* Tuesday. Will you write *to* them soon?

A preposition and its associated noun or pronoun form a *prepositional phrase*. This can clarify place, time, direction, purpose, etc. In English, as in Polish, many prepositions have several meanings which we work out from the context:

I bought it *for* my mother (so that she would benefit – purpose).

I bought it *for* my holidays (for a special event – time).

I sold it *for* 5 pounds (for the sum of £5 – cost).

I waited *for* James (until he came – time).

We went out *for* a meal (to eat – purpose).

The situation is more complex in the case of Polish prepositions because each is followed by one of five grammatical cases. Also, most of the prepositions normally followed by the locative or instrumental case are ‘dual-case’; they are followed by the accusative case if motion or aim towards a person or object is involved. If a preposition has several meanings, it may well be followed by a different case for each meaning. Here are some examples in which prepositions **za** and **na** have various meanings.

Parking jest za sklepem. [Instr.] The car park is *behind* the shop.

Zrób to za mnie. [Acc.] Do it *for* (instead of) me.

Siadaj za mną. [Instr.]	Sit <i>behind</i> me.
Za zabawkę trzeba zapłacić. [Acc.]	You have to pay <i>for</i> the toy.
Kupiłem to za trzy funty. [Acc.]	I bought it <i>for</i> 3 pounds.
Za rok kupię dom. [Acc.]	I'll buy a house <i>in</i> [<i>after</i>] a year.
Masz na lody. [Acc.]	Here's [some money] <i>for</i> some ice cream.
Książka jest na stole. [Loc.]	The book is <i>on</i> the table
Położ książkę na stół. [Acc.]	Put the book <i>on</i> the table.
Robię dżem na zimę. [Acc.]	I'm making jam <i>for</i> the winter.
Idę na zabawę. [Acc.]	I'm going to a party.
Janek choruje na grypę. [Acc.]	John is ill <i>with</i> the flu.
Gram na gitarze. [Loc.]	I play [<i>on</i>] the guitar.

This chapter lists the most useful meanings of frequently-used prepositions, including those in idiomatic expressions. Verbs followed by particular prepositions are also given.

10.1 Addition of extra e

To aid pronunciation an e is added to the prepositions **bez**, **nad**, **od**, **pod**, **przed**, **przez**, **w**, and **z** before the personal pronouns **mnie** and **mną** and before difficult consonant groups, for example:

Pojechał beze mnie. [Gen.]	He went off without me.
Niebo jest nade mną. [Instr.]	The sky is above me.
Czego ode mnie chcesz? [Gen.]	What do you want from me?
Pode mną jest ziemia. [Instr.]	The ground is below me.
Wszedł przede mną. [Instr.]	He went in in front of me.
Nie śmiej się ze mnie. [Gen.]	Don't laugh at me.
Chodź ze mną. [Instr.]	Come with me.
Auto zostało kupione przeze mnie. [Acc.]	The car was bought by me.
Nade wszystko kocham kwiaty. [Acc.]	Above all I love flowers.
Mieszkamy we Wrocławiu. [Loc.]	We live in Wrocław.
Mamy zajęcia we czwartek. [Acc.]	We have lessons on Thursday.
Przed wszystkim trzeba zdrowo jeść. [Instr.]	Above all, you must eat well.

10.2 Compound prepositions

Some prepositions are, in fact, only several prepositions linked together. They are normally written together, e.g. **znad, ponad, poza, zza**. Initial **z** changes to **s** before **p**, e.g. **spoza, sponad**.

10.3 Accusative case prepositions

Przez (through, across, via, by) is the *only* preposition which is *always* followed by the accusative case:

Idę przez las.

I'm going via the forest.

Patrzył przez okno.

He was looking/watching through the window.

Hałas przechodzi przez ścianę. The noise comes through the wall.

List został napisany przez ojca. The letter was written by father.

Dual-case prepositions **między, na, nad, o, po, pod, przed, w, za** are followed by the accusative case, if motion is involved, and by either the locative case or the instrumental case if motion is not involved (see 10.8 and 10.9).

For use of **na** with the spring/autumn season and **w** with days of the week, see 9.11.2 and 9.11.3.

10.3.1 Verbs followed by preposition and accusative case

Some Polish verbs are always followed by a particular preposition plus accusative case, although English may require a different preposition or none at all.

Na

chorować na	be ill with	narażać się na	expose oneself to
cierpieć na	suffer/be ill with	narzekać na	complain about
czekać na	wait for	patrzeć na	look at
gniewać się na	be angry with	pozwalać na	allow
iść na	go to participate in	skarżyć się na	complain about
liczyć na	count on	spoglądać na	look closely at
mieć czas na	have time for	wychodzić na	look out onto

zamienić na change for
something else
zasłużyć na deserve
zdążyć na come in time for

zgadzać się na agree to
zwracać uwagę na pay attention to

O

bać się o be afraid for
grać o play for a stake
kłócić się o quarrel about

niepokoić się o worry about
prosić o ask for
pytać o ask about

Po

dzwonić po ring for
iść po go for/fetch on
foot

jechać po go for/fetch by
transport

W

bawić się w play at
grać w play a game
obrócić w re-make into
skaleczyć się w hurt one's
[body part e.g.
arm]

wdać się w get involved in/
take after
someone
wierzyć w believe in
zamienić się w change oneself
into

Za

dziękować za thank for
mieć za consider/rate as
odpowiadać za answer for
płacić za pay for
przebrać się za dress up as
przepraszać za apologise for

służyć za serve as
uważać za consider/treat as
wyjść za mąż za marry/take
husband
wziąć za take/mistake for

10.3.2 Idiomatic usages of prepositions with accusative case

Na (for a certain period, for/by/until when):

Umówili się na piątą.

They made an appointment for five o'clock.

Zegarek będzie gotowy na poniedziałek.

The watch will be ready for Monday.

Wyjechał na tydzień/zimę/dwa lata.

He has gone away for a week/the winter/two years.

Na (within a certain period, how often):

Spotykamy się raz na miesiąc/rok.

We meet once a month/year.

Jechał z prędkością pięćdziesiąt kilometrów na godzinę.

He was travelling at 50 km an hour.

Na (to a certain depth, height/thickness, width, size):

Było śniegu na pół metra.

There was snow to a depth of half a metre.

Firanki są długie na dwa metry.

The curtains are two metres long.

Tutaj jest jezdnia szeroka na osiem metrów.

The carriageway is eight metres wide here.

Ojciec nie odstąpi na dwa kroki.

Father won't budge an inch (won't retreat by two steps).

Mieliśmy salę na kilkadziesiąt osób.

We had a room [big enough] for tens of people.

Papier dwadzieścia na dziesięć centymetrów.

Paper 20 × 10 centimetres in size.

Na (towards, with names of districts, counties and non-enclosed objects/ places):

Jadę na Pragę, na Śląsk, na Mazury.

I'm going to Praga [Warsaw suburb], Silesia, Masuria.

Idziemy na rynek/stadion/ balkon/pole.

We are going to the market place/stadium/onto the balcony/outside.

Na (in order to participate in an event/function, for a certain purpose):

Idę na spacer/koncert/mecz.

I'm going for a walk/to a concert/to a match.

Wyjechał na urlop/na wczasy.

He has gone on holiday/for a rest cure.

Pójdiesz ze mną na kawę/na zabawę?

Will you go for coffee/to the dance with me?

Daj mu pieniądze *na* bilet/*na* obiad.

Give him some money for a ticket/lunch.

Pracuję *na* chleb/wycieczkę.

I'm working for bread/an excursion.

Na (in a certain fashion):

Nauczyłem się piosenki *na* pamięć.

I learned the song by heart.

Te jajka są ugotowane *na* miękko/*na* twardo. [adv.]

These eggs are soft boiled/hard boiled.

Pomaluję drzwi *na* biało, [adv.] a ściany *na* zielono. [adv.]

I'll paint the door white and the walls green.

Na (as a result of):

Marta ucieszyła się *na* mój widok.

Martha was pleased to see me.

Lekarz przyjechał *na* naszą prośbę.

The doctor came at our request.

Dziadek zmarł *na* serce.

Grandfather died of heart problems.

Zachorowałem *na* grypę.

I got flu.

Nad (in the highest degree):

Kocham cię *nad* życie.

I love you more than life.

Nie znam nic miłszego *nad* muzykę.

I know of nothing more pleasant than music.

To był skandal *nad* skandale.

This was a scandal to beat all scandals.

Nie miał przyjaciela *nad* Jacka.

He had no better friend than Jacek.

O (by a certain size/time/age/distance):

Te buty są o dwa numery za małe.

These shoes are two sizes too small.

Spóźniłem się o godzinę.

I was an hour late.

Jestem starszy od Janka o trzy lata.

I'm three years older than Janek.

Mieszkają o cztery kilometry od Londynu.

They live four kilometres outside London.

Po (each to a value of):

Poproszę dwa bilety po trzy złote.

Two tickets at three złote, please.

In the next two examples, although **po** should be followed by the accusative case, the numeral is greater than four and requires the genitive case (underlined).

Zapłaciliśmy po trzydzieści złotych za obiad.

We each paid thirty złote for the dinner.

Pracuję po dwanaście godzin na dobę.

I work twelve hours each day.

Po (with a certain purpose):

Zaraz pójdę po zakupy/gazetę.

In a moment I'm going shopping/for the newspaper.

Robotnicy stoją w kolejce po pieniądze.

The workers are queuing for their money.

Przez (on account of, by):

Przez nieuwagę zapomniałam torebkę.

I left my handbag because I was not concentrating.

Spóźniłem się przez córkę.

I was late because of my daughter.

Ta książka została napisana przez Konopnicką.

This book was written by Konopnicka.

Przez (via, by way of):

Ten pociąg jedzie przez Kielce/Warszawę Wschodnią.

This train goes via Kielce/Warsaw East.

Szedł przez korytarz/miasto.

He was walking along the corridor/through the town.

Spodnie prasuję przez mokrą szmatkę.

I iron trousers through a damp cloth.

Rozmawiamy przez telefon.

We talk on the phone.

Przez (throughout a certain period):

Nie widziałem go przez cały miesiąc.

I didn't see him for a whole month.

Była w szpitalu przez całą noc.

She was at the hospital throughout the night.

W (within a certain period, how quickly):

Skończę książkę w dzień/tydzień.

I'll finish the book in a day/week.

W (with a certain purpose):

Już ruszam w drogę. Idę w odwiedziny.

I'm setting off now. I'm going visiting.

W (play a game):

Graliśmy w karty/szachy/piłkę nożną.

We played cards/chess/football.

Że (of an approximate age/value/price/time/distance):

Babcia ma z osiemdziesiąt lat, a wnuczka ze trzy.

Granny is about 80 years old, and her granddaughter about 3.

Komputer kosztuje ze dwa tysiące złotych.

A computer costs around two thousand zloty.

Czekałem z pół godziny.

I waited for about half an hour.

To było z miesiąc/ze trzy lata temu.

It happened about a month/three years ago.

Do miasta zostało nam z kilometr.

We had about a kilometre left to the town.

Za (after a certain time):

Za dzień/tydzień jadę do Paryża.

I'm going to Paris in a day's/week's time.

Za rok kupię tobie rower.

I'll buy you a bicycle in a year's time.

10.4 Genitive case prepositions

This is the largest group. Many prepositions *always* followed by the genitive case specify the static position of one object relative to another. These prepositions are not dual-case, i.e. they do not take the accusative case if motion is involved, e.g. *Postaw [motion] talerz obok kubka [Gen.]* ('Put the plate next to the mug').

blisko	near	poniżej	below, downstream
koło	near		from
obok	beside, next to	u	at a house/shop/
powyżej	above, upstream		business of
	from	wszerz	along the width of
wśród	among	spod	from near (town)
wzdłuż	along length of	dokoła/	around
znad	from near	naokoło	
	(water)	niedaleko	near
daleko	far from	w pobliżu	in the vicinity of
naprzeciw[ko]	opposite	zewnątrz	outside
wewnątrz	inside, within		

Pies biegał dokoła/naokoło dziecka.

The dog was running round the child.

Mieszkam blisko kościoła/pracy/kina.

I live near the church/my work/the cinema.

Cukiernia jest naprzeciwko poczty.

The sweetshop is opposite the post office.

Dziewczynka stała wśród kwiatów.

The girl was standing among the flowers.

Wioska jest powyżej/poniżej mostu.

The village is upstream/downstream from the bridge.

Byłem u ciotki/krawca/lekarza/Janka.

I was at my aunt's/the tailor's/the doctor's/John's house.

Ludzie biegli wzdłuż muru/rzeki.

People were running alongside the wall/river.

Wracamy znad morza/Wisły/jeziora.

We are returning from the seaside/Wisła/lakeside.

Przyjechał spod Krakowa/Londynu.

He has arrived from Kraków/London.

The prepositions below, which do not specify the static position of one object relative to another are, nevertheless, *always* followed by the genitive case.

bez	without	podczas	during
mimo	despite, in spite of	wskutek	on account of
[o]prócz	apart from, except	zamiast	instead of
według	according to	do	to, towards, into
z powodu	because of, due to	od	from
za	as far back as [time]	w [prze]ciągu	in the course of
dla	for	z	out of, from, made out of
na kształt	in the shape of	za pomocą	with the help of

Chodziliśmy od domu do domu.

We went from house to house.

Jest blisko/daleko do teatru.

It is a short/long distance to the theatre.

Włóż lody do lodówki.

Put the icecream into the fridge.

W ciągu tygodnia dostałem od ojca list.

I got a letter from my father in the course of the week.

Kupiła dla Anny wisiorek na kształt serca.

She bought a heart-shaped locket for Anna.

Oprócz mężczyzn były i kobiety.

Besides the men there were also women.

Nikt nie przyszedł oprócz niej.

No one came except her.

Według Teresy złamał drzwi za pomocą siekiery.

According to Teresa he broke the door down with the help of an axe.

Mimo śniegu wrócił z miasta bez kłopotu.

Despite the snow he returned from town without any problem.

Wyjął prezent z pudełka/ze szafy.

He took the present out of the box/cupboard.

Antoni nie przyszedł z powodu śniegu/grypy.

Antony did not come because of the snow/flu.

Za dawnych czasów. Za mojej pamięci.

In olden times. As far back as my memory goes.

10.4.1 Verbs followed by preposition and genitive case

Some Polish verbs are always followed by a particular preposition plus genitive case, although English may require a different preposition or none at all.

Do

dążyć do	aspire/strive to
dotrzeć do	reach
dojść do	end in/end up as
dzwonić do	telephone
ograniczać się do	be limited to
pasować do	suit, go well with
przybyć do	arrive at
zbliżyć się do	approach

Z

korzystać z	use, profit from
śmiać się z	laugh at

Od

zależać od	depend on
-------------------	-----------

10.4.2 Idiomatic usages of prepositions with genitive case

Do (by/to a certain time):

Skończę książkę do piątku/soboty/wieczora.

I'll finish the book by Friday/Saturday/this evening.

Do (for a certain purpose):

Czy to jest bielizna do prasowania?

Are these clothes for ironing?

Kup papier do listów, proszek do pieczenia i pastę do zębów.

Buy some writing paper, baking powder and toothpaste.

Mam paczkę do wysłania.

I have a parcel to post.

Jesteśmy gotowi do podróży.

We are ready for the journey.

Ta kaseta jest przydatna do nauki.

This cassette is useful for learning from.

Do (towards, with names of towns, countries and enclosed places):

Jadę do Warszawy/Londynu/Francji.

I'm going to Warsaw/London/France.

Idę do teatru/szkoły/muzeum/łazienki.

I'm going to the theatre/school/museum/bathroom.

But notice **Jadę na Węgry/Litwę** (Acc.).

I'm going to Hungary/Lithuania.

Dla (to achieve a certain result):

Zrobił to dla żartu/śmiechu/zabawy.

He did it for a joke/a laugh/fun.

Trzeba codziennie spacerować dla zdrowia.

You must have a daily walk for health reasons.

Od (resulting from past action/position/condition):

Matka miała oczy czerwone od płaczu.

My mother's eyes were red from crying.

Paweł był zmęczony od biegu.

Paul was tired from running.

Od (from/since a certain time/date; for a certain period):

Czekam od godziny/tygodnia/wtorku.

I have been waiting for an hour/a week/since Tuesday.

Jest za granicą od wielu lat/od dawna.

He has been abroad for many years/a long time.

Znam Piotra od dziecka.

I've known Peter since childhood.

Mam pracę od jutra.

I have a job from tomorrow.

Od (against/preventing):

Ubezpieczenie od ognia.

Insurance against fire.

Zwolnienie od podatku.

Exemption from taxation.

Od (belonging to a whole):

Drzwi od szafy; dziurka od klucza; kołnierz od płaszcza.

Cupboard door; keyhole; coat collar.

Koło (approximately):

On ma koło siedemdziesięciu lat.

He is about seventy years old.

Będę koło południa.

I'll be here around noon.

Z(e) (resulting from current position/condition):

Jestem zadowolony z samochodu.

I'm satisfied with the car.

Skakał z radości/ze złości.

He was jumping for joy/with rage.

Chłopiec trząsie się z zimna/ze strachu.

The boy is shaking with cold/fear.

Widzieliśmy Adriana z bliska/z daleka.

We saw Adrian from near/afar.

Ludzie pchali się z prawa i z lewa.

People were pushing in from right and left.

Z(e) (pertaining to/originating from, made from):

Dostałem twój list z czwartego kwietnia.

I got your letter of 4th April.

Mamy owoce ze zeszłego roku.

We have fruit from last year.

Z pączka rozwinęła się róża.

From a bud grew a rose.

Bogdan ma buty ze skóry.

Bogdan has shoes made of leather.

Poproszę sałatkę z krewetek.

I'd like the prawn salad, please.

Mam zrobić kompot z jabłek i wino z porzeczek.

Mum has made some stewed apples and currant wine.

Celina zna chłopca z Ameryki/ze Stanów.

Celina knows a boy from America/the States.

Dziadek ma znaczki z Wielkiej Brytanii.

Grandad has some stamps from Great Britain.

Każdy z nas ma swoje prawa.

Each of us has (his own) rights.

Ona jest najlepszą studentką ze wszystkich.

She is the best student of all.

Z nazwiska McBrien, z urodzenia Szkot.

McBrien by name, Scot by birth.

10.5 Locative case prepositions

The prepositions below are followed by the locative case. All except **przy** can also be used with the accusative case to denote motion (for examples, see section 10.8). **Przy** requires the locative case even if motion is involved.

przy near, close to, by, at

w(e) in, inside [enclosed area]

o about, concerning, at [time]

na on, at, in [open area]

po along, after [time]

Mirek siedzie przy stole/babci. [Loc.]

Mirek is sitting [no motion] at the table/near Granny.

Marysia usiadła przy stole. [Loc.]

Marysia sat down [motion] at the table.

Tomek pracował przy maszynie.

Tom worked on/operated a machine.

Sklep jest przy ulicy Lwowskiej.

The shop is in Lwów Street.

Wrócił po kilku latach, już po wojnie.

He returned after several years, after the war.

We wszystkich pokojach jest czysto.

All the rooms are clean. [It is clean in all the rooms.]

Michał szedł po ulicy.

Michael was walking along the street.

Dziecko jest w domu/w szkole.

The child is at home/at school.

Tomek ciągle opowiada o koleżance.

Tom constantly talks about his girlfriend.

Note: For use of **o** and **po** with time, see [12.15.2](#) and [12.15.3](#). For use of **w** with months and seasons, see [9.11.2](#).

10.5.1 Verbs followed by preposition and locative case

Some Polish verbs are always followed by a particular preposition plus locative case, although English may require a different preposition or none at all.

O		Na	
mówić o	talk about	grać na	play on
myśleć o	think about	przestawać na	be satisfied with
rozmawiać o	talk about	polegać na	depend on
wiedzieć o	know about, of	zależeć na	have importance
opowiadać o	talk about	znać się na	be expert in
zapomnieć o	forget	W(e)	
słyszeć o	hear about	zakochać się w	fall in love with

10.5.2 Idiomatic usages of prepositions with locative case

Na (on a musical instrument):

Gra na gitarze/na skrzypcach. He/she plays the guitar/violin.

O (with a certain attribute):

Dziewczyna o jasnych włosach i niebieskich oczach.

A girl with fair hair and blue eyes.

Po (up and down, all over, on the surface of, from one to another):

Cały dzień latam po schodach/mieście.

I run up and down stairs/all over town all day.

Pies latał *po* ulicy/podwórku.

The dog was running up and down the street/yard.

Łódka płynie *po* rzece/jeziorze.

The boat sails on the river/lake.

Chodzili *po* domach.

They went from house to house

Po (in a certain manner/position/language):

Nie mówię *po* polsku, tylko *po* angielsku.

I don't speak Polish. I only speak English.

Chcę mieszkać *po* ludzku.

I want to live as befits a human being.

Dzieci szły *po* dwoje/troje.

The children walked in twos/threes.

Kościół jest *po* prawej stronie, stacja *po* lewej.

The church is on the right, the station on the left.

Po (inherited from):

Buty mam *po* siostrze.

The shoes were handed down to me from my sister.

On ma zdolności językowe *po* ojcu/matce.

His language abilities came from his father/mother.

Przy (to the accompaniment of/while something else is happening):

Zawsze śpiewam *przy* kąpieli/*przy* świetle księżyca.

I always sing in the bath/by moonlight.

Rozmawialiśmy o tym *przy* obiedzie.

We discussed it over lunch.

Słuchał muzyki *przy* pracy.

He was listening to music while he worked.

W (dressed in):

Poszedłem w długich butach, płaszczu zimowym i rękawiczkach futrzanych.

I went in long boots, a winter coat and fur gloves.

W (on the staff of):

Marek dostał pracę w dzienniku.

Mark got a job on the staff of the daily newspaper.

W (accompanied by a certain physical/mental/emotional state):

Obudziła się w dobrym/złym humorze. She awoke in a good/bad mood.

Dzieciak leżał w gorączce. The child lay in a fever.

Zjadł śniadanie w pośpiechu. He ate breakfast in a hurry.

Jest kobietą w średnim wieku. She is a middle-aged woman.

10.6 Instrumental case prepositions

The prepositions below are followed by the instrumental case. All except *z* can also be used with the accusative case to denote motion (for examples, see sections 10.8 and 10.9). *Z* requires the instrumental case even if motion is involved.

z	[together] with	między	among, between
pod	below, under	przed	in front of, earlier
nad	above, over, near		than, ago, against
za	behind, beyond		

Stoi/wchodzi z matką i z ojcem.

He is standing/entering with his mother and father.

Pójdę przed drugą.

I'll go before two o'clock.

Był przed minutą.

He was here a minute ago.

10.6.1 Verbs followed by preposition and instrumental case

Some Polish verbs are always followed by a particular preposition plus instrumental case, although English may require a different preposition or none at all.

Nad

dyskutować nad	discuss
myśleć nad	think about
pracować nad	work at
panować nad	rule over

Z

kłócić się z	quarrel with
porównać z	compare with
rozmawiać z	speak to/with
sprzeczać się z	argue with
zgadzać się z	agree with
ożenić się z	marry/take a wife

Przed

bronić¹ przed	defend against
chronić¹ przed/	protect against
ochraniać¹ przed	

Za

tęsknić za	long/pine for
-------------------	---------------

¹ Can also be reflexive, e.g. **bronić się** (defend oneself).

10.6.2 Idiomatic usages of prepositions with instrumental case

Nad (on the bank of):

Miasto leży nad morzem/jeziorem/Wisłą/Bałtykiem.

The town lies on the sea/lake/Wisła/Baltic.

Nad (at the dawning of, towards):

Nad ranem/nad wieczorem.

Around morning/towards evening.

Pod (near/at/under [with town or geographical feature]):

Bitwa odbyła się pod Krakowem/Warszawą/Monte Cassino.

The battle took place near Krakow/Warsaw/Monte Cassino.

Ma domek na wsi pod górami.

He has a house in a village under the hills.

Mieszkamy pod numerem 8.

We live at number 8.

Spotkajmy się pod ratuszem.

Let's meet at the town hall.

Z (containing, having certain quality/attribute):

Weź butelkę z winem, chleb z masłem i koszyk z jabłkami.

Take the bottle of wine, the buttered bread and the basket of apples.

Był to wysoki pan z brodą i z długimi wąsami.

He was a tall bearded man with long whiskers.

10.7 Dative case prepositions

The prepositions below are *always* followed by the dative case:

dzięki thanks/due to, as a result of

ku towards

przeciw[ko] against, in opposition to

wbrew contrary to

Dzięki temu wygrał konkurs.

Thanks to that he won the competition.

Dzięki Bogu nic mu się nie stało.

Thank God nothing happened to him.

Dzięki dobrej opiece Basia szybko wyzdrowiała.

Due to good care Basia recovered quickly.

Droga prowadzi ku wiosce.

The road leads to the village.

Wakacje zbliżają się ku końcowi.

The holidays are coming to an end.

Słońce chyliło się ku zachodowi.

The sun was sinking westwards.

Postąpił wbrew rozkazom.

He acted contrary to orders.

Było to przeciw mojej woli.

It was against my will.

Trzeba ciągle działać przeciw chuliganstwu.

One must always act against hooliganism.

Niemowlęta trzeba szczepić przeciw ospie.

You need to vaccinate babies against smallpox.

10.7.1 Verbs followed by preposition and dative case

There are none in this category. Many verbs, however, require the dative case for the indirect object (see 6.8 Dative case).

10.7.2 Idiomatic usages of prepositions with dative case

Ku (with a certain result):

Babcia przyjechała ku radości dzieci.

Granny arrived, much to the children's delight.

Ku mojemu zdziwieniu, zdał egzamin.

To my surprise, he passed his exam.

10.8 Dual-case locative/accusative prepositions

The examples below show the prepositions **na**, **o**, **po** and **w** used with the locative case to express position, but with the accusative case to express motion.

Locative (position)

Pracuję na poczcie.

I work at the post office.

Kwiaty stoją na biurku.

The flowers are standing on the desk.

Myślę o matce.

I'm thinking about my mother.

Zapomniał o dziewczynie.

He forgot about the girl.

Sklep jest po prawej stronie.

The shop is on the right.

Nie wolno jeździć po chodnikach.

You must not ride on the pavements.

Króliki żyją w lesie.

Rabbits live in the forest.

Ojciec jest w domu.

My father is at home.

Accusative (motion)

Idę na pocztę.

I'm going to the post office.

Postaw kwiaty na biurko.

Put the flowers on the desk.

Proszę o czarną kawę.

Please bring me a black coffee.

Pyta o dziewczynę.

He is asking about the girl.

Idź po gazetę.

Go and get the newspaper.

Pojechał na stację po siostrę.

He drove to the station to fetch his sister.

Królik wbiegł w las.

The rabbit ran into the forest.

Ojciec skręcił w boczną ulicę.

My father turned into a side street.

10.8.1 Expressing 'at', 'in', 'on' and 'to'

Geographical areas are regarded as non-enclosed. Towns and cities, even without walls, are regarded as enclosed areas. **W** is also used for defined administrative areas (**województwa**).

Position inside enclosed or defined area = **w** + locative

Position inside non-enclosed area = **na** + locative

Enclosed

**Jestem w domu/sklepie/teatrze/
aptece.**

I am at home/in the shop/theatre/
chemist's.

Mieszkamy w Białostockiem/w Warszawie.

We live in the Białystok administration/ in Warsaw.

Non-enclosed

Jestem na rynku/dworcu/ulicy.

I am in the market place/at the
station/on the street.

Mieszka na Pomorzu/ Śląsku/Mazowszu/Mazurach.

He lives in Pomorze/Silesia/Masowsze/Mazury. [geog. areas]

Motion to enclosed area = **do** + genitive

Motion to non-enclosed area = **na** + accusative

Enclosed

**Jadę do domu/sklepu/teatru/
apteki/Warszawy.**

I'm going home/to the shop/theatre/
chemist's/to Warsaw.

Non-enclosed

Jadę na rynek/dworzec/ulicę/Śląsk.

I'm going to the market place/station/
street/Silesia.

10.9 Dual-case instrumental/accusative prepositions

The examples below show prepositions **między**, **nad**, **pod**, **przed** and **za** used with the instrumental case to express position, but with the accusative case to express motion.

Instrumental (position)

Chałupa stała między rzeką a lasem.

The house stood between the river and the wood.

Spędziliśmy wakacje nad morzem.

We spent our holidays at the seaside.

Kot siedział przed płotem.

The cat sat in front of the fence.

Bawią się przed domem.

They play in front of the house.

Tomek mieszka za granicą.

Tom lives abroad.

Chomik jest za drzwiami.

The hamster is behind the door.

Pudło stoi pod stołem.

The box is (standing) under the table

Accusative (motion)

Wjedźmy między te samochody.

Let's drive in between these cars.

Wyjechaliśmy nad morze.

We set off for the seaside.

Kot wyskoczył przed płot.

The cat jumped out in front of the fence.

Wyszli przed dom.

They came out in front of the house.

Tomek przeprowadził się za granicę.

Tom moved abroad.

Chomik wlaźł za drzwi.

The hamster crawled in behind the door.

Postaw pudło pod stół.

Put the box under the table.

Dual-case
instrumental/
accusative
prepositions

Conjunctions

There are two types of conjunction.

- 1 *Coordinating conjunctions.* These join words, phrases or clauses which have an identical grammatical sense and function in a sentence. They are simple to use and occur frequently, e.g. *and, but, or, either . . . or, neither . . . nor, both . . . and*. A frequent error is to use coordinating conjunctions to join phrases with different grammatical sense or function.

Correct: Paula likes chips *but* I prefer potatoes.

Jack lives in Bristol *and* I often visit him there.

Incorrect: Paula likes chips *and* my Granny likes cats.

Jack has a house *but* Granny doesn't like him.

- 2 *Subordinating conjunctions.* These introduce noun clauses or adverbial clauses. They can begin a sentence or join clauses.

I know *that* you are tired. [introduces noun clause 'you are tired']

Jim will ring *if* he has a problem. [introduces clause of condition]

Before I go out, I'll cut the grass. [introduces clause of time]

Some Polish conjunctions have several, sometimes very different, meanings:

11.1 Coordinating conjunctions

Commas are required as follows.

- 1 Before the second of two identical conjunctions.
- 2 Before *ale* and *lecz*.
- 3 Before every *i* in a series, except the first. To avoid repetition, *oraz* often replaces the last *i*.

- 4 Before **a** if the following clause contrasts with the preceding one (i.e. implies a 'but').

¹ i	and [linking]	, lecz	but [bookish]
² a	and [contrasting]/but	albo/lub	or
oraz	and [at the same time]	albo . . . , albo	either . . . or
i . . . , i	both . . . and	albo i/	or even
, ale	but	albo nawet	
		³ ani . . . , ani	neither . . . nor/ not . . . not

¹ **i** links related objects/ideas; also simultaneous or consecutive actions with the same subject.

² **a** links contrasting objects/ideas; also contrasting actions with the same or different subjects.

³ Must be preceded or followed by a negative verb.

Chłopcy nazbierali gałęzi i rozpalili ognisko.

The boys gathered branches and lit a bonfire.

Poszedł na pocztę i wysłał list.

He went to the post office and posted the letter.

Pracuję spokojnie i wesoło.

I work calmly and cheerfully.

Jedliśmy obiad i słuchaliśmy radia.

We were eating lunch and listening to the radio.

Lubię jabłka i banany, i pomidory.

I like apples and bananas and tomatoes.

Kupił chleb, masło i szynkę oraz galaretkę.

He bought bread, butter and ham, and jelly.

Kupiłem chleb oraz masło i kielbasę.

I bought bread, and butter and sausage.

Wesołych Świąt oraz Szczęśliwego Nowego Roku.

Merry Christmas and a Happy New Year.

Wciąż mówię i mówię, ale to nic nie pomaga.

I talk and talk but it doesn't help.

I Piotr, i Maria są inżynierami.

Both Peter and Mary are engineers.

I to, i tamto mi się podoba.

I like both this and that. [lit. both this and that to me appeals]

On jest Anglikiem, a ja Polakiem.

He is English but I am Polish.

Dzisiaj pracuję, a jutro mam dzień wolny.

I'm working today but have a day off tomorrow.

Słońce świeciło, a on nadal siedział w domu.

The sun was shining but he still sat at home.

Ten telewizor jest drogi, ale niedobry.

This television is expensive but not good.

Nie jestem chory, ale nie pójdę dzisiaj do biura.

I'm not ill but I won't go to the office today.

Chciałem zasnąć, ale przeszkadzał mi syn.

I wanted to sleep but my son was bothering me.

Okolica jest piękna, lecz zaniedbana.

The surrounding area is pretty but run-down.

Do tego trzeba technika albo i fachowca.

This needs a technician or even an expert.

Zapałki kupuje się w sklepie albo w kiosku.

You buy matches in a shop or a kiosk.

Pójdę albo jutro, albo pojutrze.

I'll go either tomorrow or the day after.

Spędza wakacje nad Bałtykiem lub w górach.

He spends his holidays on the Baltic or in the hills.

Nie mam ani herbaty, ani cukru.

I have neither tea nor sugar.

Taka przeciętna kobieta, ani mądra, ani głupia.

Just an average woman, not clever, not stupid.

Nie chodzi już do kina ani do teatru, ani nawet na dyskotekę.

He no longer goes to the cinema, nor to the theatre, nor even to the disco.

Nie mamy nart, a i śnieg nie jest odpowiedni.

We have no skis and the snow isn't suitable anyway.

11.2 Subordinating conjunctions

Subordinate clauses are introduced by subordinating conjunctions, of which there are seven types: *time*, *cause*, *condition*, *concession*, *purpose*, *result* and *comparison*. The exact meaning of any conjunction depends on context and also sometimes on the intonation used.

The order of clauses in the sentence is very much as in English. The subordinate clause can often precede the main clause. For the use of commas before conjunctions see 16 Sentence structure.

In clauses expressing that something will happen *if/when/as soon as* something else happens, Polish uses the **future** tense of a perfective verb after *if/when/as soon as* whereas English uses the present tense:

Zadzwoń, [fut.] gdy tylko wrócę [fut.] do domu.

I will ring [fut.] as soon as I return home. [pres.]

11.2.1 Conjunctions of time

¹ kiedy	when
¹ jak	when/after
¹ gdy	when (if by chance)
² (do)póty	up to that time
(za)ledwie ... gdy/	scarcely ... than/
(za)ledwo ... gdy	when
² (do)póki	while
³ (do)póki/aż	until/ while ... not
kiedy tylko	whenever/as often as
(podczas) gdy	while/during the time that
gdy/jak/skoro	as soon as
zanim + tylko	before

¹ **Kiedy** expresses precise time; **gdy** is less precise. Colloquially, **kiedy** and **gdy** are often replaced by **jak**. If a clause starting with **kiedy**, **gdy** or **jak** precedes the main clause, an optional **to** (then) can start the main clause:

Gdy dostanę pieniądze, (to) pojadę na urlop.

When I get some money I'll go on holiday.

² **(Do)póty** and **(do)póki** are often used together. **(Do)póty** is used in the main clause to express an action happening until it is interrupted by the action of the subordinate clause. **(Do)póki** starts the subordinate clause. As in English, main or subordinate clause can stand first:

³ In this meaning **(do)póki** is followed by **nie**. **Aż** takes a positive verb.

Kiedy Adam miał osiem lat, mieszkał na wsi.

When Adam was eight he lived in the country.

Kiedy kupił nowy samochód, sprzedał stary.

Having bought a new car, he sold the old one.

Gdy będę miał [fut.] czas, kupię [fut.] bochenek chleba.

If I have time, I'll buy a loaf of bread.

Ledwie wróciła, gdy zaczęło padać.

She had scarcely returned when it began to rain.

Czytam, kiedy tylko mam czas.

I read whenever I have time.

Jak skończysz [fut.] pracę, chodź do kina.

When you finish work, come to the cinema.

Przyjadę, jak tylko będę miał [fut.] urlop.

I'll come as soon as I'm on holiday.

Gdy tylko skończę [fut.] obiad, pójdę [fut.] na spacer.

As soon as I finish lunch I'll go for a walk.

Skoro tylko dostanę [fut.] wypłatę, kupię [fut.] mu aparat.

I'll buy him a camera as soon as I get my pay.

Będę czekał, aż odjedzie [fut.] pociąg.

or **Będę czekał, dopóki NIE odjedzie [fut.] pociąg.**

I'll wait until the train departs.

or I'll wait while the train has not departed.

Nie pójdziesz aż skończysz. [fut.]

or **Nie pójdziesz dopóki NIE skończysz. [fut.]**

You won't go until you finish.

or You won't go while you haven't finished.

Agata dopóty narzekała, dopóki NIE miała psa.

Dopóki Agata NIE miała psa, dopóty narzekała.

Agatha moaned while she did not have a dog.

Anna dopóty chodziła z Tomkiem, dopóki NIE wyjechała.

Dopóki Anna NIE wyjechała, dopóty chodziła z Tomkiem.

Anna went out with Tom until she moved away.

Piotr (do)póty siedział w ogrodzie, (do)póki świeciło słońce.

Peter sat in the garden while the sun was shining.

(Do)póki świeciło słońce, (do)póty Piotr siedział w ogrodzie.

While the sun was shining, Peter sat in the garden.

(Do)póty Piotr siedział w ogrodzie, (do)póki słońce NIE zaszło.

Peter sat in the garden, while the sun hadn't gone down.

Piotr siedział w ogrodzie, aż słońce zaszło.

Peter sat in the garden, until the sun went down.

Póty dzban wodę nosi, póki się ucho NIE urwie. [fut.]

A jug carries water until the handle breaks.

[lit. while the handle does not break]

Ucz się, dopóki masz szansę.

Study while you have the chance.

Jeszcze Polska nie zginęła, póki my żyjemy.

Poland hasn't perished while we are alive.

Dopóki byłem zdrow, pracowałem.

While I was well, I worked.

Jadł śniadanie, podczas gdy żona się ubierała.

He ate breakfast while his wife got dressed.

Zanim pójdziesz [fut.] do pracy, zadzwoń do Borysa.

Before going to work, ring Boris.

Kobieta zmarła, zanim przyjechała karetka.

The woman died before the ambulance arrived.

11.2.2 Conjunctions of cause

¹ bo/ ² bowiem	for/because	ponieważ	since/as
bo inaczej	else/otherwise	skoro	since
dlatego/dlatego że	because/for the reason that	bo może . . .	because maybe/ in case/lest
gdyż	because	zwłaszcza, że	especially as/all
, że	that		the more because

¹ Bo is the least emphatic 'because'.

² Bowiem stands second in its clause, after the verb.

Cieszę się, że jesteś.

I'm glad (that) you are here.

Lubię Marysię, bo jest zawsze wesoła.

I like Mary because she is always cheerful.

Wróciliśmy, bo zabawa się już kończyła.

We returned, because the party was ending.

Musisz się uczyć, bo inaczej dostaniesz dwójkę.

You must study or else you'll get a grade 2 [unsatisfactory mark].

Nagroda nie była wysoka, wynosiła bowiem sto złotych.

The prize wasn't high. It was 100 złote.

Nie jadę autobusem, dlatego że podróż trwa za długo.

I'm not travelling by bus because the journey takes too long.

Nie mówię po polsku, dlatego nie kupuję polskich książek.

I don't speak Polish. That's why I don't buy Polish books.

Spóźniłem się, gdyż za późno wstałem.

I was late because I got up too late.

Ponieważ jest chłodno, ubierz ciepły sweter.

Since it is cool, put on a warm jumper.

Skoro wszyscy jesteście, zaczynajmy.

Let's begin, since we're all here.

Skoro nie ma tam nic ciekawego, po co tam jechać?

Why go, if there's nothing interesting there?

Nie pójdę do kina w taką pogodę, zwłaszcza że już widziałem ten film.

I won't go to the cinema in such weather, especially as I've already seen the film.

Pójdę do sklepu, bo może nie masz sił.

I'll go to the shop because perhaps you are too exhausted.

Idź wcześniej do sklepu, bo może braknąć chleba.

Go to the shop early, in case they run out of bread.

11.2.3 Conjunctions of condition

¹ czy	whether/if	gdyby/jakby . . . to	if only . . . [then]
czy . . . , czy	whether . . . or [not]	⁴ byle (tylko)/pod warunkiem, że	on condition that/ provided that/ so long as
² jeśli/jeżeli	if		
³ jeśliby/jeżeli	if [used in future only]	chyba że	unless [real condition]
gdyby/jakby	if [used in past only]	chyba żeby	unless [unreal condition]

¹ Also used as particle to form questions.

² **Jeśli/jeżeli** are used for real conditions. They are followed by the present, past or future tense or, in general statements where the verb has no specified subject, by an infinitive. An optional *to* (then) can link the clauses if the 'if' clause precedes the main clause.

³ **Jeśliby/jeżeli** are used for possible conditions implying a 'but'. **Gdyby** and **jakby** express virtually impossible conditions. The conditional tense endings are attached to them. An optional *to* (then) can link the clauses if the 'if' clause precedes the main clause. See 5.8.4 for function of conditional tense.

⁴ **Byle** requires conditional tense. **Pod warunkiem, że** is followed by present or future tense.

Pani się pytała, czy mógłbym jej wskazać drogę.

The lady asked if I could show her the way.

Czy szkoła jest blisko, czy daleko?

Is the school near or far?

Nie wiem, czy Józef lubi lody, czy nie.

I don't know if Joseph likes icecream or not.

Kup mi tę bransoletę, jeśli masz pieniądze.

Buy me this bracelet if you have the money.

Jeśli się schylę, (to) będzie mnie boleć głowa.

If I bend down, my head will hurt.

Jeśli się przyjrzeć [infin.] bliżej, to widać różowe pączki.

On closer inspection pink buds are visible. [general statement]

Wstąpię na kawę, jeżeli będę miał czas.

I'll drop in for coffee if I have time.

Jeśli Jacek zgubi piłkę, to nie będzie mógł grać w tenisa.

If Jack loses the ball, he won't be able to play tennis.

Gdybyś był mądry, (to) postąpiłbyś inaczej.

If you were clever, you would act differently.

Byłoby lepiej, gdyby praca była lżejsza.

It would be better if work were easier.

Gdybyś go przypadkiem zobaczył, to powiedz mu, że czekam.

If you happen to see him, tell him I'm waiting.

Ah! Gdybyśmy tylko mieli dzisiaj wolne!

Oh! If only we were on holiday today!

Gdybym był na twoim miejscu, to kupiłbym auto.

If I were you, I'd buy a car.

Jakbym wiedział że lubi kwiaty, to kupiłbym je dla niej.

If I knew that she liked flowers, I'd buy her some.

Pożyczę ci funta, pod warunkiem, że mi go zwrócisz.

I'll lend you a pound provided that you return it.

Napraw to, kiedy chcesz, byle na wtorek było gotowe.

Fix it any time, so long as it's ready for Tuesday.

Jutro wycieczka! Byle tylko słońce świeciło.

Trip tomorrow! Let's hope the sun shines!

Nie oddam pieniędzy, chyba że zmusi mnie sąd.

I won't return the cash, unless the law forces me.

Zawsze przychodzi w piątek, chyba że jest chory.

He always comes on Friday unless he's ill.

11.2.4 Conjunctions of concession

¹**jednak** nevertheless/however ²**choć/chociaż** although yet/but

a jednak after all/but . . . still **(po)mimo że** despite/regardless of the fact that

i tak in any case/anyway/
as it happens/despite

¹ Usually stands second in clause, after the verb. Is often replaced, or even preceded, by **ale**.

² Conditional endings can be attached.

Mam mało pieniędzy, ale jednak kupię ci zegarek.

I have little money. However, I'll buy you a watch.

Wersalka jest stara, jednak wygodna.

The couch is old but comfortable.

A jednak zapłacił.

He did pay, after all.

Ciężko pracuje, a jednak nie ma domu.

He works hard but nevertheless, has no house.

Miał przyjechać samochodem, przyjechał jednak rowerem.

He was supposed to come by car, but came by bicycle.

Chociaż lubię czarne króliki, musiałem kupić białego.

Although I like black rabbits, I had to buy a white one.

Choć mało zarabiam, mogę trochę zaoszczędzić.

Though I earn little, I can save a bit.

Dzieci bały się wujka, choć był łagodny.

The children feared their uncle, although he was kind.

Chociaż nie jest zdolny, dostał się jednak na studia.

Though he isn't clever, he still got into college.

Nie wysłabym za Tomka, choćby był milionerem.

I wouldn't marry Tom, even if he were a millionaire.

Idę na spacer, mimo że pada śnieg.

I'm going for a walk although it is snowing.

Nie idziesz? No, ale ja i tak pójdę.

You're not going. Well, I'll go anyway.

Bardzo się starał, ale i tak mu się nie udało.

He tried hard but failed anyway.

Nie idź dzisiaj. I tak jesteś zmęczony.

Don't go today. You're tired anyway.

11.2.5 Conjunctions of purpose

żeby/aby/ so that/in order to/ **(a)by . . . nie** so that . . . not/lest

byle (tylko) in order that/so as to

¹ Colloquially, all are replaced by **by**. All express purpose. The verb in the main clause dictates whether purpose is interpreted as a request, wish, command or advice. Can be followed by the infinitive (shown in capitals in the examples that follow) in commands, or if both clauses have same subject. With different subjects, the conditional tense follows, the conditional endings being attached to the conjunctions (see 5.8.4).

Proszę was, żebyście wyprowadzili psa.

I'm asking you to take the dog out. [Request]

Radzę ci, abyś porozmawiał z dyrektorem.

I suggest you talk to the director. [Advice]

Byłoby dobrze, żeby Hanka zdała egzamin.

It would be good if Annie passed her exam. [Wish]

Nie chcę, żeby ktoś cierpiał.

I don't want anyone to suffer. [Wish]

Zrób to tak, żeby nie trzeba było poprawiać.

Do it like this, so that it needs no changes. [Command]

Daję znak, abyście się zatrzymali.

I'm signalling you to stop. [Command]

Żebyś tu nigdy więcej nie wlaził!

Don't you ever climb in here again! [Command]

Mówił, żeby nie CZEKAĆ. or Mówił, żebyśmy nie czekali.

He told us not to wait. [Purpose]

Karol ciężko pracuje, żeby SIĘ DOSTAĆ na uniwersytet.

Carl works hard in order to get into university. [Purpose]

Szukałem kiosku, żeby KUPIĆ papierosy.

I looked for a kiosk in order to buy cigarettes. [Purpose]

Weszliśmy do sklepu, aby lepiej OBEJRZEĆ telefony.

We entered the shop to have a better look at the telephones. [Purpose]

Powtarzam, abyście zrozumieli.

I'm repeating so that you'll understand. [Purpose]

Aby się POROZUMIEĆ, trzeba dobrej woli.

You need goodwill to understand people. [Purpose]

Wstał wcześniej, aby nie PRZEGAPIĆ pociągu.

He rose early so as not to miss the train. [Purpose]

Oszczędzam, aby POJECHAĆ do Stanów.

I am saving in order to go the the USA. [Purpose]

Trzymał się płotu, by nie UPAŚĆ.

He held onto the fence, so as not to fall. [Purpose]

Robię wszystko, byle (tylko) ZADOWOLIĆ szefa.

I do everything in order to please the boss. [Purpose]

11.2.6 Conjunctions of result

tak . . . , że/aż	so/so that/such that/with the result that	więc	therefore
		zatem [bookish]	therefore/so
na tyle . . . , że	enough . . . to/ so . . . as to	aby	only to [opposite result]
kiedy/jak . . . to	if . . . then	. . . , to	(the result will be)

Jest ładna pogoda, więc idziemy na spacer.

The weather is nice, so we're going for a walk.

Chleb był już całkiem wysprzedany, więc kupiłem bułki.

The bread was totally sold out so I bought some rolls.

Mieliśmy czas, więc zwiedziliśmy zamek.

We had time, so we visited the castle.

Jak wiesz, to po co pytasz?

If you know, why ask?

Kiedy wszyscy tak mówią, to musi być prawdą.

If everyone says so, it must be true.

Nie weźmiesz lekarstwa, to nie wyzdrowiejesz.

If you don't take your medicine, you won't get well.

Nie pójdziesz do szkoły, to będzie ci nudno.

If you don't go to school, you'll be bored.

Wyjdiesz bez parasolki, to zmokniesz.

If you go out without your umbrella, you'll get wet.

Wyszedłem bez parasolki, więc zmokłem.

I went out without my umbrella, so I got wet.

Czekałem godzinę, tak że spóźniłem się na obiad.

I waited an hour, so that I was late for lunch.

Karol tak ciężko pracował, że się rozchorował.

Carl worked so hard that he got ill.

Był tak biedny, że nawet na chleb nie miał.

He was so poor that he didn't even have enough for bread.

Wyczyścił buty, aż się świeciły.

He polished the shoes until they shone.

Kot tak się przestraszył, że aż uciekł.

The cat was so scared that it ran off.

Przyjechaliśmy na tyle wcześnie, że znaleźliśmy wolne miejsce na parkingu.

We arrived early enough to find a free space in the car park.

Zasnął, aby po chwili się znowu zbudzić.

He fell asleep, only to wake again after a moment.

11.2.7 Conjunctions of comparison

natomiast/zaś¹	whereas/but	jak²	as/like
tymczasem		tak² . . . , jak	thus . . . as
im . . . tym	the . . . the	(tak)⁴ jakby/	as if
niż³	than	jak gdyby	

¹ Usually stands second in clause, after the verb.

² Verb in **jak** clause, if identical to main verb, is omitted.

³ Preceded by comparative adjective or adverb. Subjects of clauses can be identical or different. Verb in **niż** clause, if identical to main verb, is omitted. **Niż** is often replaced by the preposition **od** and genitive case.

⁴ If a conditional tense follows, the conditional endings are attached.

Dzisiaj jest tutaj targ, natomiast jutro będzie w Krakowie.

Today there is a market here, whereas tomorrow there will be one in Kraków.

Maciej jest mądry, Zdżich zaś głupi.

Maciej is clever; Zdżich, on the other hand, stupid.

Myśleli, że wygrają, a tymczasem nie strzelili ani gola.

They thought they would win, but they didn't score a single goal.

Wojtek jeździ jak wariat. [Another **jeździ** is understood here]

Wojtek drives like a madman. [drives]

Nigdy, jak wiesz, nie kłamię.

As you know, I never lie.

Święta były tak miłe, jak się spodziewałem.

The celebrations were as joyful as I expected.

Sprawa nie była tak prosta, jak się wydawało.

The case wasn't as simple as it seemed.

Zrób tak, jak mówiłeś.

Do it as you said.

Jak już od dawna mówię, Antoni jest dla rodziców kłopotem.

As I've said for a long time, Anthony is a problem to his parents.

Rządzisz się tak, jakbyś był [cond.] kimś ważnym.

You are bossing everyone as if you were someone important.

Pamiętam wszystko, jakby się zdarzyło [cond.] wczoraj.

I remember it all as if it happened yesterday.

Uczysz się tak, jakby nie chcieli [cond.] zdać.

You are studying as if you don't want to pass.

Praca jest tak jakby skończona.

The work is nearly done.

Wyglądasz, jakbyś spadł [cond.] z księżycy.

You look like you've come from the moon.

Agata spojrzała na mnie, jak gdyby chciała [cond.] o coś zapytać.

Agatha looked at me as if she wanted to say something.

Im dłużej czekam, tym bardziej się denerwuję.

The longer I wait, the more anxious I become.

Im mniej pracuje, tym więcej mu żona dokucza.

The less he works, the more his wife nags him.

Im ładniejszą masz suknię, tym bardziej trzeba ją szanować.

The nicer your dress, the more care you must take of it.

Zrobił gorzej, niż obiecywał.

He did a worse job than he promised.

Ona jest wyższa niż on/wyższa od niego.

She is taller than he is.

11.2.8 'That' in noun clauses

In English, a noun clause often starts with 'that' and, hence, is sometimes called a 'that' clause. It most often follows an adjective or a verb, often one of knowing, thinking, suspecting, believing, hoping, etc., e.g. I am pleased *that* you came; I hope *that* you enjoy the trip. He knows *that* I can drive. In English we often omit 'that' and say *I am pleased you came; I hope you enjoy the trip*. However, in Polish, **że** (preceded by a comma) must always be used to start a noun clause.

Jestem zadowolony, że Marek kupił samochód.

I am happy that Mark has bought a car.

Jest możliwe, że Basia jest chora.

It is possible that Basia is ill.

Mamy nadzieję, że urlop się uda.

We hope (that) the holiday will be a success.

Wierzę, że Tomek zrobi to, co obiecał.

I believe (that) Tom will do what he promised.

Myślę, że ona jest mężatką. [Instr.]

I think (that) she is married.

Czy nie wiesz, że Polska jest cudownym krajem? [Instr.]

Don't you know (that) Poland is a charming country?

Numerals

12.1 List of cardinal and ordinal numbers

	<i>Cardinal</i>	<i>Ordinal</i>
0	zero	
1	jeden, jedna, jedno	pierwszy, pierwsza, pierwsze
2	dwa, dwie, dwa	drugi, druga, drugie
3	trzy	trzeci, trzecia, trzecie
4	cztery	czwarty, -a, -e
5	pięć	piąty, etc.
6	sześć	szósty
7	siedem	siódmy
8	osiem	ósmy
9	dziewięć	dziewiąty
10	dziesięć	dziesiąty
11	jedenaście	jedenasty
12	dwanaście	dwunasty
13	trzynaście	trzynasty
14	czternaście	czternasty
15	piętnaście	piętnasty
16	szesnaście	szesnasty
17	siedemnaście	siedemnasty
18	osiemnaście	osiemnasty
19	dziewiętnaście	dziewiętnasty
20	dwadzieścia	dwudziesty
21, etc.	dwadzieścia jeden etc.	dwudziesty pierwszy, etc.
30	trzydzieści	trzydziesty
31, etc.	trzydzieści jeden etc.	trzydziesty pierwszy, etc.

40	czterdzieści	czterdziesty
41, etc.	czterdzieści jeden etc.	czterdziesty pierwszy , etc.
50	pięćdziesiąt	pięćdziesiąty
51, etc.	pięćdziesiąt jeden etc.	pięćdziesiąty pierwszy , etc.
60	sześćdziesiąt	sześćdziesiąty
61, etc.	sześćdziesiąt jeden etc.	sześćdziesiąty pierwszy , etc.
70	siedemdziesiąt	siedemdziesiąty
71, etc.	siedemdziesiąt jeden etc.	siedemdziesiąty pierwszy , etc.
80	osiemdziesiąt	osiemdziesiąty
81, etc.	osiemdziesiąt jeden etc.	osiemdziesiąty pierwszy , etc.
90	dziewięćdziesiąt	dziewięćdziesiąty
91, etc.	dziewięćdziesiąt jeden etc.	dziewięćdziesiąty pierwszy , etc.
100	sto	setny
101, etc.	sto jeden etc.	sto pierwszy , etc.
200	dwieście	dwusetny
300	trzysta	trzechsetny
400	czterysta*	czterechsetny
500	pięćset	pięćsetny
600	sześćset	sześćsetny
700	siedemset*	siedemsetny
800	osiemset*	osiemsetny
900	dziewięćset*	dziewięćsetny
1,000	tysiąc	tysięczny
2/3/4,000	dwa/trzy/cztery tysiące	dwu/trzy/czterotysięczny
5,000–9,000	pięć/sześć etc. tysięcy	pięcio/sześćio/siedmio/ośmio/ dziewięciotysięczny
10,000	dziesięć tysięcy	dziesięciotysięczny
100,000	sto tysięcy	stutysięczny
1,000,000	milion	milionowy
		ostatni last
		przedostatni second last

* In these now tri-syllabic numerals, **set** or **sta** are just tagged on, leaving the stress on the second-last syllable as usual.

12.1.1 Arithmetic operations

Use the verbs *dodać* (add), *odjąć* (take away), *pomnożyć przez* (multiply) and *podzielić przez* (divide). For *equals* say *równa się*:

Pięć dodać trzy równa się osiem. $5 + 3 = 8.$

Osiem odjąć sześć równa się dwa. $8 - 6 = 2.$

Trzy pomnożone przez dziesięć równa się trzydzieści. $3 \times 10 = 30.$

Dziesięć podzielone przez dwa równa się pięć. $10 \div 2 = 5.$

Declension of
cardinal
numbers

12.2 Declension of cardinal numbers

Cardinal numbers are declined as adjectives. Most complex are numbers ‘one’ and ‘two’. ‘Three’ and ‘four’ have fewer gender and case forms. Numbers from ‘five’ onwards have only one declined form.

From ‘three’ onwards, the number is not declined when referring to masculine (non-men), feminine and neuter nouns in the nominative and accusative cases. In all other instances the number is declined as shown.

12.2.1 Jeden, jedna, jedno (one)

The number ‘one’ agrees in gender and case with the noun to which it refers. It also means a ‘certain’. The plural *jedne/jedni* means ‘some’ [from a total number]. Indefinite ‘some/several’ is *kilku/kilka* (see 12.8).

	<i>Singular</i> <i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural</i> <i>Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	jeden	jedna	jedno	jedne	jedni
<i>Acc.</i>	jeden [non-alive] jednego [alive]	jedną	jedno	jedne	jednych
<i>Gen.</i>	jednego	jednej	jednego	jednych	jednych
<i>Loc.</i>	jednym	jednej	jednym	jednych	jednych
<i>Inst.</i>	jednym	jedną	jednym	jednymi	jednymi
<i>Dat.</i>	jednemu	jednej	jednemu	jednym	jednym

Jeden pan, jeden stół, jedna pani, jedno dziecko.

One man, one table, one lady, one child.

Widzę jednego pana, jeden stół, jedną panią, jedno dziecko.

I see one man, one table, one lady, one child.

Jedni śpią, inni pracują.

Some sleep, others work.

Ani jedni, ani drudzy nic nie mówili.

Neither one lot [of people] nor the other said anything.

Note: The negative of *jeden* is *żaden* (see 8.4 Distributive adjectives).

12.2.2 'Single/sole/only one'

Use the adjective *jedyny*, *jedyna*, *jedyne*.

On jest jedynym synem [Instr.], ona jedyną córką. [Instr.]

He is an only son, she an only daughter.

Dam ci swój jedyny ołówek.

I'll give you my only pencil.

Kocham jego jedyne.

I love only him.

12.2.3 Dwa (two)

The number 'two' agrees in gender and case with the noun to which it refers. Alongside **dwa** exists **oba** meaning 'both', referring to two persons, animals or objects of the same gender. 'Two' and 'both' are followed by a plural verb.

Note: For persons of mixed gender, children and *young* animals, use the collective number **dwoje** (see 12.6).

	Masc. (men)	Masc. (non-men) and neut.	Fem.
Nom.	dwaj ¹	dwa	dwie
Acc.	dwóch	dwa	dwie
Gen.	dwóch ²	dwóch ²	dwóch ²
Loc.	dwóch ²	dwóch ²	dwóch ²
Inst.	dwoma ²	dwoma ²	dwoma ³
Dat.	dwom ⁴	dwom ⁴	dwom ⁴
Nom.	obaj ⁵	oba ⁵	obie ⁵
Acc.	obu	oba	obie
Gen.	obu	obu	obu
Loc.	obu	obu	obu
Inst.	oboma/obu	oboma/obu	obiema/obu
Dat.	obu	obu	obu

Notes:

1 **Dwaj** and **obaj** need a noun in the *nominative* plural and a *plural* verb. In colloquial speech **dwaj** is replaced by **dwóch** or **dwu**. This replacement demands a noun in the *genitive* plural and a verb in the *singular* (neuter singular in past tense), i.e.

Dwaj panowie czekają. Two men are waiting.	BUT	Dwóch/dwu panów [Gen. pl.] czeka. [sing.]
Czekali dwaj panowie. Two men were waiting.	BUT	Czekało [neut. sing.] dwóch/ dwu panów. [Gen. pl.]
Przyjadą dwaj lekarze. Two doctors will arrive.	BUT	Przyjadzie [sing.] dwóch lekarzy. [Gen. pl.]

2 Alternative, rarer form **dwu** exists.

3 Alternative **dwoma** also exists.

4 Alternative **dwu** and rare form **dwóm** exist.

5 Colloquially these are replaced by **obydw-** and the appropriate ending, i.e. **obydwaj/obydwa/obydwie/obydwo/obydwoma/obydwoma**.

Dwaj synowie, dwa ołówki, dwie matki, dwa drzewa.

Two sons, pencils, mothers, trees.

Obaj synowie, oba ołówki, obie matki, oba drzewa.

Both sons, pencils, mothers, trees.

Obaj chłopcy są tutaj/Dwóch chłopców jest tutaj.

Both boys are here./Two boys are here.

Mieszkam z dwoma synami i z dwiema córkami. [Instr. after z.]

I live with my two sons and two daughters.

Nie lubię tych dwóch chłopców/pań. [Gen. of negation]

I don't like these two boys/ladies.

Nie lubię tych dwojga dzieci. [Gen. of negation] (see also 12.6)

I don't like these two children.

Daj obu chłopcom [Dat.] parę cukierków.

Give both the boys a few sweets.

12.2.4 Trzy (three) and cztery (four)

Differences between masculine (men) nouns and all other nouns exist only in the nominative and accusative cases.

'Three' and 'four' are followed by a plural verb.

	Masc. (men)		Other		
Nom.	trzej ¹	czterej ¹	panowie trzy	cztery	koty/kobiety/okna
	trzech	czterech	panów		
Acc.	trzech	czterech	panów	trzy	cztery
					koty/kobiety/okna
Gen.	trzech	czterech	panów	trzech	czterech
					kotów/kobiet/okien
Loc.	trzech	czterech	panach	trzech	czterech
					kotach/kobietach/oknach
Inst.	trzema	czterema	panami	trzema	czterema
					kotami/kobietami/oknami
Dat.	trzem	czterem	panom	trzem	czterem
					kotom/kobietom/oknom

¹ **Trzej** and **czterej** need a noun in the *nominative* plural and a *plural* verb. In colloquial speech **trzej** is replaced by **trzech**; **czterej** by **czterech**. These replacements demand a noun in the *genitive* plural and a verb in the *singular* (neuter singular in past tense), i.e.

Trzej panowie czekają. BUT **Trzech panów** [Gen. pl.] **czeka.** [sing.]
Three men are waiting.

Czekali trzej panowie. BUT **Czekało** [neut. sing.] **trzech panów.** [Gen. pl.]
Three men were waiting.

12.2.4.1 Expressing 'togetherness'

This is done using 'two/three/four' in the case demanded by the preceding preposition. Again, collective numbers are used for children and mixed genders (see 12.6).

	we + Acc.	dla + Gen.
two/three/four men	we dwóch/trzech/czterech	dla dwóch/trzech/czterech
two/three/four women	we dwie/trzy/cztery	dla dwóch/trzech/czterech
two/three/four children/ mix of genders	we dwoje/troje/czworo	dla dwojga/trojga/czworga

Panowie przyszli we dwóch/trzech/czterech.

The men came in twos/threes/fours.

Kobiety przyszły we dwie/trzy/cztery.

The women came in twos/threes/fours.

Dzieci/ludzie przyszły we dwoje/troje/czworo.

The children/people came in twos/threes/fours.

Pokój dla dwóch/trzech/czterech [panów].

A room for two/three/four [men].

Pokój dla dwóch/trzech/czterech [pań].

A room for two/three/four [ladies].

Pokój dla dwojga/trojga/czworga [dzieci]. (see 12.6)

A room for two/three/four [children].

12.2.5 Pięć (five) onwards

Most numbers from 'five' onwards are declined like **pięć** below.

They are *not* declined when referring to masculine (non-men), feminine and neuter nouns in the nominative and accusative cases. In all other instances use the declined form.

Note: Numbers from 'five' onwards are treated as quantities (see 6.5.4.4 Genitive after numbers). Therefore, in the *nominative*, *accusative* and *genitive* cases they are followed by the *genitive* case of the noun. If the grammatical construction of the sentence demands another case, e.g. as required by a particular preposition, the noun stands in the required case.

If a number is the subject of a sentence the verb is in the *singular* (neuter singular in past tense), e.g. *pięciu chłopców stoi/ stało na przystanku*. Five boys are standing/were standing at the bus stop.

Nom. (masc. men)	pięciu	dwunastu	panów	
(others)	pięć	dwanaście		kotów/kobiet/okien
Acc. (masc. men)	pięciu	dwunastu	panów	
(others)	pięć	dwanaście		kotów/kobiet/okien
Gen.	pięciu	dwunastu	panów	kotów/kobiet/okien
Loc.	pięciu	dwunastu	panach	kotach/kobietach/ oknach
Inst.	pięciu/ pięcioma	dwunastu/ dwunastoma	panami	kotami/ kobietami/ oknami
Dat.	pięciu	dwunastu	panom	kotom/kobietom/ oknom

12.2.5.1 5 to 19 – declined forms

5	pięciu	10	dziesięciu	15	piętnastu
6	sześciu	11	jedenastu	16	szesnastu
7	siedmiu	12	dwunastu	17	siedemnastu
8	ośmiu	13	trzynastu	18	osiemnastu
9	dziewięciu	14	czternastu	19	dziewiętnastu

Note: In numbers 5 to 19, the instrumental case has an alternative form ending in *-oma* instead of *u*, e.g. *pięcioma*, *sześcioma*, *dziewięcioma*, *dwunastoma*, *osiemnastoma* for all genders.

12.2.5.2 20 to 900 – declined forms

20	dwudziestu	50	pięćdziesięciu	80	osiemdziesięciu
30	trzydziestu	60	sześćdziesięciu	90	dziewięćdziesięciu
40	czterdziestu	70	siedemdziesięciu	(see note following)	

Note: In numbers 20 to 90, the instrumental case has an alternative form ending in *-oma* instead of *u*, e.g. *dwudziestoma*, *pięćdziesięcioma*.

100	stu	400	czterystu	700	siedmuset
200	dwustu	500	pięciuset	800	ośmuset
300	trzystu	600	sześciuset	900	dziewięciuset

12.2.5.3 Numbers 21 onwards containing two or more elements

In numbers of up to three elements (hundreds, tens, units) *all* elements are declined (see *note* in 12.2.5).

Exception: **Jeden** is not declined in numbers ending in ‘one’, even if followed by a feminine or neuter noun.

Mieszkał w trzydziestu sześciu miastach.

He has lived in 36 towns.

Poznałem stu pięćdziesięciu czterech chłopców.

I got to know 154 boys.

Poznałem sto pięćdziesięcioro czworo dzieci. [collective number: 12.6]

I got to know 154 children.

Jest dwudziestu jeden chłopców. [masc.]

There are 21 boys.

Jest dwadzieścia jeden pań/piór. [fem./neut]

There are 21 ladies/pens.

In numbers containing the ‘thousand’ element either *all* elements or, more usually, the *last two* are declined.

Statek z tysiącem siedmuset czterdziestu ośmiu osobami.

A ship with 1,748 persons.

Statek z tysiąc siedemset czterdziestu ośmiu osobami.

A ship with 1,748 persons.

12.2.6 Setka (about 100), tysiąc (thousand) and milion (million)

These are declined as nouns. **Setka** is feminine; **tysiąc** and **milion** are masculine. If **tysiąc(e)**, **milion(y)** or **setka/setki** is the subject of a sentence, the verb is in the *singular* (neuter singular in past tense). The following noun is in the *genitive* case, unless the grammatical construction of the sentence demands another case, e.g. as required by a particular preposition.

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	
<i>Nom.</i>	tysiąc	tysiące	milion	miliony	} panów/ kotów/ kobiet/ okien
<i>Acc.</i>	tysiąc	tysiące	milion	miliony	
<i>Gen.</i>	tysiąca	tysięcy	milion	milionów	
<i>Loc.</i>	tysiącu	tysiącach	milionie	milionach	
<i>Inst.</i>	tysiącem	tysiącami	milionem	milionami	
<i>Dat.</i>	tysiącowi	tysiącom	milionowi	milionom	

Setka dzieci czeka [sing.] **na autobus.**

About 100 children are waiting for the bus.

Widzę setkę studentów.

I see about 100 students.

Mam setki książek.

I have 100's of books.

Leciało [sing.] **setki rakiet.**

Hundreds of rockets were flying around.

Album z tysiącem ilustracji.

An album with 1000 illustrations.

Myślał o tysiącu żołnierzy, którzy zginęło.

He thought of the 1000 soldiers who died.

Tysiąc spraw czeka [sing.] **na mnie.**

A thousand jobs (things) await me.

Tysiące ludzi stało [neut. sing.] **na polu.**

Thousands of people stood in the open.

Cztery tysiące ludzi straciło [neut. sing.] **pracę.**

4000 people lost their jobs.

W banku brak miliona [Gen.] **funtów.**

The bank is short of a million pounds.

Miliony robotników mieszka [sing.] **tam.**

Millions of workers live there.

Miliony dolarów rozeszło się [neut. sing.] **szybko.**

Millions of dollars were quickly spent.

12.3 Declension of ordinal numbers

Ordinal numbers are declined as adjectives. They therefore possess special forms for masculine (men) nouns (**pierwsi, drudzy, trzeci, czwarci**, etc.). See 8.1.3.

12.4 'Another/second/one more'

Use *jeszcze jeden*, not *inny* meaning 'another/different'.

Proszę, jeszcze jedno piwo. Another beer, please.

Spróbuj jeszcze jeden raz. Try one more time.

Proszę, inne piwo. A different beer, please.

Mam inny bilet. I have a different ticket.

12.5 'Former/latter'

Use the demonstrative adjective *ten/ta/to* and the ordinal numbers *pierwszy* or *drugi*.

Przyszli dwaj studenci, Paweł i Janek. Ten pierwszy był spokojny; ten drugi zmartwiony.

Two students came, Paul and John. The former was calm; the latter worried.

Znam i Helenę, i Janinę. Ta pierwsza jest uprzejma; ta druga nie.

I know both Helen and Jane. The former is helpful; the latter is not.

12.6 Collective numbers

Collective numbers, not cardinal numbers, precede nouns denoting.

- 1 People of mixed sex (students, workers, etc.)
- 2 Children, and infants/young animals whose nominative plural ends in *-ęta*.
- 3 Objects existing only in the plural in Polish (door, scissors, violin), e.g. *jedne drzwi* but *dwoje/troje/czworo drzwi*.

Collective numbers are formed from cardinal numbers. They contain the suffixes *-oj/-or* and *-ojg/-org*. They are declined like neuter singular nouns and require a *singular* verb (neuter singular in past tense.) The noun following the collective number is in the *genitive* case, unless the grammatical construction of the sentence demands another case, e.g. as required by a particular preposition.

	Two	Both	Three	Four ¹
<i>Nom.</i>	dwoje	oboje	troje	czworo
<i>Acc.</i>	dwoje	oboje	troje	czworo
<i>Gen.</i>	dwojga	obojga	trojga	czworga
<i>Loc.</i>	dwojgu	obojgu	trojgu	czworgu
<i>Inst.</i>	dwojgiem	obojgiem	trojgiem	czworgiem
<i>Dat.</i>	dwojgu	obojgu	trojgu	czworgu

¹ **Pięcioro, sześćcioro, siedmioro, ośmioro, dziewięcioro, dziesięcioro** decline as 'four'. For **kilkoro, kilkanaścioro** see 12.8 Indefinite numbers.

To form collective numbers 11 to 19, 20, 30, and 40 remove everything after the *ś* in the cardinal number. Add *-cioro*, e.g. **dwanaścioro, trzydzieścioro**. To form numbers 50 to 90 remove the ending *-ą*t. Add *-ęcioro*, e.g. **pięćdziesięcioro, osiemdziesięcioro**.

Only the *last* number in compound numbers can be a collective, i.e. **dwadzieścia dwoje dzieci** (22 children).

Examples where collective number is followed by *genitive* plural of noun:

Nom. **Czekało dwoje pasażerów.**

Two passengers were waiting.

Kolędy śpiewało siedmioro dzieci.

Seven children were singing carols.

Acc. **Rodzice mają pięcioro zwierząt.**

My parents have five animals.

W szkole spotkałem trzydzieścioro studentów.

I met 30 students at school.

Ten pokój ma dwoje drzwi.

This room has two doors.

Gen. **Przyszedł bez dwojga przyjaciół.**

He came without his two friends.

Inst. **Przyjechała z czworgiem wnuków.**

She arrived with four grandchildren.

Examples where grammar demands a specific case for collective number:

Dat. Kupił prezenty trojgu ludziom.
He bought presents for three people.

Loc. Co mówił o dziesięciorgu lekarzach? [Loc. after **o**]
What did he say about the ten doctors?

12.7 'Pair'

Para (pair) denotes certain plural-only nouns comprising two distinct parts. A noun in the genitive plural follows.

Para pończoch/skarpetek/rękawiczek/okularów.
Pair of stockings/socks/gloves/spectacles.

Kup mu dwie pary spodni i parę butów.
Buy him two pairs of trousers and a pair of shoes.

Mam trzy pary nożyczek.
I have three pairs of scissors.

12.8 Indefinite numbers

There are eight indefinite or approximate numbers. Each also has a special form used in the nominative and accusative cases referring to masculine (men) nouns.

Indefinite numbers in the *nominative*, *accusative* and *genitive* cases are followed by the *genitive* case of the noun. Otherwise, the noun stands in the appropriate case. The verb following is in the *singular* (neuter singular in past tense).

	<i>Several</i>	<i>Many</i>	<i>So many</i>	<i>How many?</i>	<i>A few</i>
<i>Nom./Acc.</i> <i>(masc. men)</i>	kilku	wielu	tylu	ilu	paru
<i>(other)</i>	kilka	wiele	tylę	ile	parę
<i>Gen./Loc./Dat.</i>	kilku	wielu	tylu	ilu	paru
<i>Inst.</i>	kilku/ kilkoma	wielu/ wieloma	tylu/ tyloma	ilu/ iloma	paru/ paroma

	11–19	20–90	100–900
Nom./Acc. (masc. men)	kilkunastu	kilkudziesięciu	kilkuset
(other)	kilkanaście	kilkadziesiąt	kilkaset
Gen./Loc./Dat.	kilkunastu	kilkudziesięciu	kilkuset
Inst.	kilkunastu/ kilkunastoma	kilkudziesięciu/ kilkudziesięcioma	kilkuset

Nom. **Jest wielu uczniów i wiele uczennic.**

There are many boy and girl pupils.

Paru studentów czeka.

A few students are waiting.

Parę kubków stało na półce.

A few mugs stood on the shelf.

Acc. **Maria ma kilkanaście lat.**

Maria is in her teens.

Gen. **Śniadanie dla kilkudziesięciu chłopców.**

Breakfast for scores of boys.

Loc. **O ilu chłopcach mówisz?**

How many boys are you referring to?

Dat. **Dał kilkuset dzieciom obiad.**

He gave lunch to several hundred children.

Przeglądali się paru zdjęciom.

They were looking at a few photographs.

Inst. **Przyjechał z kilkunastoma książkami.**

He arrived with between 10 and 20 books.

Przyszedł z paroma złotymi w kieszeni.

He came with a few zloty in his pocket.

Mówię kilkoma językami.

I speak several languages.

Note: The collective equivalents of kilka, kilkanaście are kilkoro, kilkanaścioro, e.g. kilkoro dzieci, kilkanaścioro zwierząt (several children/ 11–19 animals).

12.9 Fractions, decimals, percentages

Fractions,
decimals,
percentages

Fractions and decimal numbers are made up of a cardinal number followed by an ordinal number. The latter is declined as an adjective. Such expressions are feminine because the noun *część* (part) is implied. They are followed by the genitive case. A comma is used for the decimal point.

half	pół (indeclinable)	0.1	0,1	jedna dziesiąta
	połowa (noun)	0.7	0,7	siedem dziesiątych
third	jedna trzecia	0.01	0,01	jedna setna
two thirds	dwie trzecie	0.02	0,02	dwie setne
fourth	jedna czwarta	0.06	0,06	sześć setnych
three fourths	trzy czwarte	0.001	0,001	jedna tysięczna
quarter	ćwierć (noun)	0.003	0,003	trzy tysięczne
three quarters	trzy ćwierci	0.005	0,005	pięć tysięcznych
one and a half	półtora (m./n.)	1%		jeden procent
	półtorej (f.)	25%		dwadzieścia pięć procent
two and a half	dwa i pół (m./n.)	50%		pięćdziesiąt procent
	dwie i pół (f.)	100%		sto procent
		2.5%		dwa przecinek pięć procent

Note: Expressions with *połowa* and *czwarta* denote a part of a whole. In measurements use *pół* and *ćwierć*.

Pół litra/godziny/jabłka.

Half a litre/hour/apple.

Półowę życia mieszkalem w Warszawie.

I lived in Warsaw for half my life.

Ćwierć ogrodu/łyżki/ciasta.

A quarter of the garden/a spoonful/the cake.

Przeczytał jedną czwartą książki.

He read one quarter of the book.

Czekał półtora tygodnia/półtorej godziny.

He waited one-and-a-half weeks/hours.

12.10 Weights and measures

The genitive singular and plural are also shown.

pound	pół kilo (approx.)	inch	cal -a cali
kilogram	kilogram -a -ów	foot	stopa -y stóp
10 grams	dekagram -a -ów ¹	mile	mila -y mil
pint	pół litra (approx.)	centimetre	centymetr -a -ów
litre	litr -a -ów	metre	metr -a -ów
square metre	metr kwadratowy	kilometre	kilometr -a -ów
cubic metre	metr sześcienny		

¹ Colloquially **deka** (indecl.). In recipes **dag**.

wysokość	height (object)	szerokość	width	odległość	distance
wzrost	height (person)	długość	length	miara	measure
waga	weight				

Ile pan/pani waży?

How heavy are you?

Ile pan/pani ma wzrostu?

How tall are you?

Jaką to ma wysokość/długość/szerokość?

How high/long/wide is this?

12.11 Age

Polish speakers say 'I have X years' and 'I've finished X years'. Numbers one to four are followed by the nominative case of the noun, all others by the genitive case. The plural of rok (year) is **lata** (summers).

Ile pan/pani ma lat?

How old are you?

Anka ma tylko dzień/tydzień/miesiąc/rok.

Annie is just a day/week/month/year old.

Syn ma dwa lata i pięć miesięcy.

My son is two years and five months old.

Ojciec ma czterdzieści jeden lat.

My father is forty-one.

Skończyłem dwanaście lat.

I've turned twelve.

In dates, the day, month and year are in the genitive case, unless the date follows a preposition which demands a different case, e.g. **przed** + instrumental case = earlier than. In years occurring in the twentieth century and earlier, only tens and units are declined. To express months without numbers, e.g. in June, use **w** and the locative case (see 9.11.2).

Którego mamy dzisiaj?/Którego jest dzisiaj?

What date is it today?

Jest sobota piątego stycznia.

It's Saturday January the 5th.

Kiedy masz urlop? Dwudziestego drugiego lutego.

When is your holiday? February the 22nd.

Kraków, 6 kwietnia 1997 r. [r = rok]

Kraków, 6 April 1997. [date format in letters]

Danuta urodziła się czternastego grudnia [Gen.] tysiąc dziewięćset czterdziestego ósmego roku. [Gen.]

Danuta was born on December 14th, 1948. [**tysiąc dziewięćset** are not declined]

Two versions of expressing dates in the twenty-first century have evolved. Both are correct but one is easier. Context or 'flow' of the sentence tends to dictate which version is used. The noun **rok** and any ordinal numbers which, being adjectives, agree with it, e.g. **dwutysięczny pierwszy**, must stand in the case demanded by any preceding preposition, as shown below.

2000 = **rok dwutysięczny** (2000th year, using masculine adjective to agree with **rok**)

or: **rok dwa tysiące** (year 2000). This is easier, as 2000 is simply added after **rok**.

2001, 2002, 2003 = **rok dwutysięczny pierwszy, drugi, trzeci**

or: **rok dwa tysiące jeden, dwa, trzy**

Rok dwutysięczny pierwszy był wyjątkowym rokiem dla naszej rodziny.

2001 was an exceptional year for our family.

Rok dwa tysiące dwa nie miał znaczenia w ogólnym rozwoju kraju.
 2002 had no significance in the general development of the country.

On 1st March 2000 = **pierwszego marca** [Gen.] **dwutysięcznego roku** [Gen.] (preferable)

or: **pierwszego marca roku** [Gen.] **dwa tysiące**

On 14th April 2010 = **czternastego kwietnia** [Gen.] **dwutysięcznego dziesiątego roku** [Gen.] (preferable)

or: **czternastego kwietnia roku** [Gen.] **dwa tysiące dziesięć**

Examples with prepositions (showing required case):

In 2005, 2006 = **w** [Loc.] **roku dwutysięcznym piątym, szóstym**

or: **w roku dwa tysiące pięć, sześć**

Zygmunt ożenił się w roku dwutysięcznym piątym. (preferable)
 Zygmunt got married in 2005.

Before 2012 = **przed** [Instr.] **dwutysięcznym dwunastym rokiem** (preferable)

or: **przed rokiem dwa tysiące dwanaście**

Between 2001 and 2004 = **między** [Instr.] **dwutysięcznym pierwszym a dwutysięcznym czwartym rokiem**

or: **między rokiem dwa tysiące jeden a dwa tysiące cztery** (preferable)

From 2000 . . . to 2008 = **od** [Gen.] **dwutysięcznego do** [Gen.] **dwutysięcznego ósmego roku**

or: **od roku dwa tysiące do roku dwa tysiące osiem** (preferable)

Other calendar expressions/abbreviations

rok akademicki	academic year	rok zwykły	365-day year
rok szkolny (r. szk.)	school year	rok przestępny	leap year
rok kalendarzowy	calendar year	rok bieżący (br.)	this year
		/ten rok	

rok ubiegły (r. ub.)	past year	miesiąc bieżący/ ten miesiąc	this month
stulecie	current century	w tym stuleciu [Loc.]	in this century
wiek	past century	w dwunastym wieku [Loc.]	in 12th century

Wyjechał w maju tego/ubiegłego roku.

He left in May of this/last year.

W roku szkolnym dwa tysiące dziewięć/dziesięć . . .

In school year 2009–10 . . .

W tym roku biznes ledwo wzrósł.

This year the business barely grew.

Rok bieżący and miesiąc bieżący are used in official documents, e.g.

8.11 br. = ósmego listopada bieżącego roku (on November 11th this year);

12 bieżącego miesiąca = on/of the 12th inst.

12.13 Temperature

This is measured in degrees Celsius (**stopnie Celsjusza**). The singular is **stopień**. **Powyżej** and **poniżej** are followed by the genitive case.

Jest trzy stopnie powyżej zera. It is three degrees above zero.

Jest pięć stopni poniżej zera. It is five degrees below zero.

12.14 Money

Nominative		Genitive		Nominative		Genitive	
sing.	pl.	sing.	pl.	sing.	pl.	sing.	pl.
grosz	-e	-a	-y	złoty	złote	-ego	-ych
funt	-y	-a	-ów	dolar	-y	-a	-ów
frank	-i	-a	-ów	lir	-y	-a	-ów
marka	-i	-i	marek	rubel	ruble	rubla	rubli

The above nouns are masculine except the feminine **marka**. Comprising 100 **grosze**, the Polish **złoty** (meaning ‘golden’) is declined as an adjective. The noun **euro** is not declined, e.g. **dsiesięć euro**.

pieniądze (pl.) (Gen. pieniędzy)	money	czek podróżny	traveller's cheque
drobne pieniądze	small change	konto	account
waluta	currency	złożyć konto	open account
kurs waluty	exchange rate	zlikwidować konto	close account
dewizy (pl.) (Gen. dewiz)	foreign exchange currency	wpłata	deposit
banknot	banknote	wypłata	withdrawal
złotówka	one-zloty coin	przelew	transfer
stopa procentowa	interest rate	kasa	cash desk
podpis (podpisać)	signature (sign)	dowód osobisty	personal identification
czynny/nieczynny	open/closed	dane osobiste	personal data
czek	cheque	godność	name and address

Czy pan/pani ma złotówkę?

Have you got a one-zloty coin?

Ta gazeta kosztuje złoty dziesięć.

This newspaper costs 1 zloty and 10 grosze.

Dzieci mają po dziesięć złotych.

The children have 10 złote each.

Mam dwieście złotych i dwa grosze.

I have 200 zloty and 2 grosze.

Kup ten słownik za czterdzieści złotych.

Buy the dictionary costing 40 złote.

Zostało mi sto euro na prezenty.

I've got 100 euros left for presents.

Za sto funtów dostałem czterysta osiemdziesiąt złotych.

For 100 pounds I got 480 zloty.

Proszę o wypłatę tego czeku.

Please cash this cheque.

Proszę o drobniejsze/grubsze pieniądze.

Please give me smaller/larger value notes.

Jaki jest obecny kurs?

What is the current rate of exchange?

Chcę wymienić dolary/funty na złote.

I want to change dollars/pounds into złote.

12.15 Clock time

Clock time is based on the feminine nouns **godzina** (hour) and **minuta** (minute) plus the ordinal number. So, in Polish we say 'at what hour?'; 'it's the ninth hour'; 'it's the tenth hour and fifty minutes'; 'at the fifth hour'; 'at ten minutes to/past the eighth hour'. **Godzina** and **minuta** are usually omitted.

12.15.1 Expressing time without prepositions

Która godzina jest?

What time is it?

Jest pierwsza.

It's one o'clock (lit. it's the first hour).

Jest pięta.

It's five o'clock.

Jest ósma pięćdziesiąt.

It's eight fifty.

Jest dokładnie dwunasta.

It's precisely twelve o'clock.

12.15.2 The preposition o followed by the locative case expresses 'at':

O której (godzinie) . . . ?

At what time . . . ?

O pierwszej.

At one o'clock (lit. at the first hour).

O piętej.

At five o'clock.

O dziewiątej dziesięć.

At ten past nine/at 9.10.

O dwunastej dokładnie.

At precisely twelve o'clock.

12.15.3 The preposition po followed by the locative case expresses 'after/past':

Jest trzy (minuty) po jedenastej.

It's three minutes past eleven.

Jest sześć (minut) po czwartej.

It's six minutes past four.

O dwadzieścia po pierwszej.

At twenty past one (lit. at twenty past the first hour).

O dziesięć po piątej.

At ten past five.

12.15.4 *The preposition za expresses 'before/to':*

Use **za** followed by the number of minutes in the accusative case, then the hour in the nominative case. The word **minuta** is normally omitted except after numbers 1–4:

Jest za pięć (minut) druga.

It's five to two (lit. it's in five minutes the second hour).

Jest za osiem siódma.

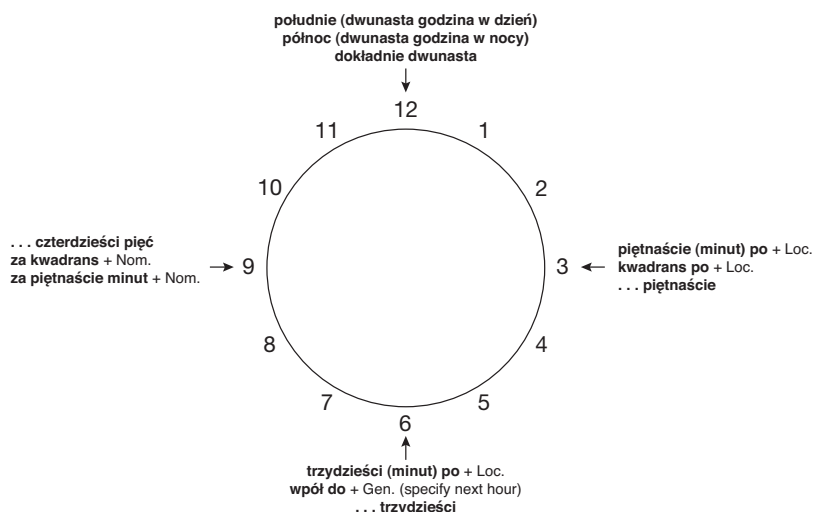
It's eight minutes to seven.

Jest za minutę pierwsza.

It's a minute to one.

12.15.5 *'Midday/midnight, quarter, half' can be expressed in several ways*

midday	południe/dwunasta (godzina) w dzień
midnight	północ/dwunasta (godzina) w nocy
quarter	kwadrans
quarter past four/4.15	kwadrans po czwartej/piętnaście po czwartej/ czwarta piętnaście
quarter to four/3.45	za kwadrans czwarta/za piętnaście czwarta/ trzecia czterdzieści pięć
half an hour	pół godziny
half past	wpół do (lit. halfway to the next hour)
half past seven/7.30	wpół do ósmej/siódma trzydzieści/ trzydzieści po siódmej

12.16 Nouns derived from numbers

The Poles have created many nouns to refer to numbered objects, e.g. buses, trams, keys, rooms, playing cards, lottery numbers, currency notes and clothes sizes.

Such nouns also apply to groups comprising a certain number of items. The available numbers are 0 to 20 and the following 'tens'. 20 to 90 often refer to age.

The noun, formed from the ordinal number, always ends in **-ka** and is feminine.

0	zerówka	6	szóstka	12	dwunastka
1	jedynka	7	siódemka	20	dwudziestka
2	dwójka	8	ósemka	30	trzydziestka
3	trójka	9	dziewiątka	40	czterdziestka
4	czwórka	10	dziesiątka	50	pięćdziesiątka
5	piątka	11	jedenastka	100	setka (coll. stówka)

Note: From ordinal numbers 13 to 19 and 60 to 90: remove **-y**, add **-ka**.

Syn chodzi do zerówki.

My son is in the reception class.

Marek dostaje same dwójki.

Mark only gets grade 2s.

Jadę trójką.

I'm going on the No. 3 tram.

Czy jest ktoś w piątce?

Is there someone in Room 5?

Daj mi osiemnastkę.

Give me Key 18.

Proszę mi dać setki.

Please give me 100 złote/dollar notes.

Ludzie przychodzili setkami.

People came in hundreds.

Dobiegam czterdziestki. Mąż jest po pięćdziesiątce. [loc.]

I'm nearly 40. My husband is over 50.

Cała szóstka wnuków mieszka tutaj.

All six grandchildren live here.

Polska jedenastka wygrała mecz.

The Polish eleven won the match.

Interjections, idiomatic phrases, greetings

13.1 Interjections

Interjections express joy, fear, amazement, approval, displeasure, hatred, pain, etc. Polish is rich in these. Some are appeals to God. The following are the most common:

A no!	Bless me!	Jej (ku)!	My! Gracious!
Ach!	Oh! Ah!	Jezu!	Jesus!
Aj! (Aj! Aj!)	Oh, dear!	Matko!	Mary, help!
Au!	Ow! Ouch!	Niestety!	Unfortunately!/Bad Luck!
Biada (mi)!	Woe (is me)!	No! No!	Well, I never! There, now!
Boże Świąty!	(Holy) Lord!	O!/Och!	Oh!
Brawo!	Well done!	Oj!/Ojej!	My! Goodness!
E!	Oh!	Ojejku!	Help! Wow!
Ech!	Oh! Tut-tut!	Otóż to!	That's just the point!
Fe!	Fie!	Pif-Paf!	Bang! Bang!
Halo!	Hello! I say!	Pfe!	Shame on you!
Hej!	Hey! Hi! Hello there!	Pfu!	Ugh!
Hoho!	Gee!	Rany	Good heavens!
Hola!	Hey you! Stop! Wait!	(Boskie)!	[lit 'wounds of God']
Hop!	Jump!	Szkoda!	What a shame/pity!

13.2 Idiomatic phrases

Polish has many phrases, mainly used in speech, which one cannot guess or translate literally. Among them are:

A może.	Well, maybe. You never know.
A niech tam!	To hell with this!
A ty dokąd?	Where do you think you're going?
A wcale, że nie.	Not true at all.
A/Bo ja wiem!	No idea. How would I know?
Ale skąd?	No chance!
Ani mi się śni!	I wouldn't dream of it!
Bimbam na wszystko.	I don't give a damn about anything.
Być może.	It's possible.
Bóg zapłać!	May God repay you [for a kindness]!
Cała sztuka w tym, żeby + Infinitive	The trick is to . . .
Chwała Bogu!	Praise God!
Co ja najlepszego narobiłem!	What on earth have I done!
Co się dzieje?	What's the problem? What's up?
Co takiego?	Say again. What did you say?
Co ty mówisz?	Really? Never!
Co z tego?	And? What of it?
Coś nie tak?	Is something wrong?
Coś podobnego!	What cheek! Never heard such a thing.
Coś się stało?	Has something happened?
Cześć, stary! / Cześć, kolego!	Hi, mate!
Czy możemy przejść na ty?	Can we call each other 'ty'? [rather than pan/pani]
Daję głowę, że tak/nie.	I'll bet my life that it is/it isn't.
Do licha! /Bierz lichy ciebie.	Go to hell!
Dobra, (dobra).	OK, (OK).
Drobiazg!	No problem!
Dziękuję za uwagę.	Thank you for watching/listening. [media]
Gdybym poradził/poradziła cofnąć czas!	If I could just turn the clock back!

Gdyby tylko!

Gwiazdka [lit. *star*]

... i tyle!

Jak było?

Jak to?

Już się robi!

Koniec, kropka.

Koniec z końcem związać.

Kto wie, co będzie jutro.

Kurczę (pieczone)!

Lepiej późno niż wcale.

Mieć złote ręce.

Miejmy nadzieję.

Moja w tym głowa!

Możemy być o to spokojni.

Na dobre i na złe.

Na litość Boską!

Na mnie już czas.

Na to wychodzi.

Na twoim miejscu ...

Na zdrowie!

**Nie odpowiedzieć ani be, .
ani me**

Niby tak.

Nic ci [Dat.] do tego. [Gen.]

Nic nie mów.

Nic podobnego.

Nie ma żadnego ,ale‘.

Nie ma mowy.

Nie ma sprawy.

Nie mam (zielonego) pojęcia.

Nie mogę teraz odebrać.

Nie opowiadaj bzdur.

Nie pleć.

If only!

Christmas Eve

... End of story!

How did you get on?

What do you mean?

Yes, boss! Right you are!

End of story. [lit. *end, full stop*]

To make ends meet.

Tomorrow is another day.

Damn!

Better late than never.

To be able to tackle anything.

Let's hope so.

I bet my life on it.

We can bet on it!

For better or worse.

For the love of God!

I've got to rush off.

That about sums it up.

If I were you ...

Cheers!

To say absolutely nothing.

I guess you're right.

It's none of your business.

Mum's the word.

Rubbish. Not true at all.

No 'buts', please.

There's no chance of that!

It's no problem.

I've absolutely no idea.

I am not available. [phone]

Don't talk rubbish.

Don't talk rubbish.

Nie rób burzy w szklance wody.	Don't make a crisis out of it.
Nie rób ze mnie głupiego [masc.]/ głupiej [fem.].	Don't treat me like an idiot.
Nie sposób [e.g. tego zweryfikować]	There's no way of (e.g. proving this).
Nie tędy droga.	That's not the solution.
Nie znam się na tym.	I'm not an expert on it.
Niech będzie pochwalony (Jezus Chrystus).	Christian greetings! [said on entry to Christian home]
Niech ciebie o to głowa nie boli.	Don't worry about it.
No, właśnie!	Absolutely!
O co chodzi?	What's the problem?
Otóż to.	That's just it.
Pod jednym warunkiem.	With one proviso.
Precz stąd!	Get lost!
Proszę mi mówić Piotr/Maria.	Please call me Peter/Maria. [Rather than pan/pani]
Proszę zająć miejsce.	Please take your seats.
Proszę zostawić wiadomość.	Please leave a message. [phone]
Przykro mi.	I'm sorry to hear it.
Ratunku! /Pomocy!	Help!
Skąd? [lit. from where?]	No chance!
Śmiało, śmiało.	Come on. Don't be shy.
Spadaj!	Run for it! Get lost!
Spokojnie/Bez nerwów.	Take it easy. Relax.
Sprawa wygląda tak.	The situation is like this.
Strzał w dziesiątkę.	Bull's eye!
Strzelaj!	Have a guess! [lit. shoot an arrow]
Szczęście Boże!	God be praised!
Tak czy siak.	One way or another.
Tak jest.	Yes, boss!
Tego jeszcze brakowało!	That's the last straw!
Tego jeszcze nie było!	Never heard such a thing!
To byłoby wszystko.	That's all for now, thanks.
Trudno!	It can't be helped.

U licha!	What the hell!
Uszy do góry!	Courage! [lit. Ears up!]
Uwaga!	Pay attention! Ready!
W czym mogę służyć?	Yes, please? Can I help you? [in shop/bank, etc.]
Wiwat!	Cheers!
Wszystko się ułoży.	Things will work out OK.
Wyjdziemy na prosto.	Things will be OK.
Wynoś się/Wynocha!	Get lost!
Zgoda!	Agreed.

13.3 Common greetings

Many are in the genitive case because this is required by the verb *życzyć* (to wish) which is understood, e.g. *Życzę tobie* [Dat.] *miłego wieczoru* [Gen.]. (I wish you a nice evening).

Miłego urlopu!	Have a great holiday!
Miłego wieczoru!	Have a nice evening.
Na zdrowie!	Cheers! [when drinking]
Słonecznego weekendu!	Happy [lit. sunny] weekend!
Smacznego!	I hope you enjoy your meal.
Smacznego jajka!	Happy Easter. [lit. tasty egg]
Smacznego święconego!	Happy Easter. [lit. tasty blessed food] Baskets of Easter food are blessed by priests on Holy Saturday.
Szczęśliwego Nowego Roku!	Happy New Year!
Szerokiej drogi!	Have a good journey. [lit. wide road]
Udanej wycieczki!	Have a great holiday!
Udanego weekendu!	Have a successful weekend.
Wesołego Alleluja!	Happy Easter!
Wesołych Świąt!	Happy Christmas/Easter!
Wesołych Świąt Bożego Narodzenia!	Happy Christmas!
Wesołych Świąt Wielkanocnych!	Happy Easter!
Wszystkiego Najlepszego!	All the best!
Życzę szczęścia!	I wish you happiness!

Particles

Polish has 12 commonly used particles which, when used with other words, whether attached to them or not, perform the important functions defined below. The mnemonic *Li/czy no/że niech/by nie* (He is counting the knives, and woe betide him if not) contains all the common particles except *a*, *ci*, *to*, the indefinite particle *ś* and the wish particle *oby*. Where indicated that a particle also functions as a conjunction see [11](#) Conjunctions.

14.1 Czy

(a) *Czy* most often starts a simple Yes/No question:

Czy znasz Janka?	Do you know John?
Czy był Pan Kowalski?	Was Mr. Kowalski here?
Czy oni są bogaci?	Are they rich?
Czy goście już przyjechali?	Have the guests arrived yet?

(b) A *Czy* question can also express uncertainty, impatience, amazement or anger:

Czy pozwolisz?	May I? [lit. Will you allow?]
Śpisz, czy co?	Are you asleep, or what?
Czy zwariowałeś/Czyś zwariował?	Have you gone mad?

(c) *Czy*, preceded by a comma, is also a conjunction meaning ‘whether, if, or’:

Nie pytałem, czy Paulina była w Austrii.

I didn’t ask if Pauline had been to Austria.

Nie pamiętam, czy szedłem po polach, czy przez las.

I don't remember if I went through field or forest.

Było tak dużo wody, że nie wiadomo, rzeka to, czy morze.

There was so much water that one couldn't tell whether it was river or sea.

14.2 Li

- (a) This is an obsolete way of asking a question and has been replaced by the particle *czy*:

Wierzyszli mnie? = Czy mi wierzysz?

Do you believe me?

Znaszli (= Czy znasz) ten kraj, gdzie cytryna dojrzewa?

Do you know the land where the lemon ripens?

- (b) The particle *li* appears in conjunctions *jeśli* and *jeżeli* and in the obsolete forms of the conjunction *niż*, namely *niżli* and *niżeli*.

- (c) *Li* has survived as a literary conjunction in *li tylko* meaning 'only':

Nazywano go dziwakiem, li tylko dlatego, że lubił samotność.

He was said to be odd only because he loved solitude.

14.3 No

- (a) The particle *no* can add force to a command:

Dawaj no to! Give me that, quick! **Popatrz no.** Just look.

Chodź no tutaj. Come here. **Siadajcie no.** Do sit down.

- (b) The particle *no* can persuade:

Idź no spać. Oh, do go to sleep.

Zrób no to dla mnie. Please do that for me.

- (c) The particle *no* can express amazement, warning, impatience or uncertainty:

Taki bałagan! No proszę! Such a mess! Well, I ask you!

No, ale bez kawałów. Don't you dare play any jokes.

Mam do Pana pytanie. No?	I have a question for you. Well, what is it?
No, no, i co się potem stało?	Well come on. What happened next?
No, chodź już, chodź.	Oh, come on, come on.
No, nie wiem, czy to wyjdzie na dobre.	Well, I don't know if any good will come of it.

(d) The particle **no** can express finality:

No, to do widzenia. No, to pa.	Well then, goodbye/cheerio.
No, dobrze, dobrze.	Alright, alright then.
No, już was nie ma!	Right, off you go!

14.4 Że or Ż

This particle often appears in commands and questions to add force or express disbelief or surprise.

(a) **Że** can be attached to the imperative of the verb to give a command:

Wypijże choć herbatę.	At least drink some tea.
Idźcieże wreszcie spać!	Oh, for goodness' sake, go to bed!
Bierzże się do roboty.	Go on, get on with the job.
Przestańże.	Oh, do stop it.

(b) In literature, but also in spoken language, **że** can be attached to **czy** and to other question words in the present, past and conditional tenses. In past tense sentences the personal endings of the past tense are detached from the verb and attached to **że**, e.g. **GdzieżEŚ był?** = **Gdzie** + **że** + **byłEŚ**.

Czyż ty tego nie rozumiesz? [pres.]

Don't you understand this?

Czyżeś oszalał/Czyżeście oszaleli? [masc. sing./pl., past tense]

Have you gone mad?

Gdzieżeś był? Jakżeś tam trafił? Cożeś tam robił? Do kogożeś poszedł? Z kimżeś się bawił? Dlaczegożeś nie zadzwonił?

Where have you been? How did you get there? What were you doing there?
Who did you go to? Who were you playing with? Why did you not phone?

Note that **że** is reduced to **ż** when followed by **by** in sentences with a conditional meaning (see 5.8).

Czyżby (NOT Czyżeby) on już skończył?

Could he possibly have finished already?

Czyżby (NOT Czyżeby) to już piąta?

Is it really five o'clock already?

Któżby (NOT Któżeby) się tego spodziewał?

Who would have expected that?

(c) **Że** can be attached to an adjective or adverb:

W tejże chwili rozstaliśmy się. We parted at that [adj.] very moment.

***Jużeś przyszedł?** Are you here already [adv.]?

Dopierożeś się dowiedział? Have you only just [adv.] found out?

Przecież długożeśmy czekali! But we did wait for ages [adv.]!

***Żeś** is reduced to **eś** if attached to a word ending in **ż**, e.g. **jużeś** not **jużżeś**.

14.5 Niech and niechaj

Niech is used in commands and wishes (see 5.2.3 Imperative). The more emphatic **niechaj** is obsolete, appearing only in old texts.

14.6 Oby

This is equivalent to **niech** in expressing wishes:

Oby się spełniły wszystkie twoje pragnienia.

May all your desires come true.

14.7 By

This particle has a conditional meaning. It is sometimes attached and sometimes stands alone.

1. Particle **by** is attached:

(a) When used to form the conditional tense. Personal verb endings follow it (see 5.8 Verbs):

Poszedłbym I would go **Chcielibyśmy** We would like

Miałby He would have

(b) In impersonal expressions in the conditional tense, third person singular, i.e. ending in **-to**:

Wypadałoby kiedyś wstąpić do Nowickich.

We ought to visit the Nowickis sometime.

W takim razie należałoby wypełnić tamten druk.

In that case one would have to fill in that form.

Dałoby się jeszcze naprawić auto, ale kupimy inne.

It would still be possible to repair the car but we'll buy another.

(c) When following conjunctions or other particles:

żeby/aby so that (see 11.2.5) **gdyby/jeśliby/jeżeli** if (see 11.2.3)

niechby let . . . (see 5.2.3) **czyżby?** in questions (see 14.4)

2. Particle **by** is not attached (though personal verb endings may be attached to it):

(a) After an infinitive:

A Maciej pojechać by nie mógł? = Czy Maciej nie mógłby pojechać?

Could Maciej not go?

Lepiej zrobić bym sam nie umiał. = Nie umiałbym sam lepiej zrobić.

I couldn't do it better myself.

(b) After a past participle (ending in **-no**, **-to**) used impersonally:

Zatrudniono by lepszych pracowników i wykonano by szybciej pracę.

If better workers are employed the job will be finished faster.

Rozpoczęto by wcześniej badania, uniknięto by epidemii.

Had tests been started earlier the epidemic would have been avoided.

- (c) After impersonal expressions with *można, wolno, trzeba, warto* used in a modal way (see 5.11):

Warto by było pojechać do Warszawy. Można by było po drodze wstąpić do wujka. Wtedy trzeba by było wyjechać wcześniej.

A visit to Warsaw would be worthwhile. We could pop in on Uncle en route.

In that case we would have to set off early.

- (d) When used as a conjunction (without conditional meaning) replacing *żeby* or *aby*:

Ciocia zachęca, by do niej przyjechać.

Auntie is encouraging me to visit her.

Szedł szybko, by się nie spóźnić.

He walked fast so as not to be late.

Prosiłiśmy, by nam dał spokój.

We asked him to leave us in peace.

Nie trzeba wielu słów, by się porozumieć.

You don't need many words to be understood.

14.8 Nie

This particle, as well as meaning 'No', is used in negation, normally standing before the negated word or phrase. The direct object after a negated verb stands in the genitive case (see 6.5.4.3) unless the verb is one which demands use of a different case for the direct object (see 6.4). **Nie** is also used to form negative forms of adjectives and adverbs:

Czy Pan ma córkę? Nie, nie mam córki.

Do you have a daughter? No, I have no daughter.

Nie lubię tych jabłek. Nie są słodkie.

I don't like these apples. They aren't sweet.

Tomek był nie dyrektorem, tylko robotnikiem.

Tom wasn't a director but only a worker.

Magda jest piękna, ale niemała.

Magda is pretty but unintelligent.

Koncert trwał niedługo.

The concert didn't last long.

14.9 Ś

Particle **ś** is attached to pronouns like **kto** (see 7.9), adjectives like **który** (see 8.7.2) and adverbs like **kiedy**, **gdzie**, **jak** (see 9.11.5, 9.12.1, 9.13.1) to form indefinite forms:

Ktoś kiedyś komuś coś powiedział.

Someone once said something to someone.

Gdzieś to mam. Ale gdzie?

I've got it somewhere. But where?

14.10 To

This particle is used for emphasis:

Ten to człowiek jest dobrym robotnikiem.

That person is a good worker.

No to idziemy, czy nie?

Well then, are we going or not?

14.11 Ci

This is really the dative of the personal pronoun **ty** and means 'to/for you' (see 7.1.1). It functions as an emphatic particle in colloquial and regional speech:

To ci była dopiero wycieczka!

That was some excursion!

To ci głupiec.

There's a fool for you.

Masz ci los.

That's fate for you.

Ten ci umie śpiewać!

He can sing, and how!

This particle either:

(a) Provides a link to a previous idea:

A nie mówiłem, że będzie padać?

Did I not say it would rain?

A jakże ty sobie wyobrażasz życie?

How on earth do you imagine life to be?

Kraje bałtyckie, a mianowicie Litwa, Łotwa i Estonia . . .

The Baltic states, namely Lithuania, Latvia and Estonia . . .

(b) Strengthens a word or phrase:

Nigdy a nigdy bym tego nie powiedział.

I would *never* say that.

Wcale a wcale nie będę tego robić.

I *haven't* the *slightest* intention of doing that.

Zrób to tak a tak.

Do it *exactly like this*.

PART III

Sentence elements and structure

Sentence elements

This section summarises the components of a sentence, as they are referred to in this book.

15.1 Types of clause

<i>Element</i>	<i>Definition/Function</i>	<i>Examples</i>
Clause	Part of a sentence containing a subject and a verb, usually joined to the rest of the sentence by a conjunction. Principal and subordinate clauses exist.	Mary said that she was tired. As soon as I could, I phoned. When Bob arrived, she made lunch. Tell me where you've hidden it. We like the girl who lives next door.
Principal (main) clause	Contains the main idea of the sentence.	<i>Tell me</i> where you've hidden it. <i>Mary said</i> that she was tired. When Bob arrived, <i>she made lunch</i> .
Subordinate clause	Clarifies or gives more information about the main clause. Many types of subordinate clause exist, e.g. noun clauses beginning with <i>that</i> , clauses of time, place, manner, etc. Relative clauses containing 'who, that, which' are subordinate too. They	<i>Correct:</i> The girl <i>who</i> lives next door ... The girl <i>whom</i> I know ... <i>Incorrect:</i> The girl <i>that</i> lives next door ... The girl <i>that</i> I know ... / The girl I know ... <i>As soon as I could</i> , I phoned. Tell me <i>where you've hidden it</i> . We like the girl <i>who lives next door</i> . The house <i>in which we live</i> is old (occurs in the main clause 'The house is old').

<i>Element</i>	<i>Definition/Function</i>	<i>Examples</i>
	sometimes occur within other clauses (see last example).	
	In current English, in a relative clause like <i>in which we live</i> the relative pronoun (here <i>which</i>) is often replaced by <i>that</i> or simply omitted, e.g. <i>The house that I live in</i> or <i>The house I live in</i> . In English, it is incorrect to replace a person by <i>that</i> . In Polish, one cannot omit relative pronouns.	

15.2

Elements of a sentence

<i>Element</i>	<i>Definition/Function</i>	<i>Examples</i>
Subject	Performs an action or, in passive sentences, has an action done to it. Must be a noun/pronoun. 'To be, think, feel, seem', etc. are also regarded as actions. The subject stands in the nominative case.	<i>Angela ate the apple.</i> <i>We went to Paris in winter.</i> <i>The dog was fed at 6 pm.</i> <i>A smoking ban has been introduced.</i> <i>Mary seems hot. I think that she is ill.</i>
Direct object	Is directly affected by the action of the subject. Must be a noun/pronoun. Stands in the accusative case.	<i>Angela ate the apple.</i> <i>We bought a car.</i> <i>Everyone got a prize.</i>
Indirect object	Is indirectly affected by the action of the subject.	<i>I gave the apple to Angela.</i> <i>Prizes were presented to everyone.</i>

<i>Element</i>	<i>Definition/Function</i>	<i>Examples</i>
	Often translates 'to' or 'for'. Must be a noun/pronoun. Stands in the dative case	We bought a car <i>for</i> Joe.
Complement	Gives more information about the subject (usually with verbs like 'to be, think, feel, seem', etc.) or, less often, about the object. Is often an adjective which stands in the nominative case. A complement which is a noun (e.g. My son is <i>an architect</i> .) stands in the instrumental case in Polish.	I was <i>tired</i> and felt <i>really sad</i> . Her dress is <i>blue and white</i> . John used to be <i>a teacher</i> . He appointed Mary <i>his secretary</i> . We called him <i>stupid</i> .
Verb/Verb phrase	States what the subject is doing, or how he is thinking, feeling, being, etc. (active voice). Or states what a subject is having done to him (passive voice). A verb phrase has several parts. I <i>would have forgotten</i> but for you.	She <i>is happy, looks calm, feels ill, thinks</i> a lot. Jim <i>drove</i> the car and <i>crashed</i> it. The car <i>was driven</i> by Jim.
Adverbial	Gives more information about a verb, e.g. how, when, where action happens. Can be an adverb or a prepositional phrase (standing, in Polish, in the case required by the preposition) or even a whole subordinate clause.	I ran <i>fast</i> . [manner] He rose <i>early</i> . [time] Jack came <i>last week</i> . [time] I ran <i>to my grandmother's house</i> . [place] He rose <i>before anyone else</i> . [time] She swam <i>faster than we expected</i> . [manner] David will come <i>if he has time</i> . [condition] Sheena visits <i>often</i> . [frequency]

15.3 Grammatical cases

Grammatical cases existed in old English, and still persist to some extent. However, English being largely a non-inflected language, in which there are no case endings, speakers of English are on the whole unaware of grammatical cases. Cases are visible when we indicate possession, e.g. my *father's* house (genitive) and after prepositions, e.g. the man *to whom* I spoke (dative), He saw *me* first (accusative). However, nominative and vocative cases also exist in English. The section on Nouns contains a summary.

Sentence structure

16.1 Word order

Word order is not unlike that found in English, except more flexible. Due to number, gender and case inflections we can work out which words belong together even if they are not adjacent. Word order often depends on the desired link with the previous sentence, the need for emphasis, or the requirements of rhythm in poetry or poetic prose.

16.1.1 Simple sentences

16.1.1.1 In short simple sentences the order may be *subject, verb, object*. Pronoun subjects can be omitted, unless sense requires, for example:

Anna je jabłko. Ann is eating an apple.

(Ja) kocham Władka. I love Władek.

However, Polish being an inflected language with obvious case endings, the words in a sentence can be variously arranged and the sentence will still be clear (see 4.5 Sample text).

16.1.1.2 *Imperatives* (commands) and *questions* follow English word order:

Przyjdź przed dwunastą. Come before noon.

Tato, kup mi rower. Daddy, buy me a bicycle.

Dlaczego płaczesz? Why are you crying?

O której jest impreza? What time is the function?

16.1.1.3 *Prepositional phrases* usually follow the verb. If, for emphasis, the prepositional phrase begins the sentence, the verb precedes the subject.

Idę do miasta.	I'm going to town.
Jutro będę w domu.	Tomorrow I'll be at home.
Maria siedzi na trawie.	Mary sits on the grass.
Martwię się o ciebie.	I worry about you.
Do nas przyjechała Kasia.	Kate has come to visit us.
Na polu rośnie zboże.	Grain is growing in the field.

16.1.1.4 *Adverbs and the particle **nie*** precede the word/phrase which they qualify (usually a verb):

Tomek nie lubi mleka.	Tom doesn't like milk.
Nie pracuję.	I don't work.
Marek dobrze kieruje.	Mark drives well.
Helena pięknie śpiewa.	Helen sings nicely.

16.1.1.5 *Attributive (descriptive) adjectives* precede the noun if they refer to an incidental feature of it. They follow the noun when referring to an intrinsic feature:

Kupiłem zielony sweter. I bought a green jumper. [Not all jumpers are green]
W ogrodzie rosną białe kwiaty. White flowers grow in the garden.
Jaka długa ulica! What a long street!
Język polski jest trudny. The Polish language is difficult. [Only one Polish language exists]
Mieszkam przy ulicy Długiej. I live on Long Street.
Uwielbiam malarstwo współczesne. I adore contemporary art.

16.1.1.6 *All other adjectives, e.g. possessive, demonstrative, interrogative, indefinite, precede the noun:*

mój brat	my brother	ten list	this letter
Który dom?	Which house?	jakaś pani	some lady

16.1.2 *Complex sentences*

The order is usually main clause (shown in *italics*) then subordinate clause(s). The reverse is possible, especially after 'if' clauses starting with *jeśli/jeżeli* and *gdyby* (see 5.8 Conditional tense):

Nie wiem, czy Piotr ma samochód.	<i>I don't know if Peter has a car.</i>
Zapytaj, kiedy Antoni ma urlop.	<i>Ask when Anthony has his holidays.</i>
Nie pamiętam, gdzie mieszkają.	<i>I don't remember where they live.</i>
Dowiedziałem się, że zmarł.	<i>I found out that he had died.</i>
Nie byłem w szkole, bo byłem chory.	<i>I wasn't at school because I was ill.</i>

Ponieważ byłem chory, nie byłem w szkole.

Because I was ill I wasn't at school.

Nie zrezygnował z wycieczki, mimo że lało./Mimo że lało, nie zrezygnował z wycieczki.

He went on the trip even though it was pouring.

Przyjdę jutro, jeśli będę miał czas.

I'll come tomorrow if I have time.

Jeśli będę miał czas, to przyjdę jutro.

If I have time I'll come tomorrow.

16.1.3 *Emphasis*

For emphasis, a word/phrase can *start* or, less commonly, *end* a sentence. A subject that *does not begin* the sentence follows the verb. Emphasised elements are often said more loudly too.

Rowera ci nie kupię.	<i>I won't buy you a bicycle.</i>
Chleba już nie mamy.	<i>We've no bread left.</i>
Od piątej czekam.	<i>I've been waiting since five.</i>
Z Danką chodzi.	<i>He's going out with Danka.</i>

Mama pracowała w szpitalu dwadzieścia lat.

Mum worked in the hospital for 20 years.

W szpitalu pracowała Mama dwadzieścia lat. [emphasis on place]

Dwadzieścia lat pracowała Mama w szpitalu. [emphasis on time]

Wordsworth poświęcił siostrze wiele wierszy.

Wordsworth dedicated many poems to his sister.

Siostrze poświęcił Wordsworth wiele wierszy. [emphasis is on 'sister']

Wordsworth poświęcił wiele wierszy siostrze. [emphasis is on 'sister']

Wiele wierszy poświęcił Wordsworth siostrze. [emphasis is on 'many' and 'sister']

16.2 Punctuation

Use of full stop, question mark, exclamation mark, colon (:) and semi-colon (;) are very much as in English. However, the comma and direct speech require explanation.

16.2.1 Comma

Commas are used singly as separators to divide a sentence into parts, or in pairs (virtually as brackets) to exclude parts of a sentence.

16.2.1.1 A single comma to divide a sentence is used:

- (a) To separate a *list* of words/phrases which have the same grammatical function in a sentence:

Książki, zeszyty, ołówki leżały na biurku.

Books, jotters, pencils lay on the desk.

Oglądałem meble, obrazy, tkaniny.

I looked at furniture, pictures, fabrics.

Wszedł, zamknął drzwi, usiadł przy stole.

He entered, shut the door, sat down at the table.

- (b) To separate a phrase containing a *present* or *past adverbial participle* (ending in *-ąc*, *-wszy*, *-wszy*) from the rest of the sentence:

Chłopiec szedł, śpiewając.

The boy walked along singing.

Wracając wieczorem do domu, myślał o córce.

Returning home in the evening, he thought about his daughter.

Kierowca, cofając się, potrącił psa.

The driver, reversing, hit a dog.

W tym momencie, schylając się, wszedł do namiotu.

At that moment, stooping, he entered the tent.

Przeszedłszy przez ulicę, wszedł do banku.

Having crossed the street, he entered the bank.

Obudziwszy się, o niczym nie pamiętał.

Having woken up, he remembered nothing.

- (c) Instead of an exclamation mark after an interjection. A small letter follows:

Halo, co tu robisz?

Hello! What are you doing here?

Hej, wróćcie!

Hey! Come back!

- (d) Before coordinating conjunctions *a* (meaning 'but'), *ale*, *lecz*. Also before *subordinating conjunctions* (to separate main and subordinate clauses):

Marcin osiem lat, a nie umie się zachować.

Martin is eight but can't behave himself.

Zdjęcia były drogie, ale nieładne.

The photographs were dear but not nice.

Zdjęcia były kolorowe, zatem ładne.

The photographs were in colour, therefore nice.

Nie możemy wyjść, bo leje.

We can't go out because it is pouring.

Nie mam pracy, więc nie mam pieniędzy.

I have no job so I have no money.

Kupię samochód, jeśli mi się spodoba.

I'll buy the car if I like it.

Wierzę, że jest Bóg.

I believe that there is a God.

Note that in compound conjunctions, which usually consist of an adverb plus a conjunction, e.g. *tylko że, tym bardziej że, zwłaszcza że, mimo że, chyba żeby, podczas gdy, tak aby, zwłaszcza jeżeli*, the comma stands before the *whole* compound:

Cenię Pawła, tym bardziej że jest dobrym ojcem.

I value Paul, all the more because he is a good father.

Idę do miasta, mimo że pada.

I'm going to town even though it is raining.

Napiszę, chyba żebym zapomniał.

I'll write, unless I forget.

Spóźnił się do pracy, dlatego że późno wstał.

He was late for work because he got up late.

Exception: If we want to stress the first element of the conjunction, the comma stands after the stressed element and not before the *whole* compound. This results in a change of meaning:

Cenię Pawła TYM BARDZIEJ, że jest dobrym ojcem.

I value Paul ALL THE MORE, BECAUSE he is a good father.

Spóźnił się do pracy TYLKO DLATEGO, że późno wstał.

He was late for work ONLY BECAUSE he got up late.

(e) Before the first of two conjunctions standing together:

Mówi, że jeśli będzie miał czas, to przyjdzie.

He says that, if he has time, he'll come.

Kopał, a gdy się zmęczył, odpoczywał.

He dug, and when he got tired, rested.

(f) Before *extra information* introduced with conjunctions *i to; i tak; albo raczej*:

Skończ już, i tak jesteś zmęczony.

Finish off now. You're tired anyway.

Obiecał, że przyjdzie, i to dzisiaj!

He promised to come and, what's more, today!

- (g) With *noun clauses* using constructions *co, to; kto, ten; gdzie, tam; jak, tak* or those starting with *że* and explaining a foregoing *to*:

Co jest ciekawe dla mnie, to nie interesuje Edka.

What is interesting for me doesn't interest Edek.

Kto się pilnie uczy, ten uzyskuje dobre oceny.

He who learns diligently gets good marks.

Gdzie mam swój kącik, tam mi jest najlepiej.

I feel best where I have my own corner.

Jak sobie pościesz, tak się wyśpisz.

You make your bed and lie in it.

To znakomicie, że egzamin masz za sobą.

It's wonderful that you have the exam behind you.

- (h) Before *relative clauses*, usually introduced by *który*. Also before *kiedy* and *gdzie*. For replacement of *który* by *co* see 7.8 Relative pronouns.

Odwiedziliśmy zamek, który nam się bardzo podobał.

We visited the castle, which we loved.

To jest książka, o której mówiłem.

That's the book I was referring to.

Dom, gdzie mieszka wujek, jest ogromny.

The house where uncle lives is huge.

Było już ciemno, kiedy wrócił.

It was already dark when he returned.

Powiedział to, czego się nie spodziewałem.

He said something I didn't expect.

Zanieś młotek tam, skąd go przyniosłeś.

Take the hammer back where you got it from.

Zbiera kwiaty, co rosną na polu.

She is picking flowers which grow in the field.

Jest ktoś, co ci doradzi.

There is someone who will advise you.

16.2.1.2 A single comma to divide a sentence is not used:

- (a) Before coordinating conjunctions **i, oraz, albo, lub, ni, ani, bądź, czy, tudzież**. Also before **a** meaning ‘and’:

Moja babcia jest miła i wesola.

My Granny is kind and jovial.

Kupiłem chleb oraz masło.

I bought some bread and butter.

Pojadę autobusem lub pociągiem.

I'll go by bus or train.

Nie jem mięsa ani ryby.

I don't eat meat or fish.

Pójdę do kina albo będę słuchać radia.

I'll go to the cinema or listen to the radio.

Silnik pracował cicho a rytmicznie.

The engine ran quietly and rhythmically.

Exception: A single comma is used if the conjunction is repeated in the same clause and has the same function:

Nie lubię ani mięsa, ani ryby.

I like neither meat nor fish.

Nie wiedziałem czy się śmiać, czy płakać.

I didn't know whether to laugh or cry.

Halina i Maciej, i Jacek, i Maria idą spać.

Helen and Maciej and Jacob and Mary are going to bed.

Albo pójdę do kina, albo będę słuchał radia.

Either I'll go to the cinema or else I'll listen to the radio.

But: **Olek i Piotruś zbierali grzyby i jagody.**

Alek and Pete gathered mushrooms and berries.

[**i** joins two subjects, then two objects]

- (b) A comma is not used after a participle used adjectivally (see 8.11.1–2):

Patrzyła na kwiaty stojące na stole.

She was looking at the flowers standing on the table.

Mówił o koledze pracującym w Warszawie.

He spoke about his friend working in Warsaw.

16.2.1.3 Pairs of commas are used:

(a) Round *incidental* or *extra information*:

Szedłem, zdaje się, dość szybko.

I was walking, it seemed, quite fast.

To, moi drodzy przyjaciele, jest moja żona.

This, my dear friends, is my wife.

(b) Round a *relative clause* in the *middle* of a sentence:

Przeszedł przez most, pod którym płynęła szeroka rzeka, i skręcił w boczną ulicę.

He crossed the bridge, under which flowed a wide river, and turned into a side street.

Ten, kto sam dużo przeżył, zrozumie to.

He who has lived through a lot will understand this.

16.2.2 Direct speech

In Polish, a *dash* serves for *speech marks*. It starts direct speech. It also finishes it if a narrator's comment follows:

– Jadę do Warszawy – odpowiedział Tomasz.

"I'm going to Warsaw," replied Thomas.

– Gdzie jest Babcia? – zapytała Anna.

"Where's Granny?" asked Ann.

– Gdzie jest Babcia? – zapytała Anna – Nie ma jej tutaj.

"Where's Granny?" asked Ann. "She's not here."

– Jaka piękna suknia! – krzyknęła Ewa – Szkoda, że tak droga.

"What a lovely dress!" exclaimed Eve. "Pity it's so dear."

Unlike in English, there are no commas between direct speech and the narrator's comment:

– Pociąg – powiedział – odjeżdża o piątej.

"The train," he said, "leaves at five."

16.2.3 *Reported direct speech, reported thought, quotations*

Inverted commas in the form „ “ are used to enclose speech within speech, and also round thoughts, quotations and figurative references:

– Gdyby to był jakiś miły człowiek – mówiła sobie w duchu – powiedziałabym mu „dzień dobry“.

“If he was a nice person,” she said to herself, “I’d say ‘Good day’.”

„Jakie piękne meble! – pomyślała Dorota. – Pewnie tutaj mieszka bogata rodzina.“

“What lovely furniture!” thought Dorothy. “I expect a rich family lives here.”

– Czy znasz „Tajemniczy ogród”? – zapytała matka.

“Do you know ‘The Secret Garden’?”, asked my mother.

Polubiła „pana z Indii” za to właśnie, że wydawał jej się tak nieszczęśliwy.

She fell in love with “the Indian gentleman” precisely because, to her, he seemed so unhappy.

Typical noun declension

I Regular nouns

(a) Masculine

Note the variety of nominative plural and genitive plural endings. The accusative and genitive singular and plural are identical for ‘men alive’ nouns. Vocative and locative singular endings are also usually identical. Note locative singular consonant/vowel alternations (*profesorze, sąsiedzie, świecie, stole*). Note vowel alternation throughout declension (*ząb*). Note shortened stems (*wujk-, krawc-*) and loss of *-in* in plural (*Rosjanie*). Note extra *-i* after loss of soft accent (*koń*).

	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural
	professor		neighbour		doctor	
Nom.	profesor	profesorowie	sąsiad	sąsiedzi	lekarz	lekarze
Voc.	profesorze	profesorowie	sąsiedzie	sąsiedzi	lekarzu	lekarze
Acc.	profesora	profesorów	sąsiada	sąsiadów	lekarza	lekarzy
Gen.	profesora	profesorów	sąsiada	sąsiadów	lekarza	lekarzy
Loc.	profesorze	profesorach	sąsiedzie	sąsiadach	lekarzu	lekarzach
Instr.	profesorem	profesorami	sąsiadem	sąsiadami	lekarzem	lekarzami
Dat.	profesorowi	profesorom	sąsiadowi	sąsiadom	lekarzowi	lekarzom
	Pole		tailor		teacher	
Nom.	Polak	Polacy	krawiec	krawcy	nauczyciel	nauczyciele
Voc.	Polaku	Polacy	<u>krawcze</u>	krawcy	nauczycielu	nauczyciele
Acc.	Polaka	Polaków	krawca	krawców	nauczyciela	nauczycieli
Gen.	Polaka	Polaków	krawca	krawców	nauczyciela	nauczycieli
Loc.	Polaku	Polakach	<u>krawcu</u>	krawcach	nauczycielu	nauczycielach
Instr.	Polakiem	Polakami	krawcem	krawcami	nauczycielem	nauczycielami
Dat.	Polakowi	Polakom	krawcowi	krawcom	nauczycielowi	nauczycielom

Appendix I

Typical noun
declension

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	uncle		world		tooth	
<i>Nom.</i>	wujek	wujkowie	świat	światy	ząb	zęby
<i>Voc.</i>	wujku	wujkowie	świecie	światy	zębie	zęby
<i>Acc.</i>	wujka	wujków	świat	światy	ząb	zęby
<i>Gen.</i>	wujka	wujków	świata	światów	zęba	zębów
<i>Loc.</i>	wujku	wujkach	świecie	światach	zębie	zębach
<i>Instr.</i>	wujkiem	wujkami	światem	światami	zębem	zębami
<i>Dat.</i>	wujkowi	wujkom	światu	światom	zębowi	zębom
	Russian		country		horse	
<i>Nom.</i>	Rosjanin	Rosjanie	kraj	kraje	koń	konie
<i>Voc.</i>	Rosjaninie	Rosjanie	kraju	kraje	koniu	konie
<i>Acc.</i>	Rosjanina	Rosjanów	kraj	kraje	konia	konie
<i>Gen.</i>	Rosjanina	Rosjanów	kraju	krajów	konia	koni
<i>Loc.</i>	Rosjaninie	Rosjanach	kraju	krajach	koniu	koniach
<i>Instr.</i>	Rosjaninem	Rosjanami	krajem	krajami	koniem	końmi
<i>Dat.</i>	Rosjaninowi	Rosjanom	krajowi	krajom	koniowi	koniom
	table		bird		edge	
<i>Nom.</i>	stół	stoły	ptak	ptaki	brzeg	brzegi
<i>Voc.</i>	stole	stoły	ptaku	ptaki	brzegu	brzegi
<i>Acc.</i>	stół	stoły	ptaka	ptaki	brzeg	brzegi
<i>Gen.</i>	stołu	stołów	ptaka	ptaków	brzegu	brzegów
<i>Loc.</i>	stole	stołach	ptaku	ptakach	brzegu	brzegach
<i>Instr.</i>	stołem	stołami	ptakiem	ptakami	brzegiem	brzegami
<i>Dat.</i>	stołowi	stołom	ptakowi	ptakom	brzegowi	brzegom

(b) Feminine

Note the variety of nominative plural endings. Dative and locative singular (sometimes also genitive singular) are identical. Note locative singular consonant/vowel alternations (*matce*, *drodze*, *szkole*, *wierze*) and genitive plural vowel alternations (*matek*, *dróg*, *szkół*). Note where genitive singular and plural are identical (*lekcji*, *alei*, *armii*). Note merging of -j and i (*szyi*). Note extra -i after loss of soft accent (*pieśnią*, *gałęzią*, etc.). Note where vocative singular ending is not -o.

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	mother		road		school	
<i>Nom.</i>	matka	matki	droga	drogi	szkoła	szkoły
<i>Voc.</i>	matko	matki	drogo	drogi	szkoło	szkoły
<i>Acc.</i>	matkę	matki	drogę	drogi	szkołę	szkoły
<i>Gen.</i>	matki	matek	drogi	dróg	szkoły	szkół
<i>Loc.</i>	matce	matkach	drodze	drogach	szkole	szkołach
<i>Instr.</i>	matką	matkami	drogą	drogami	szkołą	szkołami
<i>Dat.</i>	matce	matom	drodze	drogom	szkole	szkołom
	lesson		avenue		neck	
<i>Nom.</i>	lekcja	lekcje	aleja	aleje	szyja	szyje
<i>Voc.</i>	lekcjo	lekcje	alejo	aleje	szyjo	szyje
<i>Acc.</i>	lekcję	lekcje	aleję	aleje	szyję	szyje
<i>Gen.</i>	lekcji	lekcji	alei	alei	szyi	szyj
<i>Loc.</i>	lekcji	lekcjach	alei	alejach	szyi	szyjach
<i>Instr.</i>	lekcją	lekcjami	aleją	alejami	szyją	szyjami
<i>Dat.</i>	lekcji	lekcjom	alei	alejom	szyi	szyjom
	auntie		earth		army	
<i>Nom.</i>	ciocia	ciocie	ziemia	ziemie	armia	armie
<i>Voc.</i>	ciociu	ciocie	ziemio	ziemie	armio	armie
<i>Acc.</i>	ciocię	ciocie	ziemię	ziemie	armię	armie
<i>Gen.</i>	cioci	cioc	ziemi	ziem	armii	armii
<i>Loc.</i>	cioci	ciociach	ziemi	ziemiach	armii	armiach
<i>Instr.</i>	ciocią	ciociami	ziemią	ziemiami	armią	armiami
<i>Dat.</i>	cioci	ciociom	ziemi	ziemiom	armii	armiom
	Sunday		road		faith	
<i>Nom.</i>	niedziela	niedziele	ulica	ulice	wiara	wiary
<i>Voc.</i>	niedzielo	niedziele	ulico	ulice	wiaro	wiary
<i>Acc.</i>	niedzielę	niedziele	ulicę	ulice	wiarę	wiary
<i>Gen.</i>	niedzieli	niedziel	ulicy	ulic	wiary	wiar
<i>Loc.</i>	niedzieli	niedzielach	ulicy	ulicach	wierze	wiarach
<i>Instr.</i>	niedzielą	niedzielami	ulicą	ulicami	wiarą	wiarami
<i>Dat.</i>	niedzieli	niedzielom	ulicy	ulicom	wierze	wiarom

Appendix I

Typical noun
declension

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	song		night		branch	
<i>Nom.</i>	pieśń	pieśni	noc	noce	gałąź	gałęzie
<i>Voc.</i>	pieśni	pieśni	nocy	noce	gałęzi	gałęzie
<i>Acc.</i>	pieśń	pieśni	noc	noce	gałąź	gałęzie
<i>Gen.</i>	pieśni	pieśni	nocy	nocy	gałęzi	gałęzi
<i>Loc.</i>	pieśni	pieśniach	nocy	nocach	gałęzi	gałęziach
<i>Instr.</i>	pieśnią	pieśniami	nocą	nocami	gałęzią	gałęziami
<i>Dat.</i>	pieśni	pieśniom	nocy	nocom	gałęzi	gałęziom

(c) Neuter

Nominative, vocative and accusative are identical in both singular and plural. Nominative plural is usually identical to genitive singular. Note the locative singular consonant/vowel alternations (*drzewie*, *oknie*, *mieście*, *wiadrze*, *gnieździe*, *kole*, *biurze*, *święcie*) and the genitive plural vowel alternations (*wiader*, *kół*, *pól*, *jablek*, *świąt*, *okien*). Notice also the addition of soft accent after loss of -i in genitive plural (*zdjęć*, *mieszkań*). Note true stem -ien/-ion (nouns in -ę) and -ęt (nouns in -ię).

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	tree		town		pail	
<i>Nom.</i>	drzewo	drzewa	miasto	miasta	wiadro	wiadra
<i>Voc.</i>	drzewo	drzewa	miasto	miasta	wiadro	wiadra
<i>Acc.</i>	drzewo	drzewa	miasto	miasta	wiadro	wiadra
<i>Gen.</i>	drzewa	drzew	miasta	miast	wiadra	wiader
<i>Loc.</i>	drzewie	drzewach	mieście	miastach	wiadrze	wiadrach
<i>Instr.</i>	drzewem	drzewami	miastem	miastami	wiadrem	wiadrami
<i>Dat.</i>	drzewu	drzewom	miastu	miastom	wiadru	wiadrom
	nest		wheel		apple	
<i>Nom.</i>	gniazdo	gniazda	koło	koła	jabłko	jabłka
<i>Voc.</i>	gniazdo	gniazda	koło	koła	jabłko	jabłka
<i>Acc.</i>	gniazdo	gniazda	koło	koła	jabłko	jabłka
<i>Gen.</i>	gniazda	gniazd	koła	kół	jabłka	jablek
<i>Loc.</i>	gnieździe	gniazdach	kole	kołach	jabłku	jabłkach
<i>Instr.</i>	gniazdem	gniazdami	kołem	kołami	jabłkiem	jabłkami
<i>Dat.</i>	gniazdu	gniazdom	kołu	kołom	jabłku	jabłkom

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	window		office		festival	
<i>Nom.</i>	okno	okna	biuro	biura	święto	święta
<i>Voc.</i>	okno	okna	biuro	biura	święto	święta
<i>Acc.</i>	okno	okna	biuro	biura	święto	święta
<i>Gen.</i>	okna	okien	biura	biur	święta	święt
<i>Loc.</i>	oknie	oknach	biurze	biurach	święcie	świętach
<i>Instr.</i>	oknem	oknami	biurem	biurami	świętem	świętami
<i>Dat.</i>	oknu	oknom	biuru	biurom	świętu	świętom
	photograph		flat		field	
<i>Nom.</i>	zdjęcie	zdjęcia	mieszkanie	mieszkania	pole	pola
<i>Voc.</i>	zdjęcie	zdjęcia	mieszkanie	mieszkania	pole	pola
<i>Acc.</i>	zdjęcie	zdjęcia	mieszkanie	mieszkania	pole	pola
<i>Gen.</i>	zdjęcia	zdjęć	mieszkania	mieszkań	pola	pól
<i>Loc.</i>	zdjęciu	zdjęciach	mieszkanu	mieszkaniach	polu	polach
<i>Instr.</i>	zdjęciem	zdjęciami	mieszkaniem	mieszkaniem	polem	polami
<i>Dat.</i>	zdjęciu	zdjęciom	mieszkanu	mieszkaniom	polu	polom
	name		animal		museum	
<i>Nom.</i>	imię	imiona	zwierzę	zwierzęta	muzeum	muzea
<i>Voc.</i>	imię	imiona	zwierzę	zwierzęta	muzeum	muzea
<i>Acc.</i>	imię	imiona	zwierzę	zwierzęta	muzeum	muzea
<i>Gen.</i>	imienia	imion	zwierzęcia	zwierząt	muzeum	muzeów
<i>Loc.</i>	imieniu	imionach	zwierzęciu	zwierzętach	muzeum	muzeach
<i>Instr.</i>	imieniem	imionami	zwierzęciem	zwierzętami	muzeum	muzeami
<i>Dat.</i>	imieniu	imionom	zwierzęciu	zwierzętom	muzeum	muzeom

Appendix I

Typical noun
declension

2 Irregular nouns

(a) Masculine

Note nouns with two meanings.

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	day		week		companion	
Nom.	dzień	¹dni/dnie	tydzień	tygodnie	przyjaciół	przyjaciele
Voc.	dniu	¹dni/dnie	tygodniu	tygodnie	przyjacielu	przyjaciele
Acc.	dzień	¹dni/dnie	tydzień	tygodnie	przyjaciela	przyjaciół
Gen.	dnia	dni	tygodnia	tygodni	przyjaciela	przyjaciół
Loc.	dniu	dniach	tygodniu	tygodniach	przyjacielu	przyjaciółach
Instr.	dniem	dniami	tygodniem	tygodniami	przyjacielem	przyjaciółmi
Dat.	dniowi	dniom	tygodniowi	tygodniom	przyjacielowi	przyjaciółom
	brother		father		priest	
Nom.	brat	bracia	ojciec	ojcowie	ksiądz	księża
Voc.	bracie	bracia	ojcze	ojcowie	księżu	księża
Acc.	brata	braci	ojca	ojców	księdza	księży
Gen.	brata	braci	ojca	ojców	księdza	księży
Loc.	bracie	braciach	ojcu	ojcach	księdzu	księżach
Instr.	bratem	braćmi	ojcem	ojcami	księdzem	księżmi
Dat.	bratu	braciom	ojcu	ojcom	księdzu	księżom
	eagle		person (people)		year (lit. summers)	
Nom.	orzeł	orły	człowiek	ludzie	rok	lata
Voc.	orle	orły	człowieku	ludzie	roku	lata
Acc.	orła	orły	człowieka	ludzi	rok	lata
Gen.	orła	orłów	człowieka	ludzi	roku	lat
Loc.	orle	orłach	człowieku	ludziach	roku	latach
Instr.	orłem	orłami	człowiekiem	ludźmi	rokiem	latami²laty
Dat.	orłowi	orłom	człowiekowi	ludziom	rokowi	latom

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	government		row		money	
Nom.	rząd	rządy	rząd	rzędy	pieniądz	pieniądze
Voc.	rządzie	rządy	rzędzie	rzędy	–	–
Acc.	rząd	rządy	rząd	rzędy	pieniądz	pieniądz
Gen.	rządu	rządów	rzędu	rzędów	pieniądza	pieniędzy
Loc.	rządzie	rządach	rzędzie	rzędach	pieniądzu	pieniędzach
Instr.	rządem	rządami	rzędem	rzędami	pieniędzem	pieniędzmi
Dat.	rządowi	rządom	rzędowi	rzędom	pieniądzowi	pieniędzom
	April		gentleman		dog	
Nom.	kwiecień	kwietnie	pan	panowie	pies	psy
Voc.	–	–	panie	panowie	psie	psy
Acc.	kwiecień	kwietnie	pana	panów	psa	psy
Gen.	kwietnia	kwietni	pana	panów	psa	psów
Loc.	kwietniu	kwietniach	panu	panach	psie	psach
Instr.	kwietniem	–	panem	panami	psem	psami
Dat.	kwietniowi	–	panu	panom	psu	psom

¹ *Dni* was used after numbers, e.g. **trzy dni**, but is now also used after adjectives, e.g. **ładne dni** and when 'days' is qualified, e.g. **dni mojego życia**. **Dnie** survives in rare phrases, e.g. **noce i dnie**.

² Old form **laty** appears, often after prepositions, e.g. **przed kilku/dwoma/trzema laty**.

(b) Feminine

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	lady		landlady		hand	
Nom.	pani	panie	gospodyni	gospodynie	ręka	ręce
Voc.	pani	panie	gospodyni	gospodynie	ręko	ręce
Acc.	panią	panie	gospodynię	gospodynie	rękę	ręce
Gen.	pani	pań	gospodyni	gospodyń	ręki	rań
Loc.	pani	paniach	gospodyni	gospodyniach	ręce/ręku	rękach
Instr.	panią	paniami	gospodynią	gospodyniami	ręką	rękami/ rękoma
Dat.	pani	paniom	gospodyni	gospodyniom	ręce	rękom

Appendix I

Typical noun declension

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	village		thing		railway	
Nom.	wieś	wsie	rzecz	rzeczy	kolej	koleje
Voc.	wsi	wsie	rzeczy	rzeczy	–	–
Acc.	wieś	wsie	rzecz	rzeczy	kolej	koleje
Gen.	wsi	wsi	rzeczy	rzeczy	kolei	kolei
Loc.	wsi	wsiach	rzeczy	rzeczach	kolei	kolejach
Instr.	wsią	wsiami	rzeczą	rzeczami	koleją	kolejami
Dat.	wsi	wsiom	rzeczy	rzeczom	kolei	kolejom
	thread					
Nom.	nić	nici				
Voc.	–	–				
Acc.	nić	nici				
Gen.	nici	nici				
Loc.	nici	niciach				
Instr.	nicią	nićmi				
Dat.	nici	niciom				

¹ **Rękoma** is an older form.

(c) Neuter

Note nouns with two meanings.

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	child		eye		ear	
Nom.	dziecko	dzieci	oko	oczy ¹ oka	ucho	uszy ⁴ ucha
Voc.	dziecko	dzieci	oko	oczy	ucho	uszy
Acc.	dziecko	dzieci	oko	oczy	ucho	uszy
Gen.	dziecka	dzieci	oka	oczu ²	ucha	uszu ⁵
Loc.	dziecku	dzieciach	oku	oczach	uchu	uszach
Instr.	dzieckiem	dziećmi	okiem	oczami ³	uchem	uszami ⁶
Dat.	dziecku	dzieciom	oku	oczom	uchu	uszom

<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
prince		radio		studio	
Nom. książę	książęta	radio	radia	studio	studia ⁷
Voc. książę	książęta	–	–	–	–
Acc. księcia	książąt	radio	radia	studio	studia
Gen. księcia	książąt	radia	–	studia	studiów
Loc. księciu	książętach	radio/ radiu	radiach	studio/ studiu	studiach
Instr. księciem	książętami	radiem	radiami	studiem	studiami
Dat. księciu	książętom	radiu	radiom	studiu	studiom
state		Mr. and Mrs.		summer	
Nom. państwo	państwa	państwo	–	lato	lata
Voc. państwo	państwa	państwo	–	lato	lata
Acc. państwo	państwa	państwa	–	lato	lata
Gen. państwa	państw	państwa	–	lata	lat
Loc. państwie	państwach	państwu	–	lecie	latach
Instr. państwem	państwami	państwem	–	latem	latami/laty
Dat. państwu	państwom	państwu	–	latu	latom

¹ Form **oka**, declined in all cases, is used for circle-like objects, e.g. **łańuch z okami** (chain with links), **oka tłuszczu** (globules of fat).

² Genitive form **oczów** also exists.

³ Instrumental form **oczyrna** also exists.

⁴ Form **ucha**, declined in all cases, means 'handle, tag, flag, eye (needle)'.

⁵ Rarer genitive form **uszów** exists.

⁶ Instrumental form **uszyrna** is archaic.

⁷ This is also the plural of **studium** (course of study).

Typical pronoun declension

I Ordinary personal pronouns

These are used to replace a noun if emphasis is *not* required and if the noun does *not* follow a preposition. They do not exist in the locative case because this case is only used after a preposition.

	<i>Singular</i>					<i>Plural</i>			
	<i>I</i>	<i>you</i>	<i>he</i>	<i>she</i>	<i>it</i>	<i>we</i>	<i>you</i>	<i>they</i> (<i>men</i>)	<i>they</i> (<i>non-men</i>)
<i>Nom.</i>	ja	ty	on	ona	ono	my	wy	oni	one
<i>Voc.</i>	ja	ty	–	–	–	my	wy	–	–
<i>Acc.</i>	mnie	cię	go	ją	je	nas	was	ich	je
<i>Gen.</i>	mnie	cię	go	jej	go	nas	was	ich	ich
<i>Loc.</i>	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Inst.</i>	mną	tobą	nim	nią	nim	nami	wami	nimi	nimi
<i>Dat.</i>	mi	ci	mu	jej	mu	nam	wam	im	im

2 Emphatic personal pronouns

These are used if emphasis is required. The declension is defective and only certain forms exist. In all other instances, use the ordinary personal pronouns above.

	<i>Singular</i>			
	<i>I</i>	<i>you</i>	<i>he</i>	<i>it</i>
<i>Acc.</i>	mnie	ciebie	jego	–
<i>Gen.</i>	mnie	ciebie	jego	jego
<i>Dat.</i>	mnie	tobie	jemu	jemu

3 Prepositional personal pronouns

These are used after a preposition. The declension is defective and only third person singular/plural forms, shown in *italics*, exist. In the first and second person singular Polish uses the emphatic personal pronouns shown in capitals. In the remaining instances Polish uses the ordinary personal pronouns.

	<i>Singular</i>					<i>Plural</i>			
	<i>I</i>	<i>you</i>	<i>he</i>	<i>she</i>	<i>it</i>	<i>we</i>	<i>you</i>	<i>they</i> (men)	<i>they</i> (non-men)
Acc.	MNIE	CIEBIE	<i>niego</i>	<i>nią</i>	<i>nie</i>	<i>nas</i>	<i>was</i>	<i>nich</i>	<i>nie</i>
Gen.	MNIE	CIEBIE	<i>niego</i>	<i>niej</i>	<i>niego</i>	<i>nas</i>	<i>was</i>	<i>nich</i>	<i>nich</i>
Dat.	MNIE	TOBIE	<i>niemu</i>	<i>niej</i>	<i>niemu</i>	<i>nam</i>	<i>wam</i>	<i>nim</i>	<i>nim</i>
Loc.	MNIE	TOBIE	<i>nim</i>	<i>niej</i>	<i>nim</i>	<i>nas</i>	<i>was</i>	<i>nich</i>	<i>nich</i>
Inst.	<i>mną</i>	<i>tobą</i>	<i>nim</i>	<i>nią</i>	<i>nim</i>	<i>nami</i>	<i>wami</i>	<i>nimi</i>	<i>nimi</i>

4 Reflexive and reciprocal pronouns

A reflexive pronoun translates ‘myself, yourself’, etc. It is used when the action of a verb reflects back to the subject of that verb. Reciprocal pronouns, which translate ‘each other/one another’, are identical to reflexive pronouns, except for the accusative **siebie** used after a preposition. The forms below apply to all three genders, in both singular and plural.

Nom/Voc. –

Acc. **się** (accusative form **siebie** is used for emphasis or after a preposition)

Gen. **siebie**

Loc. **sobie** (used only after preposition)

Inst. **sobą**

Dat. **sobie**

5 Interrogative pronouns *kto*, *co*, *nic*, *nikt*

	<i>Kto</i> (Who)	<i>Nikt</i> (No one)	<i>Co</i> (What)	<i>Nic</i> (Nothing)
Nom.	kto	nikt	co	nic
Acc.	kogo	nikogo	co	nic
Gen.	kogo	nikogo	czego	niczego/nic
Loc.	kim	nikim	czym	niczym
Inst.	kim	nikim	czym	niczym
Dat.	komu	nikomu	czemu	niczemu

Interrogative pronouns *kto*, *co*, *nic*, *nikt*

Typical adjective declension

Note: For full declension of the various adjective types in the three genders and all cases see [8.10](#).

I Adjectives ending in -y, -a, -e (e.g. *dobry, dobra, dobre* = good)

	Singular Masc.	Fem.	Neut.	Plural Non-men	Men
Nom.	-y	-a	-e	-e	-i or -y¹
Voc.	-y	-a	-e	-e	-i or -y¹
Acc.	-y (non-alive) -ego (alive)	-ą	-e	-e	-ych
Gen.	-EGO	-ej	-EGO	-ych	-ych
Loc.	-YM	-ej	-YM	-ych	-ych
Instr.	-YM	-ą	-YM	-ymi	-ymi
Dat.	-EMU	-ej	-EMU	-ym	-ym

¹ See [8.1.3](#) Nominative plural (men).

2 Adjectives ending in -i, -a, -ie (e.g. *polski, polska, polskie* = Polish)

-i appears in most of the declension. Adjectives ending in -i, -ia, -ie (e.g. *tani, tania, tanie* = cheap) take the endings below, except in the feminine singular. Here the nominative and vocative end in -ia, and the accusative ends in -ią.

	<i>Singular</i>			<i>Plural</i>	
	<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	-i	-a	-ie	-ie	-i or -y¹
<i>Voc.</i>	-i	-a	-ie	-ie	-i or -y¹
<i>Acc.</i>	-i (non-alive)	-ą	-ie	-ie	-ich
	-iego (alive)				
<i>Gen.</i>	-IEGO	-iej	-IEGO	-ich	-ich
<i>Loc.</i>	-IM	-iej	-IM	-ich	-ich
<i>Instr.</i>	-IM	-ą	-IM	-imi	-imi
<i>Dat.</i>	-IEMU	-iej	-IEMU	-im	-im

¹ See 8.1.3 Nominative plural (men).

3 Typical declension (singular)

In the singular, masculine nouns referring to male persons and animals (e.g. **syn** = son) decline differently to those referring to male objects (e.g. **dom** = house).

	<i>Masc.</i>			<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>
<i>Nom.</i>	dobry	polski	dom syn	dobra polska córka	dobre polskie dziecko
<i>Voc.</i>	dobry	polski	domu synu	dobra polska córko	dobre polskie dziecko
<i>Acc.</i>	dobry dobrego	polski polskiego	dom syna	dobrą polską córkę	dobre polskie dziecko
<i>Gen.</i>	dobrego	polskiego	domu syna	dobrej polskiej córki	dobrego polskiego dziecka
<i>Loc.</i>	dobrym	polskim	domu synu	dobrej polskiej córcę	dobrym polskim dziecku
<i>Instr.</i>	dobrym	polskim	domem synem	dobrą polską córką	dobrym polskim dzieckiem
<i>Dat.</i>	dobremu	polskiemu	domowi synowi	dobrej polskiej córcę	dobremu polskiemu dziecku

4 Typical declension (plural)

In the plural, masculine nouns referring to male persons (e.g. **synowie** = sons) decline differently to all other masculine, feminine and neuter nouns (e.g. **domy**, **córki**, **dzieci** = houses, daughters, children). There is often also a different nominative and vocative form of the adjective for male persons (here **dobrzy** and **polscy**).

Non-men			Men	
Nom.	dobre	polskie córki dzieci	domy	dobrzy polscy synowie
Voc.	dobre	polskie córki dzieci	domy	dobrzy polscy synowie
Acc.	dobre	polskie córki dzieci	domy	dobrych polskich synów
Gen.	dobrych	polskich córek dzieci	domów	dobrych polskich synów
Loc.	dobrych	polskich córkach dzieciach	domach	dobrych polskich synach
Instr.	dobrymi	polskimi córkami dziećmi	domami	dobrymi polskimi synami
Dat.	dobrym	polskim córkom dzieciom	domom	dobrym polskim synom

Question words

* These words are also pronouns and adjectives and decline as such, agreeing in number, gender and case with the noun to which they refer, e.g. **Kupujesz dom** [Acc.]? **Jaki?** but **Kupujesz gazetę/mieszkanie?** **Jaką?/Jakie?** Examples are given for the more complex questions.

Czy?	Starts a question which expects a Yes or No answer, e.g. Czy jesteś głodny? (Are you hungry?)	Jak długo?	How long?
Co?	What?	*Jaki?	Of what kind?
Czemu?	Why? [Dat. of co]	Kiedy?	When?
*Czyj?	Whose?	Komu?	To whom? [Dat. of kto]
Dlaczego?	Why?	Kto?	Who?
Dokąd?	To where?	*Który?	Which?
Do kogo?	To whom [Gen. of kto]	Którego?	On what date? [Gen. of który]
Do którego?	To what date? [Gen. of który]	Na jak długo?	For how long?
Do której (godziny)?	To what time? [Gen. of która]	O której (godzinie)?	At what time? [Loc. of która]
Gdzie?	Where?	Od kiedy?	From when?
Ile?	How much/many?	Od kogo?	From whom? [Gen. of kto]
Ile razy?	How many times?	Od którego?	From what date? [Gen. of który]
Jak?	How?	Skąd?	From where?
Jak często?	How often?	Z kim?	With whom? [Instr. of kto]
Jak dawno (temu)?	How long ago?		

Appendix 4

Question words

Którego jedziesz do Polski?

When (on what date) are you going to Poland?

Od którego jesteś w Polsce?

How long (from what date) have you been you in Poland?

Do którego jesteś w Polsce?

Till when (to what date) are you in Poland?

O której zaczynasz pracę?

At what hour do you start work?

Do której pracujesz?

To what hour do you work?

Do kogo dzwonisz?

Who are you phoning?

Od kogo dostałeś słownik?

Who did you get the dictionary from?

Z kim idziesz na zabawę?

With whom are you going to the party?

Komu dałeś pieniądze?

To whom did you give the money?

Dokąd idziesz?

(To) where are you going?

Skąd jesteś?

Where are you from?

Appendix 5

First conjugation verbs (-am, -a, -ają) – all tenses

This is the largest conjugation. Most verbs here end in -ać (but *not* -ować, -ywać, -iwać or -awać).

Present tense

Person		Ending	<i>mieszkać</i> = to live
ja	I	-am	mieszkam
ty	you (sing.)	-asz	mieszkasz
on/ona/ono	he/she/it	-a	mieszka
my	we	-amy	mieszkamy
wy	you (pl.)	-acie	mieszkacie
oni/one	they	-ają	mieszkają

Past tense

The past tense distinguishes between the three genders in the singular, and between masculine 'men' nouns and all other nouns in the plural.

To form the past tense, add the following endings to the infinitive without its -ć. This applies to most Polish verbs, imperfective and perfective, regardless of conjugation.

Appendix 5

First
conjugation
verbs (-am,
-a, -aję) – all
tenses

		Singular ending					
		Masc	Fem.	Neut.	Masc	Fem.	Neut.
ja	I	-łem	-łam	–	mieszkałem	mieszkałam	–
ty	you (sing.)	-łeś	-łaś	–	mieszkałeś	mieszkałaś	–
on/ ona/ ono	he/ she/ it	-ł	-ła	-ło	mieszkał	mieszkała	mieszkało

		Plural ending			
		Men nouns	Other nouns	Men nouns	Other nouns
my	we	-liśmy	-łyśmy	mieszkaliśmy	mieszkałyśmy
wy	you (pl.)	-liście	-łyście	mieszkaliście	mieszkałyście
oni/ one	they	-li	-ły	mieszkali	mieszkały

Future tense – imperfective verbs (e.g. *mieszkać*: to live – I will live, etc.)

These have a future composite tense made with the future tense of *być* (to be) and either

(a) The infinitive *or*

(b) The *third person singular* of the *past* tense (singular subjects) in the correct gender *or* the *third person plural* of the *past* tense (plural subjects) in the correct gender. This form, because it defines the subject precisely, is preferred.

Future with *być* and infinitive

ja	będę	mieszkać	my	będziemy	mieszkać
ty	będziesz	mieszkać	wy	będziecie	mieszkać
on/ ona/ ono	będzie	mieszkać	oni/ one	będą	mieszkać

Future with być and past tense

<i>Singular</i>			<i>Plural</i>	
<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Men nouns</i>	<i>Other nouns</i>
ja będę	ja będę	–	my będziemy	my będziemy
mieszkał	mieszkała		mieszkali	mieszkały
ty będziesz	ty będziesz	–	wy będziecie	wy będziecie
mieszkał	mieszkała		mieszkali	mieszkały
on będzie	ona będzie	ono będzie	oni będą	one będą
mieszkał	mieszkała	mieszkało	mieszkali	mieszkały

Future tense – perfective verbs (e.g. zamieszkać = to settle down – I will settle down etc.)

The future of a perfective verb depends on the conjugation to which the verb belongs. The *present* tense endings are used to form the future, here:

<i>Person</i>		<i>Ending</i>	<i>zamieszkać</i>
ja	I	-am	zamieszkam
ty	you (sing.)	-asz	zamieszkasz
on/ona/ono	he/she/it	-a	zamieszka
my	we	-amy	zamieszkamy
wy	you (pl.)	-acie	zamieszkacie
oni/one	they	-ą	zamieszkają

Conditional tense

This expresses wishes, requests, doubts, fears, advice and hypothetical possible/impossible conditions. It generally translates *would, should, if only* . . .

The conditional tense of imperfective and perfective verbs is formed from the third person singular and third person plural of the past tense, plus the conditional endings **by**, **byś** etc. The endings do not distinguish between the genders. The gender is seen in the past tense of the verb (underlined).

Appendix 5

First
conjugation
verbs (-am,
-a, -ają) – all
tenses

<i>Singular</i>		
<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>
ja mieszk<u>a</u>bym	ja mieszk<u>a</u>abym	–
ty mieszk<u>a</u>byś	ty mieszk<u>a</u>abyś	–
on mieszk<u>a</u>by	ona mieszk<u>a</u>aby	ono mieszk<u>a</u>oby
<i>Plural</i>		
<i>Men nouns</i>	<i>Other nouns</i>	
my mieszk<u>a</u>libyśmy	my mieszk<u>a</u>łybyśmy	
wy mieszk<u>a</u>libyście	wy mieszk<u>a</u>łybyście	
oni mieszk<u>a</u>liby	one mieszk<u>a</u>łyby	

Third conjugation verbs – present tense

Conjugation 3a is huge, also containing many new verbs, borrowed from other languages. Most of its verbs have the infinitive endings **-ować**, **-ywać** or **-iwać**; a few end in **-awać**. Most are imperfective in meaning. In the present tense, they all have a **j** before the person ending.

Person	Ending	kupować = buy	obiecować = promise	oczekiwać = expect	dawać = give
ja	-uję	kupuję	obiecuję	oczekuję	daję
ty	-ujesz	kupujesz	obiecujesz	oczekujesz	dajesz
on/ona/ono	-uje	kupuje	obiecuje	oczekuje	daje
my	-ujemy	kupujemy	obiecujemy	oczekujemy	dajemy
wy	-ujecie	kupujecie	obiecujecie	oczekujecie	dajecie
oni/one	-ują	kupują	obiecują	oczekują	dają

Conjugation 3b comprises a few, often mono-syllabic, verbs in **-uć**, **-yć**, **-eć**, **-ić** and **-ać**. The vowel of the infinitive ending remains in the present tense, except in the **-ać** verbs.

czuć = feel, smell	myć = wash	kuleć = limp	pić = drink	lać = pour
czuję	myję	kuleję	piję	leję
czujesz	myjesz	kulejesz	pijesz	lejesz
czuje	myje	kuleje	pije	leje
czujemy	myjemy	kulejemy	pijemy	lejemy
czujecie	myjecie	kulejecie	pijecie	lejecie
czują	myją	kuleją	piją	leją

Appendix 6

Third conjugation verbs – present tense

Conjugations 3c and 3e are less easy. They contain verbs ending in **-ać**, **-eć**, **-ec**, **-yc**, **-c**, **-ść** and **-źć**. Below are some common examples. The third person singular ends in **-e**. The present tense has no **j** before the person ending (compare conjugations 3a and 3b).

* indicates a perfective verb (present tense endings are used to construct a tense with future meaning).

<i>brać = take</i>	<i>chcieć = desire</i>	<i>skakać = jump</i>	<i>łamać = break</i>
biorę	chcę	skaczę	łamię
bierzesz	chcesz	skaczesz	łamiesz
bierze	chce	skacze	łamie
bierzemy	chcemy	skaczymy	łamiemy
bierzecie	chcecie	skaczecie	łamiecie
biorą	chcą	skaczą	łamią
<i>gnieść = crumple</i>	<i>iść = go</i>	<i>jechać = travel</i>	<i>kąpać (się) = bathe</i>
gniotę	idę	jadę	kąpię
gnieciesz	idziesz	jedziesz	kąpiesz
gniecie	idzie	jedzie	kąpie
gnieciemy	idziemy	jedziemy	kąpiemy
gnieciecie	idziecie	jedziecie	kąpiecie
gniotą	idą	jadą	kąpią
<i>kłamać = tell lie</i>	<i>kłaść = place</i>	<i>kraść = steal</i>	<i>łapać = catch</i>
kłamię	kładę	kradnę	łapię
kłamiesz	kładziesz	kradniesz	łapiesz
kłamie	kładzie	kradnie	łapie
kłamiemy	kładziemy	kradniemy	łapiemy
kłamiecie	kładziecie	kradniecie	łapiecie
kłamią	kładą	kradną	łapią
<i>móc = be able</i>	<i>nieść = carry</i>	<i>pisać = write</i>	<i>karać = punish</i>
mogę	niosę	piszę	karzę
możesz	niesiesz	piszesz	karzesz
może	niesie	pisze	karze
możemy	niesiemy	piszemy	karzemy
możecie	niesiecie	piszecie	karzecie
mogą	niosą	piszą	karzą

dygotać = shiver	rwać = tear	wiązać = tie	czesać = comb
dygoczę	rwieę	wiązę	czeszę
dygoczesz	rwiesz	wiążesz	czeszysz
dygocze	rwie	wiąże	czesze
dygoczymy	rwiemy	wiążemy	czeszymy
dygociecie	rwiecie	wiążecie	czesiecie
dygoczą	rwiaą	wiążą	czeszą
plakać = cry	wieźć = transport	piec = bake	łuc = beat, break up
placę	wiozę	piekę	łukę
placysz	wieziesz	pieczysz	łuczysz
placze	wiezie	piecze	łucze
placzymy	wieziemy	pieczemy	łuczemy
placiecie	wieziecie	pieczecie	łuczecie
placzą	wiozą	pieką	łuką
strzec = guard	strzyc = cut	drzeć = tear	wlec (się) = drag (oneself)
strzege	strzygę	drę	wlokę
strzeżesz	strzyżesz	drzesz	włeczysz
strzeże	strzyże	drze	wlecze
strzeżemy	strzyżemy	drzemy	włeczemy
strzeżecie	strzyżecie	drzecie	włeczecie
strzegą	strzygą	drą	wloką
trzeć = rub, grate	*umrzeć = die	żreć = devour	prać = wash (clothes)
trę	umrę	żrę	pioię
trzesz	umrzesz	żresz	pierzesz
trze	umrze	żre	pierze
trzemy	umrzemy	żremy	pierzemy
trzecie	umrzecie	żrecie	pierzecie
trą	umrą	żrą	pioią

Appendix 6

Third
conjugation
verbs –
present tense

Conjugation 3d verbs end in **-ąć** and **-nąć**. They have an extra **i** in all persons except the first person singular and third person plural.

* indicates a perfective verb (present tense endings are used to construct a tense with future meanings).

<i>biegnąć = run</i>	<i>ciąć = cut</i>	<i>ciągnąć = pull</i>	<i>rosnąć = grow</i>
biegnę	tnę	ciągnę	rosnę
biegniesz	tniesz	ciągniesz	rośniesz
biegnie	tnie	ciągnie	rośnie
biegniemy	tniemy	ciągniemy	rośniemy
biegniecie	tniecie	ciągniecie	rośniecie
biegną	tną	ciągną	rosną
<i>kwitnąć = flower</i>	<i>ginąć = perish</i>	<i>*krzyknąć = shout</i>	<i>*kopnąć = kick</i>
kwitnę	ginę	krzyknę	kopnę
kwitniesz	giniesz	krzykniesz	kopniesz
kwitnie	ginie	krzyknie	kopnie
kwitniemy	giniemy	krzykniemy	kopniemy
kwitniecie	giniecie	krzykniecie	kopniecie
kwitną	giną	krzykną	kopną
<i>*pęknąć = burst</i>	<i>*szepnąć = whisper</i>	<i>*zająć = occupy</i>	<i>*stanąć = remain, stand</i>
pęknę	szepnę	zajmę	stanę
pękniesz	szepniesz	zajmiesz	staniesz
pęknie	szepnie	zajmie	stanie
pękniemy	szepniemy	zajmiemy	staniemy
pękniecie	szepniecie	zajmiecie	staniecie
pękną	szepną	zajmą	staną
<i>płynąć = float</i>	<i>*zdyć = take off</i>	<i>*wziąć = take</i>	<i>giąć = bend</i>
płynę	zdejmę	wzemię	gnę
płyniesz	zdejmiesz	weźmiesz	gniesz
płynie	zdejmie	weźmie	gnie
płyniemy	zdejmiemy	weźmiemy	gniemy
płyniecie	zdejmiecie	weźmiecie	gniecie
płyną	zdejmną	wezmną	gną

*zapiąć = button	*odpiąć = unpin	*zacząć = begin	*odpocząć = rest
zapnę	odepnę	zacznę	odpocznę
zapniesz	odepniesz	zaczniesz	odpoczniesz
zapnie	odepnie	zacznie	odpocznie
zapniemy	odepniemy	zaczniemy	odpoczniemy
zapniecie	odepniecie	zaczniecie	odpoczniecie
zapną	odepną	zaczną	odpoczną

kląć = swear

klnę
klniesz
klnie
klniemy
klniecie
klną

Fourth conjugation verbs – present tense

The fourth conjugation contains verbs which end in **-ić** and **-yć**. Also some in **-eć** which conjugate either like those in **-ić** or those in **-yć**. Below are common examples.

I Verbs in **-ić**

These verbs keep the **-i** except in the first person singular (**ja**) and third person plural (**oni/one**). Here, consonant changes may result before the ending, as there is no **-i** to give softening.

chodzić = go	chwalić (się) = praise	czyścić = clean
chodzę	chwalę	czySZCZę
chodzisz	chwalisz	czyścisz
chodzi	chwali	czyści
chodzimy	chwalimy	czyścimy
chodzicie	chwalicie	czyścicie
chodzą	chwalą	czySZCZą
jeździć = travel	kłócić się = quarrel	nosić = carry
jeżdżę	kłócę	noSZę
jeździsz	kłócisz	nosisz
jeździ	kłóci	nosi
jeździmy	kłócimy	nosimy
jeździcie	kłócicie	nosicie
jeżdżą	kłócą	noSZą

nudzić (się) = bore (oneself)	palić = burn, smoke	płacić = pay
nudzę	palę	placę
nudzisz	palisz	placisz
nudzi	pali	placi
nudzimy	palimy	placimy
nudzicie	palicie	placiecie
nudzą	palą	placą
prosić = ask	prorowadzić = lead	rodzić (się) = bear, be born
proSZę	prorowadzę	rodzę
prosisz	prorowadzisz	rodzisz
prosi	prorowadzi	rodzi
prosimy	prorowadzimy	rodzimy
prosicie	prorowadzicie	rodzicie
proSZą	prorowadzą	rodzą
wozić = transport	wychodzić za mąż = marry (women)	
wożę	as chodźć	
wozisz		
wozi		
wozimy		
wozicie		
wożą		

But verbs in **-bić**, **-mić**, **-nić**, **-pić** and **-wić** keep the **-i** in all parts and so have no consonant changes.

bawić (się) = amuse, play	dzwonić = ring	gubić = lose
bawię	dzwonię	gubię
bawisz	dzwonisz	gubisz
bawi	dzwoni	gubi
bawimy	dzwonimy	gubimy
bawicie	dzwonicie	gubicie
bawią	dzwonią	gubią

Appendix 7

Fourth
conjugation
verbs –
present tense

<i>lubić</i> = like	<i>martwić (się)</i> = worry	<i>mówić</i> = say
lubię	martwię	mówię
lubisz	martwisz	mówisz
lubi	martwi	mówi
lubimy	martwimy	mówimy
lubicie	martwicie	mówicie
lubią	martwią	mówią

<i>robić</i> = make, do	<i>śnić</i> = dream	<i>wątpić</i> = doubt
robię	śnię	wątpię
robisz	śniesz	wątpisz
robi	śni	wątpi
robimy	śnimy	wątpimy
robicie	śnicie	wątpicie
robią	śnią	wątpią

<i>żenić się</i> = marry (men)
żenię
żenisz
żeni
żenimy
żenicie
żenią

2 Verbs in -yć¹

These verbs keep the -y except in the first person singular (ja) and third person plural (oni/one).²

<i>cieszyć się</i> = rejoice	<i>liczyć</i> = count	<i>kończyć (się)</i> = finish
cieszę	liczę	kończę
cieszysz	liczysz	kończysz
cieszy	liczy	kończy
cieszymy	liczymy	kończymy
cieszycie	liczycie	kończycie
cieszą	liczą	kończą

służyć = serve	śpieszyć się = hurry	tańczyć = dance
służę	śpieszę	tańczę
służysz	śpieszysz	tańczysz
służy	śpieszy	tańczy
służymy	śpieszemy	tańczymy
służycie	śpieszycie	tańczycie
służą	śpieszą	tańczą
tłumaczyć = explain	uczyć (się) = teach, learn	wierzyć = believe
tłumaczę	uczę	wierzę
tłumaczysz	uczysz	wierzysz
tłumaczy	uczy	wierzy
tłumaczymy	uczymy	wierzymy
tłumaczycie	uczycie	wierzycie
tłumaczą	uczą	wierzą
żyć = wish	leczyć = heal, treat	marzyć = wish
życzę	leczę	marzę
życzysz	leczysz	marzysz
życzy	leczy	marzy
życzymy	leczyimy	marzymy
życiecie	leczyćcie	marzycie
życzą	leczą	marzą

¹ In Polish -i never follows **cz, dż, rz, sz, ż**.

² In parts without **-y**, consonant change does *not* result before ending, since **-y** was *not* used to give softening.

Appendix 7

Fourth
conjugation
verbs –
present tense

3 Verbs in -eć conjugated as verbs in -ić

Note consonant changes in the first person singular and third person plural.

<i>musieć</i> = to have to	<i>myśleć</i> = think	<i>siedzieć</i> = sit
muSZę	myślę	siedzę
musisz	myślisz	siedzisz
musi	myśli	siedzi
musimy	myślimy	siedzimy
musicie	myślicie	siedzicie
muSZą	myślą	siedzą

<i>widzieć</i> = to see	<i>woleć</i> = think	<i>lecieć</i> = fly
widzę	wolę	lecę
widzisz	wolisz	lecisz
widzi	woli	leci
widzimy	wolimy	lecimy
widzicie	wolicie	lecicie
widzą	wolą	leczą

4 Verbs in -eć conjugated as verbs in -yć

<i>leżeć</i> = be lying	<i>krzyczeć</i> = shout	¹ <i>patrzeć (się)</i> = look
leżę	krzyczę	patrzę
leżysz	krzyczysz	patrzysz
leży	krzyczy	patrzy
leżymy	krzyczymy	patrzymy
leżycie	krzyczycie	patrzycie
leżą	krzyczą	patrzą

<i>słyszeć</i> = hear	<i>wrzeszczeć</i> = scream	<i>drzeć</i> = tremble
słyszę	wrzeszczę	drzę
słyszysz	wrzeszczysz	drżysz
słysz	wrzeszczy	drży
słyszimy	wrzeszczymy	drżymy
słyszycie	wrzeszczycie	drżycie
słyszają	wrzeszczą	drżą

¹ Alternative infinitive **patrzyć** also exists.

Appendix 8

Perfective and imperfective verb aspects

This appendix compares the tenses available, and their formation, in related verbs, one with an imperfective aspect, the other with a perfective aspect. Example C shows one of the very few verbs with two imperfective aspects, plus a perfective aspect.

Example A – Prefixed verb

	Imperfective czytać (to be reading)	Perfective przeczytać (to have read)
<i>Present Tense</i>		
ja	czytam	None
ty	czytasz	
on/ona/ono	czyta	
my	czytamy	
wy/	czytacie	
oni/one	czytają	
<i>Past Tense</i>		
ja (m./f.)	czytałem/czytałam	przeczytałem/przeczytałam
ty (m./f.)	czytałeś/czytałaś	przeczytałeś/przeczytałaś
on/ona/ono	czytał/czytała/czytało	przeczytał/przeczytała/przeczytało
my (m./f.)	czytaliśmy/czytałyśmy	przeczytaliśmy/przeczytałyśmy
wy (m./f.)	czytałeś/czytałyście	przeczytałeś/przeczytałyście
oni/one (m./f.)	czytali/czytały	przeczytali/przeczytały
<i>Future Tense</i>		
	<i>Made with future tense of być + past tense</i>	<i>Endings of present tense of imperfective verb used</i>
ja (m./f.)	będę czytał/czytała	przeczytam
ty (m./f.)	będziesz czytał/czytała	przeczytasz
on/ona/ono	będzie czytał/czytała/czytało	przeczyta

	Imperfective czytać (to be reading)	Perfective przeczytać (to have read)
my (m./f.) wy (m./f.) oni/one (m./f.)	będziemy czytali/czytały będziecie czytali/czytały będą czytali/czytały	przeczytamy przeczytacie przeczytają
Conditional Tense		
<i>Made from 3rd person singular and 3rd person plural of past tense</i>		
ja (m./f.) ty (m./f.) on/ona/ono my (m./f.) wy (m./f.) oni/one (m./f.)	czytałbym/ czytałabym czytałbyś / czytałabyś czytałby / czytałaby / czytałoby czytałibyśmy / czytałibyśmy czytałibyście / czytałibyście czytałiby / czytałiby	przeczytałbym / przeczytałabym przeczytałbyś / przeczytałabyś przeczytałby / przeczytałaby/ przeczytałoby przeczytałibyśmy / przeczytałibyśmy przeczytałibyście / przeczytałibyście przeczytałiby / przeczytałiby
Imperative Mood – used for commands		
ja ty on/ona/ono my wy oni/one	_____ czytaj niech czyta czytajmy czytajcie niech czytają	_____ przeczytaj niech przeczyta przeczytajmy przeczytajcie niech przeczytają

Example A –
Prefixed
verb

Example B – Stem-altered verb

	<i>Imperfective</i> kupować (to be buying)	<i>Perfective</i> kupić (to have bought)
<i>Present Tense</i>		
ja	kupuję	None
ty	kupujesz	
on/ona/ono	kupuje	
my	kupujemy	
wy/	kupujecie	
oni/one	kupują	
<i>Past Tense</i>		
ja (m./f.)	kupowałem / kupowałam	kupiłem / kupiłam
ty (m./f.)	kupowałeś / kupowałaś	kupiłeś / kupiłaś
on/ona/ono	kupował / kupowała / kupowało	kupił / kupiła / kupiło
my (m./f.)	kupowaliśmy / kupowałyśmy	kupiliśmy / kupiłyśmy
wy (m./f.)	kupowaliście / kupowałyście	kupiliście / kupiłyście
oni/one (m./f.)	kupowali / kupowały	kupili / kupiły

	<i>Imperfective</i> kupować (to be buying)	<i>Perfective</i> kupić (to have bought)
<i>Future Tense</i>		
<i>Made with future tense of być + past tense</i>		
ja (m./f.)	będę kupował / kupowała	kupię
ty (m./f.)	będziesz kupował / kupowała	kupisz
on/ona/ono	będzie kupował / kupowała / kupowało	kupi
my (m./f.)	będziemy kupowali / kupowały	kupimy
wy (m./f.)	będziecie kupowali / kupowały	kupicie
oni/one (m./f.)	będą kupowali / kupowały	kupią
<i>Conditional Tense</i>		
<i>Made from 3rd person singular and 3rd person plural of past tense</i>		
ja (m./f.)	kupował bym / kupował abym	kupił bym / kupił abym
ty (m./f.)	kupował byś / kupował abyś	kupił byś / kupił abyś
on/ona/ono	kupował by / kupował aby / kupował oby	kupił by / kupił aby / kupił oby
my (m./f.)	kupował ibyśmy / kupował ibyśmy	kupił ibyśmy / kupił ibyśmy
wy (m./f.)	kupował ibyście / kupował ibyście	kupił ibyście / kupił ibyście

Example B –
Stem-altered
verb

Appendix 8

Perfective
and
imperfective
verb aspects

414

kupili**by** / kupiły**by**

kupowa**li**by / kupowały**by**

on/one (m./f.)

Imperative Mood – used for commands

ja	—	—
ty	kupuj	kup
on/ona/ono	niech kupuje	niech kupi
my	kupujmy	kupmy
wy	kupujcie	kupcie
oni/one	niech kupują	niech kupią

Example C – Verb with two imperfective aspects

Imperfective – Determinate (action in progress)
ić (to be going now)

Imperfective- Indeterminate (habitual action)
chodzić (to go regularly)

Present Tense

ja	chodzę	idę
ty	chodzisz	idziesz
on/ona/ono	chodzi	idzie
my	chodzimy	idziemy
wy/	chodzicie	idziecie
oni/one	chodzą	idą

	<i>Imperfective- Indeterminate (habitual action)</i> chodzić (to go regularly)	<i>Imperfective – Determinate (action in progress)</i> iść (to be going now)
<i>Past Tense</i>		
ja (m./f.)	chod ^z ilem / chod ^z ilam	szed ^z łem / szła ^m
ty (m./f.)	chod ^z ileś / chod ^z iałaś	szed ^z eś / szłaś
on/ona/ono	chod^ził / chod^ziała / chod^ziło	szed^zł / szła / szło
my (m./f.)	chod ^z iliśmy / chod ^z ziłyśmy	szed ^z liśmy / szłyśmy
wy (m./f.)	chod ^z iliście / chod ^z ziłyście	szed ^z liście / szłyście
oni/one (m./f.)	chod^zzili / chod^zziły	szed^zli / szły
<i>Future Tense</i>		
	<i>Made with future tense of być + past tense</i>	<i>Made with future tense of</i>
ja (m./f.)	będę chod^ził / chod^ziała	będę szed^zł / szła
ty (m./f.)	będiesz chod^ził / chod^ziała	będiesz szed^zł / szła
on/ona/ono	będzie chod^ził / chod^ziała / chod^ziło	będzie szed^zł / szła / szło
my (m./f.)	będziemy chod^zzili / chod^zziły	będziemy szed^zli / szły
wy (m./f.)	będziecie chod^zzili / chod^zziły	będziecie szed^zli / szły
oni/one (m./f.)	będą chod^zzili / chod^zziły	będą szed^zli / szły

Example C –
Verb with
two
imperfective
aspects

Appendix 8

Perfective
and
imperfective
verb aspects

416

	Imperfective- Indeterminate (habitual action) chodzić (to go regularly)	Imperfective – Determinate (action in progress) iść (to be going now)
<i>Conditional Tense – made from 3rd person singular and 3rd person plural of past tense</i>		
ja (m./f.)	chodzi lbym / chodzi lbym	szed lbym / szla bym
ty (m./f.)	chodzi lbys / chodzi lbys	szed lbys / szla bys
on/ona/ono	chodzi lb / chodzi lb / chodzi lb y	szed lb / szla b / szla b y
my (m./f.)	chodzi lbymy / chodzi lbymy	szed lbymy / szla lbymy
wy (m./f.)	chodzi lbyscie / chodzi lbyscie	szed lbyscie / szla lbyscie
oni/one (m./f.)	chodzi lb y / chodzi lb y	szed lb y / szla b y
<i>Imperative Mood – used for commands</i>		
ja	—	—
ty	chodź	idź
on/ona/ono	niech chodzi	niech idzie
my	chodźmy	idźmy
wy	chodźcie	idźcie
oni/one	niech chodzą	niech idą
The related verb with perfective aspect is pójść (to have gone):		
Present	- none	
Past	- poszed lb em / poszla m ; poszed lb es / poszla s ; poszed lb / poszla / poszlo; poszed lb my / poszla lb my / poszla lb / poszla / poszli / poszly	
Future	- pójdę; pójdzie s ; pójdzie; pójdzie my ; pójdzie cie ; pójdą	
Conditional	- poszed lb ym / poszla b ym; poszed lb ys / poszla b ys; poszed lb y / poszla b y / poszlo y ; poszed lb ymy / poszla lb ymy / poszla lb / poszli / poszly	
Imperative	- —; pójdź; niech pójdzie; pójdźmy; pójdźcie; niech pójdą	

Appendix 9

Verbs *być* and *mieć* – all tenses

Być ‘to be’

This imperfective verb has two forms – an irregular actual form *być* (I am) and a frequentative form *bywać* (I am habitually) which is rare and used mainly in the present and past tenses, e.g. *Często bywam/bywałem w Krakowie.*

Present tense

Person	<i>być</i>	<i>bywać</i>	
ja	I	jestem	bywam
ty	you (sing.)	jesteś	bywasz
on/ona/ono	he/she/it	jest	bywa
my	we	jesteśmy	bywamy
wy	you (pl.)	jesteście	bywacie
oni/one	they	są	bywają

Past tense – *być*

Singular			Plural	
Masc.	Fem.	Neut.	Men nouns	Other nouns
ja byłem	ja byłam	–	my byliśmy	my byłyśmy
ty byłeś	ty byłaś	–	wy byliście	wy byłyście
on był	ona była	ono było	oni byli	one były

Appendix 9

Verbs **być**
and **mieć** –
all tenses

Past tense – bywać

<i>Singular</i> <i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural</i> <i>Men nouns</i>	<i>Other nouns</i>
ja bywałem	ja bywałam	–	my bywaliśmy	my bywałyśmy
ty bywałeś	ty bywałaś	–	wy bywaliście	wy bywałyście
on bywał	ona bywała	ono bywało	oni bywali	one bywały

Future tense – być

Future tense – bywać

<i>Made with future tense of być + past tense</i>			
<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
ja będę	my będziemy	ja będę bywał / bywała	my będziemy bywali / bywały
ty będziesz	wy będziecie	ty będziesz bywał / bywała	wy będziecie bywali / bywały
on/ona/ono będzie	oni/one będą	on/ona/ono będzie bywał / bywała / bywało	oni/one będą bywali / bywały

Conditional tense – być

Made from 3rd person singular and 3rd person plural of past tense

<i>Singular</i> <i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural</i> <i>Men nouns</i>	<i>Other nouns</i>
ja byłbym	ja byłabym	–	my byłibyśmy	my byłybyśmy
ty byłbyś	ty byłabyś	–	wy byłibyście	wy byłybyście
on byłby	ona byłaby	ono byłoby	oni byłiby	one byłyby

Conditional tense – bywać

Made from 3rd person singular and 3rd person plural of past tense

Singular			Plural	
Masc.	Fem.	Neut.	Men nouns	Other nouns
ja bywałbym	ja bywałabym	–	my bywalibyśmy	my bywałybyśmy
ty bywałbyś	ty bywałabyś	–	wy bywalibyście	wy bywałybyście
on bywałby	ona bywałaby	ono bywałoby	oni bywaliby	one bywałyby

Mieć
'to have'

Mieć 'to have'

This imperfective verb has two forms – an actual form **mieć** and a frequentative form **miewać**, both belonging to the **-am, -a, -ają** conjugation. **Miewać** is archaic, but is still found in its reflexive form in the present tense, e.g. *Jak się pan miewa?*, instead of *Jak się pan ma?*

Present tense

Person		mieć	miewać
ja	I	mam	miewam
ty	you (sing.)	masz	miewasz
on/ona/ono	he/she/it	ma	miewa
my	we	mamy	miewamy
wy	you (pl.)	macie	miewacie
oni/one	they	mają	miewają

Past tense – mieć

Masc.	Fem.	Neut.	Men nouns	Other nouns
ja miałem	ja miałam	–	my mieliśmy	my miałyśmy
ty miałeś	ty miałaś	–	wy mieliście	wy miałyście
on miał	ona miała	ono miało	oni mieli	one miały

Appendix 9

Verbs **być**
and **mieć** –
all tenses

Future tense – mieć

Always made with **być** and past tense

Singular			Plural	
Masc.	Fem.	Neut.	Men nouns	Other nouns
ja będę miał	ja będę miała	–	my będziemy mieli	my będziemy miały
ty będziesz miał	ty będziesz miała	–	wy będziecie mieli	wy będziecie miały
on będzie miał	ona będzie miała	ono będzie miało	oni będą mieli	one będą miały

Conditional tense – mieć

Made from 3rd person singular and 3rd person plural of past tense

Masc.	Fem.	Neut.	Men nouns	Other nouns
ja miałbym	ja miałabym	–	my mielibyśmy	my miałybyśmy
ty miałbyś	ty miałabyś	–	wy mielibyście	wy miałybyście
on miałby	ona miałaby	ono miałoby	oni mieliby	one miałyby

Index

Indexing is normally by noun, e.g. to find *personal pronouns* look under *pronouns*, not under *personal*. Tenses, e.g. *present tense*, are listed under verbs. Information relevant to grammatical cases is listed under case name, e.g. *locative case*, not *cases*. Most pronouns, adverbs, prepositions and conjunctions are listed both in Polish (in **bold print**) and in English. Part of speech is shown for Polish words, e.g. **aż** (conj.) and for English words which can act as several different parts of speech.

a (part.) 361

a (conj.) 311

a **jednak** (conj.) 318

about (adv.) 278

about (prep.) 301–2

above 304

aby (conj.) 320, 321

according to 297

accusative case

after prepositions 290–95

direct object 366

dual prepositions 307–8 (loc.), 308–9 (instr.)

functional description 151

plural 154–6

singular 151–4

statements of health 156

time expressions 272–3

active voice

function 40

actually 285

address, forms of

informal 196

polite (formal) 196–7

vocative case

singular 149–151

plural 151

adjectival participles *see* participles

adjectives

attributive (descriptive)

nom. pl. 214–15

nom. sing. 211–13

comparative

irregular forms 239–41

regular -szy form 237–9, 240–41

with **bardziej** 241–2

with **coraz** 243

with **im . . . tym** 243

with **mniej** 242

with **niż** 242

with **o wiele** 243

demonstrative 218–220

diminutive 144–8

distributive 220

formal forms 215–16

formation of

compound adjectives 249–52

diminutives 148

from adjectives 246

from nouns 246–9

from verbs 246

with **nie** 245

full declension tables 224–30

functional description 209–11

with particle -ś 223

with suffix -**kołwiek** 223–4

- indefinite 222–4
- interrogative 221
- numerical 224, 327–35
- possessive 215–17
- relative 222
- shortened predicative form (masc.) 213
- superlative
 - regular **-naj** form 244
 - typical declension 390–91
 - with **ze wszystkich** 244–5
 - with **jak** 245
- adverbs
 - comparative
 - irregular forms 260–61
 - regular **-ej/-iej** forms 258–60
 - with **ani** . . . **ani** 262
 - with **bardziej** 261
 - with **coraz** 262–3
 - with **im** . . . **tym** 263
 - with **mniej** 261–2
 - with **niż** 262
 - with **o wiele** 263
 - degree 277–80
 - diminutives 148
 - formation with **nie** 265
 - frequency 280–82
 - functional description 253–5
 - irregular forms 256
 - manner 276–7
 - modification 282–5
 - place 274–6
 - regular forms 255
 - superlative
 - regular **-naj** form 264
 - with **jak** 264–5
 - with **ze wszystkich** 264
 - ‘throw-away’ 285–6
 - time 265–74
 - with body temperature 191–2, 256–8
 - with emotions 191–2, 256–8
- adverbial participles *see* participles
- after (conj.) 313
- after (prep.) 301, 303
- after all 286
- afternoon 269
- again 45, 280
- against 306
- age 340
- ago 271–2
- albo** (conj.) 311
- ale** (conj.) 311
- along 303
- alphabet 3
- all 204–5, 220, 228, 244–5, 264–5
- all the more because 315
- almost 278–9
- along 296, 301
- already 266
- also 282
- alternations
 - consonant
 - in genitive 156–7
 - in locative 172–3
 - in masc. ‘men’ adjectives 214–15
 - in masc. ‘men’ nouns 132, 134
 - overview 13–15
 - vowel
 - in foreign words 13
 - in locative 174
 - overview 12–13
- although 318
- always 271, 280–81
- among 296, 304
- and 311
- ani** . . . **ani** (comp.) 262
- ani** . . . **ani** (conj.) 310–11
- another 335
- any 204–5, 220, 266
- anyone 282
- anyway 282, 318
- anywhere 274–5
- appearing, verbs of 256–8
- arithmetical operations 327
- around 296
- articles, absence of *see* Part II, Parts of speech
- as (. . . as) 322
- as . . . as possible 245, 264–5
- as if 322
- as soon as 313
- aspects
 - actual/frequentative 49–50
 - functional description 46
 - indeterminate/determinate 48–9
 - perfective/imperfective verb pairs 47
 - perfective verbs, formation 47
 - tense comparisons 51–2

- at [place] 301
- at [time] 301
- at all 277
- at house/shop of 296
- aż** (conj.) 321

- back(wards) 274
- badly 256–8
- bardzo** (adv.) 260
- bardziej** (comp.) 241, 260, 261
- baǳ** (vb.) 37, 207–8, 270, 275
- because 315
- because of 297
- before (prep.) 304
- before now (adv.) 266
- before (conj.) 313
- behind 304
- below 296
- beside 296
- beyond 304
- bez** (prep.) 297
- blisko** (prep.) 296
- bo/bowiem** (conj.) 315
- body temperature 191–2, 256–7
- both 328–30, 335–6
- both . . . and 311
- but 311, 318, 320
- but then 286
- by** (part.) 358–9
 - in conditional tense 78–83
- być** (vb.)
 - conditional tense 79, 414
 - future tense 73–4, 414
 - imperative 37
 - with impersonal verbs
 - body temperature 191–2, 256–8
 - emotions 191–2, 256–8
 - omission of 54
 - past tense 68, 413
 - present tense 54, 102–3, 413
- byle** (part.) 223–4
- byle (tylko)** (conj.) 317, 320

- cases *see* individual case names
- certainly 282
- chcieć** (vb.) 88–9
- choć/chociaż** (conj.) 318
- chyba** (adv.) 282
- chyba że(by)** (conj.) 317

- ci** (part.) 360
- clauses
 - functional description 365
 - principal (main) 365
 - subordinate 365–6, 371
- co** [every] 273, 281–2
- co** (interrogative pron.) 202–3
- co** (relative pron.) 205–6
- co baǳ** (pron.) 207–8
- cokołwiek** (pron.) 207–8
- comma 310, 372–7
- comparative adjectives *see* adjectives
- comparative adverbs *see* adverbs
- compass 276
- complement 367
- conditional tense *see* verbs
- conjugations
 - definition 53
 - summaries
 - 1st conjugation tenses 395–8
 - 3rd conjugation (pres.) 399–403
 - 4th conjugation (pres.) 404–8
 - tables 55–66
- conjunctions
 - cause 315–6
 - comparison 322–4
 - concession 318–19
 - condition 317–18
 - coordinating 310–12
 - functional description 310
 - purpose 320–1
 - result 321–2
 - subordinating 313–24
 - ‘that’ (noun clauses) 324
 - time 313–15
- consonants
 - alternations 13–15, 132, 134, 156–7, 172–3, 214–15
 - devoicing of voiced 8
 - effect of vowel ‘i’ on preceding 9
 - identical double 7
 - imported foreign 3
 - pronunciation 6–7
 - types 7
 - voicing of unvoiced 9
- constantly 280
- coraz** (comp.) 243, 262–3

- coś (pron.) 206–7
 countries 141–3
 currently 266
 czemu (pron.) 203–4
 czemu (adv.) 282
 cztery/czterej/czworo (num.) 330, 335–7
 czuć (vb.) 32, 100
 czy (conj.) 317
 czy (part.) 354
 czy (questions) 317, 354
 czyj (adj.) 221, 228
 czyj (pron.) 202–3
 czyj bądź 206–7
 czykolwiek (pron.) 206–7
 czyjs (adj.) 223
 czyjs (pron.) 206–7
 czym (comp.) 264–5
- dać się (vb.) 96, 98–9
 daleko (prep.) 296
 dash 377–8
 dates 171–2, 341–3
 dative case
 - after certain verbs 190–1
 - after preposition 306–7
 - functional description 186
 - indirect object 188–9
 - plural 188
 - singular 186–7
 - with impersonal verbs
 - for body temperature 191–2, 256–8
 - for emotions, 191–2, 256–8
- day after tomorrow 265
 day before yesterday 265
 days 268–70
 decimals 339
 declensions
 - definition 126–7
 - irregular nouns 384–7
 - typical regular nouns 379–83
- degree, adverbs of *see* adverbs
 demonstrative adjectives *see* adjectives
 demonstrative pronouns *see* pronouns
 despite (conj.) 318
 despite (prep.) 297
 diminutives
 - adjectives 148
 - adverbs 148
 - nouns 144–8
- direct object *see* accusative case
 direct speech 122, 377–8
 distributive adjectives *see* adjectives
 distributive pronouns *see* pronouns
 dla (prep.) 297
 dlaczego (questions) 202–3
 dlatego że (conj.) 315
 do (prep.) 297, 307
 dobrze (adv.) 256
 dokoła (prep.) 296
 dopóki (conj.) 313
 dopóty (conj.) 313
 down (stairs/wards) 274–5
 due to 297
 duration of time 269–70
 during 313
 dużo (adv.) 169–70, 256, 260
 dwa/dwaj/dwoje (num.) 328–9, 331, 335–7
 dzięki (prep.) 306
- ‘e’, addition in prepositions 289
 each 204–5, 220
 each other 200–201
 early 266, 269
 either 204–5
 either . . . or 311
 else 45, 315
 elsewhere 275
 emotions 191–2, 256–7
 emphasis 371–2
 enough (adv.) 278
 enough . . . to (conj.) 321
 equally 277
 especially as 315
 even 282, 311
 evening 269
 -ever (suffix) 207–8
 every 220, 273, 281–2
 everyone 204–5
 everywhere 274
 except 297
- far away 274
 far from 296
 far more 243, 263
 feeling, verbs of 256–8

- few 256, 265, 337–8
 first(ly) 266
 for (conj.) 315
 for (prep.) 297
 for [time] 267, 269, 271–3
 forenoon 269
 former 335
 forward(s) 274
 four 330–1, 335–7
 fractions 339–40
 frequency, adverbs of *see* adverbs
 from 297
 future tense *see* verbs
- gdy** (tylko) (conj.) 313
gdyby (conj.) 317, 322
gdyż (conj.) 315
gdzie (adv.) 205–6, 274–5, 284–5
gdzie bądź (adv.) 275
gdziekolwiek (adv.) 275
gdzieniegdzie (adv.) 275
gdzieś (adv.) 275
 gender 125
 genitive case
 after numbers 168–9
 after prepositions 296–301
 after ‘some’ 171
 dates 171–2
 direct object of negative verb
 166–7
 direct object of positive verb
 167–8
 functional description 156
 plural 163–5
 possession 166
 singular 157–62
 vague time 171–2
 vowel alternations 156–7
 with quantities 169–71
godzina (noun) 269–70, 345–7
gorzej (adv.) 260
 greetings 353
- half 339–40
 hardly 270, 284–5
 her (adj.) 216
 her (pron.) 195
 here 274
 here and there 275
- hers (pron.) 201
 his (adj.) 216
 his (pron.) 201
 how 276
 how long 272
 how many 337–8
 how often 281
 however 318
 hundred 332–3
- i** (conj.) 310–11
i . . . i (conj.) 310–11
i tak (conj.) 318
ich (adj.) 216
ich (pron.) 201
 if 313, 317, *see also* conditional tense
 if only . . . then 317
 if . . . then 321
ile/ilu (num.) 337–8
im . . . tym (comp.) 243, 263–4
im . . . tym (conj.) 322
 immediately 266
 imperative mood
 formal commands 38–9
 informal commands 32, 34–8
 proszę commands 39
 imperfective aspect *see* verbs
 impersonal verbs *see* verbs
 in [position] 301–4
 in [time] 267–8, 269–70
 in case 315
 in front of 304–5
 in order to/that 320
 indeed 285–6
 indefinite adjectives *see* adjectives
 indefinite pronouns *see* pronouns
 indicative mood 29
 indirect object *see* dative case
 indirect speech *see* reported speech
 infinitive 30–33
 inflected language, study of 16–25
 inside 296, 307
 instead of 297
 instrumental case
 after certain verbs 184–5
 after prepositions 304–9
 dual prepositions (accus.) 308–9
 for means, route, tool 182
 functional description 178

- plural 180
- predicate of verb 181
- singular 178–9
- time/duration 183
- interjections 349
- interrogative adjectives *see* adjectives
- interrogative pronouns *see* pronouns
- into 297
- jak** (adv.) 276–7
- jak** (conj.) 313, 321, 322
- jak** (super.) 245, 264–5
- jakby** (conj.) 317, 322
- jaki** (adj.) 227
- jaki** (pron.) 202–3
- jaki bądź** (pron.) 207–8
- jakikolwiek** (pron.) 207–8
- jakiś** (adj.) 223
- jakiś** (pron.) 206–7
- jakkolwiek** (adv.) 277
- jako tako** (adv.) 277
- jakoś** (adv.) 277
- jeden** (num.) 327–81
- jednak** (conj.) 318
- jedyny** (adj.) 328
- jego** (adj.) 216
- jego** (pron.) 201
- jej** (adj.) 216
- jej** (pron.) 201
- jeśli/jeżeli** (conj.) 84, 317
- jeżliby/jeżeli** (conj.) 317
- jeszcze** (adv.) 266
- jeżeli** *see* **jeśli**
- just** 282
- każdy** (adj.) 220, 228
- każdy** (pron.) 204–5
- kiedy** (adv.) 266, 284–5
- kiedy** (conj.) 313, 321
- kiedy bądź** (adv.) 270
- kiedykolwiek** (adv.) 270
- kiedyś** (adv.) 270
- kilka/kilku** (num.) 337–8
- kilkadzieś** (num.) 337–8
- kilkanaście** (num.) 337–8
- kilkaset** (num.) 337–8
- koło** (prep.) 296, 300
- kolwiek** (suffix) 207–8, 270, 275, 277
- kto** (pron.) 202–3, 284
- kto bądź** (pron.) 207–8
- ktokolwiek** (pron.) 207–8
- ktoś** (pron.) 206–7
- który** (adj.) 221, 227
- który** (pron.) 202–3, 205–6
- który bądź** (pron.) 207–8
- którykolwiek** (pron.) 207–8
- któryś** (adj.) 223
- któryś** (pron.) 206–7
- ku** (prep.) 306, 307
- last** [time] 269
- late** 266
- later** (on) 266
- latter** 335
- least** (super.) 241–2, 261–2
- lecz** (conj.) 310–11
- ledwie/ledwo** (conj.) 313
- left** 274–5
- less** (comp.) 242, 260–1
- less and less** 243, 262–3
- lest** 315, 320
- li** (part.) 355
- like** 322
- little** (adv.) 256, 278
- locative case**
 - after prepositions 301–4
 - consonant alternations 172–3
 - dual prepositions (accus.) 307–8
 - functional description 172
 - plural 177
 - singular 174–7
 - vowel alternations 174
- looking**, verbs of 256–8
- lub** (conj.) 311
- main clause** *see* clauses
- mało** (adv.) 169, 256, 260, 278
- with co/kto/gdzie/kiedy** 284–5
- manner**, adverbs of *see* adverbs
- many** 256, 265, 337–8
- measures** 340
- mieć** (vb.)
 - as modal auxiliary 88
 - conditional tense 79, 415
 - fully conjugated 89–90
 - future tense 415
 - imperative 37

- past tense 69, 415
 present tense 55, 415
 there is/are not 103
między (prep.) 304, 308
million (num.) 333–4
million 333–4
mimo (prep.) 297
mimo że (conj.) 318
mine (pron.) 201
mniej (comp.) 242, 261–2
mniej więcej (adv.) 277
 modal auxiliary verbs *see* verbs
 modification, adverbs of *see*
 adverbs
 money 343–5
 months 267–9
 more (comp.) 241, 260–1
 more and more 243, 262–3
 more or less 277
 morning 269
 most (super.) 244, 264
 movable person endings in conditional
 79–80
może (adv) 282
może (conj.) 316
może (vb.) *see* **móc**
można (vb.) 95, 98
móc (vb.) 88–91
mój (adj.) 215
mój (pron.) 201
 much 256, 337–8
 much more 243, 263
musieć (vb.) 88–91
 my (adj.) 215

na (prep.) 268, 269–70, 290–3, 301–2,
 307–9
na kształt (prep.) 296
na tyle . . . że (conj.) 321
nad (prep.) 290–2, 304–5, 308–9
najbardziej (super.) 244–5, 261
najmniej (super.) 243–4, 261–2
należy (vb.) 95, 97–8
 namely 285
naokoło (prep.) 296
naprzeciw(ko) (prep.) 296
natomiast (conj.) 322
 natural phenomena 101–2
nasz (adj.) 215

 near 274, 296, 301, 304, 305
 negatives 42, 359–60
 double 44–5, 202–3, 204–5
 neither 204–5
 neither . . . nor (adv.) 262
 neither . . . nor (conj.) 310–11
 never 44, 280–1
 never! 285
 nevertheless 318
 next [time] 269
 next to 296
ni mniej, ni więcej (adv.) 277
nic (pron.) 44, 202–3
nie
 in adjectives 245
 in adverbs 265
 negation 42–45, 202–5, 282
 particle 359–60
 stress 11
niech (imperative) 32
niech/niechaj/niech by (part.) 38–9,
 357
niedaleko (prep.) 296
niektóry (adj.) 228
niektóry (pron.) 204–5
nigdy nie (adv.) 44, 280–1
nigdzie nie (adv.) 45, 274–5
 night 269–70
nikt (pron.) 44, 202–4
niż (conj.) 322
niż (comp.) 242, 262
no (part.) 355–6
no (adj.) 220–1
no [denial] 43
no one 44, 202–4
 nominative case
 functional description 127–8
 plural 131–7
 singular 128–31
 none 45, 204–5
 noon 269, 346–7
 not 42–3, 282
 not . . . 310–11
 not a single 45
 not one/any 220
 not only . . . but also 282–3
 not until 270
 not yet 270
 nothing 44, 202–4

- nouns *see also* names of individual cases
- adjectival declension 139–41
 - countries 141–3
 - declensions 126–7
 - diminutive 144–8
 - feminine from masculine 138–9
 - foreign 14
 - from numbers 347–8
 - functional description 124
 - gender 125
 - grammatical cases (summary) 126
 - irregular declensions 384–7
 - masculine noun categories 128–9
 - mixed declension 129–30
 - plural only 136–7
 - stems/endings 125
 - towns 143–4
 - typical regular declensions 379–83
 - with several meanings 137
- now (and then) 266
- nowhere 45, 274–5
- numbers
- adverbial phrases 266–7
 - age 340
 - cardinal 325–6, 327–34
 - collective 335–7
 - dates 341–3
 - decimals 339
 - fractions 339–40
 - indefinite 337–8
 - money 343–5
 - ordinal 325–6, 334, 335
 - pair 337
 - temperature 343
 - time 345–7
 - weights and measures 340
 - with genitive 168–9
- o (prep.) 291, 293–4, 301–2, 307, 345
- o wiele (adv.) 243, 263
- oba/obaj/oboje (num.) 328–30, 335–6
- object
- direct *see* accusative case
 - indirect *see* genitive case
- obok (prep.) 296
- obviously 282
- oby (part.) 257
- od (prep.) 297–9
- ... of all 244–5, 264
- often 280
- on [days] 268
- on [position] 301–2
- on condition that 317
- once 281
- once more 280
- one (number) 327–8
- one (pron.) 95–100
- one another 200–1
- one more 335
- only 282–3
- only just 270
- only one 328
- only to ... 321
- opposite 296
- oprócz (prep.) 297
- or 311
- oraz (conj.) 310–11
- otherwise 315
- our (adj.) 215
- ours (pron.) 201
- out of 297
- outside 296
- over 304
- own (adj.) 216
- own (pron.) 201
- pair 337
- para 337
- parę/paru 281, 337–8
- participles
- adjectival
 - functional description 231
 - past passive 233–7
 - present active 231–3
 - present passive 233–7
 - adverbial 104–8
 - appropriate use of 107–8
 - functional description 104–5
 - past 106–7
 - present 105–6
- particles
- a 361
 - by 358–9
 - byle 223–4
 - ci 360
 - czy 354–5
 - li 355

- nie** 359–60
niech/niechaj 357
no 355–6
oby 357
ś 223, 260
to 360
ż(e) 356–7
 passive voice
 formation 40–41
 function 40
 past adj. participle in **-o** 41–2
 past tense *see* verbs
 percentages 339
 perfective aspect *see* verbs
 perhaps 282
 personal pronouns *see* *pronouns*
pięć (num.) 331–2
 place, adverbs of *see* adverbs
po (prep.) 291, 294, 301, 303, 307, 346
pod (prep.) 304–5, 308–9
pod warunkiem że (conj.) 317
podczas (prep.) 297
(podczas) gdy (conj.) 313
pomimo że *see* **mimo że**
ponad (prep.) 290
ponieważ (conj.) 315
poniżej (prep.) 296
 possession using genitive 166
 possessive adjectives *see* adjectives
 possessive pronouns *see* pronouns
 possibly 282
potrafić (vb.) 88, 92
potrzeba (vb.) 95, 97
powinienem (vb.) 88, 93–5
powyżej (prep.) 296
poza (prep.) 290
póki *see* **dopóki**
póty *see* **dopóty**
 precisely 277
 prefixes *see* verbal prefixes
 prepositions
 accusative 290–5
 addition of extra ‘e’ 289
 compound 290
 dative 306–7
 functional description 288–9
 genitive 296–301
 instrumental 304–6
 instrumental/accusative 308–9
 locative 301–3
 locative/accusative 307–8
 present tense *see* verbs
 presumably 284
 principal clause *see* clauses
 probably 282
 pronouns
 demonstrative 201–2
 distributive 204–5
 emphatic self 200
 functional description 193–4
 indefinite 206–8
 interrogative 202–4
 personal
 emphatic 197
 omission in nominative 195
 ordinary 175
 prepositional 197–8
 possessive 201
 reciprocal 200–1
 reflexive 198–200
 relative 205–6
 typical declension 388–9
 with particle **-ś** 206–7
 with suffix **-kolwiek** 207–8
 proper names, diminutives 146–7
proszę (vb; commands) 39
 provided that 317
prócz (prep.) 297
przeciw(ko) (prep.) 306
przed (prep.) 304–5, 308–9
przedtem (adv.) 266
przez (prep.) 290, 294–5
przy (prep.) 301, 303
przypuszczać (vb.) 284
 punctuation 372–8

 quantities 169–70
 quarter 339
 question tags 286
 question words 393–4
 quite 278
 quotations 378

 rarely 280
raz (noun) 273–4
 really 285

- recently 271
 reciprocal pronouns *see* pronouns
 reflexive pronouns *see* pronouns
 reflexive verbs *see* verbs
 relative adjectives *see* adjectives
 relative pronouns *see* pronouns
 reported speech 122
 right 274–5
 równie (adv.) 277
 rzadko (adv.) 280
 with *co/kto/gdzie/kiedy* 284–5
- sam (adj.) 200, 218–19
 same 219–20
 scarcely . . . than/when 313
 seasons 267–8
 second 335
 seeming, verbs of 256–8
 -self (suffix) 198–200, 218
 setka (num.) 333–4
 several 337–8
 się (pron.) 85–8, 198–200
 since (conj.) 315
 since [time] 272
 simply 282
 single 328
 skoro (conj.) 315
 skoro tylko (conj.) 313
 słyszeć (vb.) 32, 100
 so (adv.) 277
 so (conj.) 321
 so long as 317
 so much/many 282, 337–8
 so that 320, 321
 sole 328
 some (adj.) 220
 some (num.) 327–8
 some (pron.) 204–5
 some with genitive 171
 some or other 207–8
 some- (prefix) 206–7
 sometimes 280
 somewhere 275
 soon 266
 spod (prep.) 296
 still 266
 sto (num.) 332–3
 stress 10–11, 78
 subject 366, 369
- subjectless sentences 100–2
 subjunctive mood, lack of 29
 subordinate clause *see* clauses
 such 201, 218
 such a lot 282
 such that 321
 superlative adjectives *see* adjectives
 superlative adverbs *see* adverbs
 surnames, adjectival declension
 139–41
 swój (adj.) 216–7, 226
 swój (pron.) 201
 szkoda (vb.) 96, 99
- ś (part.) 206–7, 223, 360
- tak (adv.) 276–7
 tak . . . jak (conj.) 322
 tak . . . że (conj.) 321
 taki (adj.) 218
 taki (pron.) 201–2, 227
 taki sam (adj.) 219–20
 także (adv.) 282
 tam (adv.) 274
 tamten (adj.) 218, 226
 tamten (pron.) 201–2
 temperature
 body 191–2, 256–7
 climate 343
 ten (adj.) 218
 ten (pron.) 201–2, 226
 ten sam (adj.) 219–20
 tenses *see* verbs
 też (adv.) 282
 than 242, 262
 thanks to 306
 that (adj.) 218
 that (conj.) in noun clauses 324
 that (pron.) 201–2
 the . . . the 243, 263, 322
 their (adj.) 216
 theirs (pron.) 201
 then (adv.) 266
 then (conj.) 321
 there 274
 there is/are 102–4
 therefore 321
 third 339
 this (adj.) 218

- this (pron.) 201–2
 though 318
 thousand 333–4
 three 330–1, 335–7
 through 290
 thus (adv.) 276–7
 thus (conj.) 321, 322
 time
 accusative of time 272–3
 adverbs of *see* adverbs
 clock 345–7
 duration 269–70
 vague 171–2, 270
 to(wards) 297, 306, 308
 to (conj.) 321
 to (part.) 360
 to (pron.) 201–2
 today 265
 togetherness 331
 tomorrow 265
 too 278
 towns 143–4
 troche (adv.) 170, 278
 trzeba (vb.) 95, 96–7
 trzy/trzej/troje (num.) 330–1, 335–7
 tu/tutaj (adv.) 274
 two 328–30, 331, 335–7
 twój (adj.) 215, 226
 twój (pron.) 201
 tyle/tylu (num.) 337–8
 tylko (adv.) 313
 tymczasem (conj.) 322
 tysiąc (num.) 333–4

 u (prep.) 296
 under 304
 unfortunately 282
 unless 317
 until 313
 up(stairs/wards) 274–5
 usually 281–2

 verb aspects
 actual/frequentative 49–50
 functional description 46
 indeterminate/determinate 48–9
 perfective/imperfective verb pairs 47
 perfective verbs, formation 47
 tense comparisons 51–2, 409–12

 verbal prefixes 108–22
 verbs
 aspects *see* verb aspects
 conditional tense
 conditional ambiguity 83
 conditions with ‘if’ 84
 formation 78–9
 function 78
 movable person endings 79–80
 usage 80–3
 future tense
 formation 73–6
 function 73
 ‘if’ plus possible conditions 84
 irregular forms 77
 used for English future perfect 78
 used for English present 77
 functional description 29–30
 impersonal 95–100
 with body temperature 191–2, 256–7
 with emotions 191–2, 256–7
 modal auxiliary 88–94
 past tense
 formation 68
 function 67
 irregular forms 71
 movable person suffixes 72
 present tense
 conjugations 53–66
 function 53
 reflexive
 function 84–5
 się 85–7
 transitive/intransitive 30
 very 260, 277
 vocative case
 functional description 148
 singular 149–51
 plural 151
 voice *see* active voice; passive voice
 vowels
 alternations 12–13, 174
 double 5
 nasal 4
 single 4
 pronunciation 4–5

w (prep.) 267–9, 290–1, 301–2, 307–8
w pobliżu (prep.) 296
w (prze)ciągu (prep.) 297
warto (vb.) 96, 99
wasz (adj.) 215
wbrew (prep.) 306
według (prep.) 297
weights 340
well 256, 276
well then/now 286
wewnątrz (prep.) 296
what 202–4, 222
what a . . . 221
what like/kind (adj.) 221
what like/kind (pron.) 202
when (adv.) 266
when (conj.) 313
whenever 313
where 274
whereas 322
whether 317
which (adj.) 221, 222
which (pron.) 202, 205–6
while 313
who 202–4, 205–6
whose (adj.) 221
whose (pron.) 202–3
why 203, 282
widać (vb.) 32, 100
wiele (adv.) 256, 263
wiele (num.) 169, 281, 337–8
więc (conj.) 321
więcej (adv.) 45
więcej (comp.) 260
with 304–6
with result that 321
without 297
wolno 96, 98
word order 19–25, 369–70
wskutek (prep.) 297
wśród (prep.) 296

wszerz (prep.) 296
wszystkie (adj.) 220
wszystkie (pron.) 204–5
wyglądać (vb.) 256–8
wypada (vb.) 96, 99–100
wzdłuż (prep.) 296

year 268, 269, 340–3
yesterday 265
yet (adv.) 266
yet (conj.) 318
your (adj. formal) 215
your (adj. informal) 215
yours (pron. formal) 215
yours (pron. informal) 201

z (prep.) 295, 297, 301, 304, 306
z powodu (prep.) 297
za (adv.) 278
za (prep.) 269, 291, 295, 297, 304–5, 308–9, 346
za pomocą (prep.) 297
zaledwie/zaledwo *see* ledwie
zamiast (prep.) 297
zanim (conj.) 313
zaś (conj.) 322
zatem (conj.) 321
ze wszystkich (super.) 244–5, 264
zewnątrz (prep.) 296
znać (vb.) 32, 100
znad (prep.) 290, 296
znajdować się (vb.) 102–3
zwłaszcza że (conj.) 315
zza (prep.) 290

źle (adv.) 256–7, 260

żaden (adj.) 45, 220, 222, 228
żaden (pron.) 45, 204–5
że (conj.) 324
że (part.) 356–7
żeby (conj.) 320